Witteveen + Bos

Amerika te Een - Herinrichting en uitbreiding zandwinning Amerika

Toelichting Bestemmingsplan

K3Delta BV

2 april 2021

Project	Amerika te Een - Herinrichting en uitbreiding zandwinning Amerika
Opdrachtgever	K3Delta BV
Document	Toelichting Bestemmingsplan
Status	Definitief 02
Datum	2 april 2021
Referentie	120355/21-005.451
Projectcode	120355
Projectleider	R. Lohrmann
Projectdirecteur	ir. H.J.M.A. Mols
Auteur(s)	mr. P.P. Szostak, mr. N. Duin
Gecontroleerd door	mr. E. Buwalda
Goedgekeurd door	R. Lohrmann
Paraaf	

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. | Deventer
Stationsweg 5
Postbus 3465
4800 DL Breda
+31 (0)76 523 33 33
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 7

1.1 Aanleiding 7

1.2 Ligging plangebied 7

1.3 Vigerend bestemmingsplan 8

1.4 Andere procedure(s) en gerelateerde projecten 9

1.4.1 Omgevingswet 9

1.5 Leeswijzer 10

2 BESCHRIJVING PLANGEBIED 11

2.1 Introductie 11

2.2 Huidige situatie 11

2.3 Het ontwerp 11

3 BELEIDSKADER 13

3.1 Inleiding 13

3.2 Rijksbeleid 13

3.2.1 Nationale Omgevingsvisie (NOVI) 13

3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) 14

3.3 Provinciaal beleid 14

3.3.1 Omgevingsvisie Drenthe 2018 14

3.3.2 Provinciale Omgevingsverordening 2018 17

3.3.3 Natuurvisie Drenthe 2014 19

3.4 Regionaal beleid 20

3.4.1 Jaarplan 2020 waterschap Noorderzijlvest 20

3.5 Gemeentelijk beleid 20

3.5.1 Omgevingsvisie Noordenveld 2030 20

4 MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN 22

4.1 Inleiding 22

4.2 Milieueffectrapportage 22

4.2.1 Aanwezigheid m.e.r.-plicht 22
4.2.2 Resultaten MER 23
4.2.3 Resultaten 27

4.3 Natuur 28

4.3.1 Toetsingskader 28
4.3.2 Resultaten 29
4.3.3 Conclusie 34

4.4 Landschap 34

4.4.1 Toetsingskader 34
4.4.2 Resultaten 35
4.4.3 Conclusie 37

4.5 Cultuurhistorie en archeologie 37

4.5.1 Toetsingskader 37
4.5.2 Resultaten 38
4.5.3 Conclusie 41

4.6 Bodem en niet gesprongen explosieven 42

4.6.1 Toetsingskader 42
4.6.2 Resultaten 42
4.6.3 Conclusie 45

4.7 Water 45

4.7.1 Toetsingskader 45
4.7.2 Resultaten 46
4.7.3 Conclusie 48

4.8 Verkeer 48

4.8.1 Huidige en toekomstige situatie 48
4.8.2 Conclusie 49

4.9 Geluid 49

4.9.1 Toetsingskader 49
4.9.2 Opzet onderzoek 50
4.9.3 Conclusie 53

4.10 Luchtkwaliteit 54

4.10.1 Toetsingskader 54
4.10.2 Resultaten en conclusie 54

4.11 Externe veiligheid 55

4.11.1 Conclusie 56

4.12 Bedrijven- en milieuzonering 56

4.12.1 Conclusie 57

5 JURIDISCHE PLANBESCHRIJVING 58

5.1 Algemeen 58

5.1.1 Wat is een bestemmingsplan? 58
5.1.2 Over bestemmen en aanduiden 58
5.1.3 Hoofdstukopbouw van de regels 59

5.2 Dit bestemmingsplan 59
5.2.1 Bestemmingen 60
5.2.2 Dubbelbestemmingen 60
5.2.3 Algemene regels 60

6 UITVOERBAARHEID 62

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 62
6.2 Economische uitvoerbaarheid 62
6.2.1 Financiering en grondverwerving 62
6.3 Handhaafbaarheid 63

7 PROCEDURE 64

7.1 Inleiding 64
7.2 Ontwerpfase 64
7.2.1 Vooroverleg 64
7.2.2 Voorbereidingsprocedure en inspraak 64
7.2.3 Zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan 64
7.3 Vaststellingsfase 64
7.4 Beroepsfase 65

Laatste pagina 65

Bijlage(n) Aantal pagina's

I MER -

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Nabij de provinciegrens van Groningen, Friesland en Drenthe, ten noordwesten van het buurtschap Een, gemeente Noordenveld (Drenthe) ligt de actieve zandwinplas Amerika, welke al circa 40 jaar een centrale zandwinningplaats voor ophoogzand is. Het zand vormt een stabiele basis voor de wegen- en huizenbouw en wordt onder andere ook gebruikt bij de aanleg van sportparken en paardenbakken in de regio.

K3Delta BV (voorheen Delgromij), hierna te noemen K3, is eigenaar en exploitant van de zandwinplas in Amerika. Met de operationele zandwinning op deze locatie voorziet K3 in de regionale vraag naar ophoogzand met een gemiddelde jaarlijkse afzet van circa 100.000-150.000 m³. Op dit moment heeft K3 al te maken met een toenemende vraag tot circa 200.000 m³ per jaar. Ook in de komende jaren wordt een toenemende vraag verwacht. Doordat het aantal zandwinningen in de regio afloopt en zandwinning in het Nederlandse deel van de Eems-Dollard sinds 2000 niet meer is toegestaan, dreigt er een schaarste aan bouwstofgrondstoffen, waaronder ophoogzand, te ontstaan. Om ook in de toekomst te kunnen voorzien in de regionale vraag naar ophoogzand wil K3 de huidige actieve zandwinning uitbreiden.

Gelijktijdig met de uitbreiding van de zandwinning wil K3 ook de natuur in het gebied ontwikkelen en maatschappelijke meerwaarde creëren. Om een optimale inpassing tot stand te brengen is een ontwikkelingsvisie opgesteld die een mogelijk integraal eindbeeld schetst. Dit eindbeeld is uiteengezet in paragraaf 2.3. Op hoofdlijnen betreft dit ontwerp een uitbreiding van de actieve zandwinning met 30 ha en bijkomend 10 ha nieuwe natuur. Ook wordt de huidige zandwinningslocatie omgezet naar een natuurbestemming. Dit om de bestemming van dit gebied overeen te laten komen met de werkelijke functie.

De voorgenomen ontwikkeling is in strijd met de vigerende bestemmingsplannen en wordt daarom juridisch-planologisch mogelijk gemaakt door middel van de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan voor dit plangebied.

1.2 Ligging plangebied

Op afbeelding 1.1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven. Het plangebied omvat zowel de huidige zandwinningslocatie als de uitbreiding. De huidige zandwinningslocatie wordt echter omgezet naar een natuurbestemming.

Het plangebied heeft betrekking op het gebied ten westen van de bestaande zandwinplas tussen ‘De Gruppel’ (ook wel bekend als de Noordenveldsewijk), een geografisch belangrijke watergang, en het aan de noordzijde gelegen zanddepot. De totale oppervlakte sterkt zich uit over circa 40 ha. De grens van het bestemmingsplan is de contour van de locatie waarbinnen de nieuwe ontgronding en natuurontwikkeling is voorzien. Tevens bevat de grens van het bestemmingsplan de huidige winningslocatie om de bestemmingsomzetting naar natuur mogelijk te maken. Ook de aansluiting op de bestaande zandwinplas is hierin meegenomen.

Aan de oost- en noordzijde van het plangebied wordt reeds zand gewonnen. Aan de zuid- en oostzijde zijn tevens stroken natuur gelegen. De planlocatie ligt nabij Amerika en de N979. De bestaande oostelijke zandwinplas binnen de rode stippellijn en buiten de blauwe begrenzing van de uitbreiding, krijgt de bestemming natuur.

Afbeelding 1.1 De globale ligging van het plangebied (rode contour) en de bestaande (en operationele) zandwinplas. Het gebied dat voor de herinrichting in ogenschouw wordt genomen is globaal met een stippellijn aangegeven, in aanvulling op de beoogde uitbreidingslocatie

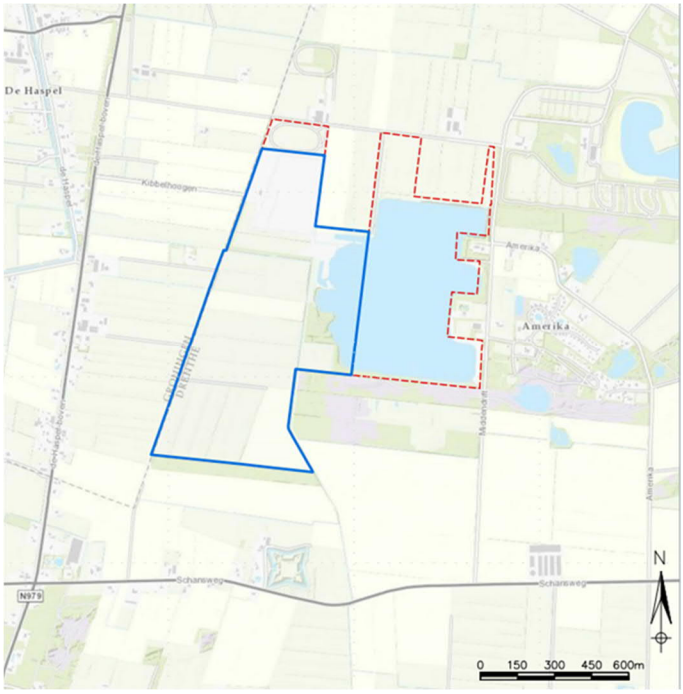

1.3 Vigerend bestemmingsplan

In het plangebied zijn meerdere bestemmingsplannen vigerend (vastgesteld door de gemeente Noordenveld). Het betreffen:

- het bestemmingsplan ‘Buitengebied Noordenveld’ (onherroepelijk; op 17 april 2013 vastgesteld);
- het bestemmingsplan ‘Parkeren Noordenveld’ (onherroepelijk; op 20 juni 2018 vastgesteld).

Afbeelding 1.2 geeft een overzicht van de van toepassing zijnde bestemmingen van het bestemmingsplan ‘Buitengebied Noordenveld’ in het plangebied. Voor het bestemmingsplan ‘Parkeren Noordenveld’ geldt dat dit plan parkeerregelgeving bevat met als doel te verzekeren dat voldoende parkeergelegenheid is gerealiseerd op eigen terrein bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Afbeelding 1.2 Uitsnede bestemmingsplan Buitengebied Noordenveld. Het plangebied is rood omlijnd

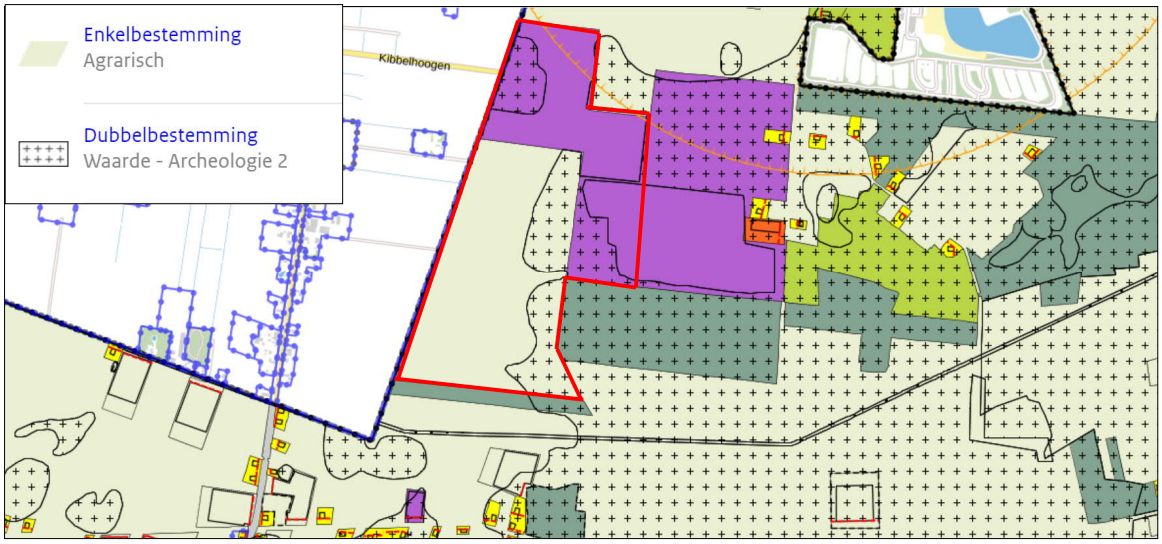

Ter plaatse van het plangebied geldt de enkelbestemming ‘Agrarisch’. Tevens geldt voor een deel van het plangebied de dubbelbestemming ‘Waarde - Archeologie 2’.

De voorziene ontwikkelingen zijn niet mogelijk op grond van het vigerende bestemmingsplan ‘Buitengebied Noordenveld’. Om deze reden wordt het bestemmingsplan herzien. Onderhavig plan betreft een bestemmingsplanwijziging om zandwinning op die percelen mogelijk te maken en zo in de toekomst aan de behoefte aan ophoogzand in de regio te kunnen blijven voldoen. Daarnaast wordt een deel van de agrarische grond gewijzigd naar nieuwe natuur om een nieuwe impuls te geven aan het landschap, met inpassing van recreatieve, maatschappelijke meerwaarde, nieuwe natuurontwikkeling, klimaatadaptatie en verankering in de omgeving. Dit is niet mogelijk op grond van de huidige agrarische bestemming op de planlocatie.

1.4 Andere procedure(s) en gerelateerde projecten

Naast het voorliggende bestemmingsplan wordt er tevens een milieueffectrapportage (MER) opgesteld (bijlage I). Het MER bevat de milieu-informatie die nodig is voor de besluitvorming. De onderzoeken ten behoeve van het MER liggen tevens ten grondslag aan dit bestemmingsplan.

Na het uitvoeren van een vergunning inventarisatie is gebleken dat er diverse vergunningen en besluiten benodigd zijn. Dit betreft de volgende vergunningen:
- ontgrondingsvergunning
- watervergunning;
- omgevingsvergunning (milieu);
- mogelijk vergunning Wet natuurbescherming.

1.4.1 Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet (Ow) op 1 januari 2022 in werking. De Omgevingswet betreft een wet die een verregaande vereenvoudiging van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (omgevingsrecht) beoogt door dit moment vigerende wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet. De wet betekent een aanzienlijke inhoudelijke reductie van regels op het gebied van water, lucht, bodem, natuur, infrastructuur, gebouwen en cultureel erfgoed. Het overgangsrecht

in de Invoeringswet Omgevingswet (IOw) en in het Invoeringsbesluit Omgevingswet regelt de verhouding tussen nieuwe en bestaande regelgeving.

Paragraaf 11.2 van de IOw bevat het overgangsrecht voor de kerninstrumenten van de Ow: de omgevingsvisie, programma's, het omgevingsplan, de omgevingsverordening en waterschapsverordening, algemene rijksregels, de omgevingsvergunning, het projectbesluit en instructieregels.

De uitwerking van het overgangsrecht kan overigens nog wijzigen in de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

Op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet, gaat dit bestemmingsplan op in het omgevingsplan van de gemeente. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft namelijk iedere gemeente van rechtswege één omgevingsplan (artikel 22.1 Ow). Het overgangsrecht, beschreven in de Invoeringswet Omgevingswet (IOw), regelt dat de gemeente in 2021 in ieder geval een omgevingsplan heeft dat gevuld is met (1) de regels die van rijksniveau naar gemeenteniveau gaan en (2) de bestaande ruimtelijke plannen en een aantal verordeningen (artikel 1.1, onderdeel JI IOw). Deze twee onderdelen vormen samen het tijdelijk deel van het omgevingsplan.

Conclusie

Het oude recht is van toepassing op procedures die voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn gestart. Op dit bestemmingsplan is derhalve de Omgevingswet nog niet van toepassing. Ook is het overgangsrecht nu zo ingestoken dat alles wat in bestemmingsplannen, beheersverordeningen en omgevingsvergunningen is geregeld in feite gewoon geldig blijft na invoering van de Omgevingswet als onderdeel van het omgevingsplan. De Omgevingswet brengt geen gevolgen met zich mee voor de procedure en opzet van dit bestemmingsplan.

1.5 Leeswijzer

De toelichting bij voorliggend bestemmingsplan bestaat uit 7 hoofdstukken. Na dit eerste inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 een beschrijving gegeven van het plangebied en het voornemen. In hoofdstuk 3 wordt het beleidskader beschreven dat van toepassing is op de planlocatie. Hoofdstuk 4 onderbouwt de effecten van de voorgenomen ontwikkeling op de omgevingsaspecten. In hoofdstuk 5 worden de planregels toegelicht. Vervolgens worden in hoofdstuk 6 en 7 de uitvoerbaarheid respectievelijk de bestemmingsplanprocedure beschreven.

2

BESCHRIJVING PLANGEBIED

2.1 Introductie

In dit hoofdstuk wordt het plangebied beschreven. Eerst wordt ingegaan op de huidige situatie en vervolgens wordt ingegaan op de planbeschrijving.

2.2 Huidige situatie

In de kop van Drenthe bevindt zich, nabij het buurtschap Amerika, de bestaande zandwinlocatie 'Amerika'. De bestaande zandwinplas is gelegen tussen het dorp Een en het buurtschap Een-West in de gemeente Noordenveld. De locatie is door de provincie Drenthe aangewezen als zogenaamde ‘centrale zandwinning’; een efficiënte zandwinning die moet voorzien in de regionale behoefte naar ophoogzand.

Het plangebied heeft betrekking op zowel de bestaande zandwinplas als het gebied ten (zuid)westen van dit gebied, in de nabijheid van de N979. Aan de zuid- en oostzijde zijn tevens stroken natuur gelegen. Het gebied ligt in de provincie Drenthe, maar grenst aan de westzijde direct aan de provincie Groningen. In de huidige situatie bestaat de beoogde uitbreidingslocatie uit grasland en akkerland met bijbehorend (intensief) agrarisch gebruik. Aan de zuidzijde van het plangebied grenst een bosperceel.

De huidige zandwinplas en de beoogde uitbreidingslocatie worden van elkaar gescheiden door watergang ‘De Gruppel’. Deze watergang heeft de A-status en is derhalve belangrijk voor het functioneren van het regionale watersysteem. Bij een uitbreiding van de zandwinning moet deze watergang omgelegd worden.

De bestaande zandwinplas en de beoogde uitbreidingslocatie liggen op de overgangszone van de lager gelegen (voormalige) veenkoloniën in het westen naar het hoger gelegen esdorpenlandschap in het oosten. Op grotere schaal vormt het esdorpenlandschap een landschappelijk systeem waarin oude veldontginningen met essen, de beekdalen (Aa of Groote Diep) en de jonge veldontginningen onderling samenhangende deelgebieden vormen. Het gebied kenmerkt zich door beplanting langs de perceelranden en wegen. Daarnaast is de landbouw erg belangrijk in het gebied. De landbouw wordt genoemd als een belangrijke pijler van de plattelandseconomie.

2.3 Het ontwerp

Het voorliggende plan ziet op de uitbreiding van de zandwinlocatie Amerika om te kunnen blijven voldoen aan de behoefte aan ophoogzand alsmede de omzetting van de huidige winningslocatie naar natuur. De uitbreiding ‘(feitelijk een verplaatsing van de zandwinning naar de uitbreidingslocatie)’ van de zandwinplas betreft een oppervlakte van 30 ha voor een periode van 15 jaar. Het gaat hierbij enkel om een verlenging van de huidige bedrijfssituatie; de beoogde productie is vergelijkbaar met de huidige activiteiten. Op de nieuwe locatie zal K3 dan ook gebruik maken van bestaande infrastructuur en voorzieningen.

Na het verwijderen van de bovengrond (teelaarde) worden twee doorgangen gegraven, welke de nieuwe plas met de oude plas verbinden (afbeelding 2.1). Ook moet een bestaande watergang in het gebied worden

verlegd. Voor de meest zuidelijke doorgang moet er in de bestaande bosrand een doorgang gemaakt worden naar de nieuwe zandwinplas. Dit resulteert in het ontstaan van twee beboste eilanden in de zandwinplas. Het zanddepot ten noordwesten van de bestaande winning verdwijnt na uitvoering van de voorziene uitbreiding van de zandwinplas.

Aanvullend wordt in het gebied natuur ontwikkeld en wordt maatschappelijke meerwaarde gecreëerd. De natuurontwikkeling betreft circa 10 ha en wordt hoofdzakelijk aan de zuidzijde van de plas gerealiseerd. Dit betreft onder andere het realiseren van een vochtige tot droge heide, het aanplanten van een klimaatbos en bos- en struweelzones, het aanplanten van struweelzones rondom de bestaande en toekomstige plas. Daarnaast worden de toekomstige oevers afgewerkt tot natuurvriendelijke, zandige oevers of vooroevers met moeraszones en rietontwikkeling. Het gebied wordt toegankelijk gemaakt voor extensieve recreatie (door de aanleg van onder andere een MTB-route) en er worden op de uitbreidingslocatie mogelijk drijvende zonnepanelen en tiny houses geplaatst.

Deze ontwikkelingen maken deel uit van een grotere herinrichting van het gehele gebied van K3, waaronder de bestaande zandwinlocatie. Het integrale eindbeeld is opgenomen als afbeelding 2.1. Het plangebied betreft de rode contour. Het gebied buiten de rode contour valt niet onder het voorliggende bestemmingsplan.

Afbeelding 2.1 Beeld van de eindsituatie

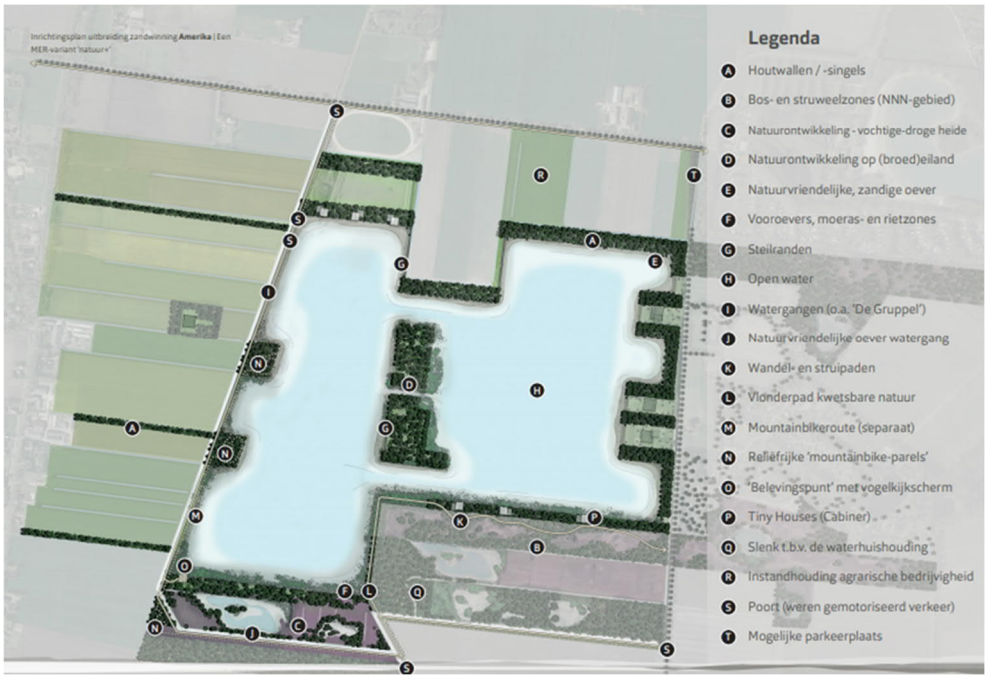

3

BELEIDSKADER

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het voor onderhavig plan relevante ruimtelijke beleid beschreven. Dit betreft zowel het beleid van het Rijk, provincie, waterschap als gemeente. Aangegeven wordt wat de relatie is tussen het plan en het beleid en getoetst wordt of het plan in overeenstemming is met het geldende beleid.

3.2 Rijksbeleid

3.2.1 Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) wordt naar verwachting begin 2021 officieel vastgesteld. De NOVI komt voort uit de Omgevingswet en verplicht het Rijk tot een strategische visie op de fysieke leefomgeving. In de NOVI geeft de Rijksoverheid een langetermijnvisie op de ruimtelijke inrichting en de kwaliteit van de leefomgeving in Nederland. De NOVI richt zich op vier prioriteiten:

1 ruimte maken voor de klimaatverandering en energietransitie;
2 de economie van Nederland verduurzamen en het groeipotentieel behouden;
3 steden en regio's sterker en leefbaarder maken;
4 het landelijk gebied toekomstbestendig ontwikkelen.

Uitgangspunten in de aanpak van de NOVI zijn het maken van slimme combinaties van functies, de kenmerken en identiteit van het gebied centraal stellen en het niet uitstellen of doorschuiven van beslissingen. De overheid streeft in de NOVI naar een geïntegreerde en gebiedsgerichte aanpak waarin samenwerking tussen overheden onderling en tussen overheden, maatschappelijke organisaties en burgers cruciaal is.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

De NOVI beschrijft op hoofdlijnen met welke nationale belangen rekening gehouden dient te worden gehouden in planvorming en op welke manier een afweging dient te worden gemaakt. De voorgenomen ontwikkeling in het plangebied past binnen de ambities van de NOVI, omdat het plan op integrale wijze een kwalitatief hoogwaardige bijdrage levert aan het verbeteren en ontwikkelen van het landelijk gebied.

De winning van oppervlaktedelfstoffen is een nationaal belang, omdat er een behoefte is aan de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Nederlandse bodem. De mogelijkheden voor import zijn beperkt, maar de winningsmogelijkheden zijn ongelijk verdeeld. Het rijk acht het van belang dat maatschappelijk aanvaardbare winmogelijkheden worden benut. Om deze reden wordt de winning van oppervlaktedelfstoffen vaak verbonden met andere ontwikkelingen zoals recreatie, water, woningbouw en natuur. Het voorliggende bestemmingsplan draagt hieraan bij door de ontwikkeling van natuur, opwekking duurzame energie en recreatie.

Met het plan wordt in aansluiting op bestaande natuur uit het Natuurnetwerk Nederland (NNN) nieuwe natuur gerealiseerd. Hoewel het plangebied buiten de grenzen van het NNN ligt, grenst het plangebied wel aan NNN. Naast de uitbreiding van de zandwinning voorziet voorliggend bestemmingsplan ook in de

ontwikkeling van circa 10 ha natuur, hoofdzakelijk aan de zuidzijde van de plas. Tevens worden er bosschages, houtsingels en struwelen aangeplant. Daarnaast krijgt de bestaande zandwinplas de bestemming natuur.

De oevers van de zandwinplas worden natuurvriendelijk afgewerkt met een flauw talud, waardoor zich riet en moeras kan ontwikkelen. Hierdoor draagt het voorliggende bestemmingsplan bij aan het NNN. In paragraaf 4.3 worden de effecten op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden en het NNN beoordeeld.

Conclusie

Het voorliggende bestemmingsplan is in overeenstemming met de doelstellingen van de NOVI.

3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Op 17 december 2011 is het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) vastgesteld. Het Barro bevestigt in juridische zin de kaderstellende uitspraken uit de NOVI ten aanzien van de dertien daarin genoemde nationale belangen. Door de nationale belangen vooraf in bestemmingsplannen te borgen, wordt met het Barro bijgedragen aan de versnelling van de besluitvorming bij ruimtelijke ontwikkelingen en vermindering van de bestuurlijke drukte.

Het gaat om de volgende belangen: Rijksvaarwegen, Project Mainportontwikkeling Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en Waddengebied, Defensie, Natuurnetwerk Nederland, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

In het Barro is opgenomen dat bij provinciale verordening gebieden worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen, samen met de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden. In de provinciale verordening worden regels opgesteld ter bescherming van deze gebieden. Delen van het plangebied grenzen aan een NNN-gebied. In paragraaf 4.3 worden de effecten op het NNN beoordeeld.

Conclusie

Het Barro legt geen beperkingen op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling. Het Barro vormt in dat verband geen belemmering voor verdere planvorming.

3.3 Provinciaal beleid

3.3.1 Omgevingsvisie Drenthe 2018

In de Omgevingsvisie van de provincie Drenthe (vastgesteld op 3 oktober 2018) is divers beleid van de fysieke leefomgeving gecombineerd. Het vormt een strategisch kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe. De beoogde uitbreiding en inrichtingsmaatregelen dienen binnen de visie te passen.

Voor dit project relevante ambities zijn:
- duurzaam gebruik en beheer van de bodem en de ondergrond;
- beleven en benutten van de natuur en het beschermen om de biodiversiteit in stand te houden en te versterken;
- verweven van verschillende gebruiksfuncties in de provincie;
- behoud en versterking ruimtelijke afwisseling van landschapstypen;
- behoud en versterking karakteristieke kenmerken Drentse (cultuurhistorische) landschappen;
- herkenbaar houden van de cultuurhistorie in de provincie;
- in stand houden, beschermen, beleven en benutten van de Drentse archeologie;

- streven naar een klimaatbestendig watersysteem.

Zandwinning

De provincie Drenthe voert regie op zandwinning om aan de regionale vraag naar zand te kunnen voldoen. De provincie wil de winning beperken tot hetgeen noodzakelijk is. De aanvrager moet de behoefte naar zand onderbouwen.

De provincie wil de zandwinning zo veel mogelijk concentreren in een beperkt aantal (centrale) zandwinplaatsen, verspreid over de provincie. Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan het uitbreiden van de bestaande centrale zandwinplaatsen, welke multifunctioneel zijn en ruimtelijke kwaliteit hebben. Zandwinning in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is niet toegestaan.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

De ontwikkeling dient om te voldoen aan de behoefte aan ophoogzand in de regio. Dit is reeds onderbouwd in paragraaf 1.1. Daarnaast betreft de ontwikkeling in het voorliggende bestemmingsplan de uitbreiding van een bestaande zandwinlocatie, buiten een NNN-gebied. Onderdeel van de planvorming om de uitbreiding van zandwinning mogelijk te maken, is tevens het ontwikkelen van natuur in de omgeving.

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de in dit voorliggende bestemmingsplan besloten ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming is met het in de Omgevingsvisie Drenthe verwoorde provinciaal ruimtelijk beleid.

Natuur en multifunctionaliteit

De kernkwaliteit natuur is in de omgevingsvisie uitgewerkt in het kunnen beleven en benutten van de natuur en het beschermen om de biodiversiteit in stand te houden en te versterken. Daarnaast is ook het verweven van verschillende gebruiksfuncties in de provincie van provinciaal belang. De provincie is op zoek naar combinaties met andere functies, waardoor derden mee kunnen helpen om het natuurnetwerk beter te laten functioneren. De provincie werkt toe naar natuur-inclusieve groei door de bevordering van duurzame landbouw en ruimte te bieden aan een duurzame recreatief-toeristische sector. Bijdragen van de private sector aan het natuurnetwerk via projecten en in specifieke gebieden zijn zeer welkom.

De provincie Drenthe ziet veel mogelijkheden om van de Drentse natuur te genieten. Dit moet in elk geval zo blijven en waar nodig verbeteren. Waar mogelijk wil de provincie Drenthe ook de toegankelijkheid van het landschap verbeteren, met respect voor de aanwezige natuurwaarden.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

Met de voorziene ontwikkeling worden natuur en bedrijvigheid met elkaar verweven. Naast de uitbreiding van de zandwinning vindt er tevens natuurontwikkeling plaats. Daarnaast worden wandelroutes, een MTB-route en een belevingspunt gerealiseerd, wat de beleving van natuur en landschap ten goede komt.

Landschap

De provincie Drenthe kent met betrekking tot het landschap meerdere doelstellingen, namelijk het behouden en versterken van de ruimtelijke afwisseling van landschapstypen, van de karakteristieke kenmerken van de verschillende landschapstypen en van de karakteristieke macrogradiënten van het Drents Plateau in relatie tot de aangrenzende en lager liggende veengebieden. Daarmee wordt gestreefd naar een Drents landschap waarin het grondgebruik, het type natuur en het landschapsbeeld passen bij de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap. Het doel is deze landschapstypen van Drenthe herkenbaar, beleefbaar en leesbaar te houden.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

Het plangebied ligt in het overgangsgebied tussen de lager gelegen (voormalige) veenkoloniën en het hoger gelegen esdorpenlandschap, twee van de zes landschapstypen die binnen Drenthe te onderscheiden zijn. De uitvoering van de voorgenomen ontwikkelingen zal deze landschapstypen met elkaar verweven en versterken, om zo het projectgebied optimaal te verankeren in haar omgeving. Door aan de westzijde de smalle verkaveling door te trekken in én rond de plas, wordt deze ruimtelijk verankerd in het landschap en komt de verbinding met de (voormalige) veenkoloniën tot stand. Met het aanplanten van enkele

houtsingels/-wallen aan de westzijde van de beoogde uitbreiding wordt het typerende rechtlijnige karakter van het landschap benadrukt.

Cultuurhistorie en aardkundige waarden

De provincie Drenthe heeft tot doel het herkenbaar houden van de cultuurhistorie in de provincie. Daarnaast wil de provincie de ruimtelijke identiteit versterken door ruimtelijke ontwikkelingen te sturen vanuit samenhangende cultuurhistorische kwaliteiten, met respect en durf. Daarin is ruimte voor inspiratie en eigen afwegingen van onze partners. Ook aardkundige waarden die bijdragen aan het specifieke Drentse karakter wil de provincie Drenthe behouden en, waar mogelijk, herstellen. In gebieden met een hoog beschermingsniveau is de ambitie om de context en het referentiebeeld van de aardkundige eenheid te behouden of te herstellen. In deze gebieden worden ontwikkelingen alleen toegestaan als aardkundige kwaliteiten en kenmerken worden behouden.

Specifiek in het deelgebied Kop van Drenthe, waarin het plangebied zich bevindt, zijn de relevante ambities met betrekking tot cultuurhistorie als volgt:

- het in stand houden van de karakteristiek van het esdorpenlandschap;
- het vasthouden en zorgvuldig doorzetten van de ruimtelijke opzet van de esdorpen;
- het behouden van de openheid van de brede beekdalen, als contrast met hun scherpe begrenzingen in de vorm van houtwallen en bossen.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

Ten zuiden van de operationele zandwinplas ligt een gebied met een hoge aardkundige waarde, een voormalig beekdal. Dit gebied strekt tot aan de westelijke rand van de natuurstrook ten zuiden van de operationele zandwinning. De uitbreiding van de zandwinning grenst aan de natuurstrook ten zuiden van de operationele plas. Dit betekent dat er niet in het gebied met hoge aardkundige waarden werkzaamheden worden uitgevoerd die de hoge aardkundige waarden kunnen aantasten.

Archeologie

Het provinciaal beleid voor de Drentse archeologie is gericht op instandhouding, bescherming, beleven en benutten. Het archeologisch erfgoed behoort tot het ruimtelijk erfgoed en is een belangrijke bouwsteen van de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van Drenthe. Voor dit project relevante uitgangspunten zijn:

- het in de bodem bewaren (behoud in situ) van waardevol archeologisch erfgoed of, als dat niet mogelijk is, het opgraven en duurzaam veiligstellen (behoud ex situ) van het erfgoed in het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis;
- het meewegen van het aspect archeologie in het kader van ruimtelijke plannen.

Niet voor alle bodemingrepen is archeologisch onderzoek vereist. Dit hangt af van de omvang en aard van de ingreep, de waarde en verwachting van de locatie en het vrijstellingenbeleid, zoals dat is uitgewerkt in de gemeentelijke archeologiekaarten van de Culturele Alliantie. Voor de omgang met het provinciaal belang archeologie is deze eerste versie van de gemeentelijke kaarten leidend.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

In de omgevingsvisie is een smalle zone ten zuiden van de zandwinning benoemd als kernkwaliteit ‘archeologie’. De zone reikt aan de westzijde net tot in de beoogde uitbreidingslocatie. Het betreft een voormalig beekdal (zie ook hetgeen beschreven onder het kopje ‘cultuurhistorie’ hierboven).

In vergelijking met de archeologische dubbelbestemming in het bestemmingsplan is de begrenzing in de omgevingsvisie kleiner. Het begrensde gebied ligt wel helemaal binnen de dubbelbestemming. In paragrafen 4.5 en 4.6 wordt nader ingegaan op de cultuurhistorische en archeologische waarden.

Afbeelding 3.1 Een deel van het plangebied is gelegen op een voormalig beekdal (laaggelegen waterrijke gebieden) volgens de kernkwaliteit archeologie van de Provinciale Omgevingsvisie

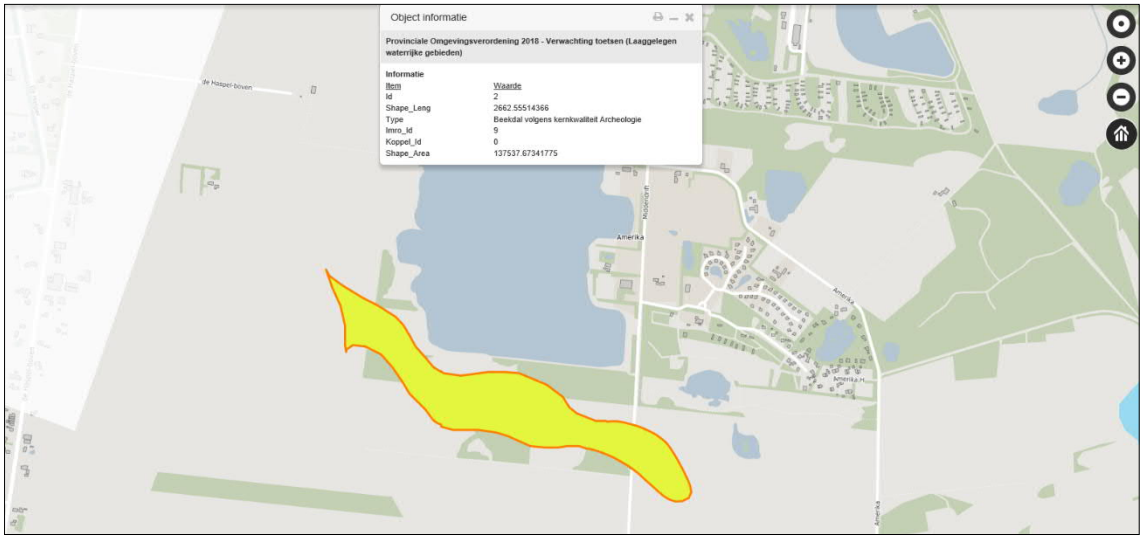

3.3.2 Provinciale Omgevingsverordening 2018

De hoofdlijnen van de Omgevingsvisie zijn juridisch geborgd in de Provinciale Omgevingsverordening 2018 (vastgesteld op 3 oktober 2018). De omgevingsverordening van de provincie Drenthe bevat voor het gehele grondgebied van de provincie Drenthe regels voor de inrichting van de fysieke leefomgeving.

In de verordening staan algemene regels op het gebied van de ruimtelijke ordening, mobiliteit, milieu, water en bodem. De Omgevingsverordening geeft regels aan gemeenten die bij het maken van bestemmingsplannen in acht genomen moeten worden. De verordening als juridisch instrument om de doorwerking van provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

Tabel 3.1 geeft een overzicht van de relevante artikelen uit de Provinciale Omgevingsverordening 2018 die betrekking hebben op voorgenomen ontwikkeling. Ook wordt in de tabel aangegeven wat de relatie is tussen de bepalingen in de artikelen en het voorliggende bestemmingsplan.

Tabel 3.1 Relevante artikelen uit de Provinciale Omgevingsverordening 2018

Artikel	Omschrijving	Relatie tot het voorliggende bestemmingsplan
2.6	In artikel 2.6 is vastgelegd dat als kernkwaliteiten worden aangewezen de thema's en gebieden zoals die zijn neergelegd op de bij deze verordening behorende kaart A, kaart D3 (Natuurnetwerk Nederland), kaarten D4 t/m D7 waarbij voor de kaart D7 (Kernkwaliteit landschap) geldt dat van een provinciaal belang alleen sprake is in de situaties zoals in de omgevingsvisie omschreven. Indien bij een ruimtelijk plan kernkwaliteiten betrokken zijn, moet ik het plan uiteen worden gezet hoe het plan zich verhoudt tot het behoud en de ontwikkeling van de betrokken kernkwaliteiten conform het provinciaal beleid,	In voorliggend bestemmingsplan zijn de belangrijke kernkwaliteiten voor het plangebied meegenomen. Voor de toepasselijke kernkwaliteiten is uiteengezet hoe het plan zich tot deze kernkwaliteiten verhoudt. Er worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt die de kernkwaliteiten significant aantasten. Het bestemmingsplan voldoet dan ook aan deze bepaling.

	en de omgevingsvisie. Het plan mag geen activiteiten mogelijk maken die deze kernkwaliteiten significant aantasten.	
2.12	Dit artikel schrijft voor dat een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op locaties die in de bijlage bij deze Verordening (kaart D9) zijn aangeduid als 'Landbouwgebied' niet te dienen voorzien in ontwikkelingen die een structureel negatief effect op het functioneren van de agrarische sector in het gebied.	Hoewel door de ontwikkeling landbouwgronden worden herbestemd, heeft de ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt in het voorliggende bestemmingsplan geen structureel negatief effect op het functioneren van de agrarische sector in het gebied. Het betreft een agrarisch gebied waar veel agrarische activiteiten plaatsvinden die niet door deze ontwikkeling worden geraakt. Het plan voldoet daarmee aan deze bepaling.
2.19	In artikel 2.19 is vastgelegd dat ruimtelijke plannen die betrekking hebben op nieuwe woningbouwlocaties, voorzieningen, kantoren, (dag)recreatieve voorzieningen of bedrijven die verkeersbewegingen kunnen veroorzaken die van wezenlijke invloed zijn op de verkeersafwikkeling via bestaande infrastructuur, in de plantoelichting inzicht dienen te geven in de mogelijkheden van bestaande verkeers- en vervoersvoorzieningen om de extra mobiliteit veilig en adequaat op te vangen, de wijze waarop binnen het plan wordt voorzien in een adequate en veilige aansluiting op het bestaande wegen- en fietspadennet, en de wijze waarop aansluiting op het Basisnetwerk openbaar vervoer wordt gerealiseerd.	Er is geen sprake van de wijziging van de verkeersbewegingen die van wezenlijke invloed zijn op de verkeersafwikkeling van de bestaande infrastructuur. Door het voorliggende bestemmingsplan zal enkel de huidige bedrijfssituatie worden verlengd, er zal geen productieverhoging plaatsvinden.
3.2	Dit artikel kent voor de soorten die genoemd zijn in bijlage IV bij de Omgevingsverordening in het eerste lid een vrijstelling van het verbod als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor het verrichten van handelingen in het kader van de enkele specifiek genoemde belangen. Deze belangen betreffen de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied, en bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw, van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer. Indien het redelijkerwijs niet mogelijk is om de soorten te verdrijven van de locatie waar de handeling(en) plaatsvinden, mogen deze soorten worden gevangen met de in bijlage V van de Omgevingsverordening genoemde middelen en worden uitgezet. Slechts als laatste optie kunnen deze soorten worden gedood.	In paragraaf 4.3.2 wordt ingegaan op de gevolgen van de ontwikkeling op de soortenbescherming. Hierbij wordt deze bepaling uit de Omgevingsverordening meegenomen.

3.4	In dit artikel is bepaald dat de verboden zoals neergelegd in artikel 3.1 lid 2-4 van de Wet natuurbescherming niet gelden ten aanzien van weidevogels ten behoeve van activiteiten bestemt en geschikt voor de bescherming van weidevogels, hun eieren en hun niet-vliegvlugge jongen binnen het betreffende territorium tegen landbouwwerkzaamheden en vee.	In paragraaf 4.3 wordt ingegaan op de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op flora en fauna. Hierbij wordt deze bepaling uit de Omgevingsverordening meegenomen.

Conclusie

Voorliggend bestemmingsplan sluit aan bij het in de Provinciale Omgevingsverordening 2018 verankerde provinciaal ruimtelijk beleid.

3.3.3 Natuurvisie Drenthe 2014

De Natuurvisie Drenthe 2014 (vastgesteld op 2 juli 2014) is een sectorale uitwerking van het omgevingsbeleid. Drenthe voert enerzijds het beleid om de natuur in Drenthe robuust en vitaal te maken, anderzijds moet de beleefbaarheid van de Drentse natuur en het landschap worden behouden en versterkt. De provincie Drenthe heeft de ambitie om natuur, economie en welzijn beter met elkaar verbinden, zodat ze zich allen kunnen ontwikkelen en elkaar versterken.

Bijdragen van de private sector aan het natuurnetwerk via projecten en in specifieke gebieden zijn zeer welkom in de provincie. De provincie bevordert combinaties van natuur en economie, die voor beide sectoren winst op kunnen leveren. Partijen worden dan ook uitgenodigd om te komen met plannen die invulling geven aan natuur inclusieve groei.

De provincie stimuleert daarnaast gemeenten, waterschappen, eigenaren, terreinbeherende organisaties en bewoners om te zorgen voor de verbindende landschapselementen tussen natuurgebieden, zoals houtwallen, sloten, bermen, bomenlanen, boerenerven, kleine watertjes, bosjes en heideterreintjes. Ook ondersteunt de provincie de ontwikkeling van nieuwe bossen en landgoederen. Kleine natuurterreinen en bossen in agrarische gebieden hebben grote waarde vanwege de bijdrage aan het leefgebied van bepaalde soorten of als stapsteen tussen leefgebieden.

De mogelijkheid om van de Drentse natuur te genieten moet in elk geval gelijk blijven en waar mogelijk verbeteren. Zo wordt bijvoorbeeld bezien hoe het bestaande Drentse fiets- en wandelnetwerk in stand kan worden gehouden in de natuurterreinen en waar mogelijk de toegankelijkheid van het landschap kan worden verbeterd, met respect voor de aanwezige natuurwaarden.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

Door voorliggend bestemmingsplan worden natuur en bedrijvigheid met elkaar verweven.
Naast de uitbreiding van de zandwinning vindt er tevens natuurontwikkeling plaats in de vorm van vochtige tot droge heide, bosschages en struwelen. Daarnaast worden er wandel- en struinpaden, een MTB-route en een belevingspunt aangelegd, wat tevens de recreatieve mogelijkheden in het gebied ten goede komt.

Conclusie

De ontwikkeling van dit bestemmingsplan past daarmee binnen dit provinciale beleid.

3.4 Regionaal beleid

3.4.1 Jaarplan 2020 waterschap Noorderzijlvest

In het Jaarplan 2020 (november 2019) zijn de uit te voeren maatregelen opgenomen om de effecten en doelen die het waterschap Noorderzijlvest nastreeft in 2020 weer te geven. Het waterschap staat voor een veilig, duurzaam en klimaatbestendig waterbeheer. Hiertoe behoort het voorkomen van overstromingen, het tegengaan van overlast en schaarste van water, het bevorderen van een gezond en schoon watersysteem, het zuiveren van huishoudelijk afvalwater en het vaarwegbeheer voor de recreatie.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

In paragraaf 4.7 wordt ingegaan op het aspect water voor dit bestemmingsplan. In deze paragraaf wordt uiteengezet dat bij een hoge waterstand in ‘De Gruppel’ de plas wordt gevoed door de watergang, wanneer het water als grondwater door de dunne zandstrook stroomt die de twee oppervlaktelichamen scheidt. Ook wordt een inlaat gecreëerd, om overtollig water uit de plas via ‘De Gruppel’ af te kunnen voeren. De overige aspecten zijn hier niet van toepassing.

Conclusie

De klimaatbestendigheid is meegenomen in de voorgenomen ontwikkelingen. In paragraaf 4.10 wordt nader ingegaan op de relevante wateraspecten.

3.5 Gemeentelijk beleid

3.5.1 Omgevingsvisie Noordenveld 2030

In de Omgevingsvisie van gemeente Noordenveld (vastgesteld 2017) is divers beleid van de fysieke leefomgeving gecombineerd. Het vormt een strategisch kader voor ruimtelijk-economische ontwikkeling in de gemeente. De beoogde inrichtingsmaatregelen dienen binnen de visie te passen.

Relevante ambities van de gemeente Noordenveld zijn:
- in 2030 heeft Noordenveld nog steeds unieke en hooggewaardeerde cultuurhistorische landschappen en natuurgebieden; deze worden beschermd, beleefd en benut;
- in 2030 is Noordenveld dé duurzaamste gemeente van Drenthe.

De gemeente heeft hiertoe een aantal kernwaardes vastgesteld. De relevante kernwaardes voor dit plan zijn de volgende:
- de gemeente Noordenveld stimuleert het gebruik van de buitenruimte om te sporten, bewegen en recreëren. Er is ruimte voor gedragen initiatieven in de openbare ruimte van bewoners, verenigingen en ondernemers, waardoor de kwaliteit van de fysieke en sociale leefomgeving verhoogd wordt. Natuur wordt beschermd waar nodig en benut en beleefd waar mogelijk;
- in Noordenveld wordt ruimte geboden voor waterberging en wordt (grond-) wateroverlast voor de omgeving voorkomen. Waterberging wordt daar waar mogelijk gecombineerd met een aantrekkelijke groene inrichting;
- natte en droge landschapselementen dragen bij aan de verbinding van de natuurgebieden in en rondom de gemeente en daarmee voor verspreiding van flora en fauna;
- de verschillende landschapstypen zijn zichtbaar en herkenbaar in het landschap;
- het groene karakter van Noordenveld met haar natuurlijke, cultuurhistorische en landschappelijke diversiteit biedt uitstekende potenties voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en activiteiten in de sfeer van gezondheid, ontspanning en vrije tijd;
- de landbouwgebieden blijven primair beschikbaar voor landbouwbedrijven. Het landbouwareaal blijft zoals het nu is. In gemengde gebieden is ruimte voor functieverbreding en flexibiliteit in beleid.

Relatie met het voorliggende bestemmingsplan

De ontwikkelingen die mogelijk worden gemaakt met voorliggend bestemmingsplan betreffen, naast de uitbreiding van de bestaande zandwinning, tevens de realisatie van nieuwe natuur. Deze natuur kan worden beleefd en verhoogt de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Ook kan het gebied fungeren als verbinding tussen natuurgebieden voor diverse flora en fauna. Twee van de zes landschapstypen die binnen Drenthe te onderscheiden zijn, komen voor in het plangebied. Het plangebied ligt in het overgangsgebied tussen de lager gelegen (voormalige) veenkoloniën en het hoger gelegen esdorpenlandschap. De uitvoering van de voorgenomen ontwikkelingen zal deze landschapstypen met elkaar verweven en versterken, om zo het projectgebied optimaal te verankeren in haar omgeving. Zie voor een verdere uitwerking van dit onderwerp paragraaf 4.4. Daarnaast wordt grondwateroverlast voorkomen door het in stand houden van de waterbergende functie van de zandwinplas. Zie hiervoor ook hetgeen beschreven in paragraaf 4.7.

Conclusie

De in dit voorliggende bestemmingsplan besloten ruimtelijke ontwikkeling is in overeenstemming met het in de Omgevingsvisie Noordenveld 2030 verwoorde ruimtelijk beleid.

4

MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

4.1 Inleiding

In het kader van gemeentelijke besluitvorming dient bij het planologisch mogelijk maken van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling nadrukkelijk rekening te worden gehouden met de consequenties van het plan voor de omgeving en omwonenden. Dit gebeurt in het kader van een ‘goede ruimtelijke ordening’. Het bevoegd gezag is namelijk verantwoordelijk voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. De effecten op de leefomgeving worden in dit hoofdstuk aan de hand van diverse omgevingsaspecten in beeld gebracht en onderbouwd.

De milieu- en omgevingsaspecten die in dit hoofdstuk aan bod komen, zijn:
1 M.e.r.-plicht;
2 Natuur;
3 Landschap;
4 Cultuurhistorie;
5 Archeologie;
6 Bodem;
7 Kabels en leidingen;
8 Niet gesprongen explosieven;
9 Water;
10 Energie;
11 Verkeer;
12 Geluid;
13 Luchtkwaliteit;
14 Externe veiligheid;
15 Bedrijven en milieuzonering;
16 Woon- en leefmilieu.

4.2 Milieueffectrapportage

4.2.1 Aanwezigheid m.e.r.-plicht

Voor de beoogde uitbreiding van de zandwinning is het opstellen van een MER verplicht op grond van het Besluit m.e.r. (zie tabel 4.1). De beoogde uitbreiding beslaat circa 40 hectare (onder te verdelen in circa 30 ha uitbreiding en circa 10 ha nieuwe natuur) en overstijgt daarmee de drempelwaarde van de genoemde categorie.

Om de ontgronding planologisch mogelijk te maken wordt voorliggende bestemmingsplan opgesteld. Daarnaast wordt op grond van de Ontgrondingenwet tevens een ontgrondingsvergunning aangevraagd. Omdat beide leiden tot een (respectievelijk plan- en besluit-) m.e.r.-plicht wordt voor de uitbreiding van zandwinning Amerika een gecombineerde plan- en project-m.e.r. doorlopen.

Het doel van de m.e.r. is om te onderzoeken en te beoordelen welke (belangrijke) milieueffecten van een activiteit kunnen worden verwacht. In dat onderzoek en die beoordeling moeten ook redelijke en reële alternatieven worden meegenomen. Het opgestelde MER ziet op de milieugevolgen in verband met de uitbreiding van de zandwinning.

Tabel 4.1. Onderdeel C. Activiteiten, plannen en besluiten, ten aanzien waarvan het maken van een milieueffectrapportage verplicht is

	Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3	Kolom 4
	Activiteiten	Gevallen	Plannen	Besluiten
C 16.1	De ontginning dan wel wijziging of uitbreiding van de ontginning van steengroeven of dagbouwmijnen, met inbegrip van oppervlaktedelfstoffen uit de landbodem, anders dan bedoeld in categorie 16.2 of 16.4 van onderdeel C van deze bijlage.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een terreinoppervlakte van meer dan 25 hectare.	De structuurvisie, bedoeld in de artikelen 2.1, 2.2 en 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening, en het plan, bedoeld in de artikelen 3.1, eerste lid, 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van die wet.	Het besluit, bedoeld in artikel 3 van de Ontgrondingenwet.

4.2.2 Resultaten MER

In de MER zijn vier varianten afgewogen om een uitbreiding en herinrichting van het zandwingebied te realiseren. Deze uitbreiding en herinrichting omvat het plangebied, maar tevens ook de bestaande zandwinlocatie. De bestaande zandwinlocatie wordt in dit bestemmingsplan omgezet naar natuur en sluit aan bij de overkoepelende visie van K3.

De vier varianten zijn:
- variant A;
- variant B;
- variant Cultuur+;
- variant Natuur+.

Deze varianten zijn hieronder kort uiteengezet.

Variant A

Variant A is gebaseerd op de eigendomssituatie en omvat een uitbreiding van de zandwinning op één aangrenzend perceel (Norg X 1102), zie afbeelding 4.1. De uitbreiding ten opzichte van de huidige situatie is circa 9 hectare. Langs de randen van de plas is een variatie van natuurvriendelijke zandige oevers, rietzones en steilranden ontworpen. Ook is er aanplant van bos rondom de plas opgenomen. Deze variant betreft het kleinste oppervlak aan natuurontwikkeling. Klimaatadaptatie in de vorm van waterbuffer en -retentie mogelijkheden zal door de geringe schaalvergroting in deze variant minimaal gerealiseerd kunnen worden.

Afbeelding 4.1 Verbeelding eindsituatie variant A

Variant B

Variant B is gebaseerd op een uitbreiding van de zandwinplas op een drietal aangrenzende percelen (Norg X 1102, 1077, 1078), zie afbeelding 4.2. De uitbreiding ten opzichte van de huidige situatie is circa 30 hectare. Variant A en B kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Ten opzichte van variant A wordt de natuurlijke zone ten zuiden van de zandwinning uitgebreid met bos en (riet)moeras. Dit biedt extra mogelijkheden voor diverse vormen van extensieve recreatie en natuurontwikkeling in het gebied.

Afbeelding 4.2 Verbeelding eindsituatie variant B

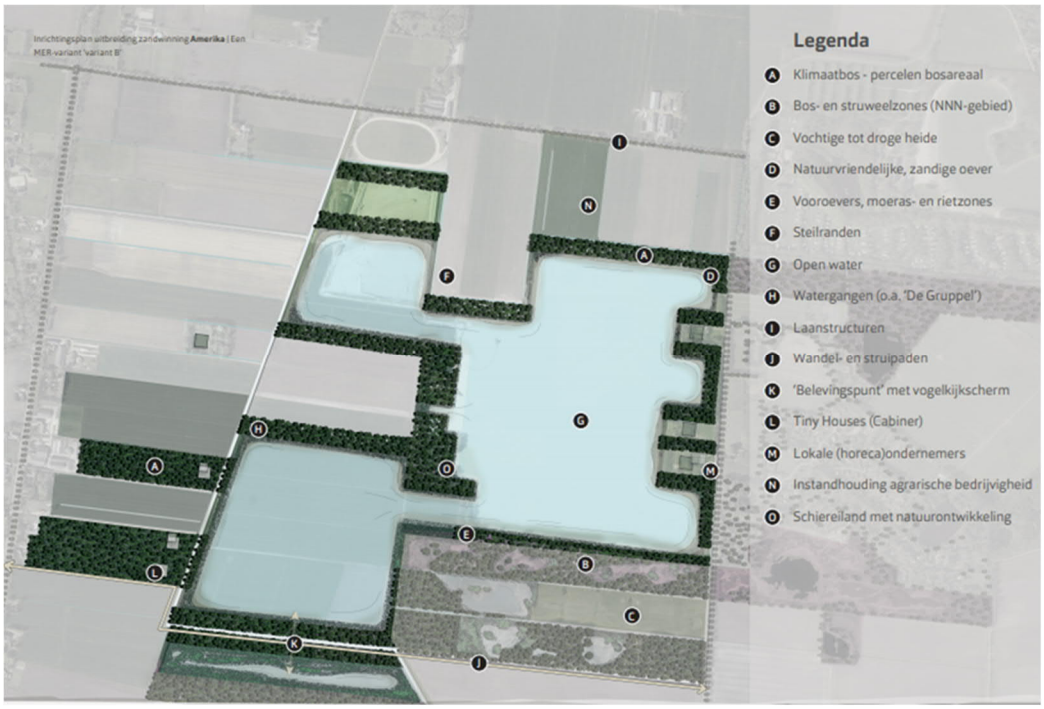

Variant Cultuur+

De variant ‘Cultuur+’ is een samenstelling van ‘variant A’ en ‘variant B’ (zie afbeelding 4.3). De uitbreiding ten opzichte van de huidige situatie is een kleine 40 hectare. In deze variant staat cultuur en economie centraal. De vormen worden herleid aan de historische lijnen in het landschap; de rechtlijnige kavelpatronen met watergangen, herinneren aan de (voormalige) veenkoloniën. De rechthoekige patronen komen eveneens terug in de contour van de zandwinplas.

Ten opzichte van ‘variant B’ wordt de zandwinning verder uitgebreid aan de zuidzijde. Variant ‘Cultuur+’ is ontworpen als een effectieve zandwinning, met alleen aan de randen plaats voor natuurontwikkeling. De vergroting van het wateroppervlak betekent een vergroting van de mogelijke functie als waterbuffer. Ook wordt watergang ‘De Gruppel’ hierbij benut. In het zuiden kan water van het gebied worden toegelaten, waarna het met een vertraging noordelijk weer terug ‘De Gruppel’ in kan stromen. Hierdoor wordt ten tijde van droogte zoet water beschikbaar voor de directe omgeving (agrariërs) en ten tijde van natte periode kan het water worden gebufferd in de plas.

Afbeelding 4.3 Verbeelding eindsituatie variant Cultuur+

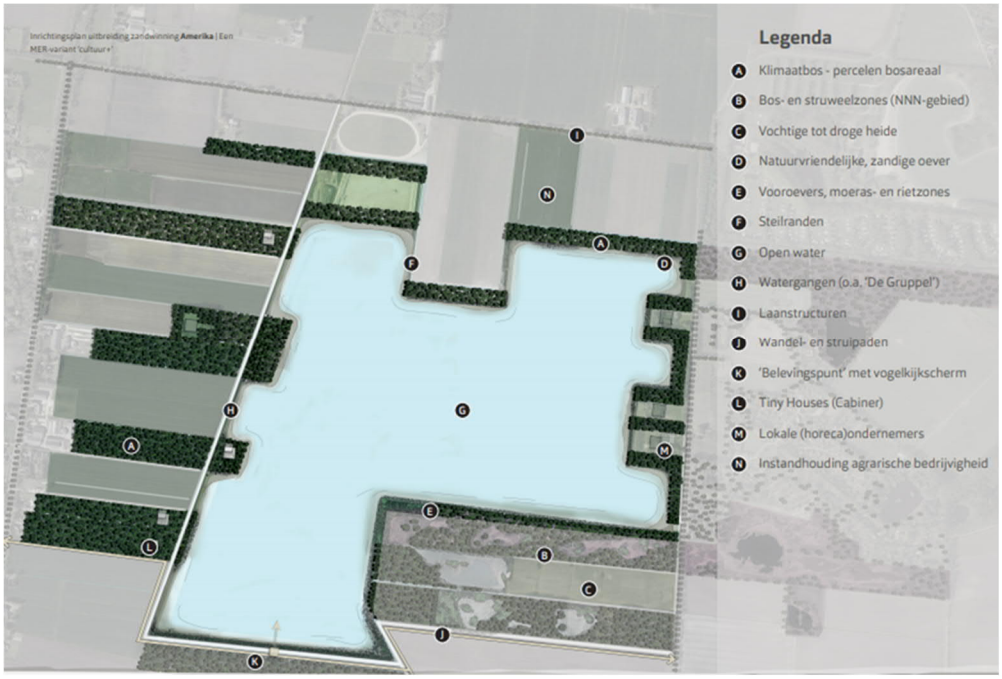

Variant Natuur+

Deze variant ‘Natuur+’ is gebaseerd op dezelfde gronden (circa 40 hectare) als de variant ‘Cultuur+’ (zie afbeelding 2.1) en heeft gelijke kenmerken. Ook in variant ‘Natuur+’ kan de plas ingezet worden als waterbuffer, waarbij ook watergang ‘De Gruppel’ wordt benut. Daarnaast is, net zoals in ‘variant B’, de natuurontwikkeling gedeeltelijk aan de zuidzijde van de uitbreiding beoogd. Hierin wordt de bestaande natuurontwikkeling van het aanliggend perceel van Natuurmonumenten doorgetrokken. Ook zijn er eilanden in de plas ontworpen, die plek bieden voor natuurontwikkeling. Door deze twee eilanden wordt het watervlak onderbroken, waardoor de plas haar besloten karakter behoudt. Tevens is er bij deze variant gekozen voor een grillig ontwerp van de zuidelijke oevers van het uitbreidingsgedeelte van de plas, welke variëren van een zandige flauwe oever tot steilranden. Tot slot zijn op de westelijke plas zonnepanelen ontworpen. Deze zonnepanelen worden met een wijzigingsbevoegdheid opgenomen in het bestemmingsplan. Aan de noordzijde van de westelijke plas en aan de zuidzijde van de oostelijke plas worden met een wijzigingsbevoegdheid tiny houses mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan.

Afbeelding 4.4 Verbeelding eindsituatie variant Natuur+

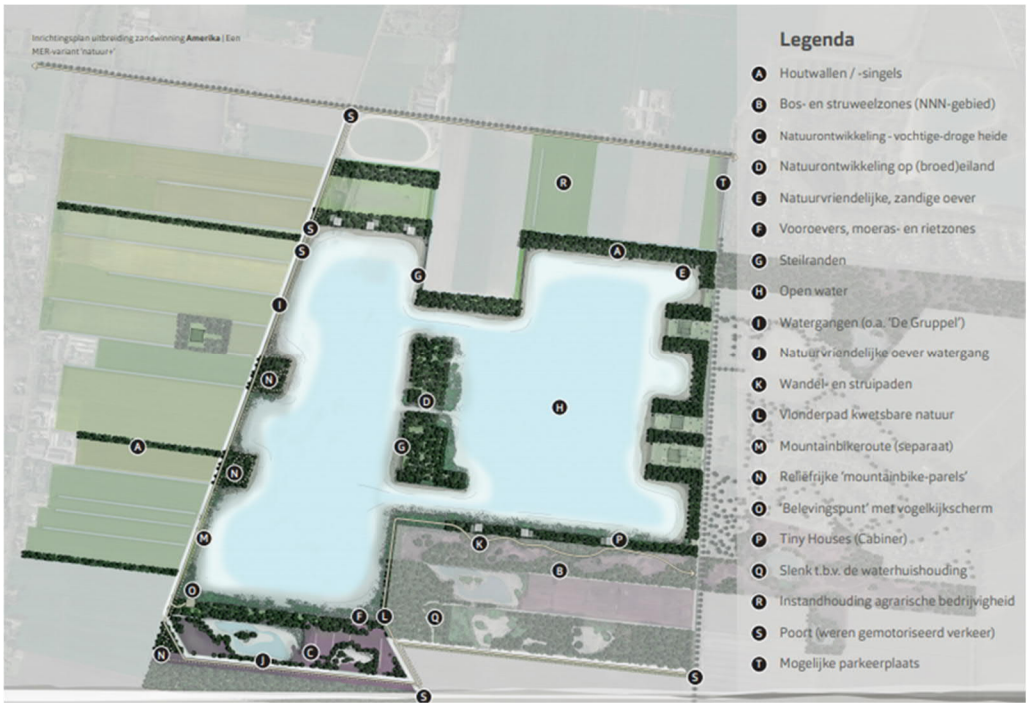

Verder bevatten alle varianten in de eindsituatie de volgende inrichtingselementen:

- rechtlijnige structuren, variërend van rechtlijnig bosareaal tot een rechtlijnige contour van de zandwinplas;
- bosareaal, variërend in oppervlakte;
- waterbuffer en -retentiemogelijkheden, variërend in grootte in lijn met de grootte van de zandwinplas;
- een variatie aan oeverinrichting, van natuurvriendelijke oevers tot steilwanden;
- natuurontwikkeling, variërend in oppervlakte;
- wandel- en struinpaden, mountainbikepaden en een belevingspunt met vogelkijkscherm;
- tiny houses.

Referentiesituatie

In het MER (bijlage I) zijn bovenstaande varianten van de uitbreiding en inrichtingsmaatregelen beoordeeld op milieueffecten in zowel de uitvoeringsfase als de eindsituatie. De effecten in de uitvoeringsfase zijn de effecten die alleen optreden tijdens de fase van zandwinning. De effecten die optreden tijdens de eindsituatie zijn de permanente effecten die blijven bestaan vanaf het moment dat de zandwinning is beëindigd en na uitvoer van de voorgestelde inrichtingsmaatregelen.

De milieueffecten van de uitvoeringsfase en eindsituatie zijn in het MER afgewogen tegen de referentiesituatie. Dit is de huidige situatie aangevuld met de te verwachten ontwikkeling in de milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkelingen tot 2030. In het bestemmingsplan Buitengebied Noordenveld zijn geen ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de huidige situatie. Wel is het zo dat in 2030 de reeds vergunde hoeveelheid zand gewonnen is; de huidige zandwinning zal daarmee ten einde zijn. De referentiesituatie bestaat dus uit de huidige situatie, zonder de zandwinning.

Milieueffecten voorkeursvariant

Gekozen is voor de variant ‘Natuur+’. Hieronder worden kort de milieugevolgen van deze variant uiteengezet. In de uitvoeringsfase heeft de variant ‘Natuur+’ een zeer positief effect op de bodemkwaliteit ten opzichte van de referentiesituatie. Op de beleefbaarheid van het landschap, stof- en stuifoverlast, luchtkwaliteit en verkeersveiligheid heeft deze variant echter een negatief effect en op de aspecten benodigd grondverzet en benutten van delfstoffen een zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie. Op de flora en fauna heeft deze variant in de uitvoeringsfase echter een licht negatief effect.

In de eindsituatie heeft het voorkeursalternatief een zeer positief effect ten opzichte van de referentiesituatie op NNN-gebieden en flora en fauna. Ten opzichte van de referentiesituatie heeft deze variant in de eindsituatie een tweeledig effect op landschapspatronen, -structuren en -elementen. Met betrekking tot veen is het effect licht negatief, maar met betrekking tot zand is dit effect juist licht positief. Ook de effecten op de ruimtelijk-visuele kenmerken zijn in de eindsituatie licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie. De effecten op de beleefbaarheid van het landschap zijn negatief beoordeeld.

4.2.3 Resultaten

In de uitvoeringsfase zien we dat op de volgende criteria de varianten leiden tot positieve of negatieve effecten in vergelijking met de referentiesituatie:

- flora en fauna: alle varianten zijn voor de uitvoeringsfase licht negatief beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie op het criterium flora en fauna doordat verstoring van broedvogels door trillingen of geluid niet op voorhand kan worden uitgesloten. Dit wordt gemitigeerd door te werken buiten het broedseizoen, het werk voor het broedseizoen inzetten en continue doorwerken of het plangebied voor aanvang van de werkzaamheden ongeschikt maken. Door een relatief kleine toevoeging van nieuwe natuur (bos- en struweelzones en water), welke niet aansluit bij de bestaande natuur worden varianten ‘A’ en ‘Cultuur’+ licht positief beoordeeld;
- NNN-gebieden: de voorgestelde inrichtingsmaatregelen in varianten ‘B’ en ‘Natuur+’ sluiten goed aan bij de inrichting van het NNN-gebied in de referentiesituatie en de soorten die reeds aanwezig zijn. Daarom zijn deze varianten zeer positief beoordeeld. De inrichtingsmaatregelen in varianten ‘A’ en ‘Cultuur+’ zijn kleiner in oppervlak, sluiten minder goed aan op de bestaande natuur en zijn minder divers. Daarom zijn deze varianten voor dit criterium licht positief beoordeeld;
- geluidsgevoelige functies: tijdens de uitvoeringsfase neemt de geluidbelasting door de werkzaamheden in alle varianten toe ten opzichte van de referentiesituatie. Dit geldt voor zes woningen. Daarom worden alle varianten volgens dit criterium van het beoordelingskader licht negatief beoordeeld;
- luchtkwaliteit: in alle varianten vindt er een toename plaats van uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide tijdens de uitvoeringsfase ten opzichte van de referentiesituatie, wat leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Echter, het aandeel van de uitstoot van de zandwinning is gering ten opzichte van de uitstoot door andere activiteiten in de omgeving, zoals de provinciale weg en agrarisch grondgebruik. In geen van de gevallen leidt dit tot een overschrijding van de toegestane concentraties. Daarom worden de effecten op luchtkwaliteit in alle varianten licht negatief beoordeeld;
- verkeersveiligheid: alle varianten resulteren in een toename van het aantal verkeersbewegingen ten opzichte van de referentiesituatie. Dit betreft met name vrachtwagens en tractoren. Door een toename van vrachtverkeer vanaf de zandwinning in vergelijking met de referentiesituatie, zouden er onveilige verkeerssituaties kunnen ontstaan ter plekke van de T-splitsing van de toegangsweg met de N979. Alle varianten worden daarom licht negatief beoordeeld. De licht negatieve effecten voor dit criterium worden in de uitvoeringsfase gemitigeerd door het verwijderen van twee stuks bomen aan weerszijden van de toegangsweg, zodat het zicht op de N979 en vice versa toeneemt. Hierdoor kunnen schrikreacties en plotselinge rembewegingen beter voorkomen worden en kan de verkeersveiligheid tijdens de uitvoeringsfase verbeterd worden;
- stof- en stuifoverlast: in alle varianten vindt een toename van stuifoverlast plaats doordat verwaaiing kan leiden tot verstuiving van het gewonnen zand in het depot. Vanwege de kortere ontgrondingsduur (en duur waarop stuifoverlast kan optreden) is variant ‘A’ licht negatief beoordeeld. Vanwege de langere ontgrondingsduur en langere overlast voor de omgeving zijn de overige varianten negatief beoordeeld voor dit aspect. Om de negatieve effecten van stof- en stuifoverlast te mitigeren, worden drie maatregelen getroffen. Allereerst worden op de depotwallen aan de noord- en westzijde windbreekschermen geplaatst. Deze schermen zijn een aanvulling op het bestaande windbreekscherm aan de oostzijde. Ten tweede zal het zanddepot tot maximaal 1,5 meter onder de kruin van het depot volgespoten worden. Tot slot kan er een cellulose-laag worden aangebracht. Door het toepassen van deze maatregelen gaat het zand minder verstuiven bij wind en wordt stof- en stuifoverlast in de omgeving sterk verminderd worden.

Conclusie

Op basis van de kenmerken, de plaats en de potentiële effecten van het project worden geen belangrijke nadelige effecten verwacht. Evenmin zijn er relevante ontwikkelingen in de omgeving die zorgen voor belangrijke cumulatieve milieueffecten voor wat betreft de beoogde zandwinning. Vastgesteld wordt dat een procedure voor een milieueffectrapportage noodzakelijk wordt geacht.

4.3 Natuur

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het plan vanuit het oogpunt van natuur.

4.3.1 Toetsingskader

Het toetsingskader met betrekking tot het aspect natuur is tweeledig. Enerzijds is deze neergelegd op nationaal niveau, in de Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming regelt op hoofdlijnen drie zaken:

1 soortenbescherming: ter bescherming van planten- en diersoorten;
2 gebiedsbescherming: bescherming van de in het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden;
3 bescherming van bos en houtopstanden.

Anderzijds zijn ook op provinciaal niveau regels met betrekking tot gebiedsbescherming neergelegd. In de provinciale regelgeving regels zijn gesteld met betrekking tot de bescherming van de gebieden die het Natuurnetwerk Nederland vormen, samen met de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden.

Soortenbescherming

Ten aanzien van soortenbescherming maakt de Wet natuurbescherming onderscheid in drie categorieën:

- vogels: dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn;
- Habitatrichtlijnsoorten: dit zijn soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn;
- andere soorten: dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om een aantal zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten.

Voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving zoals foerageergebieden of vliegroutes) van beschermde soorten uit de eerste en tweede categorie mogen niet (opzettelijk) verstoord of vernietigd worden. Daarnaast mag geen enkele beschermde soort (opzettelijk) worden gedood of verwond. Bij vogels zijn daarnaast de nesten van belang. Er zijn vijf categorieën broedvogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (categorie 1-4) of waarvan de nesten beschermd zijn als er onvoldoende alternatieven zijn (categorie 5).

De categorie ‘andere soorten’ gaat om soorten die niet onder de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn vallen. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren beschermd moeten worden. De overige soorten uit deze bijlage worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee wordt door Nederland uitvoering gegeven aan het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantsoorten te garanderen. Omdat onder de categorie ‘andere soorten’ ook veel algemene soorten vallen, kan de provincie een lijst opstellen waarin een aantal soorten wordt vrijgesteld.

Deze lijst vormt een bijlage bij de provinciale omgevingsverordening 2019 van de provincie Drenthe. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing worden aangevraagd van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

Natura 2000
De Minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) wijst gebieden aan die deel uitmaken van het Europese netwerk van natuurgebieden: Natura 2000. Een dergelijk besluit bevat de instandhoudingsdoelstellingen voor de leefgebieden van vogelsoorten (Vogelrichtlijn) en de instandhoudingsdoelstellingen voor de natuurlijke habitats en habitats van soorten (Habitatrichtlijn).

Ten aanzien van gebiedsbescherming geldt dat de Wet natuurbescherming de bescherming van Natura 2000-gebieden regelt.

Natuurnetwerk Nederland
Het Natuurnetwerk Nederland, de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS), zorgt voor een aaneengesloten netwerk van natuurgebieden en natuurontwikkelingsgebieden die met elkaar verbonden worden door ecologische verbindingszones.

Houtopstanden
Op sommige plekken moeten enkele bomen worden gekapt. Omdat dit slechts enkele bomen betreft binnen een groot areaal, is van een significante aantasting geen sprake. Hierdoor treedt er als gevolg van de maatregelen geen significante aantasting op van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gronden.

De Wet natuurbescherming geldt voor bos, maar ook voor andere 'houtopstanden' zoals houtwallen, heester- en struikhagen, struwelen of beplantingen van bosplantsoenen. De provincie heeft een meldingsplicht zodra:
- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Houtopstanden' ligt;
- de houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m^2) of het gaat om bomen in een rijbeplanting van 20 bomen of meer.

In dit geval is dat niet aan de orde. Wel is een mogelijke vergunningsplicht voor:
- bomen die staan op de Lijst waardevolle en monumentale bomen van de gemeente Noordenveld;
- bomen op een recreatieterrein waarvan de stam een diameter heeft van meer dan 10 cm(gemeten op 1.30 m hoogte);
- bomen bij een monumentaal pand of (voormalige) boerderij waarvan de stam een diameter heeft van meer dan 30 cm (gemeten op 1.30 m hoogte);
- bomen op een brink of in een laan;
- bomen op een houtwal of in een houtsingel.

De beplanting rondom de plas, de nieuwe bomenrijen en -groepen aan de zuidkant van de uitbreiding hebben een positief effect.

4.3.2 Resultaten

Gebiedsbescherming

Natura 2000
Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Bakkeveense Duinen, op circa 2,5 km ten westen van het plangebied (zie afbeelding 4.5). Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen is aangemeld ter bescherming van karakteristieke heidevegetaties en voedselarme, schrale graslanden van droge landduinen met open grasland en heide. Het gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen voor tien habitattypen.

Op iets grotere afstand (6 km) ten zuiden van het plangebied, ligt het Natura 2000-gebied Fochteloërveen, dat is aangewezen ter bescherming van het oorspronkelijke hoogveen. Voor het Fochteloërveen zijn instandhoudingsdoelstellingen aangewezen voor vijf habitattypen, één habitatrichtlijnsoort, vier broedvogels en zes niet-broedvogels.

Op 6,5 km afstand ten zuidoosten ligt het Natura 2000-gebied Norgerholt. Het Norgerholt heeft instandhoudingsdoelstellingen voor twee habitattypen: Beuken-eikenbossen met hulst en Hoogveenbossen.

Tot slot ligt op 8,3 km afstand het Natura 2000-gebied Leekstermeergebied. Dit gebied is aangewezen als pleistergebied voor de kolgans, brandgans, en smienten en tevens als broedgebied van het porseleinhoen en de kwartelkoning.

Afbeelding 4.5 Ligging verschillende Natura 2000-gebieden in de buurt van het plangebied

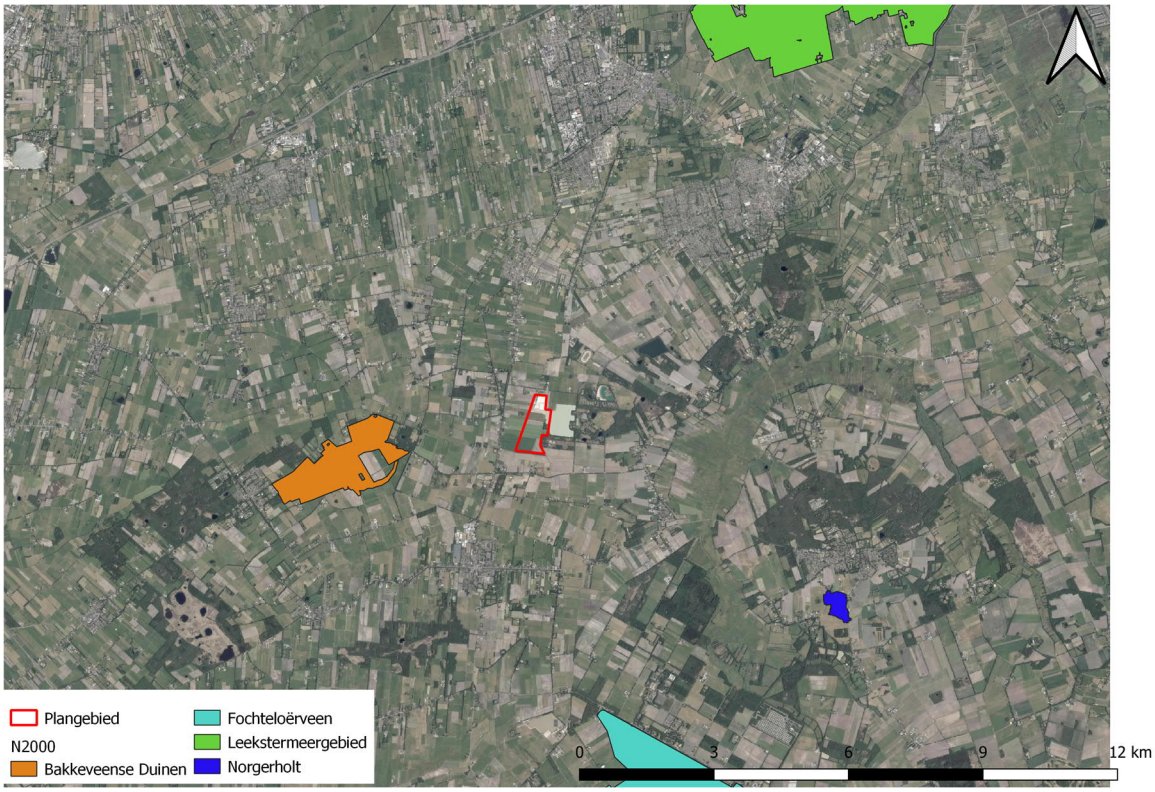

Als gevolg van de grote afstand (minimaal 2,5 km) tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden kan worden uitgesloten dat significante directe effecten zoals oppervlakteverlies en verstoring door geluid, licht, trilling of optische verstoring optreden binnen de betreffende Natura 2000-gebieden als gevolg van het voornemen.

Stikstofdepositie

Het plangebied ligt op minimaal 2,5 km afstand van Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitattypen/leefgebieden. Stikstofdeposities kunnen echter ver reiken (> 10 km). In het kader van de beoordeling van de stikstofdepositie is een AERIUS-berekening uitgevoerd voor de meest ingrijpende variant van het voornemen (meeste grondverzet, hoogst benodigde inzet stikstof emitterend materieel, grootste -functionele- wijziging in de gebruiksfase), zijnde de variant ‘Natuur+’ (MER, bijlage II). De berekening is uitgevoerd voor zowel de realisatie- als de gebruiksfase van deze ‘worst-case’ variant.

Voor de realisatiefase is zowel de totale bijdrage van de realisatiefase voor een maatgevend jaar uitgerekend als de netto bijdrage. Voor de uitbreiding van de zandwinning wordt namelijk gebruik gemaakt van ‘interne saldering’ door het uit gebruik nemen van landbouwpercelen waar de gebiedsontwikkeling plaatsvindt. De netto stikstofdepositie van de realisatiefase is berekend door de bestaande depositie in de referentiesituatie (huidige situatie met landbouwpercelen + autonome ontwikkeling) af te trekken van de maatgevende realisatiefase.

De berekeningen voor de gebruiksfase zijn bedoeld om inzicht te krijgen in de stikstofdepositie die optreedt als gevolg van een mogelijk verkeer aantrekkende werking (door toename recreatieve functies) in het gebied. Hierbij is voor een worstcase-situatie uitgegaan van 150 verkeersbewegingen per dag in het weekend (recreatie), evenredig verdeeld vanuit het westen, noorden en zuiden.

Uit de berekeningen voor de 'Natuur+' variant is gebleken, voor zowel de realisatiefase (mits interne saldering wordt toegepast) als de gebruiksfase, dat er geen sprake is van een juridisch relevante toename van stikstofdepositie in een relevant (met stikstof overbelast) hexagoon van een Natura 2000-gebied. Aangezien de berekening is uitgevoerd voor de meest ingrijpende (worst-case) variant van het voornemen, is voor minder ingrijpende varianten ook geen sprake van een juridisch relevante stikstofbijdrage. Indien de aanleg plaatsvindt conform de gehanteerde uitgangspunten en aannames, dan zijn negatieve gevolgen van het voornemen voor zowel voor de realisatie- als de gebruiksfase voor alle varianten op voorhand uitgesloten en vormt dit aspect geen belemmering voor het vaststellen van voorliggend bestemmingsplan.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

In de omgeving van het plangebied bevinden zich verschillende gebieden behorende tot het NNN-netwerk van de provincie Drenthe, zie afbeelding 4.6 Het perceel van het NNN-netwerk ligt in de nabijheid van de beoogde uitbreiding van de zandwinplas. De NNN-beheertypen betreffen droog bos met productie (N16.03), dennen-, eiken-, beukenbos (N15.02), droge heide (N07.01) en zuur ven of hoogveenven (N06.06). De bestaande zandwinplas en omliggende gronden zijn opgenomen in het NNN-netwerk van de provincie. Het plangebied zelf maakt geen deel uit van het NNN-netwerk.

De Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Drenthe kent geen bepalingen met betrekking tot NNN voor gebieden die grenzen aan NNN-gebieden (externe werking). Gelet hierop is geen sprake van directe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN.

Afbeelding 4.6 Ligging NNN-gebieden in de nabijheid van het plangebied

Soortenbescherming

In opdracht van K3Delta is door Witteveen+Bos een natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de gebiedsontwikkeling, waarbij een uitbreiding van de zandwinplas Amerika is beoogd. In de onderstaande tabel zijn de bevindingen en conclusies ten aanzien van de beschermde soorten samengevat.

Tabel 4.2 Samenvattende tabel soortenbescherming

Soortgroep	Beschermde soorten in het projectgebied of directe omgeving aanwezig?	Kans op overtreding verboden Wet natuurbescherming?	Gevolgen?	Ontheffing aanvragen Wet natuurbescherming?
flora	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee
grondgebonden zoogdieren	ja, voorkomen van algemene soorten (bijlage A) zoals ree, haas, vos en algemeen voorkomende muissoorten kan niet worden uitgesloten	nee, vrijstelling binnen provincie Drenthe	geen, wel zorgplicht	nee
	ja, er zijn waarnemingen bekend in de omgeving van steenmarter, das en eekhoorn	nee, er is geen geschikt habitat aangetroffen voor eekhoorn. Tevens zijn er geen sporen van dassen gevonden. Het plangebied is suboptimaal voor steenmarter en er zijn voldoende uitwijkmogelijkheden voor de soort	geen, wel zorgplicht	nee
vleermuizen	ja, voorkomen van soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger is niet uit te sluiten	nee, binnen het projectgebied zijn geen potentiële verblijfplaatsen aanwezig. Enkel bosranden en watergangen aan de rand van het plangebied zijn redelijk geschikt als foerageergebied en vliegroute. De te verwijderen bomen ten behoeve van het realiseren van een verbinding tussen huidige zandwinplas en uitbreiding, bevinden zich in de stakenfase.	in het kader van de zorgplicht wordt in de actieve periode tijdens werkzaamheden gebruik gemaakt van vleermuisvriendelijk lichtbeheer.	nee, maatregelen worden getroffen
vogels	ja, het projectgebied is geschikt voor verschillende	ja, indien broedgevallen opzettelijk worden	drie mogelijkheden:	nee, mits mitigerende maatregelen in acht worden genomen

Soortgroep	Beschermde soorten in het projectgebied of directe omgeving aanwezig?	Kans op overtreding verboden Wet natuurbescherming?	Gevolgen?	Ontheffing aanvragen Wet natuurbescherming?
	algemeen voorkomende broedvogels. Het grasland is mogelijk broedhabitat voor weidevogels zoals wulp, scholekster en kievit	verstoord of nesten worden vernietigd tijdens het verwijderen van de toplaag op de agrarische percelen. Dit geldt niet voor de uiteindelijke zandwinning	- buiten het broedseizoen werken; - vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken, zodat vogels niet gaan broeden; - het projectgebied voor het broedseizoen ongeschikt maken voor broedvogels	
amfibieën	ja, mogelijk algemeen voorkomende bijlage A-soorten zoals bruine kikker en gewone pad	nee, vrijstelling binnen provincie Drenthe	geen, wel zorgplicht	nee
amfibieën	ja, mogelijk voorkomen nationaal beschermde soorten heikikker en poelkikker	nee, binnen het plangebied is geen geschikt habitat aangetroffen voor de soorten	geen, wel zorgplicht	nee
reptielen	ja, in de omgeving zijn waarnemingen gedaan van adder, levendbarende hagedis en ringslang. Deze soorten zijn onder de Wnb beschermd	nee, er is geen geschikt leefgebied aangetroffen binnen het plangebied voor de soorten	geen, wel zorgplicht	nee
vissen	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee
vlinders, libellen en andere ongewervelden	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee

Negatieve effecten op beschermde plantensoorten, reptielen, vissen, vlinders, libellen en andere ongewervelden, grondgebonden zoogdieren, poel- en heikikker, steenmarter, vleermuizen zijn uitgesloten. Hoewel negatieve effecten voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en beschermde amfibiesoorten niet is uit te sluiten, geldt voor deze soorten een vrijstelling. Er worden geen negatieve effecten verwacht naar aanleiding van de geplande werkzaamheden. De eventuele verstoring van de aanwezige broedvogels is in strijd met de Wet natuurbescherming. De effecten worden weggenomen door de toepassing van mitigerende maatregelen. Er zijn drie mogelijke mitigerende maatregelen, namelijk:

- buiten het broedseizoen werken;

- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en continue doorwerken (de werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat de vogels niet gaan broeden in het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden;
- het gebied ongeschikt maken voor broedvogels voordat het broedseizoen begint.

4.3.3 Conclusie

De voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied zijn in lijn met de wet- en regelgeving met betrekking tot het aspect natuur. Significant negatieve effecten op een Natura 2000-gebied zijn uit te sluiten. Ook negatieve effecten op NNN-gebieden door de voorgenomen ontwikkelingen zijn uitgesloten. Door toepassing van mitigerende maatregelen zijn ook geen negatieve gevolgen te verwachten op flora en fauna.

4.4 Landschap

In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet in de planvorming rekening worden gehouden met het aspect landschap. Hierbij gaat het onder andere om kenmerkende ruimtelijke patronen/structuren, karakteristieke beplantingsvormen en gebruikte soorten, de ruimtelijke opbouw van bebouwing in een gebied en de natuurwaarden in de omgeving.

4.4.1 Toetsingskader

Landschappelijk beleid

Omgevingsvisie provincie Drenthe

Het landschap is een van de zes kernkwaliteiten van de provincie Drenthe. Het provinciaal belang ligt in het behouden en, waar mogelijk, ontwikkelen van de kernkwaliteiten. De provincie richt zich op het in stand houden van het landschap als economisch, ecologisch en cultureel kapitaal. De ambitie van de provincie is een Drents landschap waarin de verscheidenheid in landschapstypen en -onderdelen zich blijvend manifesteert en ontwikkelt, met behoud van de Drentse identiteit. Landschapstypen met de bijbehorende landschapskenmerken wil de provincie in samenhang behouden en versterken.
Daarmee wordt gestreefd naar een Drents landschap, waarin het grondgebruik, het type natuur en het landschapsbeeld passen bij de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap. Vanuit dat perspectief wil de provincie keuzes voor nieuwe ontwikkelingen in het landschap blijvend mogelijk maken.

De belangrijkste doelstellingen van de provincie Drenthe voor de kernkwaliteit landschap zijn:
- het behouden en versterken van de ruimtelijke afwisseling van landschapstypen;
- het behouden en versterken van de karakteristieke kenmerken van de verschillende landschapstypen die in Drenthe worden onderscheiden;
- het behouden en versterken van de karakteristieke macrogradiënten van het Drents Plateau in relatie tot de aangrenzende en lager liggende veengebieden.

In het plangebied bevinden zich twee van de zes landschapstypen die in Drenthe te onderscheiden zijn, namelijk het Esdorpenlandschap en het landschap van de Veenkoloniën.

Het provinciaal beleid met betrekking tot het esdorpenlandschap is gericht op:
- behoud van de open ruimte en het versterken van esrandbeplanting;
- behoud van het onbebouwde karakter en het versterken van karakteristieke beekdal(rand) beplanting.

Het provinciaal beleid met betrekking tot het landschap van de veenkoloniën is gericht op:
- het behouden en versterken van de samenhang en de openheid met de wijken en de rechtlijnige landschapsstructuur.

Het overkoepelende doel van de provincie Drenthe is om de landschapstypen van Drenthe herkenbaar, beleefbaar en leesbaar te houden.

Daarnaast vindt de provincie Drenthe het belangrijk dat de mogelijkheden om natuur en landschap actief te beleven worden bevorderd en wil de provincie ruimte bieden aan buitensporten.

Provinciale Omgevingsverordening 2018

Zoals beschreven in paragraaf 3.3.2 wordt in de Omgevingsverordening bepaald dat voor een betrokken kernkwaliteit in het bestemmingsplan uiteen moet worden gezet hoe het plan zich verhoudt tot het behoud en de ontwikkeling van de bij het plan betrokken kernkwaliteiten conform het provinciaal beleid en de strategische opgaven en de sturingsniveaus zoals die zijn verwoord in de omgevingsvisie. Het bestemmingsplan mag geen ontwikkelingen mogelijk maken die deze kernkwaliteiten significant aantasten.

Wat 'significant' is, wordt bepaald door de contouren die de Omgevingsvisie voor de omgang met kernkwaliteiten stelt. Een ontwikkeling leidt volgens de Omgevingsverordening niet tot significante aantasting, wanneer rekening wordt gehouden met de kernkwaliteiten conform de Omgevingsvisie.

De Noordenveldse Kwaliteitsgids

In de Kwaliteitsgids wordt per landschappelijk deelgebied een overzichtelijk aantal gidsprincipes geformuleerd hoe bij uiteenlopende ruimtelijke ontwikkelingen met deze karakteristieken om te gaan. Het gebied valt onder het deellandschap esdorpenlandschap en wordt getypeerd als jonge veldontginning. In de Kwaliteitsgids worden jonge veldontginningen gekenmerkt door een grootschalige rationele verkaveling met percelen ruitverkavelingsbossen en heiderestanten. In de Kwaliteitsgids zijn een aantal gidsprincipes opgesteld. De belangrijkste gidsprincipes voor het Esdorpenlandschap zijn de volgende:

- initiatieven moeten passen bij de schaal van het landschap en een landschappelijke én stedenbouwkundige meerwaarde opleveren;
- houd het onderscheid en de overgangen tussen de oude veldontginningen, jonge veldontginningen en beekdalen zichtbaar;
- respecteer bestaande verkavelingspatronen van de oude veldontginningen en het beekdal;
- laat beplanting langs wegen reageren op het karakter van het landschap;
- het karakter van het jonge ontginningslandschap leent zich voor transformatie en biedt kansen voor nieuw landschap waarin meerdere doelen worden gerealiseerd (koppelkansen).

4.4.2 Resultaten

Zandwinning Amerika en de beoogde uitbreiding liggen in het overgangsgebied tussen de lager gelegen (voormalige) veenkoloniën in het westen en de hoger gelegen kampontginningen in het oosten. De open veenkoloniën kennen een lange, smalle, maar rechtlijnige verkavelingsstructuur. De percelen worden gescheiden door smalle watergangen die aangelegd zijn voor goede ontwatering[1]. Tegenwoordig is dit landschap ingericht voor landbouw, en worden deze landen voornamelijk gebruikt als hooi- of weideland. De houtsingel langs de Krijthesreed, gelegen ten noorden van de bestaande zandwinplas, blijft behouden als onderdeel van de Houtsingelhoofstructuur (HSHS)[2].

[1] https://rce.webgispublisher.nl/user/uploads/pdfs/panoramalandschap/55_Westerkwartier.pdf

[2] https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Downloads/FolderHoutsingelhoofdstructuur_ZWK.pdf

Afbeelding 4.7 De oorspronkelijke verkaveling in aansluiting op het veenontginningslandschap. (Topotijdreis.nl, jaar 1961)

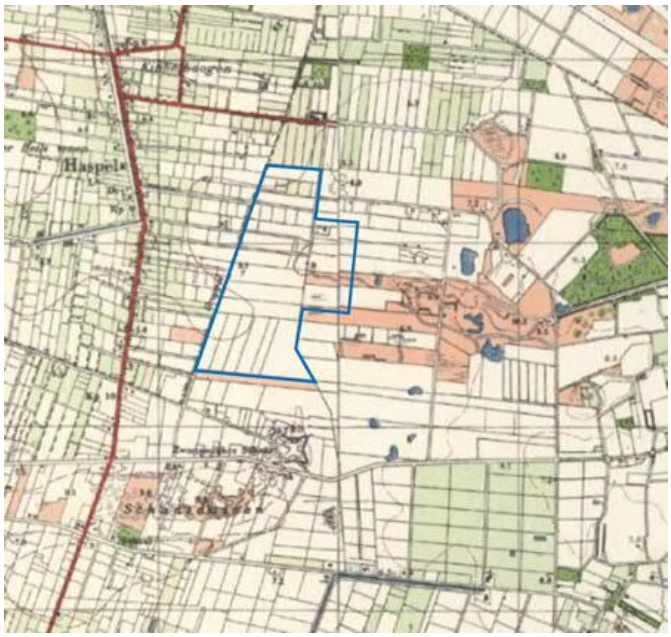

Aan de oostzijde van zandwinning Amerika bevinden zich bosrijke zandgronden. Doordat het zandgebied zich kenmerkt door iets meer reliëf is de inrichting wat grillig en zijn wegen bochtiger. De karakteristieke houtwallen vormen in dit gebied de perceelscheidingen rond de veelvormige akkers, dit wordt van oudsher het esdorpenlandschap of kampenlandschap genoemd[1]. Tegenwoordig worden deze gronden voornamelijk gebruikt als bos en voor akkerbouw.

Landschap van de Veenkoloniën

Het betreffende landschapstype en de bijbehorende landschapskenmerken (zoals de rechtlijnige landschapsstructuur) worden behouden. Door de ontwikkeling verdwijnen perceelsgrenzen, maar de uitbreiding van de zandwinning houdt rekening met het rechtlijnige verkavelings- en slotenstructuur van de voormalige veenontginningen. De eilanden markeren een duidelijk einde van het voormalig veenontginningsgebied, waardoor er van een geleidelijke overgang geen sprake is. De eilanden benadrukken de zichtlijnen van noord naar zuid.

Esdorpenlandschap

Ook het landschapstype Esdorpenlandschap en de bijbehorende landschapskenmerken (zoals de open ruimte, het onbebouwde karakter en de karakteristieke deeldal(rand) beplanting) blijven behouden. De natuurzone die in het zuiden van het plangebied wordt gerealiseerd sluit goed aan bij het esdorpenlandschap, omdat droge/natte heide wordt afgewisseld met bos- en struweelzones. Voormalig akkerland wordt door de voorgenomen ontwikkelingen omgezet naar een plas en natuur. Omdat dit deel van het plangebied in het overgangsgebied tussen twee landschapstypen ligt, past deze nieuwe situatie in het landschap.

Door het behoud van beide landschapstypen en de bijbehorende landschapskenmerken wordt de ruimtelijke afwisseling van landschapstypen behouden. Met de aanleg van de nieuwe natuur zal ook recreatie (mogelijkheden om de natuur en het landschap te beleven) mogelijk worden gemaakt, onder andere door de aanleg van wandelpaden en een belevingspunt. Hierdoor worden in het plangebied meerdere doelen gerealiseerd (zandwinning en natuur).

[1] https://rce.webgispublisher.nl/user/uploads/pdfs/panoramalandschap/62_Noordenveld.pdf

4.4.3 Conclusie

De voorgenomen ontwikkelingen hebben geen significant negatieve invloed op de kernkwaliteit landschap. De twee in het plangebied voorkomende landschapstypen en de bijbehorende landschapskenmerken worden behouden. Dit komt tevens het behoud van de ruimtelijke afwisseling van landschapstypen ten goede. Daarnaast worden er door de voorgenomen ontwikkelingen mogelijkheden gerealiseerd om de natuur en het landschap te beleven. Hiermee wordt voldaan aan de in paragraaf 4.4.1 beschreven toetsingskader. Het aspect 'landschap' staat de uitvoerbaarheid van het voorliggende bestemmingsplan niet in de weg.

4.5 Cultuurhistorie en archeologie

Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening is het verplicht om in een bestemmingsplan een beschrijving op te nemen van de manier waarop rekening is gehouden met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden (gebouwd erfgoed, cultuurlandschap en archeologie). Hierbij gaat het om zowel beschermde objecten en structuren, als niet beschermde objecten en structuren. Met betrekking tot archeologie dient voorafgaand aan het vaststellen van het bestemmingsplan inzicht te zijn verkregen in bekende en te verwachten archeologische waarden in het plangebied en omgeving, en wat de aard en omvang van de voorgenomen werkzaamheden is en of deze een bedreiging vormen voor het bodemarchief. Indien dit het geval is, wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening dient te worden gehouden.

4.5.1 Toetsingskader

Erfgoedwet

De bescherming van archeologisch en cultureel erfgoed in Nederland is vastgelegd in de Erfgoedwet, die op 1 juli 2016 in werking is getreden. De Erfgoedwet is in de plaats gekomen van zes wetten en regelingen op het gebied van cultureel erfgoed, waaronder de Monumentenwet 1988. Onderdelen van de Monumentenwet, die van toepassing waren op de fysieke leefomgeving gaan naar de Omgevingswet, die naar verwachting in 2021 van kracht wordt. Voor deze onderdelen is daartoe in de Erfgoedwet voor de periode 2016-2021 een overgangsregeling opgenomen.

Het uitgangpunt bij ruimtelijke ontwikkelingen is om het binnen een plangebied aanwezige cultuurhistorische erfgoed te behouden. Dit houdt in dat bescherming moet worden geboden aan de aanwezige Rijksmonumenten, provinciale en gemeentelijke monumenten. Met als doel cultuurhistorische belangen te laten meewegen in de ruimtelijke ordening is per 1 januari 2012 het Besluit ruimtelijke ordening gewijzigd. Daarmee zijn gemeenten verplicht in een bestemmingsplan een beschrijving op te nemen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden rekening is gehouden.
Dat betekent dat een analyse moet worden verricht naar de cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplangebied en dat daar conclusies aan moeten worden verbonden die in een bestemmingsplan verankerd worden.

Bij ingrepen waarbij de ondergrond wordt geroerd, dient te worden aangetoond dat de eventueel aanwezige archeologische waarden niet worden aangetast. Archeologisch onderzoek zal moeten worden uitgevoerd indien er sprake is van een hoge trefkans of indien het plangebied niet is gekarteerd.

Omgevingsvisie provincie Drenthe

Naast landschap worden ook cultuurhistorie, aardkundige waarden en archeologie aangemerkt als kernkwaliteiten. Het provinciaal belang ligt in het behouden en, waar mogelijk, ontwikkelen van de kernkwaliteit aardkundige waarden.

Met betrekking tot aardkundige waarden worden drie beschermingsniveaus onderscheiden met eigen regels en ambities:

- in gebieden met een middel beschermingsniveau vormen de aardkundige waarden een randvoorwaarde voor ontwikkelingen. Aardkundige waarden geven de richting aan, door het behoud van karakteristieken na te streven, zodat de kenmerken van het aardkundig hoofdlandschap worden behouden. Initiatiefnemers hebben de verantwoordelijkheid om vroegtijdig in het planproces inzichtelijk te maken hoe zij de aardkundige kwaliteiten als (ruimtelijke) onderlegger voor nieuwe plannen benutten;
- in gebieden met een hoog beschermingsniveau heeft de provincie Drenthe de ambitie om de context en het referentiebeeld van de aardkundige eenheid te behouden of te herstellen. In deze gebieden worden ontwikkelingen alleen toegestaan als aardkundige kwaliteiten en kenmerken worden behouden;
- in de gebieden met een generiek beschermingsniveau wil de provincie de lokale, aardkundige kenmerken voor de toekomst bewaren. De provincie verwacht van gemeenten dat zij in deze gebieden nagaan welke kenmerkende aardkundige waarden aanwezig zijn en dat zij hieraan bescherming geven via het gemeentelijk bestemmingsplan en plannen en initiatieven daarop beoordelen.

Het provinciaal beleid voor de Drentse archeologie is gericht op instandhouding, bescherming, beleven en benutten. Het archeologisch erfgoed behoort tot het ruimtelijk erfgoed en is een belangrijke bouwsteen van de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van Drenthe.

De uitgangspunten voor archeologie zijn:

1 het in de bodem bewaren (behoud in situ) van waardevol archeologisch erfgoed of, als dat niet mogelijk is, het opgraven en duurzaam veiligstellen (behoud ex situ) van het erfgoed in het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis;
2 zorgdragen dat archeologisch onderzoek in Drenthe op goede wijze wordt uitgevoerd;
3 het meewegen van het aspect archeologie in het kader van ruimtelijke plannen;
4 het vergroten van het draagvlak voor het archeologisch erfgoed;
5 het ontsluiten van de archeologische verhalen van Drenthe, onder meer door verbinding met vrijetijdseconomie;
6 bijdragen aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van Drenthe.

Omgevingsverordening provincie Drenthe 2018

Zoals uiteengezet in paragraaf 3.3.2, wordt in de Omgevingsverordening bepaald dat voor een betrokken kernkwaliteit in het bestemmingsplan uiteen moet worden gezet hoe het plan zich verhoudt tot het behoud en de ontwikkeling van de bij het plan betrokken kernkwaliteiten conform het provinciaal beleid, en de strategische opgaven en de sturingsniveaus zoals die zijn verwoord in de Omgevingsvisie. Het bestemmingsplan mag geen ontwikkelingen mogelijk maken die deze kernkwaliteiten significant aantasten. Een ontwikkeling leidt volgens de Omgevingsverordening niet tot significante aantasting, wanneer rekening wordt gehouden met de kernkwaliteiten conform de Omgevingsvisie. Voor de kernkwaliteit landschap geldt dat van een provinciaal belang alleen sprake is in de situaties zoals in de Omgevingsvisie omschreven.

Op basis van artikel 2.30 van de Omgevingsverordening van de provincie Drenthe uit 2018 is het verboden om zonder vergunning een bijzonder provinciaal landschap handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk kunnen zijn voor de in het aanwijzingsbesluit genoemde landschappelijke waarden en aanwezige cultuurhistorische kenmerken, tenzij dit overeenkomstig een beheerplan gebeurt.

4.5.2 Resultaten

Cultuurhistorie

Het plangebied bestaat oorspronkelijk uit heidevelden. In de jaren ’20 van de 20e eeuw is het zuidelijk deel van het plangebied in cultuur gebracht. Het wegenpatroon is nog terug te leiden tot het oorspronkelijke patroon dat tijdens de ontginningen eind 19e en begin 20e eeuw ontstaan is. Binnen het plangebied zijn geen gebouwde objecten met historische waarde of monumenten aanwezig.

Ten zuiden van de operationele zandwinplas ligt een gebied met een hoge aardkundige waarde, een voormalig beekdal. (zie afbeelding 4.8). Dit gebied strekt tot aan de westelijke rand van de natuurstrook ten zuiden van de operationele zandwinning. De uitbreiding van de zandwinning grenst aan de natuurstrook ten zuiden van de operationele plas. Aardkundige waarden maken de natuurlijke ontstaanswijze van het landschap leesbaar. De hoge aardkundige waarde ligt ter plekke van een voormalig beekdal. Door de bodem te verstoren, kan ook de kwaliteit van de aardkundige waarden ter plaatse afnemen. De provincie Drenthe heeft in gebieden met een hoog beschermingsniveau de ambitie om de aardkundige waarden te behouden of herstellen. In het gebied met hoge aardkundige waarden worden geen werkzaamheden uitgevoerd die de hoge aardkundige waarden aantasten.

Afbeelding 4.8 Aardkundige waarden rondom het plangebied

Archeologie

Het plangebied en de directe omgeving bestaan uit een landschap dat gedomineerd wordt door keileemafzettingen in de ondergrond. Deze bepalen het reliëf dat aan de oppervlakte voorkomt, bestaande uit een afwisseling van vlaktes, ruggen en plateaus. Reeds bekende archeologische vindplaatsen in de omgeving van het plangebied duiden erop dat het landschap vrijwel onafgebroken geschikt is geweest voor bewoning en gebruik. De relatief hooggelegen landschappelijke delen zoals ruggen en plateaus vormden daarbij de meest aantrekkelijke locaties voor een nederzetting. Daarom geldt voor het relatief hooggelegen oostelijk deel van het plangebied een (middel)hoge archeologische verwachtingswaarde (zie afbeelding 4.9). Hier kunnen archeologische resten verwacht worden in de vorm van verspreide begraving, (periodieke) bewoning en landgebruik. Archeologische resten kunnen bestaan uit nederzettingsresten en voor de betreffende periode kenmerkend vondstmateriaal, zoals vuurstenen, aardewerk en glas. Deze zone is in de Omgevingsvisie Drenthe tevens benoemd als kernkwaliteit archeologie.

Voor het beekdal aan de oostzijde van het plangebied geldt een middelhoge verwachting. Hier worden resten verwacht die samenhangen met rituele handelingen, zoals deposities die bewust achtergelaten werden. Het relatief laaggelegen westelijke deel van het plangebied kent een lage archeologische verwachting. Vanwege de lage ligging was deze zone vaak te nat en daardoor niet of minder aantrekkelijk voor bewoning en gebruik.

In het bureauonderzoek en de veldverkenning is geconcludeerd dat aanvullend bodemonderzoek in het plangebied noodzakelijk is, om de archeologische waarden ter plaatse van de uitbreiding vast te stellen.. Voorjaar 2021 is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Deze beschrijving is gebaseerd op het bureauonderzoek en het proefsleuvenonderzoek (MER, bijlage I).

Afbeelding 4.9 Uitsnede archeologische beleidskaart gemeente Noordenveld (bron: Gemeente Noordenveld)

In het noorden van het plangebied zijn drie terreinen van archeologische waarde aanwezig, zie afbeelding 4.10. Het gaat hierbij om een terrein waar mogelijk een Celtic field aanwezig is (datering 600 voor - 200 na Chr.). Een Celtic field (of honingraatakker) is een verkaveling van kleine, blokvormige akkertjes uit de IJzertijd, die omgeven zijn door lage wallen. In veld- en bureauonderzoek zijn echter geen aanwijzingen aangetroffen die duiden op de daadwerkelijke aanwezigheid van een Celtic field, waarschijnlijk als gevolg van grootschalige cultuurtechnische bodemingrepen. Effecten van de werkzaamheden op deze archeologische waarde zijn daarmee uitgesloten.

Daarnaast ligt op 350 m ten zuiden van het plangebied een terrein met daarin een militaire schans uit de Tachtigjarige oorlog (1568-1648). Het betreft de Ener- of Zwartendijksterschans, die in die tijd diverse malen in gebruik geweest is. Het betreft een 2-perioden schans, waarvan de oudste kenmerkend is voor het Oud-

Nederlands vestingstelsel, en de jongste voor het Nieuw-Nederlands vestingstelsel. De schans maakt ook deel uit van de Fries-Groningse waterlinie.

De werkzaamheden vinden plaats op geruime afstand van de schans en hebben daarmee geen direct effect op de schans. Ook liggen er geen vondstlocaties binnen het plangebied zelf. In de omgeving van de schans zijn buiten het plangebied de afgelopen jaren diverse vondsten gedaan. In de directe omgeving van het plangebied, is sprake van 10 vondstlocaties. Deze vindplaatsen laten een breed scala aan perioden, complextypen en vondstcategorieën zien, wat erop duidt dat het landschap (vrijwel) onafgebroken geschikt was voor bewoning en gebruik. Het is mogelijk dat ook in het plangebied vondsten verborgen liggen die verbonden zijn aan het gebruik van de schans.

Afbeelding 4.10 Vondstlocaties in en rondom het plangebied

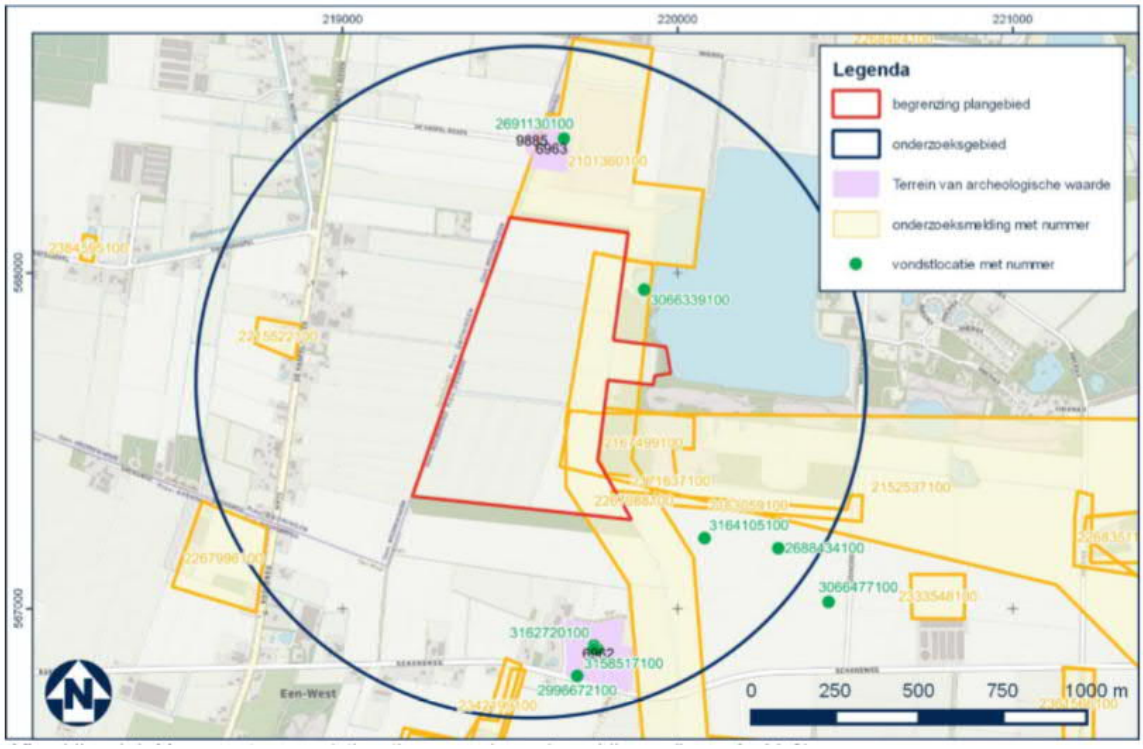

De zandwinning vindt plaats tot circa 15 m onder NAP. Het kleileem is hier afgedekt met een relatief dun pakket dekzand (0,5 - 1,5m dik). Dit betekent dat de werkzaamheden uitgevoerd worden in bodemlagen met archeologische verwachtingen.

4.5.3 Conclusie

Het aspect cultuurhistorie is in lijn met het toetsingskader zoals beschreven in paragraaf 4.5.1 en staat de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg. Voor het aspect archeologie is het bureauonderzoek afgerond. Nader onderzoek met betrekking tot archeologie is uitgevoerd. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat archeologie de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg staat.

Indien bij toekomstig graafwerk archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij de minister conform de Erfgoedwet 2015, artikelen 5.10 en 5.11.

4.6 Bodem en niet gesprongen explosieven

Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening dient in verband met de uitvoerbaarheid van een plan rekening te worden gehouden met de bodemgesteldheid in het plangebied. Met andere woorden: is de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem geschikt voor de beoogde bestemming(en) en/of functie(s). Nagegaan wordt of er bodemverontreiniging is die de functiedoelen kan frustreren of gezondheidsrisico's, ecologische risico's of verspreidingsrisico's oplevert en of er tijdig iets aan gedaan kan worden. Uitgangspunt is dat de bodemkwaliteit geen onaanvaardbaar risico oplevert voor de gebruikers van de bodem. Bovendien mag de bodemkwaliteit niet verslechteren door grondverzet (bijvoorbeeld graafwerkzaamheden). Dit is het zogenaamde stand still-beginsel. Daarnaast wordt in de volgende paragrafen ingegaan op de mogelijke aanwezigheid van niet-gesprongen explosieven in het plangebied en de gevolgen hiervan op voorgenomen ontwikkeling.

4.6.1 Toetsingskader

De Wet bodembescherming (Wbb) bepaalt dat, indien de desbetreffende bodemkwaliteit niet voldoet aan de norm voor de beoogde functie, de grond zodanig dient te worden gesaneerd dat zij kan worden gebruikt door de desbetreffende functie (functiegericht saneren). Nieuwe bestemmingen dienen bij voorkeur op schone grond te worden gerealiseerd.

In 2013 is een Nota bodembeheer inclusief bodemkwaliteitskaart voor de provincie Drenthe, waaronder de gemeente Noordenveld, opgesteld. Deze Nota bodembeheer geeft de kaders aan voor het (her)gebruiken van grond. Dit vergroot de kans op een goede afstemming tussen vraag- en aanbod van grond en bespaart kosten, terwijl de bodemkwaliteit in het gebied gewaarborgd wordt. Tot de Nota behoort ook de bodemkwaliteitskaart.

Op 28 januari 2020 heeft het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Noordenveld de bodemkwaliteitskaart PFAS vastgesteld. Op basis een uitgevoerd achtergrondwaardenonderzoek naar PFAS (door de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe) is geconcludeerd dat een herindeling van de bestaande bodemkwaliteitskaart niet noodzakelijk is. Dit maakt grondverzet inzake PFAS op basis van de bestaande bodemkwaliteitskaart mogelijk.

Na de Tweede Wereldoorlog zijn op diverse plekken in Nederland niet-gesprongen explosieven (verder NGE genoemd) achtergebleven. Deze NGE's vormen een risico op het moment dat in de nabijheid van deze explosieven activiteiten in de bodem worden uitgevoerd, zoals graven. Voorafgaand aan deze bodemroerende werkzaamheden dient de aanwezigheid van deze NGE's uitgesloten te worden of dienen eventuele NGE's verwijderd te worden.

4.6.2 Resultaten

Bodem

In augustus 2020 is door Witteveen+Bos een vooronderzoek bodem conform de NEN 5725 uitgevoerd. In het vooronderzoek is geconcludeerd dat het plangebied volledig binnen de bodemkwaliteitskaart van de provincie Drenthe valt [ref. 12]. Grondverzet kan hierbinnen alleen plaats vinden als de grond afkomstig is van onverdachte locaties. Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn echter een aantal verdachte locaties aanwezig, waar de bodemkwaliteit afwijkt ten opzichte van de bodemkwaliteitskaart. Het gaat om de volgende locaties (zie ook afbeelding 4.13):

- gedempte watergangen en greppels binnen de onderzoekslocatie;
- verdwenen of voormalige wegen en paden binnen de onderzoekslocatie;
- een voormalige stortplaats op perceel Norg X 1102;
- een voormalige stortplaats op perceel Norg X 1107;
- een verdachte puindam op perceel Norg X 1102;
- watervoerende watergangen binnen de onderzoekslocatie die hun functie verliezen.

Ter plaatse van de verdachte locaties is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd, (zie MER, bijlage I). In september 2020 is door Greenhouse Advies een verkennend (water)bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de verdachte locaties. Het (water)bodemonderzoek is uitgevoerd conform de NEN 5720 en NEN 5740. Er is in afwijking op de NEN 5720 geen vooronderzoek waterbodem conform de NEN 5717 uitgevoerd.

Uit de resultaten van het verkennend (water)bodemonderzoek is het volgende gebleken:

- ter plaatse van de gedempte watergangen zijn zeer lokaal sporen van bodemvreemd materiaal waargenomen (kolen, hout en slakken), alsmede een geur van waterstofsulfide (H_2S). Deze geur is ook waargenomen in de ongeroerde ondergrond. Analytisch is maximaal een licht verhoogd gehalte aan kobalt gemeten. Dit gehalte geeft geen aanleiding voor aanvullend onderzoek;
- ter plaatse van de voormalige wegen zijn op het maaiveld teerhoudende asfaltresten waargenomen. Het wordt aanbevolen deze voorafgaand aan de grondroerende werkzaamheden gescheiden te ontgraven. In de bodem is maximaal een licht verhoogd gehalte aan PAK gemeten. Hiermee is er geen aanleiding voor aanvullend onderzoek;
- ter hoogte van de voormalige stortplaats Norg X 1102 zijn in het grondwater sterk verhoogde gehalten aan koper gemeten. Een herbemonstering- en analyse heeft dit gehalte bevestigd. In de bovengrond zijn geen verhoogde gehalten gemeten. Een nader onderzoek is noodzakelijk om de aard en omvang van de verontreiniging vast te stellen;
- ter hoogte van de stortplaats Norg X 1107 is in het grondwater maximaal een licht verhoogd gehalte aan barium gemeten. Dit gehalte geeft geen aanleiding voor aanvullend onderzoek;
- ter hoogte van de puindam is in het grondwater maximaal een licht verhoogd gehalte aan barium en zink gemeten. In de grond zijn geen verhoogde gehalten gemeten. Wel is zintuiglijk en analytisch asbest aangetroffen, waarbij de interventiewaarde wordt overschreden. Hiermee is sprake van een ernstig geval van bodemverontreiniging in de zin van de Wet bodembescherming. Deze verontreiniging dient conform wet- en regelgeving te worden gesaneerd voorafgaand aan het grondverzet;
- het slib ter hoogte van de watervoerende watergangen is geschikt voor toepassing op de landbodem en voor verspreiding op het aangrenzende perceel. PFAS is niet boven de detectiegrens gemeten. Er is daarmee geen aanleiding voor aanvullend onderzoek.

Kortom, in de huidige situatie zijn er ter hoogte van de puindam en de stortplaats op perceel Norg X 1102 significante verontreinigingen gemeten. Sanering, respectievelijk een nader onderzoek is hier noodzakelijk. De overige verdachte locaties worden beschouwd als voldoende onderzocht en kennen geen significante bodemverontreiniging in de zin van de Wet bodembescherming.

Afbeelding 4.11 Overzichtstekening met verdachte bodemlocaties binnen het plangebied. De rode stip geeft een verdachte puindam aan, deze is niet op ware grote

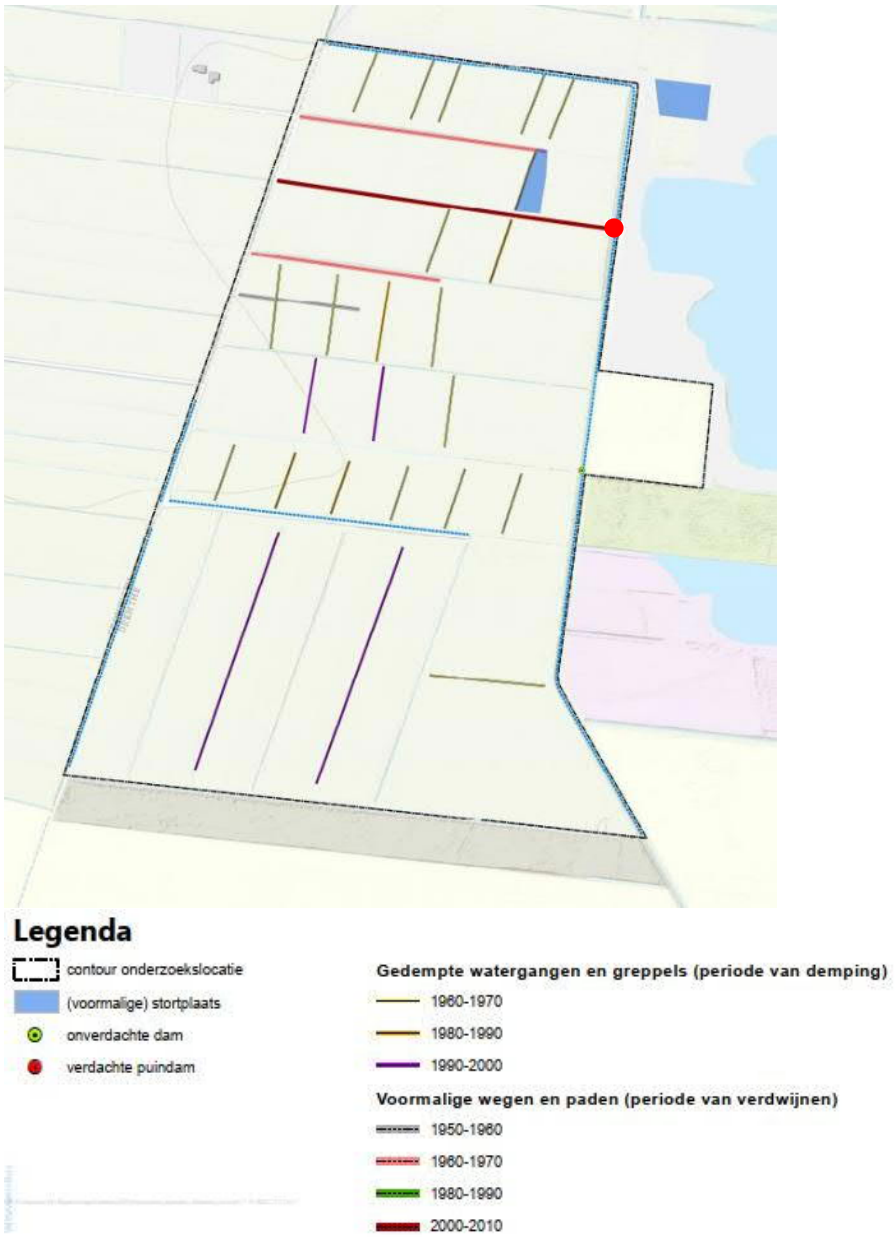

Op basis van de resultaten van het vooronderzoek en verkennend onderzoek in relatie tot de voorgenomen werkzaamheden, is het nodig dat er nog een nader onderzoek op asbest en afperking van de grenzen van een voormalige stortplaats (op perceel Norg sectie X, nummer 1107) wordt uitgevoerd. De tot nu toe uitgevoerde onderzoeken tonen aan dat er geen beïnvloeding van de bodemkwaliteit plaatsvindt op het plangebied.

Niet gesprongen explosieven

Voor het aspect ‘niet-gesprongen explosieven’ is een uitgebreid bureauonderzoek uitgevoerd, waarin is onderzocht of er oorlogsgerelateerde handelingen of gebeurtenissen te achterhalen zijn, die duiden op de mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven (CE) in het plangebied. Hierbij is gebruik gemaakt van historisch-geografisch kaartmateriaal, literatuur, luchtfoto’s, lokale, regionale, provinciale en nationale archieven en gegevens van de Explosieve Opruimingsdienst. Ook is er onderzoek gedaan naar naoorlogse activiteiten die de kans op de aanwezigheid van CE in het plangebied hebben beïnvloed, zoals ontgravingen

of de aanleg van kabels en leidingen. Hierbij is gebruik gemaakt van lokale en provinciale archieven, de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), een KLIC-melding, beeldmateriaal en kaartmateriaal.

In dit onderzoek zijn geen feitelijke gegevens achterhaald die duiden op betrokkenheid van het plangebied bij oorlogshandelingen. Ook blijkt uit het onderzoek dat er geen activiteiten hebben plaatsgevonden die de aanwezigheid op conventionele explosieven kan beïnvloeden, zoals ontgravingen of het aanleggen van kabels en leidingen. Daarmee is er geen bewijs gevonden voor een verhoogd risico op het aantreffen van mogelijk achtergebleven ontplofbare oorlogsresten.

4.6.3 Conclusie

Op basis van de resultaten van het vooronderzoek en verkennend onderzoek in relatie tot de voorgenomen werkzaamheden, is het nodig dat er nog een nader onderzoek op asbest en afperking van de grenzen van een voormalige stortplaats (op perceel Norg X, nummer 1107) wordt uitgevoerd. De tot nu toe uitgevoerde onderzoeken tonen aan dat er geen beïnvloeding van de bodemkwaliteit plaatsvindt op het plangebied.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat er geen bewijs is gevonden voor een verhoogd risico op het aantreffen van mogelijk achtergebleven ontplofbare oorlogsresten. Het aspect ‘niet-gesprongen explosieven’ staat de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

4.7 Water

De voorgenomen ontwikkeling kan effecten hebben op de waterhuishoudkundige situatie, zowel kwantitatief als kwalitatief. In Nederland is daarom de watertoets een verplicht onderdeel van elke ruimtelijke ontwikkeling. De watertoets is een procesinstrument waarbij de waterbeheerders in een vroegtijdig stadium worden betrokken bij de voorgenomen ontwikkeling, zodat verschillende aspecten van ‘water’ een goede plaats krijgen in de planvorming. In de waterparagraaf worden de effecten van het ontwerp op deze verschillende aspecten omschreven, zoals waterkwantiteit, waterkwaliteit, waterkeringen, beheer en onderhoud en het effect op grondwaterpeilen.

4.7.1 Toetsingskader

De watertoets is met ingang van 1 november 2003 wettelijk verplicht geworden voor bestemmingsplannen. Omdat het beleid van het waterschap niet rechtstreeks doorwerkt in het bestemmingsplan is in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) bepaald dat de gemeente, naast vooroverleg met onder andere het waterschap (art. 3.1.1 Bro), ook expliciet in de toelichting op het bestemmingsplan moet beschrijven op welke wijze in het bestemmingsplan rekening is gehouden met de waterhuishouding (art. 3.1.6 b Bro).

Op verschillende bestuursniveaus zijn de afgelopen jaren beleidsnota's verschenen aangaande de waterhuishouding, allen met als doel een duurzaam waterbeheer (kwalitatief en kwantitatief). Hieronder staat een overzicht van de voor het plangebied relevante wet- en regelgevingen en nota's.

Op Europees niveau is dit de Kaderrichtlijn Water (KRW). Op nationaal niveau zijn dit: Nationaal Waterplan (NW), Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW), Waterwet en het Waterschapsbeleid.

Op provinciaal niveau zijn dit de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening die reeds in hoofdstuk 3 aan de orde zijn gekomen.

Waterschapsbeleid

Waterbeheerprogramma waterschap Noorderzijlvest 2016-2021

Het waterschap Noorderzijlvest staat voor veilig, voldoende en schoon water. Daarmee wordt een basis gecreëerd voor een gezonde, toekomstbestendige leef-, woon- en werkomgeving in het gebied. 'Voldoende water' betekent volgens het waterschap in de praktijk meestal: 's winters niet te nat en 's zomers niet te droog. Dat bereiken we door overtollig water af te voeren, door bij gebrek aan water het langer vast te houden of het aan te voeren. Ons product 'veilig, voldoende en schoon water' draagt bij aan een gezonde, toekomstbestendige leefomgeving. Het watersysteem moet op een dusdanige manier ingericht worden, dat het opgewassen is en blijft tegen de effecten van klimatologische veranderingen en menselijk gedrag, ook bij demografische ontwikkelingen of veranderend gebruik.

Keur van het waterschap Noorderzijlvest

De Keur van het waterschap Noorderzijlvest (vastgesteld op 25 november 2009) bevat de regels die het waterschap hanteert bij de bescherming van waterkeringen watergangen en bijbehorende kunstwerken.

Het waterschap Noorderzijlvest is belast met de zorg voor de waterkering en de zorg voor de waterhuishoudkundige systemen en de zuivering van afvalwater in het noordelijke en westelijke deel van de provincie Groningen, in het noordwestelijke deel van de provincie Drenthe en in een klein deel van de provincie Friesland

In artikel 3.1.2 van de Keur is neergelegd dat het verboden is om zonder vergunning van het waterschap een oppervlaktewaterlichaam te wijzigen. Dit betreft onder andere het wijzigen van de vorm, afmeting, constructie en/of peil van een oppervlaktewaterlichaam en het met elkaar in verbinding brengen van meerdere oppervlaktewateren.

Op basis van de zorgplicht (artikel 3.3.3 van de Keur) is een ieder die handelingen verricht of nalaat en die weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen of het nalaten daarvan inbreuk kan worden gemaakt op door het waterschap in het kader van zijn beheer uitgevoerde maatregelen in het watersysteem, verplicht alle maatregelen te treffen die redelijkerwijs van hem verwacht mogen worden, ten einde die inbreuk te voorkomen, dan wel indien daarvan reeds sprake is, al het mogelijke te doen om de gevolgen daarvan zoveel mogelijk ongedaan te maken. Indien de inbreuk het gevolg is van een ongewoon voorval, worden de maatregelen onverwijld genomen. De inbreuk en de te nemen en genomen maatregelen dienen zo snel mogelijk aan het dagelijks bestuur van het waterschap te worden gemeld.

In het gebied bevinden zich meerdere primaire wateren. Deze zullen door het plan worden gewijzigd. Daarnaast zijn er ook enkele schouwsloten in de buurt van het plangebied, maar deze maken geen deel uit van het plangebied.

4.7.2 Resultaten

Geohydrologie

De uitbreiding van de zandwinplas kan van invloed zijn op het grondwatersysteem in de omgeving van de plas. Voor het thema geohydrologie wordt beoordeeld wat de effecten van de zandwinning en inrichtingsmaatregelen zijn op het grondwatersysteem.

Voor het berekenen van de geohydrologische effecten van uitbreiding van zandwinplas Amerika zijn berekeningen gemaakt met het MIPWA-grondwatermodel. Het volledige onderzoek naar de effecten op het grondwatersysteem is te vinden in MER, bijlage 5.

Effecten op het regionale grondwatersysteem

De uitbreiding van de zandwinplas leidt tot twee type effecten op het regionale grondwatersysteem.

Allereerst resulteert de ontgronding in het horizontaal worden van het verhang ter plaatse van de uitgebreide zandwinplas. In een gemiddelde situatie stroomt het grondwater ter plaatse van Amerika in noordwestelijke richting. De grondwaterstroming gaat gepaard met een verhang (verloop) van de grondwaterstijghoogten van zuidoost naar noordwest (zie afbeelding 4.12). Door het afgraven van het watervoerende zandpakket wordt dit verhang vlak, er ontstaat een waterplas, die afgezien van eventuele opwaaiing een horizontaal waterpeil kent. Hierdoor ontstaat bij een gemiddelde situatie een stijghoogteverlaging aan de zuidkant en een verhoging aan de noordkant, zie afbeelding 4.12.

Afbeelding 4.12 Vereffening grondwater verhang door zandplas

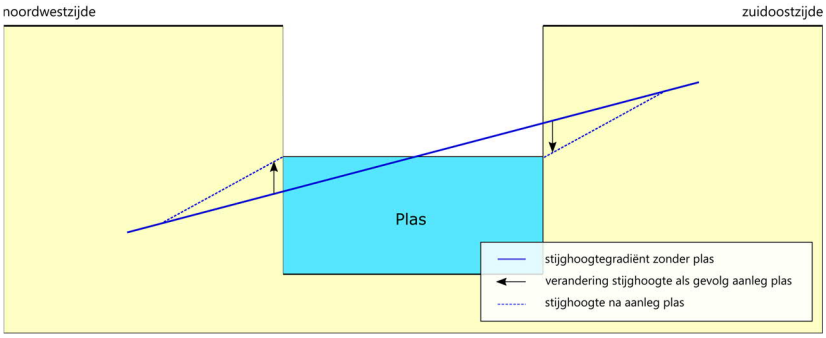

Daarnaast zorgt de uitbreiding van de zandwinplas voor een demping van de grondwaterfluctuatie. Met de uitbreiding van de zandwinning wordt er zand afgegraven. Hierdoor neemt de bergingscapaciteit van de plas toe tot de maximale bergingscapaciteit in de eindsituatie. Een toename van de bergingscapaciteit betekent dat schommelingen in de grondwaterstand opgevangen kunnen worden. Fluctuatie van de grondwaterstandfluctuatie wordt dus gedempt. Ter plaatse van de plas stijgt het grondwater hierdoor tijdens een natte situatie (gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG)) minder en daalt de grondwaterstand in een droge situatie (gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG)) minder ten opzichte van de huidige situatie. Door het veranderende verhang ontstaat tevens aan beide zijden van de plas een verlaging van de grondwaterstand in een natte situatie en een verhoging van de grondwaterstand in een droge situatie.

Door de aanwezigheid van de bestaande plas zal dit effect al zijn opgetreden bij de aanleg en uitbreiding van de operationele zandwinning.

Waterkwaliteit en waterkwantiteit in de zandwinplas

Het effect van de uitbreiding van een zandwinning is afhankelijk van de richting en de grondwaterstroming. Voor de zandwinplas Amerika geldt dat de grondwaterstroming afloopt richting het noordwesten. Dit betekent dat bij uitbreiding van de plas richting het westen het plaspeil van de nieuwe plas lager zal zijn, omdat het grondwater hier lager staat. Doordat de bestaande zandwinplas en de uitbreiding in de eindsituatie met elkaar verbonden zijn, kan het gehele peil in de plas iets lager worden. Dit heeft echter geen significante effecten op de waterkwantiteit van de plas.

De bestaande zandwinplas is niet aangesloten op het oppervlaktewater, maar wordt gevoed door het grondwater uit de omgeving. Bij een hoge waterstand in ‘De Gruppel’ wordt de plas gevoed door de watergang, wanneer het water als grondwater door de dunne zandstrook stroomt die de twee oppervlaktelichamen scheidt.

In overleg met het waterschap Noorderzijlvest wordt nader bekeken hoe kan worden voorkomen dat de Gruppel in de toekomst droogvalt. In de plansituatie zal een inlaat gecreëerd worden, waardoor water uit de plas naar ‘De Gruppel’ (of Noordenveldsewijk) afgevoerd kan worden bij droogte. Hierbij wordt het water uit ‘De Gruppel’, welke een minder goede waterkwaliteit heeft dan de zandwinplas, niet de plas ingelaten. Er is een inlaat ontworpen die handmatig te openen en af te sluiten is, om te voorkomen dat de inlaat nog geopend is wanneer het peil in ‘De Gruppel’ gaat stijgen en er zo via de inlaat water uit ‘De Gruppel’ terugstroomt richting de plas. Daarmee heeft deze verbinding geen gevolgen voor de waterkwaliteit in de

plas. De uitbreiding van de zandwinplas heeft bij alle varianten geen effecten op de waterkwaliteit en -kwantiteit van de zandwinplas. Het volledige onderzoek naar de effecten op het oppervlaktewater is opgenomen in MER, bijlage 4.

Verlegging van De Gruppel

Door het uitbreiden van de zandwinplas moet een deel van het primaire watersysteem van waterschap Noorderzijlvest aangepast worden. Daarvoor moet de watergang 'De Gruppel' verlegd worden en moeten er een aantal kunstwerken verplaatst worden. Door het verplaatsen van de watergang blijft de primaire functie voor het afvoeren van water gehandhaafd. Door de stuw ter hoogte van het midden van de nieuw uit te graven zandwinplas te plaatsen zullen de (grondwater)peilveranderingen minimaal zijn.

Landbouw

Door wijzigingen van grondwaterstanden kunnen afgeleide effecten optreden op gebieden rondom de zandwinplas. Voor de gronden ten westen en zuiden van de uitbreiding geldt dat hier naar verwachting de grondwaterstand niet zal wijzigen. Voor de gebieden ten noorden van de nieuwe zandwinning wordt ook weinig invloed verwacht op de grondwaterstanden door de aanwezigheid van het bestaande gronddepot.

In de directe nabijheid van het plangebied zijn geen Natura 2000-gebieden aanwezig. Het dichtstbijzijnde natuurgebied Bakkeveense Duinen ligt op 2,5km afstand. Daarmee heeft de uitbreiding van de zandwinplas geen invloed op deze gebieden.

Klimaatadaptatie

De twee belangrijkste ontwikkelingen als het gaat om klimaatverandering in relatie tot het aspect water is de vergrote kans op extreme buien en daarmee piekafvoeren en tegelijkertijd het toenemen van droogte. Uit analyses van waterschap Noorderzijlvest blijkt dat er in dit gedeelte van het beheergebied geen wateroverlast is als gevolg van een beperkte afvoer in 'De Gruppel'. Het is daarom niet nodig om extra voorzieningen te treffen die eventuele wateroverlast beperken.

In de huidige situatie valt 'De Gruppel' geregeld droog. Dit zal naar verwachting vaker voorkomen als de droge periodes toenemen. Zoals hiervoor is aangegeven bij Waterkwaliteit en waterkwantiteit wordt hier in overleg met het waterschap naar een oplossing gezocht.

4.7.3 Conclusie

De uitbreiding en inrichting van de zandwinning heeft geen significant effect op het grondwatersysteem, waterkwaliteit en waterkwantiteit. De ontwikkeling maakt geen inbreuk op de door het waterschap in het kader van zijn beheer uitgevoerde maatregelen in het watersysteem. De voorgenomen ontwikkeling kan mogelijk bijdragen aan klimaatbestendigheid. Het aspect 'water' staat de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan dan ook niet in de weg.

4.8 Verkeer

Met de voorgenomen ontwikkeling kunnen wijzigingen optreden in het verkeerspatroon. In dit kader is een onderzoek naar de verkeersveiligheid van het plangebied uitgevoerd. In deze paragraaf worden deze effecten nader toegelicht.

4.8.1 Huidige en toekomstige situatie

Net zoals in de huidige situatie wordt het depot van de zandwinning Amerika ontsloten door de weg vanaf het depot naar de aansluiting op de N979 (buiten het plangebied). Dit is een erftoegangsweg met een maximale snelheid van 15 km/h. Het gewonnen zand wordt afgevoerd via de provinciale weg N979, zowel in noordelijke als in zuidelijke richting. Op deze weg geldt een snelheidslimiet van 80 km/h. (Brom)fietsers

mogen geen gebruik maken van de N979. Ter hoogte van de uitrit is voor (brom)fietsers een parallelle fietsroute aanwezig via De Haspel. Bij de uitrit van de zandwinning vindt geen vermenging plaats van gemotoriseerde en niet-gemotoriseerde verkeersstromen. Verder in noordelijke en zuidelijke richting ligt een vrij liggend fiets/bromfietspad parallel naast de weg. Enkel bij eventuele oversteekpunten komt wegverkeer hier in aanraking met (brom)fietsers.

Verder op de N979 in zowel noordelijke als zuidelijke richting is een vrij liggend brom/fietspad gelegen parallel naast de weg. Over grote lengte vindt hier dus geen interactie plaats tussen vrachtverkeer en (brom)fietsers. Enkel bij eventuele oversteekplaatsen kan een veiligheidsrisico ontstaan door de toename aan vrachtverkeer tijdens de plansituatie. Zwaar vrachtverkeer vormt een verkeersveiligheidsrisico vanwege de lange remweg en potentieel grote impact bij een aanrijding.

Er is geen sprake van aanpassing van de ontsluitingsweg, waardoor de huidige situatie ook van toepassing is op de plansituatie. Ook de verkeerssituatie op de N979 zal in de plansituatie blijven bestaan.

4.8.2 Conclusie

Zandwinning Amerika is een actieve zandwinplas en de zandwinning wordt de komende jaren tot 2036 doorgezet. Naar verwachting neemt de vraag naar zand toe en gaan er in de toekomst circa 49 vrachtauto's/trekkers met kiepkarren per dag naar het zanddepot om zand op te halen. Het kruispunt van de ontsluitingsweg met de N979 heeft voldoende capaciteit en kan het verkeer goed afwikkelen..

4.9 Geluid

Bij het opstellen van een bestemmingsplan dient het aspect geluid beoordeeld te worden. Bij het aspect geluid gaat het om het ruimtelijk mogelijk maken van geluidsbron (zoals wijzigingen aan een weg, spoorweg of industrie) enerzijds, en aan bestemmingen die een zekere mate van rust nodig hebben (zoals woningen, scholen en ziekenhuizen) anderzijds. Ruimtelijke plannen moeten voldoen aan de wet- en regelgeving die is opgenomen in de Wet geluidhinder (Wgh), de Wet milieubeheer (Wm) en onderliggende besluiten en regelingen.

Om de akoestische effecten van de uitbreiding van de bestaande zandwinning in beeld te brengen is akoestisch onderzoek uitgevoerd. Daarvoor is de huidige situatie vergeleken met de toekomstige situatie en is beoordeeld of in de toekomstige situatie kan worden voldaan aan de richtwaarden. Zie MER, bijlage 10.

4.9.1 Toetsingskader

Activiteitenbesluit

De zandwinning geldt als inrichting in de zin van de Wet milieubeheer. Voor inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer gelden voor het aspect geluid regels uit het Activiteitenbesluit. Het Activiteitenbesluit bevat standaardwaarden die van toepassing zijn voor de meeste inrichtingen.

Voor het toegestane langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en maximale geluidsniveau (L_{Amax}) geldt het standaard toetsingskader uit tabel 3.17a van het Activiteitenbesluit.

In de Handreiking industrielawaai en de eisen voor vergunningverlening zijn geluidsrichtlijnen voor woonomgevingen benoemd. Voor de omgeving rondom de zandwinning zijn de richtwaarden voor het type 'landelijke omgeving' van toepassing. Hierbij kan voor het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) van de grenswaarden in tabel 4.3 kan worden uitgegaan. Bij deze gebiedstypering is de richtwaarde in de Handreiking het strengst, waardoor wij toetsen aan het strengste criterium voor deze woningen.

Tabel 4.3 Richtwaarden voor landelijke omgeving

	Aanbevolen richtwaarde in dB(A)		
Aard van de woonomgeving	Dagperiode (07:00 - 19:00)	Avondperiode (19:00-23:00)	Nachtperiode (23:00-07:00)
landelijke omgeving	40	35	30

4.9.2 Opzet onderzoek

De zandwinning beschikt over een vigerende Wm-vergunning die dateert van 5 november 2007, met kenmerk 44/MB/2007013836. Daarin zijn voorschriften opgenomen met betrekking tot het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau. De akoestische situatie ten tijde van het verlenen van deze vergunning geldt als basis voor het akoestische onderzoek.

Huidige situatie

Het geluidklimaat in het plangebied bestaat in de huidige situatie uit de bestaande zandwinning. Deze bestaat uit een zandwinplas en een zanddepot (opslagterrein voor zand). De toegangsweg naar het opslagterrein ligt aan de noordwestzijde, en is verbonden met de provinciale weg (N797). Deze provinciale weg vormt naast de bestaande zandwinning een belangrijke geluidbron in het gebied. Daarnaast bevindt zich aan de noordzijde van het plangebied (op ongeveer 1 km van de zandwinning) een geluidsgezoneerd terrein van de motorsportvereniging Noordenveld.

Verder kenmerkt het gebied zich voornamelijk door agrarische activiteiten. Voor het thema geluid zijn de activiteiten die plaatsvinden in en rondom de zandwinplas van belang om de geluidsbelasting te bepalen.

In de huidige situatie wordt vanuit de zandwinplas met een (elektrische) zandzuiger een zand/-watermengsel gewonnen. Om het zand los te maken wordt gebruik gemaakt van een ‘jet’ waarmee onder hoge druk water in het te winnen materiaal wordt gespoten. Aan de hand van persleidingen, een aanéénschakeling van stalen buizen, wordt het gewonnen mengsel naar het depot op het vaste land getransporteerd. Het mengsel wordt hier gravitair ontwaterd in een ontwateringsbekken en vervolgens opgeslagen in de daarvoor ingerichte zanddepots. Voor de verplaatsing van het zand wordt gebruik gemaakt van shovels en een mobiele kraan. Vanuit de zanddepots wordt het zand vervolgens met vrachtwagens en tractoren afgevoerd naar afnemers. Daarnaast is een 5 m hoge grondwal aangebracht rondom het zanddepot. Uit luchtfoto’s blijkt dat de ligging van het zanddepot ietwat is gewijzigd door de tijd heen. De geluidbronnen en rijroutes van verkeer (shovels, vrachtwagens en tractoren) zijn daarop aangepast.

De zandwinning vindt jaarlijks in 3 perioden van elk 10 weken plaats. Gedurende deze periode wordt circa 100.000 m^3 zand gewonnen. In het zanddepot zijn 2 shovels actief die er voor zorgen dat het depot optimaal gevuld wordt. De shovels zetten met behulp van zand eerst wanden op langs de randen van het depot. Vervolgens wordt het zand tegen deze wanden geschoven, zodanig dat het nieuwe zand afwatert naar de zandwinplas. Het zanddepot wordt in 10 weken gevuld tot een hoogte van circa 5 meter. In de volgende winningsperiode van 10 weken wordt het andere depot gevuld. Deze wisselwerking tussen de 2 depots voorziet erin dat het zand voor de verkoop afgevoerd wordt uit het depot waar op dat moment niet gevuld wordt. Voor het verrichten van de zandwinactiviteiten heeft de inrichting de beschikking over de volgende middelen:

- loods en directiekeet;
- weegbrug;
- elektrisch of diesel aangedreven zandzuiger;
- bij gebruik elektrische zandzuiger; dieselaggregaat op het vaste land;
- shovel (2 stuks);
- hydraulische mobiele kraan (incidenteel gebruik);
- zeefinstallatie.

De bedrijfsactiviteiten binnen de inrichting vinden plaats van maandag tot en met zaterdag van 07.00 uur tot 19.00 uur. In de periode tussen 19.00 uur en 07.00 uur vinden er binnen de inrichting geen bedrijfsactiviteiten plaats. In de praktijk is de zandwinning open van 07.00 tot 17.00 uur.

Toekomstige situatie

De plansituatie betreft een voortzetting van de huidige werkzaamheden, waarbij deze verder naar het zuidwesten worden verschoven. In de bedrijfsvoering wijzigt verder weinig tot niets bij de uitbreiding van de zandwinning ten opzichte van de huidige situatie. Wel wordt er gebruik gemaakt van een ander type zandzuiger (Dos 3 of Jan Willem 3) in plaats van de elektrische zandzuiger die nu wordt gebruikt. Hierdoor komen voor de plansituatie ook de bronnen behorende bij het dieselaggregaat te vervallen. Aangezien de meeste woningen zich bevinden ten zuidoosten van het plangebied is dit de 'worst case'-situatie en daarmee maatgevende situatie. Voor de verkeersintensiteiten is uitgegaan van de huidige, vergunde situatie.
De representatieve bedrijfssituatie wordt samengevat in onderstaande tabel.

Tabel 4.4 Overzicht geluidbronnen in de plansituatie

Omschrijving	Inzet in etmaalperiode			Bronvermogen in dB(A)
	Dag	Avond	Nacht	
zandzuiger				
- elektrisch*	9 uur	-	-	98
- Dos 3 of Jan Willem 3**	9 uur	-	-	105
dieselaggregaat - uitlaat*	9 uur	-	-	94
dieselaggregaat - opening*	9 uur	-	-	101
shovel 1	8 uur	-	-	104
shovel 2	8 uur	-	-	104
zeefinstallatie	8 uur	-	-	98
vrachtwagens	40 stuks	-	8 stuks	104
tractoren	30 stuks	-	-	106
stationair draaiend voertuig op weegbrug	140 min	-	16 min	95

* alleen aanwezig in huidige situatie.

** alleen aanwezig in plansituatie.

Afbeelding 4.13 toont de situering van de geluidbronnen ten opzichte van de omgeving in beide situaties.

Afbeelding 4.13 Situering geluidbronnen huidige situatie (fase 3a, links) en plansituatie (rechts). De rode sterren zijn geluidsbronnen

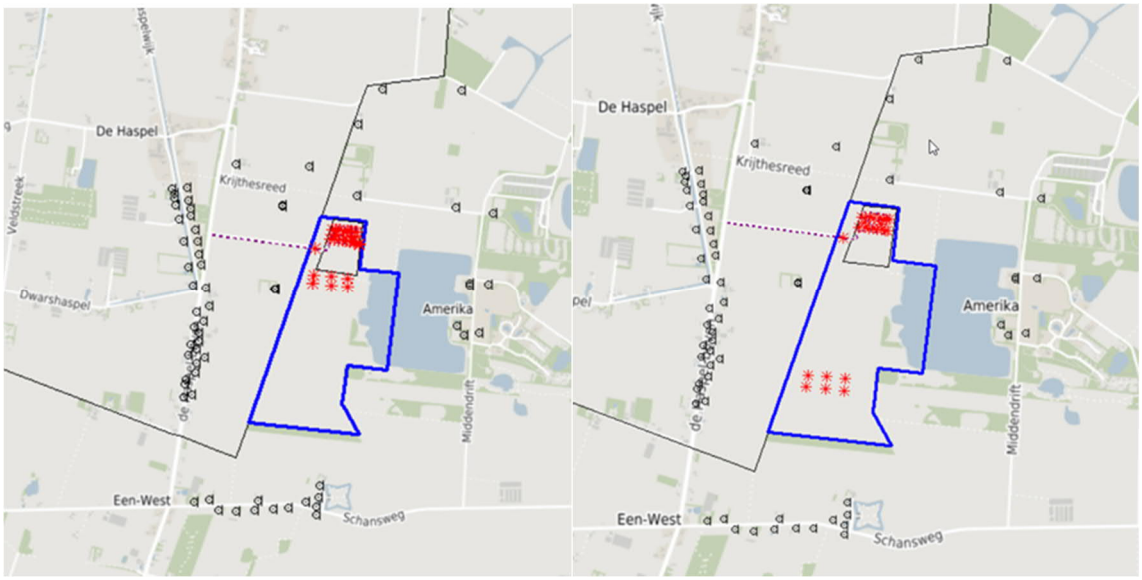

Doormiddel van Geomilieu, versie 5.20, zijn op basis van bovenstaande gegevens berekeningen uitgevoerd. De huidige situatie betreft een update van het model gemaakt in Geonoise uit 2006. Hiermee zijn de geluidniveaus in de omgeving als gevolg van de zandwinning in de huidige en toekomstige situatie bepaald. Hiertoe zijn op de omliggende woningen toetspunten in het model geplaatst. Tabel 4.3 toont de resultaten voor het maximale geluidniveau in de toekomstige situatie. Hierin worden zij vergeleken met de voorkeurswaarde uit de Handreiking. Wederom worden alleen de 8 vergunningspunten en de 2 hoogste niveaus weergegeven, de overige resultaten zijn opgenomen in MER, bijlage 10.

Onderstaande tabel vergelijkt daarom de geluidbelasting in de huidige (berekent op basis van de correcte, actuele route) en de toekomstige situatie, beiden berekend met Geomilieu.

Tabel 4.1 Resultaten langtijdgemiddeld beoordelingsniveau huidige en toekomstige situatie

Toetspunt	Adres	Dag*	Avond*	Nacht*
13	De Haspel 25	40/40/0		33/33/0
05/06	Krijthesreed 65	41/40/-1		32/32/0
14	De Haspel 27	37/36/-1		32/32/0
01/02	De Haspel Boven 1	40/39/-1		31/31/0
11	Amerika 15	36/36/0		25/25/0
09/10	Amerika 11	31/32/1		25/25/0
08	Amerika 9	33/34/1		25/24/-1
07	Amerika 7	32/32/0		24/24/0
12	Amerika 17	44/44/0		34/34/0
46	De Haspel 46, Zevenhuizen	36/36/0		30/30/0

* Huidige situatie/toekomstige situatie/toename.

Te zien is dat de geluidbelasting in de toekomstige situatie vrijwel op alle woningen gelijk blijft of afneemt. Alleen bij Amerika 9 en 11 neemt de geluidbelasting met 1 dB(A) in de dagperiode toe naar respectievelijk 34 en 32 dB(A), maar blijft deze nog ruim onder de richtwaarde uit de Handreiking van 40 dB(A).

Door toedoen van een update naar de nieuwe versie van Geomilieu wordt voor enkele woningen een overschrijding berekend ten opzichte van de vergunde waarde. De bronnen in het model zijn ongewijzigd ten opzichte van de huidige situatie, maar toch worden overschrijdingen berekend. Onderstaande tabel vergelijkt de huidige en de toekomstige situatie voor de woningen.

Tabel 4.2 Resultaten maximale geluidniveau huidige en toekomstige situatie

Toetspunt	Adres	Dag*	Avond*	Nacht*
14	De Haspel 27*	55/55/-	--	57/57/-
13	De Haspel 25	52/52/-	--	56/56/-
12	Amerika 17	47/47/-	--	48/48/-
01/02	De Haspel Boven 1	43/43/-	--	45/45/-
05/06	Krijthesreed 65	42/42/-	--	44/44/-
09/10	Amerika 11	38/38/-	--	38/38/-
11	Amerika 15	39/39/-	--	38/38/-
08	Amerika 9	35/35/-	--	37/37/-
46	De Haspel 46, Zevenhuizen	50/50/-	--	50/50/-
23	De Haspel 21, Zevenhuizen	48/48/-	--	48/48/-

* Huidige situatie/toekomstige situatie/toename.

De tabel laat zien dat op alle woningen een gelijk maximaal geluidniveau wordt berekend. De bedrijfsvoering van de toekomstige situatie verandert immers niet ten opzichte van de huidige situatie op de toerit en in het zanddepot. Alleen de locatie van de zandzuiger is anders. Aan de zuidwestzijde worden hogere maximale geluidniveaus berekend, ook ten opzichte van de richtwaarden uit de Handreiking.

De niveaus op alle woningen zijn echter wel lager dan wat maximaal vergunbaar is.

4.9.3 Conclusie

Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat in de toekomstige situatie niet overal aan de voorschriften uit de vergunning of de richtwaarde uit de Handreiking kan worden voldaan. Dit is met name het gevolg van de modelupdate van rekenmodel waarmee gerekend is voor de akoestische onderzoek.

Uit de vergelijking van de resultaten van de huidige situatie met de toekomstige situatie blijkt dat het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau op de maatgevende woningen gelijk blijft of afneemt. De geluidbelasting op de woningen waar wel een toename wordt berekend (met name in het zuidwesten van het plangebied) blijft echter ruim onder de richtwaarde uit de Handreiking.

Voor de maximale geluidniveaus wordt de voorkeurswaarde uit de Handreiking ook op een groot aantal punten overschreden. Op enkele toetspunten uit de vergunning wordt ook een overschrijding berekend van de vergunde waarde. De maximale geluidniveaus nemen echter niet toe ten opzichte van de huidige situatie, en blijven daarnaast onder wat maximaal vergunbaar is.

Uit de resultaten voor indirecte hinder blijkt dat op alle woningen aan de voorkeursgrenswaarde kan worden voldaan. Het aspect geluid vormt geen belemmering voor de vaststelling van voorliggend bestemmingsplan.

4.10 Luchtkwaliteit

In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt bij het opstellen van een ruimtelijk plan uit het oogpunt van de bescherming van de gezondheid van de mens rekening gehouden met de luchtkwaliteit. In de Wet milieubeheer (verder: Wm) zijn eisen opgenomen waaraan de luchtkwaliteit in de buitenlucht moet voldoen.
Hierbij is onderscheid gemaakt in grenswaarden waaraan nu moet worden voldaan en grenswaarden waaraan in de toekomst moet worden voldaan. De meest kritieke stoffen zijn stikstofdioxide en fijnstof. Voor andere in de Wm genoemde stoffen, wordt in Nederland, behoudens bijzondere situaties, overal voldaan aan de vereisten.

4.10.1 Toetsingskader

Op grond van artikel 5.16 Wm stelt de gemeenteraad alleen een bestemmingsplan vast wanneer aannemelijk is gemaakt dat:
- het bestemmingsplan niet leidt tot het overschrijden van de in de wet genoemde grenswaarden, of;
- de luchtkwaliteit als gevolg van het vergunde plan per saldo verbetert of ten minste gelijkt blijft, of bij een beperkte toename, door een met de ontwikkeling samenhangende maatregel of effect, per saldo verbetert, of;
- het bestemmingsplan niet in betekenende mate bijdraagt aan de concentratie van een stof waarvoor in de wet grenswaarden zijn opgenomen, of;
- de ontwikkeling is opgenomen of past in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit.

Titel 5.2 van de Wet milieubeheer geeft aan wanneer een (luchtvervuilend) project toelaatbaar is. Het bevoegde bestuursorgaan moet dan aannemelijk maken, dat het project aan één of een combinatie van de volgende voorwaarden voldoet:
- een project is opgenomen in, of past binnen, het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) of een regionaal programma van maatregelen;
- een project draagt alleen 'niet in betekenende mate' (NIBM) bij aan de luchtverontreiniging;
- een project leidt per niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde.

De Wet milieubeheer (Wm) geeft grenswaarden voor de concentraties van onder andere stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof (PM_{10} en $PM_{2,5}$). Deze grenswaarden liggen voor zowel NO_2 als PM_{10} op een jaargemiddelde van 40 microgram/m^3. Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient getoetst te worden of de ontwikkeling ervoor zorgt dat grenswaarden worden overschreden.

4.10.2 Resultaten en conclusie

De uitbreiding van de zandwinning heeft invloed op de uitstoot van fijnstof (PM10) en stikstofdioxide (NO2). De uitstoot hangt samen met verkeer en gemotoriseerde werktuigen waarmee de werkzaamheden rondom de zandwinning uitgevoerd worden.

In de huidige situatie is er voor stikstofdioxide én fijnstof geen sprake van een overschrijding van het maximale jaargemiddelde. Op de Atlas van de Leefomgeving is te zien dat de operationele zandwinning en de uitbreiding zich bevinden in een zone met een jaargemiddelde van minder dan 10 µg/m^3. Binnen het plangebied is een gemiddelde uitstoot van minder dan 15 µg/m^3 fijnstof per jaar bekend. Beide bevinden zich ver onder de maximaal toegestane concentraties van gemiddeld 40 µg/m^3 per jaar.

De uitbreiding van de zandwinning zal niet leiden tot een overschrijding van de toegestane concentraties van de in de Wet milieubeheer vastgelegde grenswaarden. Op het gebied van luchtkwaliteit is er dan ook geen belemmering om het plan te realiseren.

4.11 Externe veiligheid

In 2004 is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi) van kracht geworden. Het transport, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen brengen risico's met zich mee door de mogelijkheid dat bij een ongeval gevaarlijke lading vrij kan komen. De discipline externe veiligheid houdt zich bezig met de hieraan verbonden risico's voor mensen die zich in de nabijheid van gevaarlijke stoffen bevinden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee risico's, te weten het plaatsgebonden- en het groepsrisico. Het plaatsgebonden risico is de kans per jaar dat een persoon dodelijk wordt getroffen door een ongeval, indien hij zich permanent en onbeschermd op een bepaalde plaats bevindt. Het groepsrisico is de kans per jaar dat in één keer een groep van een bepaalde grootte dodelijk slachtoffer wordt van een ongeval met gevaarlijke stoffen.

Op en rondom de huidige zandwinning is geen sprake van een risicobron in het kader van externe veiligheid. Zo worden er geen gevaarlijke stoffen opgeslagen en is er geen transport van gevaarlijke stoffen. Buiten het plangebied, ten zuiden van het bosperceel dat grenst aan perceel Norg X 1078, is een buisleiding van Gasunie gelegen (zie rood gestreepte lijn in afbeelding 4.14). Deze buisleiding is voorzien van een veiligheidscontour (de zogenaamde 10-6 contour, de zwart gestreepte cirkel in afbeelding 4.14), waarbinnen geen kwetsbare objecten aanwezig mogen zijn.

In de omgeving van het plangebied bevindt zich één beperkt kwetsbaar object; Groepsaccommodatie 't Eenerveld. 't Eenerveld heeft een maximale capaciteit van 35 personen en valt daarmee onder de grenswaarde van 50 personen, zoals gesteld in artikel 1 van Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Daarmee behoort de groepsaccommodatie 't Eenervel tot een beperkt kwetsbaar object. Artikel 8 en 12 van het Bevi schrijven voor dat bij een ruimtelijk besluit als een bestemmingsplan getoetst moet worden aan normen voor het plaatsgebonden- en het groepsrisico als gevolg van activiteiten bij risico-inrichtingen. Vanwege het feit dat de personen- en bebouwingsdichtheden binnen de invloedsgebieden van de inrichtingen en transportroutes laag zijn, is naar verwachting niet of nauwelijks sprake van een groepsrisico. Daarnaast is in het bestemmingsplan geen mogelijkheid opgenomen om risicovolle inrichtingen, als bedoeld in het Bevi, toe te staan. Volgens artikel 3 lid 2 van het Bevi is het Bevi daarom niet van toepassing op het ruimtelijk besluit en is onderzoek naar de externe veiligheid ten aanzien van inrichtingen derhalve niet noodzakelijk.

Afbeelding 4.14 Risicobronnen in het plangebied

De buisleiding van Gasunie bevindt zich buiten het plangebied. Er worden geen werkzaamheden uitgevoerd binnen de risicocontour. In de uitvoeringssituatie worden geen gevaarlijke stoffen opgeslagen of getransporteerd, waardoor er ook geen risicobronnen worden toegevoegd aan het plangebied. Daarnaast worden er geen kwetsbare objecten toegevoegd aan het plangebied. Daarmee zijn effecten van het voornemen op externe veiligheid uitgesloten.

4.11.1 Conclusie

Vanuit het aspect externe veiligheid zijn er geen belemmeringen ten aanzien van de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied.

4.12 Bedrijven- en milieuzonering

Zowel de ruimtelijke ordening als het milieubeleid stellen zich ten doel een goede kwaliteit van het leefmilieu te handhaven en te bevorderen. Dit gebeurt onder andere door milieuzonering.

Milieuzonering betekent het aanbrengen van een voldoende ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende bedrijven of inrichtingen enerzijds en milieugevoelige functies (zoals wonen en recreëren) anderzijds. De ruimtelijke scheiding bestaat doorgaans uit het aanhouden van een bepaalde afstand tussen milieubelastende en milieugevoelige functies. De onderlinge afstand moet groter zijn naarmate de milieubelastende functie het milieu sterker belast. Milieuzonering heeft twee doelen:

- het zoveel mogelijk beperken of voorkomen van hinder en gevaar bij woningen en andere gevoelige functies;
- het bieden van voldoende zekerheid aan bedrijven zodat zij hun activiteiten duurzaam onder aanvaardbare voorwaarden kunnen verrichten.

In het vervolg van deze paragraaf wordt ingegaan op de aspecten die in de Handreiking bedrijven- en milieuzonering worden genoemd. De zandwinning is te kwalificeren als ‘Mergel en overige delfstoffenwinningbedrijven SBI-Code 14.145. Voor een zandwinning zijn met name de aspecten stof en geluid bepalend. Voor deze aspecten geldt een richtafstand van respectievelijk 100 en 500 meter. Naast deze aspecten wordt ook ingegaan op visuele hinder.

Stof

In de situatie dat de zandwinning is uitgebreid zal, net zoals in de huidige situatie, zand uit de plas opgeslagen worden in het depot en vervolgens vanuit daar overgeladen worden op tractoren en vrachtwagens voor vervoer. Zand is, zeker wanneer het droog is, licht stuifgevoelig. Het verstuiven van grote hoeveelheden zand kan overlast geven voor de omgeving. Om verstuiving te voorkomen, is een grondwal aangelegd rondom het depot. Aan de oostzijde van het depot is een scherm aangelegd. Ook wordt het gewonnen zand nat in het depot gezet. Door verwaaiing kan echter alsnog, zeker in tijden van droogte, verstuiving van zand optreden. Dit geldt ook voor verstuiving op de omliggende agrarische gronden. Daarnaast zal Drenthe ook in de plansituatie in toenemende mate te maken krijgen met droogte. Voor het zanddepot betekent dit dat het natte zandmengsel sneller opdroogt. Hierdoor neemt de kans op verstuiving en stofoverlast toe ten opzichte van de huidige situatie. Om de negatieve effecten van stof- en stuifoverlast te mitigeren, worden drie maatregelen getroffen. Allereerst worden op de depotwallen aan de noord- en westzijde windbreekschermen geplaatst. Deze schermen zijn een aanvulling op het bestaande windbreekscherm aan de oostzijde. Ten tweede zal het zanddepot tot maximaal 1,5 meter onder de kruin van het depot volgespoten worden. Tot slot kan er een cellulose-laag worden aangebracht. Door het toepassen van deze maatregelen gaat het zand minder verstuiven bij wind en wordt stof- en stuifoverlast in de omgeving sterk verminderd.

Geluid

Door de uitbreiding komt de zandwinning dichter bij de woningen aan de Haspel Boven en de Schansweg te liggen. De afstand bedraagt in de nieuwe situatie ca 400 m. Dit is minder dan de richtafstand van 500 m.

voor geluid. In de paragraaf geluid (paragraaf 4.9) is het akoestisch onderzoek nader toegelicht. Uit de vergelijking van de resultaten van de huidige situatie met de toekomstige situatie blijkt dat het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau op de maatgevende woningen gelijk blijft of afneemt. De geluidbelasting op de woningen waar wel een toename wordt berekend (met name in het zuidwesten van het plangebied) blijft echter ruim onder de richtwaarde uit de Handreiking. Uit de resultaten blijkt dat op alle woningen aan de voorkeursgrenswaarde voor indirecte hinder wordt voldaan.

Visuele hinder

Door de voorgenomen ontwikkelingen kan met name ‘s nachts lichthinder ontstaan door de koplampen van passerende vrachtwagen op de N979 en door verlichting van het depot. De zandwinning is niet in bedrijf tussen 19.00 - 07.00 uur, waarbij wordt opgemerkt dat in de meest voorkomende situatie de bedrijfsvoering om 17:00 uur stopt. Voor lichthinder geldt dat dit alleen aan de orde is in de wintermaanden wanneer het om 07.00 uur nog donker is. Omdat het aantal vrachtwagens (gemiddeld genomen 8 vrachtwagens tussen 7.00-8.00 uur) een beperkt aandeel is van het verkeer op de N979, de visuele hinder in de vorm van lichthinder blijft gelijk. Om dit te beperken is in de huidige situatie tegenover de toegangsweg een grondwal aangelegd, ter voorkoming van lichthinder van de koplampen. In de nieuwe situatie wordt om de zandwinning een grondwal aangelegd, waardoor de uitstraling van het verlichte depot beperkt zal zijn

Doordat de uitbreiding richting het zuidwesten plaatsvindt, komt de zandwinning dichter bij de woningen aan de Haspel Boven en Schansdijk te liggen. Door de uitbreiding wordt het karakteristieke open landschap verkleind. Het huidige depot zal ook in de plansituatie met omliggende grondwal blijven bestaan. Voor de woningen met zicht op het depot zal de verte van het uitzicht daarom niet veranderen ten opzichte van de huidige situatie. Hetzelfde geldt voor het zicht op de huidige zandwinplas vanaf de Krijthesreed.

4.12.1 Conclusie

De omliggende woningen en landbouwgronden ondervinden geen hinder of gevaar van de te realiseren ontwikkelingen. In het kader van bedrijven en milieuzonering zijn er geen belemmeringen ten aanzien van de uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling in het plangebied. De aanwezigheid van de woningen en landbouwgronden staat de realisatie van de voorgenomen ontwikkeling dan ook niet in de weg.

5

JURIDISCHE PLANBESCHRIJVING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de juridische planbeschrijving. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de algemene opzet van de planregels, toelichting op de bestemmingen, en overgangs- en slotregels.

5.1 Algemeen

5.1.1 Wat is een bestemmingsplan?

Het gemeentelijke bestemmingsplan is een middel waarmee functies aan gronden worden toegekend. Het gaat dus om het toekennen van gebruiksmogelijkheden. Het wordt de grondgebruiker toegestaan om de functie die het bestemmingsplan geeft uit te oefenen. Dit houdt in dat:

1 de grondgebruiker niet kan worden verplicht om een in het bestemmingsplan aangewezen bestemming ook daadwerkelijk te realiseren;
2 de grondgebruiker geen andere functie mag uitoefenen in strijd met de gegeven bestemming (de overgangsbepalingen zijn hierbij mede van belang).

Een afgeleide van de gebruiksregels in het bestemmingsplan zijn regels voor bebouwing (omgevingsvergunning tot bouwen) en regels voor het verrichten van 'werken' (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden).

Een bestemmingsplan regelt daarnaast:

1 het toegestane gebruik van gronden (en de bouwwerken en gebouwen).

En een bestemmingsplan kan daarbij regels geven voor:

1 het bebouwen van de gronden;
2 het verrichten van werken (aanleggen).

Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument voor het voeren van ruimtelijk beleid, maar het is zeker niet het enige instrument. Andere ruimtelijke wetten en regels zoals de Woningwet, de Erfgoedwet, de Algemene Plaatselijke Verordening, de Wet milieubeheer en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht zijn ook erg belangrijk voor het uitoefenen van ruimtelijk beleid.

5.1.2 Over bestemmen en aanduiden

Op de verbeelding wordt aangegeven welke bestemming gronden hebben. Dit gebeurt via een bestemmingsvlak. Voor het op de verbeelding aangegeven bestemmingsvlak gelden de gebruiksmogelijkheden zoals die in de regels zijn opgenomen. De toegekende gebruiksmogelijkheden kunnen met behulp van een aanduiding nader worden ingevuld. Een aanduiding is een teken op de verbeelding. Dat teken kan onder andere bestaan uit een lijn, een figuur of een lettercode. Via een aanduiding wordt in de regels 'iets' geregeld. Dat 'iets' kan betrekking hebben op extra mogelijkheden of extra beperkingen voor het gebruik en/of de bebouwing en/of het aanleggen van werken. Aanduidingen kunnen voorkomen in een bestemmingsregel, in meerdere bestemmingsregels en kunnen ook een eigen regel hebben.

5.1.3 Hoofdstukopbouw van de regels

De regels zijn verdeeld in vier hoofdstukken:

1 inleidende regels:
   1 in dit hoofdstuk worden begrippen verklaard die in de regels worden gebruikt (artikel 1). Dit gebeurt om een eenduidige uitleg en toepassing van de regels te waarborgen. Ook is de wijze waarop gemeten moet worden bepaald bij het toepassen van de regels (artikel 2);
2 bestemmingsregels:
   1 in dit tweede hoofdstuk zijn de bepalingen van de bestemmingen opgenomen. Dit gebeurt in alfabetische volgorde. Per bestemming is het toegestane gebruik geregeld en zijn bouwregels en gebruiksregels opgenomen. Als er dubbelbestemmingen zijn, dan worden deze ook in dit hoofdstuk opgenomen. Die komen, ook in alfabetische volgorde, achter de bestemmingsbepalingen. Ieder artikel kent een vaste opzet. Eerst wordt het toegestane gebruik geformuleerd in de bestemmingsomschrijving. Vervolgens zijn bouwregels en gebruiksregels opgenomen die specifieker ingaan op bijvoorbeeld de bouwhoogte, situering van gebouwen en de toegestane functies. Aansluitend worden afwijkingsbevoegdheden met betrekking tot bouw- en/of gebruiksregels opgenomen. In een enkel geval worden ruimere mogelijkheden geboden door het toepassen van een wijzigingsbevoegdheid. Belangrijk om te vermelden is dat naast de bestemmingsplanbepalingen ook in andere artikelen relevante informatie staat die mede gelezen en geïnterpreteerd moet worden. Alleen zo ontstaat een volledig beeld van hetgeen is geregeld;
3 algemene regels:
   1 in de laatste twee hoofdstukken zijn bepalingen opgenomen met een algemeen karakter. Deze bepalingen hebben betrekking op het gehele plan. Het betreffen achtereenvolgens algemene regels, zoals een anti-dubbeltelregel, algemene gebruiksregels, algemene aanduidingsregels, algemene afwijkingsregels en algemene wijzigingsregels;
4 overgangs- en slotregels:
   1 in het laatste hoofdstuk zijn respectievelijk het overgangsrecht en een slotregel opgenomen. Hoewel het hier in wezen ook algemene regels betreft, zijn deze vanwege hun meer bijzondere karakter in een apart hoofdstuk opgenomen.

5.2 Dit bestemmingsplan

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De verbeelding en regels vormen tezamen het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast. Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld. Een toelichting op de bestemmingen is hierna opgenomen.

De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt niettemin een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

De regels in dit bestemmingsplan zijn opgezet aan de hand van hetgeen hierboven is beschreven. Tevens is aangesloten bij de meest actuele landelijke standaarden voor de regels en de verbeelding, te weten de SVBP2012 (Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012) en IMRO2012 (Informatiemodel Ruimtelijke Ordening 2012). Qua inhoud en opzet is aangesloten bij recente en vergelijkbare bestemmingsplannen van de gemeente.

5.2.1 Bestemmingen

Artikel 3 Bedrijf - Zandwinning

De gronden met de bestemming ‘Bedrijf - Zandwinning’ zijn bestemd voor zandwinning. Daarnaast zijn bijbehorende gebouwen, terreinen, parkeervoorzieningen, water, watergangen, straten, paden, nutsvoorzieningen, waterhuishoudkundige voorzieningen, groenvoorzieningen en bouwwerken, geen gebouwenzijde, toegestaan. Het bouwen van gebouwen is enkel toegestaan indien het bestemmingsvlak voor ten hoogste 1 % wordt bebouwd, de bouwhoogte dan wel ten hoogste de bestaande bouwhoogte maximaal 9 m bedraagt, de afstand tot de perceelgrens ten minste 3 m bedraagt en het gebouw geen bedrijfswoning betreft. Bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten dienste van de bestemming mogen niet hoger zijn dan 8 m, dan wel de bestaande hoogte indien deze meer bedraagt. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 m.

Artikel 4 Natuur

De op de kaart voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor bos, bosbouw en bestaande houtteelt, behoud, herstel en ontwikkeling van landschappelijke, cultuurhistorische, natuurlijke en aardkundige waarden, opslag van maaisel, agrarisch medegebruik ten behoeve van het natuurbeheer, recreatief medegebruik. Binnen deze bestemming is recreatief medegebruik beperkt toegestaan. Burgemeester en wethouders hebben de bevoegdheid om de bestemming ‘Natuur’ te wijzigen in de bestemming ‘Agrarisch’ of ‘Agrarisch met waarden’.

Op de gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd, met uitzondering van gebouwen voor openbare nutsvoorzieningen en voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding. De maximale oppervlakte per nieuw te bouwen gebouw bedraagt 50 m² per gebouw. De maximale bouwhoogte bedraagt ten hoogste 3,5 m, dan wel ten hoogste de bestaande bouwhoogte. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt dat de hoogte van bouwwerken niet meer dan 2 m mag bedragen. Voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, van werkzaamheden of het slopen van een bouwwerk, is een omgevingsvergunning nodig.

5.2.2 Dubbelbestemmingen

Naast de bestemmingen kent het bestemmingsplan ook dubbelbestemmingen. Een dubbelbestemming omvat een eigen stelsel van regels voor bouwen en gebruik voor het behoud en de bescherming van de in de dubbelbestemming aangegeven waarden. De dubbelbestemming functioneert naast de regeling die is verbonden aan de onderliggende bestemming.

Artikel 5 Waarde - Archeologie

Deze bestemming is opgenomen ter behoud en bescherming van de aanwezige archeologische waarden in het plangebied. In de regels is een omgevingsvergunningplicht opgenomen voor het bouwen van een bouwwerk, het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde en werkzaamheden. Dit zou namelijk tot gevolg kunnen hebben dat archeologische waarden ter plaatse worden aangetast. Daarnaast kennen de planregels burgemeester en wethouders de bevoegdheid toe om het plan te wijzigen door de bestemming ‘Waarde - Archeologie’ alsnog toe te kennen aan gronden of deze juist te doen vervallen.

5.2.3 Algemene regels

Naast de bestemmingen bevat het plan een aantal algemene regels over bijvoorbeeld begrippen, de wijze van meten, algemene afwijkingen en overgangsrecht.

Artikel 1 Begrippen

Begrippen die in de regels worden gebruikt en die uitleg behoeven, worden in dit artikel uitgelegd.

Artikel 2 Wijze van meten

Dit artikel bevat technische regelingen om onder andere oppervlaktes, hoogtes, dieptes en breedtes te kunnen bepalen.

Artikel 6 Anti-dubbeltelregel

Deze regel dient te voorkomen dat situaties ontstaan welke niet in overeenstemming zijn met de bedoeling van het plan. Daar voor een gebouw een zeker open terrein is vereist, wordt via de anti-dubbeltelregel voorkomen dat eenzelfde terrein twee keer wordt ‘meegenomen’ bij de beoordeling van een bouwaanvraag. Grond die al eerder moest worden meegeteld bij de beoordeling van een bouwplan mag niet nog eens worden meegeteld bij een nieuwe bouwaanvraag.

Artikel 9 Algemene afwijkingsregels

Voor geringe overschrijding van bepaalde bouwvoorschriften, alsmede voor kunstobjecten en bouwwerken van openbaar nut, kunnen burgemeester en wethouders vrijstelling verlenen. Dit vergroot de flexibiliteit van het plan.

Artikel 10 Algemene wijzigingsregels

In dit artikel is een algemene wijzigingsbevoegdheid voor burgemeester en wethouders opgenomen voor enkele in het artikel genoemde gevallen.

Artikel 11 Overige regels

In dit artikel wordt ingegaan op afstemming met betrekking tot waterschap, welstandsnota, Landschapsbeleidsplan, Wet natuurbescherming.

6

UITVOERBAARHEID

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de maatschappelijke uitvoerbaarheid en economische uitvoerbaarheid van het plan.

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Een bestemmingsplan dient maatschappelijk uitvoerbaar te zijn. Dat wil zeggen dat de voorgenomen ontwikkelingen die mogelijk worden gemaakt in het bestemmingsplan zijn besproken met belanghebbenden.

Op 1 juli 2020 is een inloopbijeenkomst georganiseerd voor omwonenden en andere belangstellenden. Tijdens deze bijeenkomst zijn de aanwezigen bijgepraat over de uitbreiding van de zandwinning en de ontwikkeling van het gebied en gevraagd mee te denken over de landschappelijke inpassing en de (toekomstige) gebruiksmogelijkheden.

Tevens is er een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. In het NRD staan de hoofdlijnen (de kaders) van het plan zoals de achtergrond, het doel en de uit te voeren onderzoeken. De NRD heeft van 30 juli 2020 t/m 9 september 2020 ter inzage gelegen in het gemeentehuis in Roden en in het provinciehuis in Assen. Het document was tevens in te zien via de website van de gemeente Noordenveld en de provincie Drenthe. Er zijn in totaal zes zienswijzen ingediend op het NRD. De reacties tijdens de inloopbijeenkomst op 1 juli en de reacties op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau zijn gebruikt bij het opstellen van het voorliggende bestemmingsplan.

Daarnaast wordt er gecommuniceerd met omwonenden en andere belanghebbenden door middel van nieuwsbrieven. Teven is er mogelijkheid geboden om klankboordgroep op te richten, bestaande uit omwonenden en belangenorganisaties, om verder mee te denken over de invulling van het plan en de werkzaamheden en de vinger aan de pols willen houden. Ook gedurende de uitvoering.

Deze werkwijze heeft geresulteerd in een definitief ontwerp waarvoor draagvlak bestaat bij zowel aanwonenden, omwonenden als andere belanghebbenden.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

6.2.1 Financiering en grondverwerving

De uitvoering van voorliggend bestemmingplan vindt plaats door K3. Deze uitvoering wordt volledig gefinancierd door K3. De economische uitvoerbaarheid van het project is hiermee gewaarborgd.

De gronden benodigd voor de uitvoering van voorliggend bestemmingsplan zijn reeds in het bezit van K3 . Er hoeft dan ook geen grondverwerving plaats te vinden ter uitvoering van voorliggend bestemmingsplan.

Planschade:
De enige kosten die verder uit dit plan kunnen voortvloeien, zijn planschadekosten als bedoeld in artikel 6.1 Wro. Deze zijn op voorhand niet uit te sluiten. De gemeente zal daarom bij iedere aanvraag bezien of er planschade kan ontstaan. Eventuele planschadevorderingen worden afgehandeld conform de Procedureverordening advisering tegemoetkoming planschade gemeente Noordenveld 2008.

6.3 Handhaafbaarheid

Het bestemmingsplan is bindend voor zowel de overheid als de burger. De primaire verantwoordelijkheid voor controle en handhaving van de regels in het bestemmingsplan ligt bij de gemeente. Het handhavingsbeleid van de gemeente Noordenveld vormt de basis van de handhaving binnen de gemeentelijke grenzen. Handhaving kan worden omschreven als elke handeling die erop gericht is de naleving van regelgeving te bevorderen of een overtreding te beëindigen. Het doel van handhaving is om de bescherming van mens en omgeving te waarborgen tegen ongewenste activiteiten en overlast. In het kader van het bestemmingsplan heeft regelgeving met name betrekking op de Wet ruimtelijke ordening en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Bij overtreding van deze regels kan gedacht worden aan bouwen zonder vergunning, bouwen in afwijking van een verleende vergunning en het gebruik van gronden en opstallen in strijd met de gebruiksregels van het bestemmingsplan of een omgevingsvergunning.

Uitvoering van bestemmingsplannen dient strikt te worden toegepast en gehandhaafd, omdat met het bestemmingsplan het waarborgen en verbeteren van het leefmilieu kan worden aangestuurd. Een recent bestemmingsplan met duidelijke en hanteerbare regels maakt handhaving eenvoudiger. Wat hierbij wel noodzakelijk is zijn eenduidige en eenvoudige bestemmingsplanbepalingen die goed werkbaar zijn. De doeleindenomschrijving is daarbij belangrijk. Een duidelijke uitleg in de toelichting van het bestemmingsplan van de voorkomende bestemmingen kan verwarring en interpretatieverschillen voorkomen.

7

PROCEDURE

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de procedure van het plan beschreven. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de ontwerpfase en de vaststellingsfase van het plan.

7.2 Ontwerpfase

7.2.1 Vooroverleg

Artikel 3.1.1, eerste lid, van het Besluit ruimtelijke ordening bepaalt dat het gemeentebestuur bij de voorbereiding van een bestemmingsplan overleg moet plegen met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk, die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Voor dit bestuurlijk vooroverleg heeft de gemeente Noordenveld het voorontwerpbestemmingsplan [naam] digitaal beschikbaar gesteld aan de provincie Drenthe en waterschap Noorderzijlvest. Reacties uit het vooroverleg worden verwerkt in het ontwerp bestemmingsplan.

7.2.2 Voorbereidingsprocedure en inspraak

PM

7.2.3 Zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan

Het ontwerp bestemmingsplan heeft van XX tot en met XX ter inzage gelegen. Gedurende deze periode kon een ieder zienswijzen indienen op het ontwerp bestemmingsplan. In totaal zijn XXX zienswijzen ingediend. De gemeente heeft gereageerd op de zienswijzen in een nota van beantwoording zienswijzen, die als bijlage XXX bij het bestemmingsplan is opgenomen. Deze zienswijzen hebben wel/niet geleid tot wijzigingen in het ontwerp bestemmingsplan aangepast.

7.3 Vaststellingsfase

Deze fase gaat over de vaststelling van het bestemmingsplan. Indien de commentaren uit de ontwerpfase van het bestemmingsplan daar aanleiding toe geven, passen burgemeester en wethouders het bestemmingsplan aan. Dat kunnen zij overigens ook uit eigen beweging doen. Na afloop van de termijn van de terinzagelegging stellen burgemeester en wethouders het raadsvoorstel op. Daarin gaan zij onder meer in op de eventuele zienswijzen. Uiteindelijk beslist de raad over de vaststelling van het bestemmingsplan. De raad kan op dat moment ook besluiten om het bestemmingsplan niet, dan wel gewijzigd vast te stellen. De

indieners van de zienswijzen hoeven niet te worden gehoord. Desgewenst kunnen zij gebruik maken van het spreekrecht.

7.4 Beroepsfase

Het vaststellingsbesluit wordt samen met het vastgestelde bestemmingsplan na de vaststelling gedurende zes weken ter inzage gelegd. Degenen die eerder een zienswijze naar voren hebben gebracht of die hiertoe redelijkerwijs niet in staat zijn geweest, kunnen in deze periode tegen het besluit tot vaststellen van het bestemmingsplan beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Tegen de wijzigingen ten opzichte van het ontwerp bestemmingsplan kan een ieder beroep instellen. Wanneer geen beroep wordt ingesteld, is het bestemmingsplan na die zes weken onherroepelijk.

Het bestemmingsplan treedt in werking op de dag dat de beroepstermijn is afgelopen en er geen schorsingsverzoek (voorlopige voorziening) is ingediend. Het bestemmingsplan is onherroepelijk als er door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een uitspraak is gedaan over het ingestelde beroep.

Bijlage(n)

I

BIJLAGEN MER, SEPARAAT BIJGEVOEGD

Uitbreiding zandwinning Amerika te Een

Planregels Bestemmingsplan

K3Delta BV

25 juli 2023

Project	Uitbreiding zandwinning Amerika te Een
Opdrachtgever	K3Delta BV
Document	Planregels Bestemmingsplan
Status	Definitief 0x
Datum	25 juli 2023
Referentie	136688/23-00X.XXX
Projectcode	136688
Projectleider	ing. E.S. van der Weide
Projectdirecteur	ir. H.J.M.A. Mols
Auteur(s)	mr. P.P. Szostak, mr. N. Duin, mr. E. Buwalda
Gecontroleerd door	mr. E. Buwalda, ing. E.S. van der Weide
Goedgekeurd door	ing. E.S. van der Weide
Paraaf	

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. | Deventer
Stationsweg 5
Postbus 3465
4800 DL Breda
+31 (0)76 523 33 33
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.
© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDENDE REGELS 5

Artikel 1 Begrippen 5

Artikel 2 Wijze van meten 8

2 BESTEMMINGSREGELS 10

Artikel 3 Bedrijf - Zandwinning 10

Artikel 4 Natuur 11

3 HOOFDSTUK 3 ALGEMENE REGELS 14

Artikel 5 Anti-dubbeltelregel 14

Artikel 6 Algemene afwijkingsregels 14

Artikel 7 Overige regels 14

4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS 16

Artikel 8 Overgangsrecht 16

Artikel 9 Slotregel 16

Laatste pagina 16

Bijlage(n) **Aantal pagina's**

-

1

INLEIDENDE REGELS

Artikel 1 Begrippen

1.1 Plan
Het Bestemmingsplan Herinrichting en uitbreiding zandwinning Amerika te Een.

1.2 Bestemmingsplan
De geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1699.2023BP093-ow01 met de bijbehorende regels en bijlagen.

1.3 Aanduiding
Een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 Aanduidingsgrens
De grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 Agrarisch bedrijf
Een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en/of door het houden van dieren.

1.6 Archeologische waarde
De aan een gebied toegekende waarde in verband met de kennis en de studie van de in dat gebied voorkomende overblijfselen van menselijke aanwezigheid of activiteit uit oude tijden.

1.7 Bebouwing
Eén of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.8 Bedrijf
Een inrichting of instelling, gericht op het bedrijfsmatig voortbrengen, vervaardigen, bewerken, opslaan, installeren en/of herstellen van goederen, dan wel het bedrijfsmatig verlenen van diensten, aan huis verbonden werkactiviteiten daaronder niet begrepen.

1.9 Bedrijfsgebouw
Een gebouw, dat dient voor de uitoefening van een bedrijf.

1.10 Bedrijfswoning of dienstwoning
Een woning in of bij een gebouw of op een terrein, kennelijk slechts bestemd voor (het gezin van) een persoon, wiens huisvesting daar, gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein, noodzakelijk is.

1.11 Bestaand gebruik
Het gebruik dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig is en/of bebouwing die op dat tijdstip aanwezig of in uitvoering is, dan wel kan worden gebouwd krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen.

Het bovenstaande geldt niet voor zover sprake was van strijd met het voorheen geldende bestemmingsplan, de voorheen geldende beheersverordening, daaronder mede begrepen het overgangsrecht van het bestemmingsplan of de beheersverordening, of een andere planologische toestemming.

1.12 Bestemmingsvlak
Een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.13 Bijgebouw
Een opzichzelfstaand, al dan niet vrijstaand gebouw, dat door de vorm kan worden onderscheiden van het hoofdgebouw en dat in architectonisch opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw; functionele ondergeschiktheid is niet vereist, tenzij in de regels anders is bepaald.

1.14 Boomgaard
Stuk grond, beplant met fruitbomen.

1.15 Bos
Bos gericht op houtproductie, natuurbehoud, recreatie en/of kwaliteit van het landschap, waarbij de verschijningsvorm als bos primair is.

1.16 Bosbouw
Het geheel van bedrijfsmatig handelen en activiteiten gericht op de instandhouding en ontwikkeling van bestaande en nieuwe bossen ten behoeve van (de functies) natuur, houtproductie, landschap, milieu en/of recreatie.

1.17 Bouwen
Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats.

1.18 Bouwgrens
De grens van een bouwvlak.

1.19 Bouwlaag
Een doorlopend gedeelte van een gebouw, dat door op gelijke of nagenoeg gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met uitsluiting van onderbouw en kapverdieping.

1.21 Bouwperceel
Een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.22 Bouwperceelgrens
Een grens van een bouwperceel.

1.23 Bouwvlak (digitaal)
Een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegelaten.

1.24 Bouwwerk
Elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.25 Cultuurhistorische waarde
De aan een bouwwerk of een gebied toegekende waarde gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis heeft gemaakt van dat bouwwerk of dat gebied.

1.26 Dagrecreatie
Een vorm van recreëren die zich beperkt tot één dag (zonder overnachting), dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld kamperen en dergelijke waarbij men zich voor meerdere dagen van huis begeeft.

1.27 Erf
Een al dan niet omheind stuk grond, in ruimtelijk opzicht direct behorende bij, in functioneel opzicht ingericht ten dienste van en in feitelijk opzicht direct aansluitend aan een woning of een ander gebouw, dat in beginsel behoort tot het perceel waarop de woning of het andere gebouw is geplaatst, zoals dat kan blijken uit de kadastrale gegevens en waarvan de bestemming deze inrichting niet verbiedt.

1.28 Gebouw
Elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.29 Gebruik
Het gebruiken, doen gebruiken en/of laten gebruiken.

1.30 Gebruiksmogelijkheden
De mogelijkheden om gronden en bouwwerken overeenkomstig de daaraan toegekende bestemming te gebruiken.

1.31 Geluidzoneringplichtige inrichting
Een inrichting, bij welke ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een geluidszone moet worden vastgesteld.

1.32 Hoofdgebouw
Een gebouw, dat op een bouwperceel door zijn constructie of afmetingen, dan wel gelet op de bestemming als belangrijkste gebouw valt aan te merken.

1.33 Hoofdvorm
De hoofdvorm van het gebouw wordt bepaald door het bestaande gevelvlak, de goothoogte, de nokhoogte en de dakvorm.

1.34 Houtteelt
Het telen van hout gericht op uitsluitend de productie als onderdeel van een agrarisch bedrijf.

1.35 Hydrologische waarde
Geheel van infiltratie, kwel, dynamiek in waterstanden, ecologische waterkwaliteit en de op basis daarvan aanwezige natuurwaarden.

1.36 Kap
Een dakafdekking onder een hoek vanaf 15° met het horizontale vlak.

1.37 Kleinschalige duurzame energiewinning:
Winning van energie uit kleinschalige perceel gebonden bronnen, waarbij weinig tot geen schadelijke milieueffecten optreden bij winning en omzetting en waarvan de bronnen in onuitputtelijke hoeveelheden beschikbaar zijn, zoals zon, wind, water, aard- en omgevingswarmte.

1.38 Landschappelijke waarde
De aan een gebied toegekende waarde gekenmerkt door het waarneembare deel van het aardoppervlak, dat wordt bepaald door de onderlinge samenhang en beïnvloeding van de levende en niet-levende natuur; bij de afweging van het begrip landschappelijke waarde zal de landschaps- en beheersvisie uit het Landschapsbeleidsplan van de gemeente Noordenveld steeds onderdeel van het toetsingskader zijn.

1.39 Milieusituatie
De waarde van een gebied in milieu hygiënische zin door de mate van scheiding tussen milieugevoelige en milieubelastende functies, daarbij in het bijzonder gelet op het voorkómen dan wel beperken van hinder door geur, stof, geluid, gevaar, (bodem)verontreiniging, licht en/of trilling.

1.40 Natuurlijke waarde
De aan een gebied toegekende waarde gekenmerkt door geologische, geomorfologische, bodemkundige en biologische elementen, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang; bij de afweging van het begrip natuurlijke waarde zal de landschaps- en beheersvisie steeds onderdeel van het toetsingskader zijn.

1.41 Natuurnetwerk Nederland
Een samenhangend netwerk van gebieden, dat voldoende robuust is voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen.

1.42 Peil
1 voor gebouwen, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan een weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
2 in andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkte maaiveld.

1.43 Recreatief medegebruik
Een recreatief gebruik van gronden dat ondergeschikt is aan de functie van de bestemming waarbinnen dit recreatieve gebruik is toegestaan.

1.44 Tiny House
Een compacte woning met een klein oppervlak, die duurzaam en energieneutraal gebouwd wordt en bedoeld is voor kleinschalige verblijfsrecreatie.

1.45 Uitbouw
Een gebouw dat als vergroting van een bestaande ruimte is gebouwd aan een hoofdgebouw, welk gebouw door de vorm onderscheiden kan worden van het hoofdgebouw en dat in architectonisch opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw; functionele ondergeschiktheid is niet vereist.

1.46 Verkeersveiligheid
De waarde van een gebied voor de veiligheid van het verkeer, die wordt bepaald door de mate van overzichtelijkheid en vrij uitzicht (met name bij kruisingen van wegen, bochten en uitritten) en de (mogelijke) effecten van bebouwing en overige inrichtingselementen op de gedragingen van verkeersdeelnemers.

1.47 Weg
Alle voor het openbaar verkeer openstaande wegen of paden met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten, met dien verstande dat zelfstandige fiets- en voetpaden, brandgangen en naar de aard daarmee gelijk te stellen voor openbaar verkeer openstaande paden hier niet onder worden begrepen.

1.48 Woning
Een gebouw of een gedeelte van een gebouw, krachtens aard en indeling geschikt en uitsluitend bestemd voor de huisvesting van één huishouden.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij de toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 De goothoogte van een bouwwerk
Vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot c.q. de druiplijn, het boeibord of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.2 De inhoud van een bouwwerk

Tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.3 De bouwhoogte van een bouwwerk

Vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.4 De oppervlakte van een bouwwerk

Tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.5 Algemene regels

Alle maten zijn in meters (m) en voor:

1 oppervlakten in vierkante meters (m^2);
2 inhoudsmaten in kubieke meters (m^3);
3 verhoudingen in procenten (%);
4 hoek en/hellingen in graden (°).

In het plan wordt altijd gemeten vanuit het hart van de lijn.

Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwonderdelen als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding niet meer dan 0,5 m bedraagt.

2

BESTEMMINGSREGELS

Artikel 3 Bedrijf - Zandwinning

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bedrijf - Zandwinning' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

1 zandwinning;
2 met de daarbij behorende;
3 gebouwen;
4 terreinen, parkeervoorzieningen, water en watergangen, straten en paden;
5 nutsvoorzieningen;
6 waterhuishoudkundige voorzieningen;
7 groenvoorzieningen;
8 bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Geluidzoneringplichtige inrichtingen zijn niet in de bestemming begrepen.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Gebouwen ten dienste van zandwinning

Voor het bouwen van gebouwen gelden de volgende regels:

1 het bestemmingsvlak mag voor ten hoogste 1 % worden bebouwd;
2 de bouwhoogte mag maximaal 9 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande bouwhoogte indien deze meer bedraagt;
3 onder gebouwen zijn bedrijfswoningen niet begrepen;
4 de afstand tot de perceelgrens bedraagt ten minste 3 m.

3.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

1 de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van de bestemming mag niet meer dan 8 m bedragen, dan wel de bestaande hoogte indien deze meer bedraagt;
2 de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, bedraagt ten hoogste 3 m.

3.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

1 de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
2 het landschaps- en bebouwingsbeeld;
3 de milieusituatie;
4 het uitzicht van woningen;
5 de verkeersveiligheid.

Nadere eisen stellen aan de plaats van bebouwing.

3.4 Specifieke gebruiksregels

Onder strijdig gebruik met dit bestemmingsplan wordt begrepen het gebruik dat afwijkt van de bestemmingsomschrijving. Onder strijdig gebruik wordt in elk geval verstaan het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

3.5 Wijzigingsbevoegdheid bestemming

1 burgemeester en wethouders kunnen overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan de bestemming 'Bedrijf - Zandwinning' wijzigen in de bestemming 'Natuur', waarbij de in artikel 4.1 genoemde definitieve bestemming van toepassing wordt;
2 burgemeester en wethouders kunnen overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan wijzigen en toestaan dat binnen de bestemming 'Bedrijf - Zandwinning' het gebruik van de gronden ten behoeve van Kleinschalige duurzame energie opwekking wordt toegestaan;
3 burgemeester en wethouders kunnen overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan wijzigen en toestaan dat binnen de bestemming 'Bedrijf - Zandwinning' het bouwen van een kleinschalige woon-/recreatieve verblijfsruimte met een vloeroppervlak van maximaal 28 m^2 en maximaal 4 m hoog, die duurzaam en energieneutraal wordt gebouwd, in de vorm van 3 'tiny houses', mogelijk wordt gemaakt.

3.6. Voorwaarden wijzigingsbevoegdheid

1 wijzigen van de bestemming, als bedoeld in artikel 3.5 lid 1, is slechts mogelijk indien minimaal 10 % van de bestemming 'Bedrijf - Zandwinning' wordt gewijzigd naar de bestemming 'Natuur'. Na wijziging zijn de bepalingen van artikel 4 Natuur van toepassing;
2 wijziging van het bestemmingsplan, als bedoeld in artikel 3.5 lid 2, is slechts mogelijk indien de zandwinning is voltooid;
3 wijziging van het bestemmingsplan, als bedoeld in artikel 3.5, lid 3, is slechts mogelijk als de locaties waar totaal 3 tiny houses, met een vloeroppervlak van maximaal 28 m^2 en maximaal 4 m hoog zijn voorzien, worden gerealiseerd nadat de nabijgelegen zandwinning is voltooid..

Artikel 4 Natuur

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
1 bos, bosbouw en bestaande houtteelt;
2 behoud, herstel en ontwikkeling van landschappelijke, cultuurhistorische, natuurlijke en aardkundige waarden;
3 water en watergangen;
4 opslag van maaisel;
5 agrarisch medegebruik ten behoeve van het natuurbeheer;
6 recreatief medegebruik;
7 opgaande beplanting in de vorm van bomen en struiken, ter plaatse van de aanduiding 'bos';
8 met daaraan ondergeschikt;
9 bestaand agrarisch gebruik;
10 met de daarbij behorende;
11 terreinen, parkeervoorzieningen, water en watergangen, straten en verharde en onverharde paden;
12 nutsvoorzieningen, inclusief ondergrondse leidingen en kabels ten behoeve van het onderling verbinden van de installaties van de ondergrondse gasopslag;
13 bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
14 kunstmatig aangelegde eiland(en).

4.1.1 Landschappelijke en natuurlijke waarden

Het behoud en herstel van de landschappelijke en natuurlijke waarden wordt nagestreefd door middel van behoud en herstel van de volgende kenmerken:
- bossen, natuurkundig en cultuurhistorisch waardevol;
- bossen van belang voor dagrecreatie;

- goed ontwikkelde ecosystemen;
- zeer diverse houtwallen die ook in natuurwetenschappelijke zin van belang zijn;
- grote variatie in fauna: watervogels, ganzen, steltlopers, roofvogels, weidevogels, veel zoogdieren en amfibieën;
- sloten, poelen en oeverstroken zijn soortenrijk;
- open graslandgebied;
- zeer weinig bebouwing.

4.1.2 Recreatief medegebruik

Het recreatief medegebruik is beperkt tot de inrichting en het gebruik van dag recreatieve voorzieningen in de vorm van voet-, fiets- en ruiterpaden en picknickplaatsen en daarmee gelijk te stellen voorzieningen.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Gebouwen

Op de gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd, met uitzondering van:

1 gebouwen voor openbare nutsvoorzieningen en voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, met een maximale oppervlakte van 50 m² per gebouw, dan wel ten hoogste de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt. De maximale bouwhoogte bedraagt ten hoogste 3,5 m, dan wel ten hoogste de bestaande bouwhoogte.

4.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt de volgende regel:

1 de hoogte van bouwwerken bedraagt niet meer dan 2 m.

4.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4.3.1 Vergunningplicht

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

1 het aanleggen van dag recreatieve voorzieningen, zoals voet-, fiets- en ruiterpaden en picknickplaatsen;
2 het aanleggen van ondergrondse leidingen;
3 het aanbrengen en verwijderen van lijnvormige beplantingen;
4 egaliseren en diepploegen;
5 het graven en dempen van sloten;
6 het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;
7 het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
8 het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
9 het verharden en verwijderen van paden.

4.3.2 Uitzonderingen vergunningplicht

De in lid 4.3.1 bedoelde vergunning is niet vereist indien het werken en/of werkzaamheden betreft:

1 die het normale onderhoud tot doel hebben;
2 die in geval van lijnvormige beplantingen betrekking hebben op erfbeplanting;
3 die ter uitvoering zijn van het bestemmingsplan;
4 die reeds in uitvoering zijn op het moment van de inwerkingtreding van dit plan.

4.3.3 Voorwaarden

1 voor zover voor meerdere werken en/of werkzaamheden vergunningen worden gevraagd en deze in één (inrichtings)plan zijn ondergebracht, wordt dit plan in zijn geheel in de beoordeling betrokken;
2 de in lid 4.3.1 bedoelde vergunning mag geen onevenredige afbreuk doen aan de in lid 4.1.1 omschreven waarden;

3 indien de omgevingsvergunning gevolgen kan hebben voor de waterhuishouding, wordt de aanvraag voor de omgevingsvergunning voorgelegd aan het betreffende waterschap met het verzoek de aanvraag te voorzien van een deskundigenadvies.

4.4 Wijzigingsbevoegdheid

1 burgemeester en wethouders kunnen overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan wijzigen ten behoeve van het wijzigen van de bestemming Natuur in de bestemming Agrarisch of Agrarisch met waarden, uitsluitend in geval van wijziging van de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur;
2 burgemeester en wethouders kunnen overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan wijzigen en toestaan dat binnen de bestemming 'Natuur' het bouwen van een kleinschalige woon-/recreatieve verblijfsruimte met een vloeroppervlak van maximaal 28 m^2 en maximaal 4 m hoog, die duurzaam en energieneutraal wordt gebouwd, in de vorm van 3 'tiny houses', mogelijk wordt gemaakt.

4.5 Voorwaarden

1 Een besluit tot wijziging, zoals genoemd in artikel 4.4 lid 2, wordt niet genomen indien de wijziging leidt tot een onevenredige aantasting van de waarden zoals genoemd in lid 4.1;
2 wijziging van het bestemmingsplan, als bedoeld in artikel 4.4, lid 2, is slechts mogelijk als de locaties waar totaal 3 tiny houses, met een vloeroppervlak van maximaal 28 m^2 en maximaal 4 m hoog zijn voorzien, worden gerealiseerd nadat de nabijgelegen zandwinning is voltooid.

4.6 Specifieke gebruiksregels

Onder strijdig gebruik met dit bestemmingsplan wordt begrepen het gebruik dat afwijkt van de bestemmingsomschrijving. Onder strijdig gebruik wordt in elk geval verstaan het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

3

HOOFDSTUK 3 ALGEMENE REGELS

Artikel 5 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is gekomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 6 Algemene afwijkingsregels

6.1 Wegen
Bij omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in het plan en worden toegestaan dat het beloop of profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling in geringe mate wordt aangepast, indien de verkeersveiligheid en/of -intensiteit daartoe aanleiding geven.

6.2 Bestemmings- of bouwgrenzen
Bij omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in het plan en worden toegestaan dat bestemmings- of bouwgrenzen worden overschreden indien een meetverschil daartoe aanleiding geeft.

6.4 Gebouwen van openbaar nut
Bij omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in het plan voor de bouw van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, van openbaar nut zoals gemalen, transformatorstations, telefooncellen, wachthuisjes en dergelijke, tot een maximum inhoud van 75 m^3 en een maximum bouwhoogte van 3 m, mits deze op zorgvuldige wijze landschappelijk worden ingepast.

6.5 Beheergebouwen
Bij omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in het plan voor het bouwen van beheergebouwen ten behoeve van het beheer van bos, natuur en landschap, met dien verstande dat:
1 per 2.500.000 m^2 (250 ha) te beheren object slechts één gebouw is toegestaan;
2 er dient te worden gebouwd in één bouwlaag met kap;
3 de inhoud ten hoogste 150 m^3 mag bedragen;
4 de goot- en bouwhoogte respectievelijk 3 m en 5 m mogen bedragen;
5 onder het begrip beheergebouw bedrijfswoningen niet zijn begrepen.

Artikel 7 Overige regels

7.1 Afstemming waterschap
Bij bouwen, dan wel het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden welke gevolgen kunnen hebben voor de waterhuishouding, wordt de waterbeherende instantie om advies gevraagd.

7.2 Afstemming welstandsnota
Voor zover de regels in het bestemmingsplan met betrekking tot:
1 de voorgeschreven goothoogte en bouwhoogte;

2 de plaatsing op het bouwperceel.

Ruimte bieden voor verschillende mogelijkheden tot het realiseren van gebouwen, is deze ruimte tevens bedoeld voor het kunnen stellen van voorwaarden op basis van de in artikel 12a van de Woningwet aangegeven welstandscriteria, mits:
- de goot- en bouwhoogte van gebouwen met niet meer dan 15 % afwijken van de in dit plan toegestane goot- en bouwhoogte;
- de binnen de regels te realiseren oppervlakte niet wordt verminderd.

7.3 Afstemming Landschapsbeleidsplan

Alvorens een omgevingsvergunning te verlenen, dan wel toepassing te geven aan wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening wordt getoetst of de ontwikkeling past in het bebouwings- en landschapsbeeld, in de zin dat dit in overeenstemming dient te zijn met de Omgevingsvisie Noordenveld 2030 van de gemeente Noordenveld.

7.4 Afstemming Wet natuurbescherming

Voor activiteiten in dit bestemmingsplan waarvoor een omgevingsvergunning als bedoeld in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is vereist of waarbij toepassing wordt gegeven aan een wijzigingsbevoegdheid als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening, dient - in de daarvoor in aanmerking komende situaties - te worden aangetoond dat zij - gelet op de instandhoudingsdoelstelling - afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten geen significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

4

OVERGANGS- EN SLOTREGELS

Artikel 8 Overgangsrecht

8.1 Overgangsrecht bouwwerken

1 een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel kan worden gebouwd krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   1 gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2 na het tenietgaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is tenietgegaan.

Bij omgevingsvergunning kan eenmalig worden afgeweken van lid 8.1 onder a voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in lid 8.1 onder a met maximaal 10 %.

Lid 8.1 onder a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

8.2 Overgangsrecht gebruik

1 het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet;
2 het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het lid 8.2 onder a, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind;
3 indien het gebruik, bedoeld in lid 8.2 onder a, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

Lid 8.2 onder a is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 9 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het Bestemmingsplan Herinrichting en uitbreiding zandwinning Amerika te Een.

Bijlage(n)

BIJLAGE: ARCHEOLOGISCHE BELEIDSADVIESKAART

Kaartbijlage 3: Archeologische beleidsadvieskaart

Legenda

Verwachting / Eerste fase archeologisch onderzoek

Hoge of Middelhoge verwachting	Bij ingrepen > 1000 m² verkennend booronderzoek (6 boringen per ha), zo nodig karterend onderzoek
Hoge of middelhoge verwachting, vermoedelijk verstoord	Bij ingrepen > 1000 m² controlerend onderzoek (3 boringen per ha)
Hoge verwachting (beekdal)	Bij ingrepen >1000m² archeologische begeleiding (protocol opgraving) of bij concrete aanwijzingen voor structuren: proefsleuvenonderzoek
Hoge verwachting jagers/verzamelaars beekdal	Bij ingrepen > 1000 m² verkennend booronderzoek (6 boringen per ha), zo nodig karterend onderzoek
Hoge verwachting Essen	Bij ingrepen > 1000 m² verkennend booronderzoek, zo nodig karterend onderzoek
Hoge verwachting plaggendekken	Bij ingrepen > 1000 m² verkennend booronderzoek, zo nodig karterend onderzoek
Middelhoge verwachting (beekdal)	Veldinspectie na uitvoering bodemingrepen
Middelhoge verwachting, vermoedelijk verstoord	Bij ingrepen > 1000 m² controlerend onderzoek (3 boringen per ha), zo nodig archeologische begeleiding (protocol opgraving) of veldinspectie na uitvoering bodemingrepen
Middelhoge verwachting (marien veengebied)	Prehistorie: bij ingrepen > 1000 m² verkennend booronderzoek (6 boringen per ha), zo nodig karterend onderzoek Veenterpen: AHN 0,5 x 0,5 m, daarna kruisraai verkennende boringen
Onbekende verwachting (Bebouwing)	Bij ingrepen > 1000m² extrapoleren vanuit de omringende verwachtingwaarden en bij hoge/middelhoge verwachting zie hierboven, bij lage verwachting geen onderzoek vereist
Lage verwachting	Geen onderzoek vereist, wel meldingsplicht
Lage verwachting, vermoedelijk verstoord	Geen onderzoek vereist, wel meldingsplicht
Depressies/laagten, al dan niet gevuld met organisch materiaal	Altijd (verkennend), karterend booronderzoek
Middelhoge verwachting (Leekstermeer)	Bij ingrepen contact opnemen met gemeente

Bijzondere terreinen en gebieden

Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	Behoud in situ, bij ingrepen via gemeente contact opnemen met RCE
Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Behoud in situ, indien niet mogelijk opgraven
Terrein van hoge archeologische waarde	Behoud in situ, indien niet mogelijk opgraven, vrijstelling bij ingrepen < 100 m² in de historische kernen
Terrein van archeologische waarde	Waarderend onderzoek, contact opnemen met gemeente
Buffer 50m AMK-terrein	Verkennend/karterend booronderzoek, vrijstelling bij ingrepen < 100m² in de historische kernen
Archeologisch onderzocht terrein	Vrijgeven op basis van eerder archeologisch booronderzoek, geen aanvullend onderzoek nodig
Provinciaal Archeologisch Belang	Bij ingrepen via gemeente contact opnemen met provinciaal archeoloog
Bijzondere terreinen met nummer	Behoud in situ, indien niet mogelijk contact opnemen met gemeente

Overig

- Gemeentegrens
- Stads- en dorpsgezichten (RCE)
- Celtic field
- 6963 Monumentnummer

Vindplaatsen Historische kaartmateriaal

- Bebouwing
- Poel
- Steenbakkerij
- Watermolen/polderbemaling
- Schans
- Brink
- Brug / mogelijke voorde
- Markegrens
- Wegen / paden
- Dijk

GEMEENTE NOORDENVELD

Hoogema · Waalborg · Peizermade · Mensinge · Woldrust · Peizerwold · Borg Thedema · Vredeveen · Steenbakkerij · Willingehuis · Huis te Peize · Kymmellhuis · Ter Hansouwe · Terhey (De Helle) · De Scheperij · Roden · Spijker · Mensinge · Nieuw-Roden · Leutingewolde · Foxwolde · Langelo · Norg · Tonckensborg · Zuidwolde · Eext-West · Eext-Oost · Veenhuizen · Noordervaart · Boerenlaan · Altona

Archeologische beleidsadvieskaart - Gemeente Noordenveld

ARCADIS EARTH INTEGRATED ARCHAEOLOGY

1 : 25.000 · 0 500 1.000 2.000 Meter · versie 2.1 Januari 2014

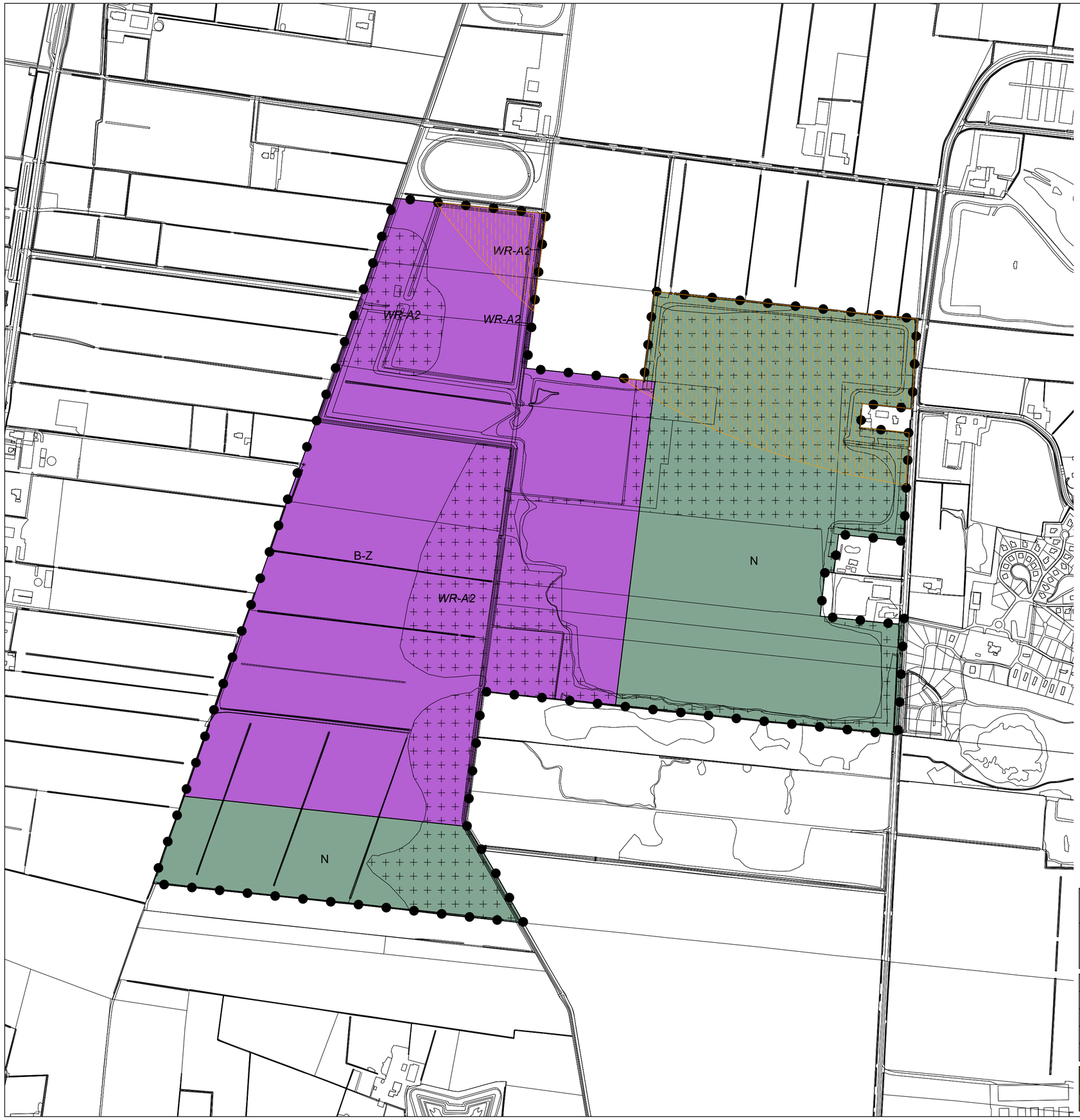

LEGENDA

Plangebied

Plangebied

Enkelbestemmingen

B-Z Bedrijf - Zandwinning

N Natuur

Dubbelbestemmingen

WR-A2 Waarde - Archeologie 2

Gebiedsaanduidingen

geluidzone

Verklaringen

ondergrond

BESTEMMINGSPLAN UITBREIDING ZANDWINNINGLOCATIE AMERIKA

Gemeente Noordenveld

NL.IMRO.xxxx.yyyyyyyyyyyyyyyyy-zzzz

projectnr. OPDR:	120355	status:	concept	wijziging:	..-..-.... / tekenaar	Witteveen + Bos	
projectnr. VWP:	21WITTB002	concept:	22-03-2021 / ES	wijziging:	..-..-.... / tekenaar		
schaal:	1:5000	voorontwerp:	..-..-.... / tekenaar	wijziging:	..-..-.... / tekenaar		
formaat:	A2	ontwerp:	..-..-.... / tekenaar	wijziging:	..-..-.... / tekenaar		
deelplan:	1 van 1	vastgesteld:	..-..-.... / tekenaar	bestandsnaam:	21WITTB002-003.dwg		

VIEWPOINT
brengt data in kaart
Torenallee 45
5617 BA Eindhoven
www.viewpoint.nl
info@viewpoint.nl
040 304 10 85

Amerika te Een - Herinrichting en uitbreiding zandwinning met oog voor de omgeving

Milieueffectrapport

K3Delta BV

2 april 2021

Project	Amerika te Een - Herinrichting en uitbreiding zandwinning met oog voor de omgeving
Opdrachtgever	K3Delta BV
Document	Milieueffectrapport
Status	Definitief 04
Datum	2 april 2021
Referentie	120355/21-005.450
Projectcode	120355
Projectleider	dhr. R. Lohrmann
Projectdirecteur	dhr. ir. H.J.M.A. Mols
Auteur(s)	mw. M.H. Prins MSc
Gecontroleerd door	dhr. ir. J.K. Muntinga
Goedgekeurd door	dhr. R. Lohrmann
Paraaf	

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1 SAMENVATTING 5

2 INLEIDING 13

2.1 Aanleiding 13

2.2 Probleem- en doelstelling 13

2.2.1 Probleemstelling 13
2.2.2 Doelstelling 14

2.3 Plangebied 14

2.4 M.e.r.-procedure 16

2.4.1 Voorgenomen activiteit, m.e.r.-plicht en te nemen besluit 16
2.4.2 Procedure 16

2.5 Leeswijzer 17

3 BELEIDSKADER EN BEOORDELINGSKADER 19

3.1 Beleidskader 19

3.2 Beoordelingskader 20

4 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN VARIANTEN 22

4.1 Voorgenomen activiteit 22

4.2 Uitgangspunten ontwerp 24

4.3 Varianten 24

5 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING 29

5.1 Huidige situatie 29

5.1.1 Natuur 29
5.1.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie 33
5.1.3 Geohydrologie 38
5.1.4 Bodem 41
5.1.5 Geluid 43
5.1.6 Woon- en leefmilieu 44

5.2 Autonome ontwikkeling 46

5.3 Beschrijving referentiesituatie 47

6 BEOORDELING MILIEUEFFECTEN 48

6.1 Methodiek 48

6.2 Natuur 49

6.2.1 Methode 49
6.2.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase 49
6.2.3 Effectbeoordeling eindsituatie 51
6.2.4 Overzicht effectbeoordeling natuur 54
6.2.5 Mitigerende en compenserende maatregelen 54

6.3 Landschap 55

6.3.1 Methode 55
6.3.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase 56
6.3.3 Effectbeoordeling eindsituatie 56
6.3.4 Overzicht effectbeoordeling landschap 57

6.4 Cultuurhistorie 58

6.4.1 Methode 58
6.4.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase 58
6.4.3 Effectbeoordeling eindsituatie 58
6.4.4 Overzicht effectbeoordeling cultuurhistorie 58

6.5 Archeologie 58

6.5.1 Methode 58
6.5.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase 59
6.5.3 Effectbeoordeling eindsituatie 59
6.5.4 Overzicht effectbeoordeling archeologie 59

6.6 Geohydrologie 60

6.6.1 Methode 60
6.6.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase 60
6.6.3 Effectbeoordeling eindsituatie 60
6.6.4 Overzicht effectbeoordeling geohydrologie 64

6.7 Bodem 64

6.7.1 Methode 64
6.7.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase 64
6.7.3 Effectbeoordeling eindsituatie 65
6.7.4 Overzicht effectbeoordeling bodem 65

6.8 Woon- en leefmilieu 66

6.8.1 Methode 66
6.8.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase 67
6.8.3 Effectbeoordeling eindsituatie 70
6.8.4 Overzicht effectbeoordeling woon- en leefmilieu 71
6.8.5 Mitigerende en compenserende maatregelen 72

6.9 Samenvatting effectenbeoordeling 73

7 EVALUATIE EN LEEMTEN IN KENNIS 79

7.1 Leemten in kennis 79

7.2 Evaluatie 79

7.3 Beheer 80

8 LITERATUUR 81

9 BIJLAGEN 82

Laatste pagina 82

Bijlage(n) Aantal pagina's

Separaat bijgevoegd

1

SAMENVATTING

Aanleiding en probleemstelling

Nabij de provinciegrens van Groningen, Friesland en Drenthe, ten noordwesten van het buurtschap Een, gemeente Noordenveld (Drenthe) ligt sinds de jaren '80 de operationele zandwinning Amerika. Het zand dat hier wordt gewonnen, wordt ophoogzand of funderingszand genoemd. Het zand wordt onder andere gebruikt voor wegen, huizenbouw, paardenbakken en sportparken.

K3Delta BV (voorheen Delgromij), hier te noemen K3, is eigenaar en exploitant van zandwinning Amerika. De markt van zandwinning Amerika concentreert zich rondom Roden, Leek en Zevenhuizen, tot een straal van circa 50 tot 60 km rondom de winning. K3 heeft een gemiddelde jaarlijkse afzet van circa 100.000 - 150.000 m^3. Vanwege het belang en de inzetbaarheid van de grondstof, wordt er voor de komende jaren rekening gehouden met minimaal eenzelfde vraag naar ophoogzand in Nederland. Echter, doordat het aantal zandwinningen in de regio afloopt en zandwinning in het Nederlands deel van het Eems-Dollard sinds 2000 niet meer is toegestaan wordt er een toenemende vraag bij zandwinning Amerika verwacht. Om ook in de toekomst te kunnen voldoen aan de regionale vraag naar ophoogzand, is K3 voornemens zandwinning Amerika uit te breiden. Met deze uitbreiding denkt K3 voor de komende circa 15 jaar in de zandbehoefte van de regio te kunnen voorzien.

Doelstelling

Tot aan de jaren tachtig was er vaak sprake van efficiënte zandwinningen: matig afgewerkte winningen zonder aandacht voor aansluiting op de omgeving en landschap. Nu is in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgelegd dat de winning van oppervlaktedelfstoffen verbonden dient te worden aan andere ontwikkelingen of maatschappelijk gewenste functies, zoals recreatie of natuurontwikkeling. Samengevat zijn de doelen van dit project:

- continuering van de zandwinning om tegemoet te komen aan de regionale vraag naar ophoogzand (bouwgrondstoffen) in de komende jaren;
- verbinden en versterken van landschappen, door het verweven en versterken van de karakteristieken van het open veenkoloniëngebied en het besloten esdorpenlandschap én door het versterken van de ecologische verbindingszone richting Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen;
- maatschappelijke meerwaarde creëren door het bijdragen aan mogelijkheden voor extensieve recreatie en klimaatadaptatie.

Plangebied

De operationele zandwinning Amerika bevindt zich in de kop van de provincie Drenthe, te midden van de vier dorpen Norg, Roden, Leek en Haulerwijk. De zandwinning is gelegen tussen het dorp Een en het buurtschap Een-West in de gemeente Noordenveld. De beoogde uitbreiding van de zandwinplas grenst aan de westzijde direct aan de provincie Groningen. De uitbreiding van de zandwinning is beoogd op de percelen tussen de watergang, lokaal bekend als 'De Gruppel' (of Noordenveldsewijk), en het aan de noordzijde gelegen zanddepot (zie blauwe contour in afbeelding 1.1). Deze percelen hebben een gezamenlijke grootte van circa 40 hectare. Voor de herinrichting wordt tevens de bestaande zandwinplas beschouwd (zie rode stippellijn op afbeelding 1.1). De bestaande zandwinplas binnen de rode stippellijn en buiten de blauwe begrenzing van de uitbreiding, krijgt de bestemming natuur.

Afbeelding 1.1 Ligging van het plangebied (blauwe contour) en de bestaande (en operationele) zandwinplas. Het gebied dat voor de herinrichting aanvullend op de beoogde uitbreidingslocatie in ogenschouw wordt genomen is met een rode stippellijn aangegeven

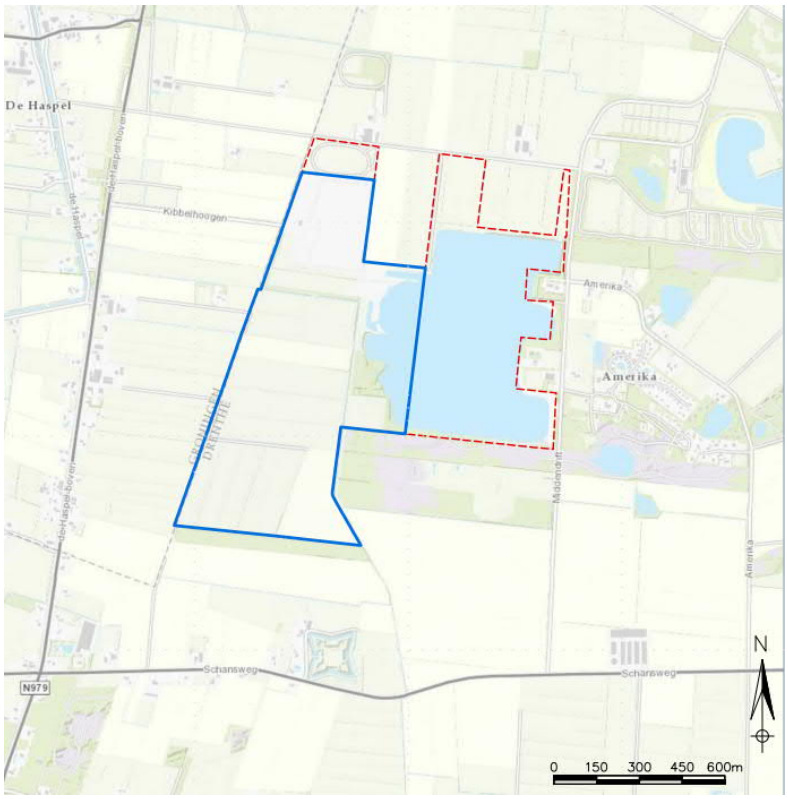

M.e.r.-procedure

Op basis van het wettelijk kader in het Besluit m.e.r. is geconcludeerd dat voor het onderhavige project een milieueffectrapportage (MER) moet worden opgesteld. De beoogde uitbreiding van de zandwinning is een activiteit als genoemd in categorie C 16.1 van onderdeel C van de bijlage van het Besluit. De relevante drempelwaarde bij deze categorie is ‘een terreinoppervlakte van meer dan 25 hectare’. De beoogde uitbreiding beslaat circa 40 hectare (globaal onder te verdelen in circa 30 ha uitbreiding en 10 ha nieuwe natuur) en overstijgt daarmee de drempelwaarde van de genoemde categorie. Hierdoor ontstaat er een Besluit-m.e.r.-plicht voor het besluit uit kolom 4 van categorie C 16.1, de vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Ontgrondingenwet. Er ontstaat een plan-m.e.r.-plicht voor het kaderstellend plan, genoemd in kolom 3 van categorie C 16.1. Dit kaderstellend plan is het bestemmingsplan dat wordt opgesteld voor de ontwikkeling.

Het plan past in beginsel niet in het huidige bestemmingsplan ‘Buitengebied Noordenveld’ (vastgesteld op 17 april 2013) van de gemeente Noordenveld. De voor de uitbreiding beoogde percelen hebben een agrarische bestemming en op het oostelijke deel van deze percelen is een archeologische dubbelbestemming opgenomen. Om de ontwikkeling planologisch mogelijk te maken wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

Voorgenomen activiteit

De uitbreiding van de zandwinning betreft een maximale oppervlakte van 30 ha voor een periode van 15 jaar. Het gaat hierbij enkel om een verlenging van de huidige bedrijfssituatie; de activiteiten zijn op jaarbasis vergelijkbaar met de huidige vergunde situatie. Om de uitbreidingslocatie geschikt te maken voor zandwinning, wordt eerst de bovengrond (teeltaardelaag) ontgraven. De zandwinning op de uitbreidingslocatie zal plaatsvinden tot een diepte van circa 15 meter onder maaiveld, overeenkomstig de diepte van de operationele zandwinning. De zandwinning wordt op een vergelijkbare manier uitgevoerd als nu al het geval is bij de operationele zandwinning. De intensiteit van materieelinzet blijft gelijk aan de

huidige vergunde situatie. Vanwege het grotere te benutten oppervlak, duurt de inzet van materieel echter langer. Op de nieuwe locatie zal K3 gebruik maken van bestaande infrastructuur en voorzieningen (zanddepot en toegangsweg).

Aanvullend worden de bestaande zandwinplas en de uitbreiding in de eindsituatie zo ingepast in het landschap, dat deze maatschappelijke meerwaarde heeft voor de omgeving. Het betreft hier onder andere de volgende inrichtingsmaatregelen: aanplant bospercelen/natuurontwikkeling, toevoegen natuurvriendelijke of zandige oevers, afwerken aanleg wandel-, struin- en mountainbikepaden en eventueel de plaatsing van recreatieve woningen (tiny houses) of drijvende zonnepanelen. De plas blijft gesloten voor zwemmen of watersport. Het deel van de plas buiten de uitbreiding krijgt de bestemming natuur (zie afbeelding 1). Hier wordt na vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan geen zand meer gewonnen.

Locatiekeuze

In de Drentse omgevingsvisie wordt een duidelijke voorkeur uitgesproken voor de uitbreiding van een bestaande winning boven het realiseren van een geheel nieuwe winlocatie elders. Daarom is gekozen voor het uitbreiden van de bestaande zandwinning Amerika. De uitbreiding is in (zuid)westelijke richting voorzien.

Op dit moment ligt een deel van het vergunde zand onder het huidige zanddepot. Om tegemoet te komen aan de toenemende vraag, zou dit betekenen dat een deel van het zanddepot op korte termijn ontmanteld zou moeten worden. Wanneer het zanddepot ontmanteld wordt moet deze elders opnieuw gebouwd worden en moeten ook de weegbrug en toegangsweg verplaatst worden. Deze ruimtelijke ingrepen zijn door K3 als onwenselijk beoordeeld. Een uitbreiding in oostelijke of zuidelijke richting viel af vanwege de al bestaande functies, respectievelijk (verblijfs)recreatie en natuur. Op basis van gesprekken met de huidige grondeigenaar van de percelen ten noorden van de huidige zandwinning, bleek een uitbreiding op korte termijn niet realistisch. Met grondeigenaren aan de (zuid)westzijde kon wel overeenstemming worden bereikt. Daarom wordt ingezet op een (zuid)westelijke uitbreiding zoals aangegeven in afbeelding 1.1.

Uitgangspunten ontwerp varianten

Voor de uitbreiding en herinrichting van zandwinplas Amerika zijn vier varianten ontworpen. Aan het opstellen van deze varianten hebben enkele ontwerpuitgangspunten ten grondslag gelegen. In lijn met het vigerende beleid van de provincie Drenthe zijn deze uitgangspunten erop gericht dat de zandwinplas meerwaarde heeft voor de omgeving en landschappelijk goed is ingepast.

Voor de herinrichting van de zandwinning zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de variant dient het lager gelegen veenkoloniën landschap in het westen en het hoger gelegen esdorpenlandschap in het oosten met elkaar te verweven en te versterken, om zo het projectgebied optimaal te verankeren in haar omgeving;
- de variant dient het karakter van de bestaande natuurwaarden en gebiedskwaliteiten te behouden. Rechtlijnige grenzen zijn hiervoor belangrijk. Binnen deze grenzen is er ruimte voor organische structuren in de vorm van natuurontwikkeling;
- de variant dient meerwaarde te realiseren voor aangrenzende agrariërs (goed ‘noaberschap’) en bij te dragen aan klimaatadaptatie. Door het wateroppervlak te vergroten wordt er een zoetwaterbuffer gecreëerd waar aanwonende agrariërs ten tijde van droogte gebruik van kunnen maken;
- de variant dient mogelijkheden te bieden voor uitsluitend extensieve recreatie. Door een kleinschalige opzet wordt mogelijke overlast door recreatief gebruik voorkomen;
- de variant dient door middel van zonering tussen verschillende recreatievormen en natuur verstoring van flora en fauna te voorkomen.

Varianten

In dit MER zijn vier varianten afgewogen om een uitbreiding en herinrichting van het zandwingebied te realiseren. Het betreft de varianten A, B, Cultuur+ en Natuur+. In de uitvoeringsfase verschillen de varianten in de oppervlakte van het beoogde uitbreidingsgebied. Deze varieert van 9 tot een kleine 40 ha. Door het verschil in de ontgrondingshoeveelheden verschilt ook de ontgrondingsduur tussen de varianten. Verder bevatten alle varianten in de eindsituatie ook enkele inrichtingselementen om meerwaarde te bieden voor de omgeving en het landschap. De eindsituatie van de vier varianten zijn verbeeld in de onderstaande afbeeldingen.

Afbeelding 1.2 Verbeelding eindsituatie variant A

Afbeelding 1.3 Verbeelding eindsituatie variant B

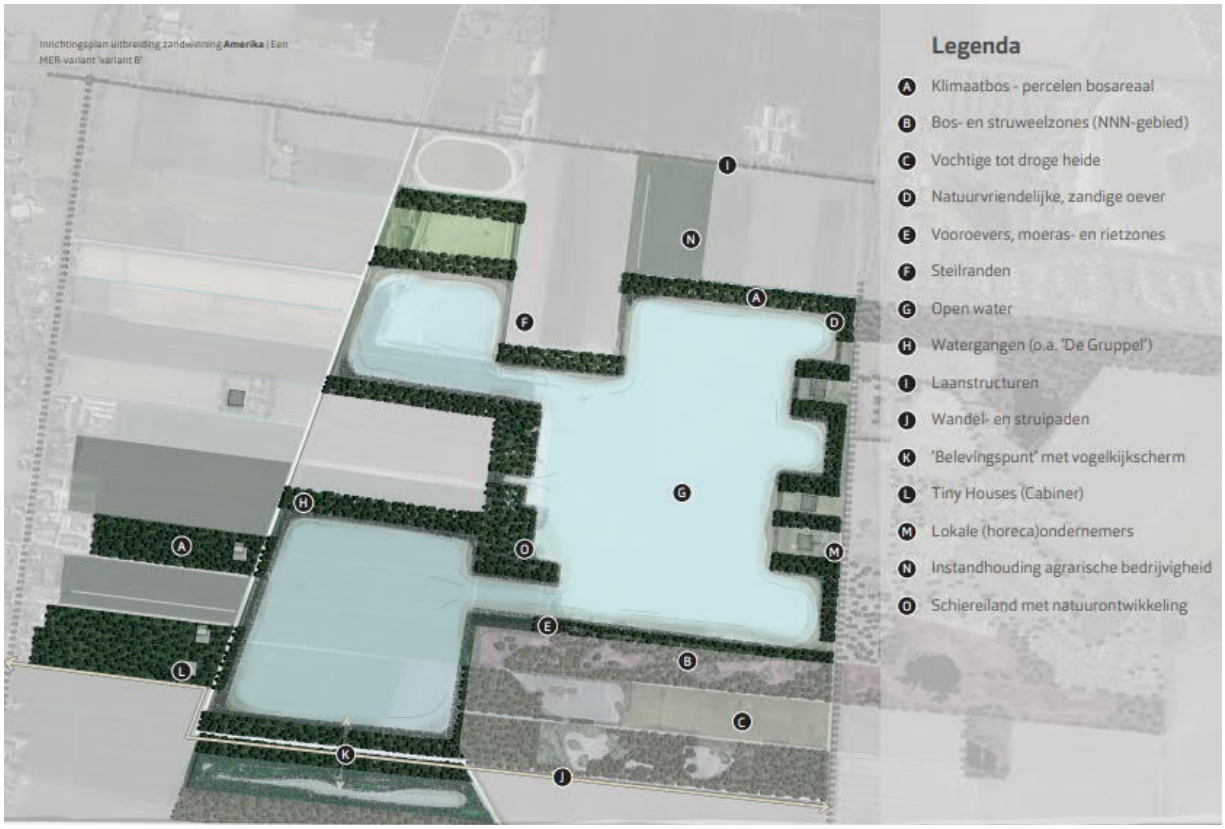

Afbeelding 1.4 Verbeelding eindsituatie variant Cultuur+

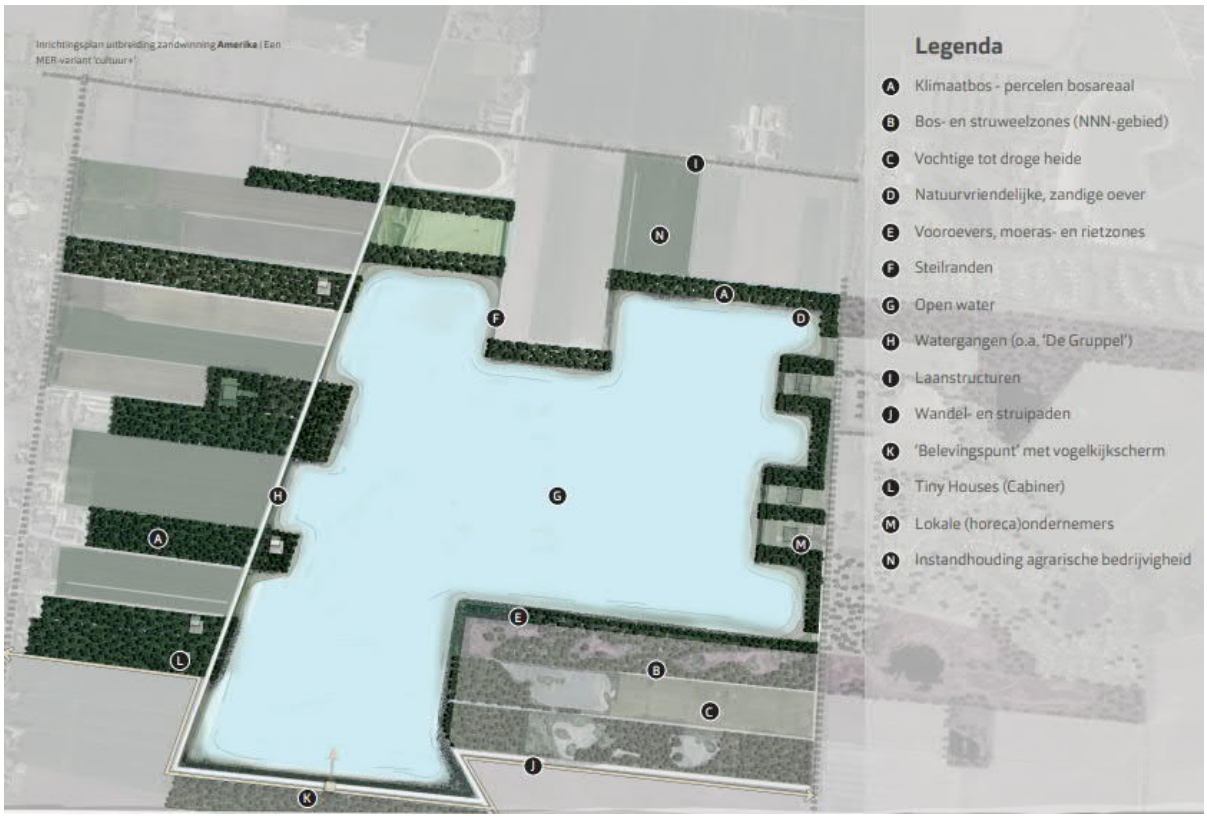

Afbeelding 1.5 Verbeelding eindsituatie variant Natuur+

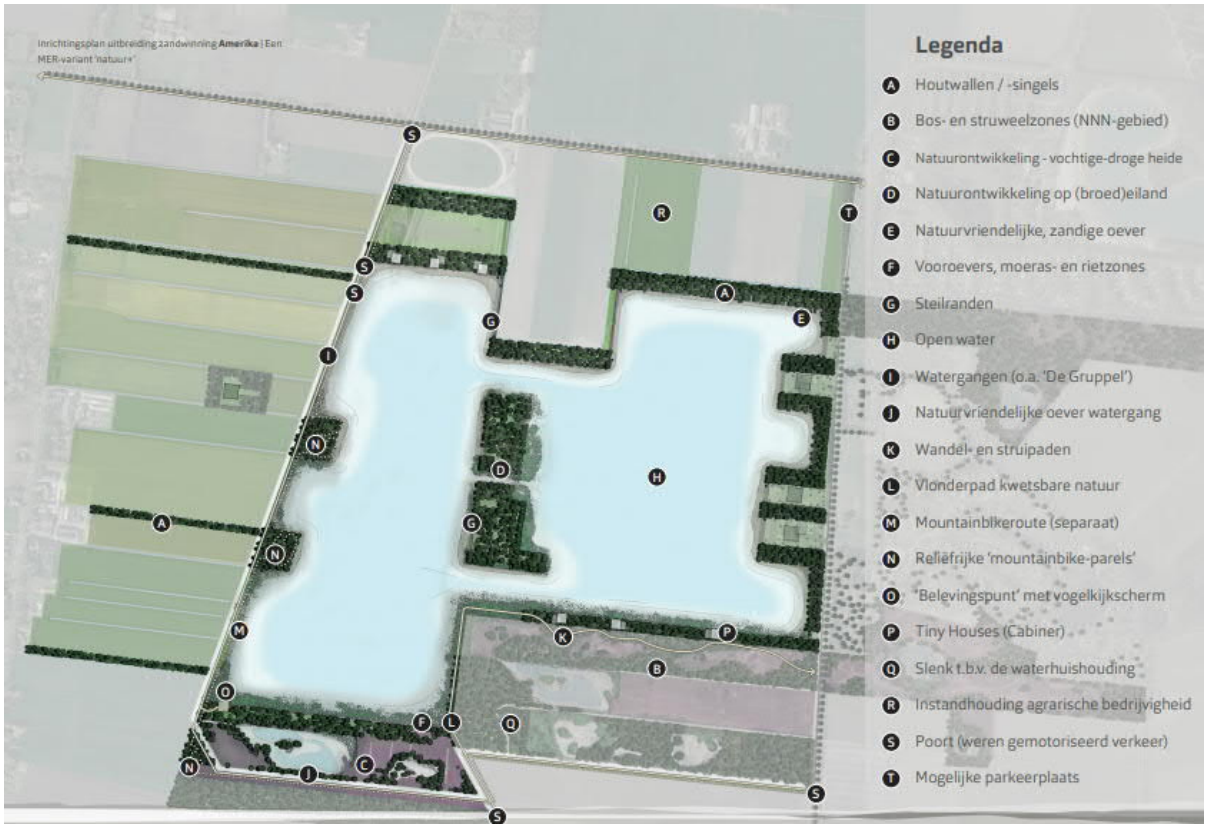

Referentiesituatie

In het MER worden de effecten van een project (ook wel genoemd de plansituatie) vergeleken met de effecten in de referentiesituatie. Uitgangspunt in de referentiesituatie is dat het project niet wordt uitgevoerd; in dit geval vindt er dus geen uitbreiding van de zandwinning plaats en stoppen de zandwinactiviteiten na afloop van de huidige vergunning. De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie, aangevuld met de autonome ruimtelijke ontwikkelingen tot 2030.

Op basis van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Noordenveld' (vastgesteld 17 april 2013) is gesteld dat de autonome ontwikkeling, dus zonder de beoogde uitbreiding van de zandwinning, zal inhouden dat het agrarisch gebruik van de omliggende percelen wordt voortgezet. De zandwinning in het huidige vergunningsgebied is nog een aantal jaren in uitvoering, maar zal op basis van de huidige vergunning voor 2030 beëindigd worden. In het grotere gebied rondom de locatie zijn geen veranderingen of ingrepen voorzien op basis van het vigerende bestemmingsplan, zodat ervan uitgegaan is dat huidige functies en gebruik voortgezet zullen worden, zoals reeds vergund of planologisch geregeld in het vigerende bestemmingsplan.

De referentiesituatie bestaat dus uit de huidige situatie, zonder de zandwinning. Deze referentiesituatie met als zichtjaar 2030 is meegenomen in de effectbeoordelingen.

Methodiek beoordeling milieueffecten

Voor elk thema zijn van tevoren de criteria benoemd waarop de effecten worden beoordeeld. Op basis van expert judgement wordt per criterium beoordeeld wat de effecten zijn ten opzichte van de referentiesituatie. Bij de beoordeling wordt een zevenpuntschaal gehanteerd (zie tabel 1.1). De varianten worden op effecten beoordeeld in de uitvoeringsfase en in de eindsituatie. De effecten in de uitvoeringsfase zijn de effecten die alleen optreden tijdens de fase van zandwinning. Vanwege de lange uitvoeringsduur wordt hier niet gesproken over tijdelijke effecten. De effecten die optreden tijdens de eindsituatie zijn de permanente effecten die blijven bestaan vanaf het moment dat de zandwinning is verlaten en na uitvoer van de voorgestelde inrichtingsmaatregelen.

In dit MER wordt de 'aanlegfase' niet apart beoordeeld. De aanlegfase bestaat bij dit project uit het geschikt maken van de grond voor zandwinning, onder andere door het ontgraven van de teeltaardelaag Deze werkzaamheden zijn in alle varianten gelijk en verschillen enkel in oppervlak. De effecten van deze tijdelijke aanlegfase zijn kleiner dan de effecten van de meer langdurige uitvoeringsfase. In deze tijdelijke aanlegfase is er namelijk minder inzet van materieel: Er vindt geen zandtransport plaats en ook is er geen zandzuiger aan het werk. De effectbeoordeling voor de uitvoeringsfase wordt in dit geval gezien als 'worst case-beoordeling'.

Tabel 1.1 Beoordelingsschaal

Score	Betekenis
++	zeer positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+/0	licht positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	geen (significant) effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/-	licht negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
--	zeer negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie

Samenvatting effectbeoordeling

In tabel 1.2 is de beoordeling van de onderscheidende effecten in de uitvoeringsfase van de varianten A, B, Cultuur+ en Natuur+ ten opzichte van de referentiesituatie samengevat.

Tabel 1.2 Samenvatting onderscheidende effectbeoordelingen in de uitvoeringsfase

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
Natuur					
flora en fauna	0	-	-	-	-
Bodem					
bodemkwaliteit	0	++	0	++	++
grondverzet	0	-	0	-	-
Geluid					
geluidsgevoelige functies	0	0/-	0/-	0/-	0/-
Woon- en leefmilieu					
luchtkwaliteit	0	0/-	0/-	0/-	0/-
verkeersveiligheid	0	0/-	0/-	0/-	0/-
beleefbaarheid landschap	0	0/-	-	-	-
stof- en stuifoverlast	0	0/-	-	-	-

Voor een aantal thema's zijn mitigerende maatregelen voorgesteld, om negatieve effecten te voorkomen of te verkleinen. Uitvoering van deze mitigerende maatregelen leidt voor de criteria 'flora en fauna', 'verkeersveiligheid', 'beleefbaarheid van het landschap' en 'stof- en stuifoverlast' tot een aanpassing van de beoordeling. In tabel 1.3 is de effectbeoordeling in de uitvoeringsfase na uitvoering van mitigerende maatregelen samengevat. In de tabel zijn enkel de onderscheidende effecten ten opzichte van de referentiesituatie opgenomen.

Tabel 1.3 Samenvatting onderscheidende effectbeoordeling na uitvoering mitigerende maatregelen (uitvoeringsfase)

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
Archeologie					
Bodem					
bodemkwaliteit	0	++	0	++	++
grondverzet	0	-	0	-	-
Geluid					
geluidsgevoelige functies	0	0/-	0/-	0/-	0/-
Woon- en leefmilieu					
luchtkwaliteit	0	0/-	0/-	0/-	0/-
beleefbaarheid landschap	0	0/-	0/-	0/-	0/-

Tot slot geeft tabel 1.4 een samenvatting van de beoordeling van de onderscheidende effecten in de eindsituatie van de varianten A, B, Cultuur+ en Natuur+ ten opzichte van de referentiesituatie.

Tabel 1.4 Samenvatting onderscheidende effectbeoordelingen in de eindsituatie

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
Natuur					
NNN-gebieden	0	+/0	++	+/0	++
flora en Fauna	0	+/0	+	+/0	++
Landschap					
landschapspatronen, -structuren, -elementen	Veen: 0	Veen: 0/-	Veen: 0	Veen: 0	Veen: 0
	Zand: 0	Zand: 0	Zand: +/0	Zand: 0	Zand: +/0
ruimtelijk-visuele kenmerken	0	0/-	-	-	+/0
Woon- en leefmilieu					
beleefbaarheid landschap	0	0	-	0	+

Leemten in kennis

Voor het thema NGE zijn de effecten gebaseerd op een vooronderzoek. Met deze leemten kan de locatie van NGE niet met volledige zekerheid worden vastgesteld. De effectbeoordeling voor het thema bodem is gebaseerd op milieuhygiënisch vooronderzoek en verkennend (water)bodemonderzoek. In het verkennend (water)bodemonderzoek is geconcludeerd dat er aanvullend onderzoek nodig is voor twee locaties: de puindam en de voormalige stortplaats. Het aanvullend onderzoek is nog niet geheel beschikbaar. Voor deze drie thema's hebben de leemten in kennis geen gevolgen gehad voor de afweging tussen de varianten. Ook staan de leemten in kennis de uitvoering van het project niet in de weg.

2

INLEIDING

2.1 Aanleiding

Nabij de provinciegrens van Groningen, Friesland en Drenthe, ten noordwesten van het buurtschap Een, gemeente Noordenveld (Drenthe) ligt sinds de jaren ‘80 de operationele zandwinning Amerika. Zand is een essentiële bouwgrondstof. Het zand dat hier wordt gewonnen, wordt ophoogzand of funderingszand genoemd. Het zand vormt een stabiele basis voor wegen en huizenbouw en wordt ook gebruikt bij de aanleg van sportparken en paardenbakken in de regio.

K3Delta BV (voorheen Delgromij), hierna te noemen K3, is als 3^{e} generatie familiebedrijf gespecialiseerd in het winnen van bouwgrondstoffen in combinatie met gebiedsontwikkeling. Het bedrijf is eigenaar en exploitant van zandwinning Amerika. K3 voorziet met de zandwinning Amerika al circa 40 jaar in de regionale vraag naar ophoogzand. Deze markt concentreert zich rondom Roden, Leek en Zevenhuizen, tot een straal van circa 50 tot 60 km rondom de winning. Ook voor de komende jaren wordt rekening gehouden met minimaal eenzelfde vraag naar ophoogzand. Om ook in de toekomst te kunnen voldoen aan de regionale vraag naar ophoogzand, is K3Delta voornemens zandwinning Amerika uit te breiden. Met deze uitbreiding denkt K3Delta voor de komende circa 15 jaar in de zandbehoefte van de regio te voorzien.

2.2 Probleem- en doelstelling

2.2.1 Probleemstelling

Ophoogzand wordt met name ingezet als funderingsmateriaal bij woningbouw- en infrastructurele projecten. Er is dan ook een blijvende behoefte aan winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Nederlandse (waaronder de Drentse) bodem. De mogelijkheden voor import zijn beperkt en de winningsmogelijkheden zijn ongelijk verdeeld in Nederland. De winning van oppervlaktedelfstoffen dient daarom een maatschappelijk belang en is dan ook benoemd als ‘nationaal belang’ [ref. 1].

Sinds de jaren ’80 wordt er bij buurtschap Amerika zand gewonnen en is er een waterplas in het gebied ontstaan. Met de operationele zandwinning Amerika voorziet K3Delta in de regionale vraag naar ophoogzand met een gemiddelde jaarlijkse afzet van circa 100.000 - 150.000 m³. Op dit moment heeft K3Delta al te maken met een toenemende vraag tot circa 200.000 m³ per jaar. Vanwege het belang en de inzetbaarheid van de grondstof, wordt er voor de komende jaren rekening gehouden met minimaal eenzelfde vraag naar ophoogzand in Nederland. Echter, doordat het aantal zandwinningen in de regio afloopt en zandwinning in het Nederlands deel van het Eems-Dollard sinds 2000 niet meer is toegestaan [ref. 2; ref. 3], dreigt er een schaarste aan vergunde bouwstofgrondstoffen te ontstaan. Hierdoor wordt er een toenemende vraag bij zandwinning Amerika verwacht.

De zandwinning in Amerika is een zogenaamde ‘centrale zandwinning’; voorheen regionale ophoogzandwinning. In de Omgevingsvisie Drenthe 2018 is vastgelegd zandwinningen te concentreren in een beperkt aantal ‘centrale winplaatsen’ over de provincie [ref. 4]. Deze concentratie in centrale winplaatsen heeft als hoofddoel om het aantal kleine oppervlakkige winningen en hun effecten terug te dringen.

Daarbij heeft de provincie een sterke voorkeur voor een uitbreiding van een bestaande zandwinning in plaats van een nieuwe zandwinning. Op dit moment ligt een deel van het vergunde zand (circa 400.000 m^3) onder het huidige zanddepot. Om tegemoet te komen aan de toenemende vraag naar ophoogzand, zou dit betekenen dat een deel van het zanddepot op korte termijn ontmanteld moet worden. Wanneer het zanddepot ontmanteld wordt moet deze elders opnieuw gebouwd worden en moeten ook de weegbrug en toegangsweg verplaatst worden. Deze ruimtelijke ingrepen zijn als onwenselijk beoordeeld. Tegelijkertijd dient er tegemoet gekomen te worden aan de toenemende regionale vraag naar ophoogzand. Ook voor de uitbreiding wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van de bestaande infrastructuur: het zanddepot en de toegangsweg.

De bestaande zandwinplas is op basis van het vroegere ontgrondingenbeleid als een efficiënte zandwinning vergund geraakt. Hierbij waren aansluiting op de omgeving en het landschap geen prioriteit. In het nieuwe ontgrondingenbeleid van de provincie Drenthe is opgenomen dat nieuwe zandwinningen multifunctioneel dienen te zijn en ruimtelijke kwaliteit dienen toe te voegen aan de omgeving [ref. 4]. Ook in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte [ref. 1]] is vastgelegd dat de winning van oppervlaktedelfstoffen verbonden dient te worden aan andere maatschappelijke functies. Om hier ook met zandwinning Amerika aan te voldoen, wordt tevens de bestaande zandwinplas in beschouwing genomen. De bestaande zandwinplas wordt uitgebreid, waarbij de zandwinning wordt voortgezet in de uitbreiding en juist wordt beëindigd in de bestaande plas die als natuur wordt bestemd.

2.2.2 Doelstelling

Tot aan de jaren tachtig was er vaak sprake van efficiënte zandwinningen, zo ook bij zandwinplas Amerika. Dit zijn veelal matig afgewerkte winningen die als gaten in het landschap zijn gelegen waar het zand gewonnen werd, zonder recreatieve voorzieningen en aandacht voor de aansluiting op de omgeving en het landschap. Dit is vandaag de dag anders. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte [ref. 1] is als doelstelling opgenomen de winning van oppervlaktedelfstoffen te stimuleren op een maatschappelijk verantwoorde wijze. In de structuurvisie is vastgelegd dat de winning van oppervlaktedelfstoffen verbonden dient te worden aan andere ontwikkelingen of maatschappelijk gewenste functies, zoals recreatie of natuurontwikkeling. In heel Nederland heeft dit reeds een veelheid aan natuur- en recreatiegebieden opgeleverd zoals bijvoorbeeld de Millingerwaard. Daarom wordt er bij de beoogde uitbreiding van de zandwinning Amerika nadrukkelijk gezocht naar een goede inpassing van het gebied dat uiteindelijk wordt opgeleverd. Focus ligt hierbij op faciliteren van de groeiende behoefte aan zand, waarbij tegelijkertijd maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd en natuur in het gebied wordt ontwikkeld. Alle functies vormen in het voornemen samen één integraal eindbeeld.

Samengevat zijn de doelen van dit project:
- continuering van de zandwinning om tegemoet te komen aan de regionale vraag naar ophoogzand (bouwgrondstoffen) in de komende jaren;
- verbinden en versterken van landschappen, door het verweven en versterken van de karakteristieken van het open veenkoloniëngebied en het besloten esdorpenlandschap én door het versterken van de ecologische verbindingszone richting Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen;
- maatschappelijke meerwaarde creëren door het bijdragen aan mogelijkheden voor extensieve recreatie en klimaatadaptatie.

2.3 Plangebied

De operationele zandwinning Amerika bevindt zich in de kop van de provincie Drenthe, te midden van de vier dorpen Norg, Roden, Leek en Haulerwijk. De zandwinning is gelegen tussen het dorp Een en het buurtschap Een-West in de gemeente Noordenveld. De beoogde uitbreiding van de winning vindt plaats in (zuid)westelijke richting en omvat in principe een vijftal kadastrale percelen, te weten Norg sectie X nummers 1077, 1078, 1092 , 1102 en 1118 (gedeeltelijk). Deze percelen grenzen aan de westzijde direct aan de provincie Groningen.

De uitbreiding van de zandwinning is beoogd op de percelen tussen de watergang, lokaal bekend als ‘De Gruppel’ (of Noordenveldsewijk), en het aan de noordzijde gelegen zanddepot (zie blauwe contour in afbeelding 2.1). Hierin is ook de aansluiting op de bestaande plas meegenomen. Deze percelen hebben een gezamenlijke grootte van bijna 40 ha.

Het plangebied bestaat momenteel uit een intensief beheerd gebied met landbouwpercelen en een aangrenzend bosperceel. Het agrarische gebied wordt doorsneden door sloten met een steil talud. Het betreffen hier voornamelijk akkers (mais en aardappelen) en graslanden. De huidige zandwinplas en de beoogde uitbreidingslocatie worden van elkaar gescheiden door watergang De Gruppel. Deze watergang heeft de A-status en is derhalve belangrijk voor het functioneren van het regionale watersysteem. Bij een uitbreiding van de zandwinning moet deze watergang omgelegd worden.

Ten oosten van de bestaande zandwinplas is bungalowpark Buitengoed Drentse Vennen gelegen. Aan de waterrand is ook groepsaccommodatie ’t Eenerveld aanwezig. Ten noordoosten van zandwinning Amerika ligt recreatiegebied Ronostrand, met bijbehorende camping.

Voor de herinrichting wordt tevens de bestaande zandwinplas beschouwd (zie rode stippellijn op afbeelding 2.1). De bestaande zandwinplas binnen de rode stippellijn en buiten de blauwe begrenzing van de uitbreiding, krijgt de bestemming natuur. Hier wordt na vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan geen zand meer gewonnen.

Afbeelding 2.1 De ligging van het plangebied (blauwe contour) en de bestaande (en operationele) zandwinplas. Het gebied dat voor de herinrichting aanvullend op de beoogde uitbreidingslocatie in ogenschouw wordt genomen is met een rode stippellijn aangegeven

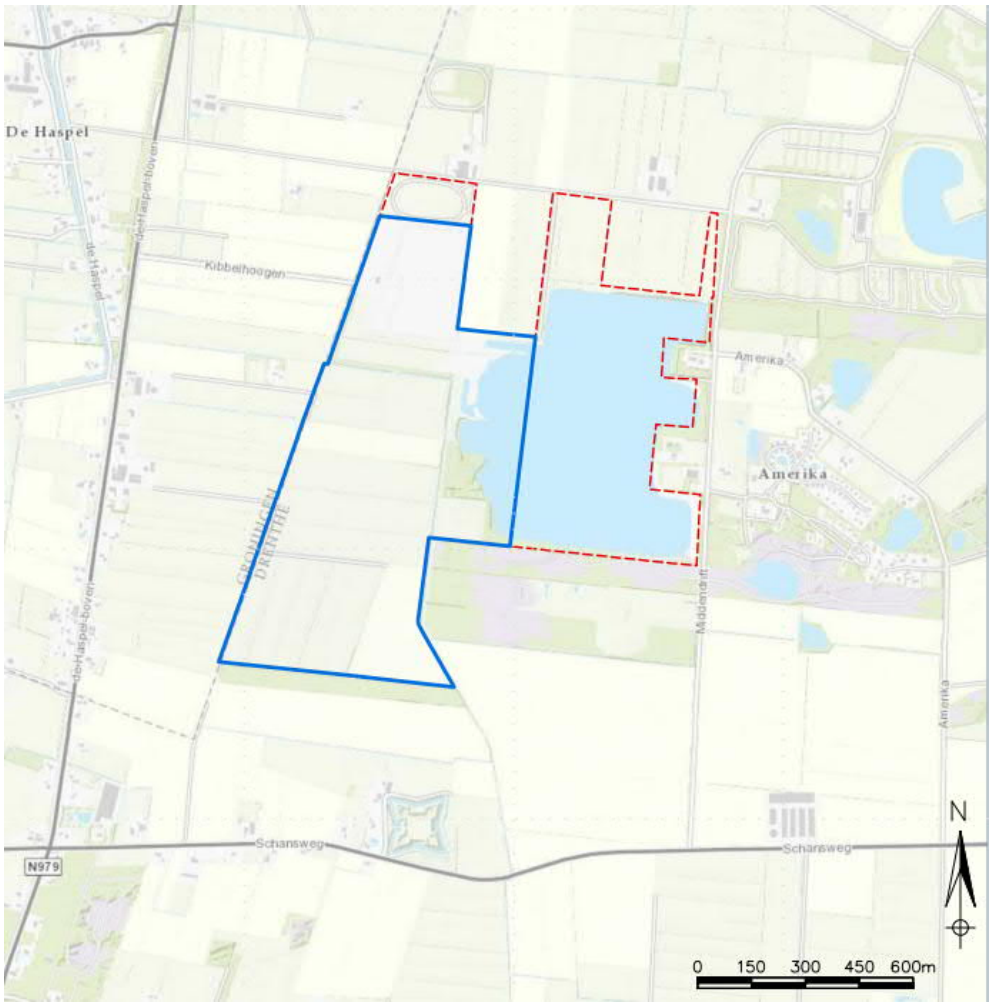

2.4 M.e.r.-procedure

2.4.1 Voorgenomen activiteit, m.e.r.-plicht en te nemen besluit

De procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) dient om het milieubelang bij plannen en besluiten een volwaardige plaats te geven. Het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) is een algemene maatregel van bestuur (AMvB). Het Besluit m.e.r. is essentieel om te kunnen bepalen of bij de voorbereiding van een plan of een besluit een m.e.r.-(beoordelings)procedure moet worden doorlopen. De m.e.r. is wettelijk verankerd in hoofdstuk 7 Wet milieubeheer (Wm). Het doorlopen van een m.e.r.-procedure bij plannen en besluiten is verplicht als een activiteit is opgenomen in bijlage C van het Besluit m.e.r. Als een activiteit is opgenomen in bijlage D, dan gaat het om een m.e.r.-beoordelingsplicht. In de beoordeling wordt getoetst of mogelijk belangrijke nadelige (milieu)gevolgen kunnen optreden. Indien dit met ja wordt beantwoord, dan volgt alsnog de plicht om een m.e.r. te doorlopen.

Op basis van het wettelijk kader in het Besluit m.e.r. is geconcludeerd dat voor het onderhavige project een milieueffectrapportage (MER) moet worden opgesteld. De beoogde uitbreiding van de zandwinning is een activiteit als genoemd in categorie C 16.1 van onderdeel C van de bijlage van het Besluit. De relevante drempelwaarde bij deze categorie is ‘een terreinoppervlakte van meer dan 25 hectare’ (zie tabel 2.1). De beoogde uitbreiding beslaat circa 40 hectare (globaal onder te verdelen in circa 30 ha uitbreiding en 10 ha nieuwe natuur) en overstijgt daarmee de drempelwaarde van de genoemde categorie. Hierdoor ontstaat er een Besluit-m.e.r.-plicht voor het besluit uit kolom 4 van categorie C 16.1, de vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Ontgrondingenwet. Er ontstaat een plan-m.e.r.-plicht voor het kaderstellend plan, genoemd in kolom 3 van categorie C 16.1. Dit kaderstellend plan is het bestemmingsplan dat wordt opgesteld voor de ontwikkeling.

Het plan past in beginsel niet in het huidige bestemmingsplan ‘Buitengebied Noordenveld’ (vastgesteld op 17 april 2013) van de gemeente Noordenveld. De voor de uitbreiding beoogde percelen hebben een agrarische bestemming en op het oostelijke deel van deze percelen is een archeologische dubbelbestemming opgenomen. Om de ontwikkeling planologisch mogelijk te maken wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

Tabel 2.1 Onderdeel C. Activiteiten, plannen en besluiten, ten aanzien waarvan het maken van een MER verplicht is

	Activiteiten	Gevallen	Plannen	Besluiten
C 16.1	De ontginning dan wel wijziging of uitbreiding van de ontginning van steengroeven of dagbouwmijnen, met inbegrip van oppervlaktedelfstoffen uit de landbodem, anders dan bedoeld in categorie 16.2 of 16.4 van onderdeel C van deze bijlage.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een terreinoppervlakte van meer dan 25 hectare.	De structuurvisie, bedoeld in de artikelen 2.1, 2.2 en 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening, en het plan, bedoeld in de artikelen 3.1, eerste lid, 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van die wet.	Het besluit, bedoeld in artikel 3 van de Ontgrondingenwet.

2.4.2 Procedure

De m.e.r.-regeling maakt onderscheid in een m.e.r. voor plannen zoals een structuurvisie of bestemmingsplan (plan-m.e.r.) en een m.e.r. voor besluiten zoals vergunningen (project-m.e.r.). In de m.e.r.-procedure voor Amerika wordt een gecombineerde plan- en project-m.e.r. doorlopen.

Deze m.e.r.-procedure bestaat samengevat uit de volgende stappen:

a het opstellen van een Notitie over de Reikwijdte en het Detailniveau (NRD) van het MER;
b kennisgeving en inspraak door eenieder, mede op basis van de NRD;
c raadplegen van de bij de uitvoering van het plan betrokken bestuursorganen zoals provincie Drenthe, gemeente Noordenveld, waterschap Noorderzijlvest en de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe; de Commissie voor de m.e.r. wordt in deze fase niet geraadpleegd;
d opstellen van een plan- en project-MER in het kader van het bestemmingsplan en de ontgrondingsvergunning;
e ter inzage leggen van het ontwerpbestemmingsplan en ontgrondingsvergunning (ontwerpbesluit) inclusief het MER, waarbij (formele) inspraak mogelijk is;
f het opstellen van een toetsingsadvies over het MER door de Commissie voor de m.e.r.;
g het vaststellen van het bestemmingsplan en het verlenen van de ontgrondingsvergunning, waarbij de milieueffecten in het MER zijn beschreven en een reactie op de ingekomen zienswijzen bij de verdere besluitvorming is opgenomen;
h bekendmaking van het besluit.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau heeft ter inzage gelegen van 30 juli tot en met 9 september 2020. Er zijn in deze periode een aantal zienswijzen ingediend. In de zienswijzen wordt gewezen op het belang van een juiste vergelijking van de effecten van de uitbreiding van de zandwinning met de referentiesituatie zonder zandwinning na beëindiging van de huidige ontgrondingsvergunning (in feite na vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan). Deze aanpak is al voorzien in de NRD en is duidelijk beschreven in het MER. In de zienswijzen komen de zorgen van de omgeving naar voren over de effecten van de uitbreiding van de zandwinning en mogelijke hinder en overlast voor de omgeving. Ook zijn er zorgen vanuit de omgeving over een onderdeel van het plan om zonnepanelen op het water te realiseren. Dit is een optie voor de toekomst en wordt als een bestemming met wijzigingsbevoegdheid in het plan meegenomen. In het MER zijn de milieueffecten van de uitbreiding van de zandwinning uitgebreid beschreven, zodat het Bevoegd Gezag deze informatie kan betrekken bij de besluitvorming. De zorgen vanuit de omgeving zijn hierbij serieus genomen. Voor het MER zijn ook diverse onderzoeken uitgevoerd, die bijdragen aan een degelijke effectbeschrijving en - beoordeling. Het gaat hierbij om een verkeerstelling, bodemonderzoek, ecologisch-, archeologisch- en geohydrologisch onderzoek. Tenslotte zijn een aantal mitigerende maatregelen voorgesteld om de effecten van het plan verder te verkleinen.

Initiatiefnemer en bevoegd gezag

Bij het opstellen van het MER zijn verschillende partijen betrokken die in de m.e.r.-procedure elk een eigen rol hebben. K3Delta is initiatiefnemer van de uitbreiding van de zandwinning met herinrichting van het gebied. K3Delta is als initiatiefnemer verantwoordelijk voor het opstellen van het MER. Het bevoegd gezag neemt het besluit in het kader van de Ontgrondingenwet en de Wet ruimtelijke ordening (bestemmingsplan). Voor de ontgrondingsvergunning is de Provincie Drenthe het bevoegd gezag. Voor het nieuwe bestemmingsplan vervult de gemeente Noordenveld/RUD Drenthe de rol van bevoegd gezag.

2.5 Leeswijzer

Onderstaande tabel geeft weer hoe dit MER is opgebouwd en welke informatie de hoofdstukken bevatten.

Hoofdstuk	Inhoud
1. Inleiding	Wat is het probleem dat met het project wordt opgelost? Wat is het plangebied? Van welke procedure maakt dit rapport onderdeel uit?
2. Beleidskader en beoordelingskader	Wat is het relevante beleid voor zandwinning Amerika? Op welke milieueffecten worden de varianten onderzocht?
3. Voorgenomen activiteit en varianten	Wat zijn de uitgangspunten voor de uitvoering en inrichtingsmaatregelen van het voornemen? Hoe zijn de varianten opgebouwd?
4. Huidige situatie en autonome ontwikkeling	Wat is de referentiesituatie voor het uitbreiden van zandwinning Amerika?

Hoofdstuk	Inhoud
5. Beoordeling milieueffecten	Wat zijn de milieueffecten van de uitbreiding van de zandwinning in de uitvoerings- en eindsituatie?
6. Evaluatie en leemten in kennis	Welke kennis ontbreekt en welke onzekerheden zijn er over de onderzochte milieueffecten?

3

BELEIDSKADER EN BEOORDELINGSKADER

3.1 Beleidskader

Op het project zijn verschillende beleidsdocumenten van toepassing. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de meest relevante beleidsstukken en beschrijft de relevantie voor het project.

Tabel 3.1 Overzicht relevant overheidsbeleid

Beleidsdocument	Beschrijving en relevantie
Nederland	
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR, vastgesteld 2012) geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en is de 'kapstok' voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. Op hoofdlijnen gaat de Structuurvisie over bereikbaarheid, concurrentiekracht en leefbaarheid en veiligheid. In de SVIR richt het Rijk zich vooral op decentralisatie. In de SVIR richt de Rijksoverheid richt zich op nationale belangen. Eén van de nationale belangen is 'efficiënt gebruik van de ondergrond'. Het Rijk benoemt dit tot nationaal belang omdat er slechts beperkte ruimte is in de ondergrond en de verschillende vormen van gebruik van de ondergrond elkaar beïnvloeden en ook van invloed zijn op bovengrondse functies. Ook is de winning van oppervlaktedelfstoffen een nationaal belang, omdat er een behoefte is aan de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Nederlandse bodem, waarbij de winningsmogelijkheden ongelijk verdeeld zijn en importmogelijkheden beperkt zijn. Het Rijk acht het van belang dat maatschappelijk aanvaardbare winmogelijkheden worden benut. Om deze reden wordt het vaak verbonden met andere ontwikkelingen, zoals recreatie, water, woningbouw en natuur.
Provincie	
Omgevingsvisie provincie Drenthe	In de Omgevingsvisie van de provincie Drenthe (vastgesteld 2018) is divers beleid van de fysieke leefomgeving gecombineerd. Het vormt een strategisch kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe. De beoogde uitbreiding en inrichtingsmaatregelen dienen binnen de visie te passen. In de Omgevingsvisie is opgenomen dat zandwinning enkel mogelijk wordt gemaakt om te voorzien in de feitelijke behoefte van de markt. Daarnaast geeft de provincie de voorkeur aan het uitbreiden van bestaande centrale zandwinplaatsen, welke multifunctioneel zijn en ruimtelijke kwaliteit hebben. Andere voor dit project relevante ambities zijn: – behoud en versterking ruimtelijke afwisseling van landschapstypen; – behoud en versterking karakteristieke kenmerken Drentse (cultuurhistorische) landschappen; – vergroten en verbinden natuurgebieden; – koppeling van de vrijetijdseconomie aan de Drentse identiteit, zoals natuurbeleving; – streven naar een klimaatbestendig watersysteem; – overgang naar gebruik hernieuwbare energie, bijvoorbeeld door opwek zonne-energie in gebieden waar bestaande functies ruimte onbenut laten (zoals zandwinplassen).

Beleidsdocument	Beschrijving en relevantie
Omgevingsverordening provincie Drenthe	De Omgevingsverordening van de provincie Drenthe (vastgesteld 2018) bevat regels voor de inrichting van de fysieke leefomgeving geldend voor het gehele grondgebied. De ontgronding en de beoogde inrichtingsmaatregelen dienen aan deze regels te voldoen. Relevant voor dit project is: – de verordening stelt dat een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op locaties die zijn aangeduid als 'Landbouwgebied' niet te dienen voorzien in ontwikkelingen die een structureel negatief effect op het functioneren van de agrarische sector in het gebied; – de verordening geeft inzicht in een aantal verplichtingen bij ruimtelijke plannen die verkeersbewegingen kunnen veroorzaken die van wezenlijke invloed zijn op de verkeersafwikkeling van bestaande infrastructuur; – de verordening bevat een vrijstelling voor bepaalde flora en fauna, met bijbehorende bepalingen.
Gemeente	
Omgevingsvisie Noordenveld 2030	In de Omgevingsvisie van de gemeente Noordenveld (vastgesteld 2017) is divers beleid van de fysieke leefomgeving gecombineerd. Het vormt een strategisch kader voor ruimtelijk-economische ontwikkeling in de gemeente. De beoogde inrichtingsmaatregelen dienen binnen de visie te passen. Relevante ambities van de gemeente Noordenveld zijn: – in 2030 heeft Noordenveld nog steeds unieke en hooggewaardeerde cultuurhistorische landschappen en natuurgebieden; deze worden beschermd, beleefd en benut; – in 2030 is Noordenveld dé duurzaamste gemeente van Drenthe. Specifieke, relevante ambities van de gemeente voor het buitengebied zijn: – behoud zichtbaarheid en herkenbaarheid verschillende landschapstypen; – het landbouwareaal dient te blijven zoals het nu is, met ruimte voor functieverbreding in gemengde gebieden; – voldoende mogelijkheden bieden om natuur en landschap actief te beleven; – benutten potentie van het groene karakter voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen; – in het gebied Amerika ruimte bieden aan diverse bezoekersstromen.
Bestemmingsplan Buitengebied Noordenveld	In het plangebied geldt het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Noordenveld' (vastgesteld 2013). Ter plaatse van het plangebied geldt de enkelbestemming 'Agrarisch'. Deze gronden zijn bestemd voor o.a. uitoefening van het agrarisch bedrijf en cultuurgrond. Ter plekke moet het behoud van landschappelijke en natuurlijke waarden worden nagestreefd door behoud van aanwezige kenmerken, zoals grootschalige openheid. Volgens de bouwregels mogen er geen gebouwen gebouwd worden. Tevens geldt voor een deel van het plangebied de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' 2. Volgens het bestemmingsplan zijn de gronden met deze bestemming bestemd voor het behoud en de bescherming van de aanwezige archeologische waarden. Volgens de planregels geldt er bij de aanvraag van een omgevingsvergunning een onderzoeksplicht voor de aanvrager.
Waterschap	
Keur/Legger waterschap Noorderzijlvest	De Keur van het waterschap Noorderzijlvest (vastgesteld 2009) bevat de regels die het waterschap hanteert bij de bescherming van waterkeringen, watergangen en bijbehorende kunstwerken. In de Keur is onder andere vastgelegd dat het verboden is om zonder vergunning van het waterschap een oppervlaktelichaam te wijzigen. In het plangebied bevindt zich één primaire watergang, welke gewijzigd dienen te worden.

3.2 Beoordelingskader

In dit MER zijn de ontwerpvarianten van de uitbreiding en inrichtingsmaatregelen beoordeeld op milieueffecten in zowel de uitvoeringsfase als de eindsituatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het beoordelingskader zoals opgenomen in tabel 3.2. Deze tabel geeft een overzicht van de thema's die zijn onderzocht en de bijbehorende criteria.

Tabel 3.2 Beoordelingskader

Thema	Criterium
Natuur	– effecten op Natura 2000-gebieden; – effecten op Natuurnetwerk Nederland (NNN en GO); – effecten op flora en fauna;
Landschap	– verandering in landschapspatronen, -structuren en elementen; – verandering in ruimtelijk-visuele kenmerken;
Cultuurhistorie	– verandering in kwaliteit van aardkundige waarden;
Archeologie	– effecten op archeologische waarden;
Geohydrologie	– effecten op het regionale (grond)watersysteem; – effecten op waterkwaliteit en waterkwantiteit; – effecten op de omliggende gebruiksfuncties;
Bodem	– effecten op de bodemkwaliteit; – effecten op omvang grondverzet;
Geluid	– effecten van geluid op geluidsgevoelige functies; – effecten van geluid op natuur;
Woon- en leefmilieu	– effecten op de luchtkwaliteit; – effecten op plaatsgebonden risico en groepsrisico (externe veiligheid); – effecten op niet-gesprongen explosieven; – effecten op de verkeersveiligheid; – effecten op de beleefbaarheid van het landschap; – effecten op stof- en stuifoverlast; – effecten op mens en gezondheid.

4

VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN VARIANTEN

In dit hoofdstuk wordt eerst de voorgenomen activiteit toegelicht (paragraaf 4.1). Daarna worden de uitgangspunten voor de inrichtingsmaatregelen in de eindsituatie toegelicht (paragraaf 4.2). Tot slot worden de vier varianten behandeld die in dit MER zijn onderzocht (paragraaf 4.3).

4.1 Voorgenomen activiteit

K3Delta is voornemens de zandwinlocatie Amerika uit te breiden om aan de behoefte aan ophoogzand te kunnen voldoen. De uitbreiding van de zandwinning betreft een maximale oppervlakte van circa 30 ha voor een periode van 15 jaar. Het gaat hierbij enkel om een verlenging van de huidige bedrijfssituatie; de activiteiten zijn op jaarbasis vergelijkbaar met de huidige vergunde situatie. Er zal nooit gelijktijdig in de bestaande zandwinplas als de uitbreidingslocatie gewerkt worden; de locaties zullen opeenvolgend benut gaan worden. Na vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan, wordt geen zand meer gewonnen in het deel van de huidige plas gelegen buiten de uitbreiding (zie afbeelding 2.1). In het MER zijn de milieueffecten op de omgeving beschreven van de zandwinning op de uitbreidingslocatie. Op de nieuwe locatie zal K3Delta gebruik maken van bestaande infrastructuur en voorzieningen.

Aanvullend worden de bestaande zandwinplas en de uitbreiding zo ingepast in het landschap, dat deze een maatschappelijke meerwaarde hebben voor de omgeving. Voor de herinrichting worden specifiek ook maatregelen getroffen rondom de bestaande zandwinplas, welke momenteel is ingericht als efficiënte zandwinning. De inrichtingsmaatregelen worden getroffen na beëindiging van de huidige zandwinning Amerika.

Het betreft hier de volgende inrichtingsmaatregelen:
- circa 10 ha natuurontwikkeling, hoofdzakelijk aan de zuid- en westzijde van de toekomstige plas;
- aanplanten bospercelen, houtwallen en/of houtsingels;
- afwerken bestaande en toekomstige oevers tot natuurvriendelijke, zandige oevers of vooroevers met moeraszones en riet;
- afwerken enkele bestaande oevers met steilranden;
- het gebied toegankelijk maken voor extensieve recreatie, door het aanleggen van wandel- en struinpaden, een mountainbikepad en een belevingspunt met vogelkijkscherm. De plas blijft gesloten voor zwemrecreatie of watersport;
- inrichting kleine parkeervoorziening van ca. 12 parkeerplaatsen;
- plaatsing recreatieve woningen, zoals tiny houses (via wijzigingsbevoegdheid);
- plaatsing drijvende zonnepanelen (via wijzigingsbevoegdheid).

Wijzigingsbevoegdheid

Op dit moment zijn er voor de aanleg van tiny houses of drijvende zonnepanelen nog geen concrete plannen. In het bestemmingsplan voor de uitbreiding van zandwinning Amerika worden deze activiteiten opgenomen middels een wijzigingsbevoegdheid. Door de activiteiten op te nemen met een wijzigingsbevoegdheid, worden de activiteiten planologisch al geregeld voor eventuele uitvoering op een later moment. In het bestemmingsplan moet wel de haalbaarheid van deze activiteiten worden aangetoond. Daarom worden de effecten van de tiny houses en de drijvende zonnepanelen ook in dit MER beoordeeld.

M.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten

In dit MER worden enkel de activiteiten beoordeeld die planologisch niet geregeld zijn in het vigerende bestemmingsplan of lopende vergunningen. De activiteiten en inrichting van het plangebied waarvoor een bestemmingsplanwijziging of vergunning wordt aangevraagd, worden beoordeeld in dit MER. Dit betekent dat er ook inrichtingsmaatregelen zijn, die niet beoordeeld worden in het MER omdat deze reeds mogelijk zijn gemaakt in het bestemmingsplan of reeds zijn vergund. Zo zal de aanleg van de parkeerplaatsen niet worden beoordeeld, omdat de aanleg van parkeerplaatsen reeds wordt mogelijk gemaakt in het vigerende bestemmingsplan.

Locatiekeuze

In de Drentse omgevingsvisie wordt een duidelijke voorkeur uitgesproken voor de uitbreiding van een bestaande winning boven het realiseren van een geheel nieuwe winlocatie elders. Daarom is gekozen voor het uitbreiden van de bestaande zandwinning Amerika. De uitbreiding is in (zuid)westelijke richting voorzien.

Op dit moment ligt een deel van het vergunde zand onder het huidige zanddepot. Om tegemoet te komen aan de toenemende vraag, zou dit betekenen dat een deel van het zanddepot op korte termijn ontmanteld zou moeten worden. Wanneer het zanddepot ontmanteld wordt moet deze elders opnieuw gebouwd worden en moeten ook de weegbrug en toegangsweg verplaatst worden. Deze ruimtelijke ingrepen zijn door K3 als onwenselijk beoordeeld. Een uitbreiding in oostelijke of zuidelijke richting viel af vanwege de al bestaande functies, respectievelijk (verblijfs)recreatie en natuur. Op basis van gesprekken met de huidige grondeigenaar van de percelen ten noorden van de huidige zandwinning, bleek een uitbreiding op korte termijn niet realistisch. Met grondeigenaren aan de (zuid)westzijde kon wel overeenstemming worden bereikt. Daarom wordt ingezet op een (zuid)westelijke uitbreiding op de percelen Norg sectie X nummers 1077, 1078, 1092,1102 en 1118 (gedeeltelijk).

Uitvoering van de uitbreiding en zandwinning

Om de uitbreidingslocatie geschikt te maken voor zandwinning, wordt eerst de bovengrond (teeltaardelaag) ontgraven. De vrijgekomen grond wordt binnen het projectgebied toegepast ten behoeve van de afwerking van natuurvriendelijke oevers. De nieuwe plas wordt door middel van een doorgang verbonden met de bestaande zandwinplas. Voor het realiseren van een doorgang op de meest zuidelijke percelen wordt een kleine strook bos verwijderd. Daarnaast moet een deel van watergang ‘De Gruppel’ worden verlegd; de primaire functie voor het afvoeren van water blijft hierbij gehandhaafd. Ten slotte wordt parallel aan de watergang het onderhoudspad omgelegd.

De zandwinning op de uitbreidingslocatie zal plaatsvinden tot een diepte van circa 15 meter onder maaiveld, overeenkomstig de diepte van de operationele zandwinning. De zandwinning wordt op een vergelijkbare manier uitgevoerd als nu al het geval is bij de operationele zandwinning. Vanwege het grotere te benutten oppervlak, duurt de inzet van materieel echter langer. De intensiteit van materieelinzet blijft gelijk aan de huidige vergunde situatie. Vanuit de waterplas wordt met een zandzuiger een zand/watermengsel gewonnen en met leidingen naar het zanddepot getransporteerd. De zuiger (in de vorm van een schip) bevindt zich op de plas en is hoofdzakelijk van 07.00 uur tot 17.00 uur in werking (niet dagelijks). De vergunde tijden zijn van 7.00 u tot 19.00 uur. Voor het verplaatsen van het zand in het depot wordt gebruik gemaakt van shovels. De tijdelijke opslag van het zand vindt plaats op het al bestaande zanddepot. Vanuit het depot wordt het zand vervolgens naar afnemers getransporteerd met behulp van vrachtwagens en tractoren (inclusief kiepwagens) van derden, waarbij twee shovels en een hydraulische kraan worden ingezet voor de grondverzetactiviteiten. De shovels worden onder meer gebruikt voor het verplaatsen van het ontwaterde zand van het ontwateringsbekken naar het zanddepot en bij het laden van vrachtwagens en tractoren. In de dagperiode zijn de shovels circa 8 uur in bedrijf.

Voor het uitzeven van vrijkomende bovengrond wordt met enige regelmaat gebruik gemaakt van een mobiele zeefinstallatie. Deze kan in de dagperiode circa 8 uur effectief in werking zijn.

De transportbewegingen vanaf het zanddepot naar afnemers vindt plaats met vrachtwagens en tractoren van derden. De intensiteit en capaciteit van het transport is vergelijkbaar met de huidige situatie. Er geldt enkel een langere doorlooptijd, vanwege het grotere te benutten oppervlak. De transportbewegingen vinden

hoofdzakelijk plaats in de dagperiode tussen 07.00 uur en 17.00 uur (vergund van 07.00 uur tot 19.00 uur). In deze periode komen doorgaans circa 40 vrachtwagens naar het depot en circa 30 tractoren met kiepkarren. Er doen zich situaties voor waarbij in de nachtperiode tussen 06.00 uur en 07.00 uur circa acht vrachtwagens naar het depot komen, vooral bij grote projectgebonden zandleveringen.

4.2 Uitgangspunten ontwerp

Voor de uitbreiding en herinrichting van zandwinplas Amerika zijn vier varianten ontworpen. Deze varianten worden in de volgende paragraaf toegelicht. Aan het opstellen van deze varianten hebben enkele ontwerpuitgangspunten ten grondslag gelegen. In lijn met het vigerende beleid van de provincie Drenthe zijn deze uitgangspunten erop gericht dat de zandwinplas meerwaarde heeft voor de omgeving en landschappelijk goed is ingepast. Het betreft hier zowel de (her)inrichting van de bestaande als van de toekomstige zandwinplas. De bestaande plas krijgt de bestemming natuur, voor het deel dat gelegen is buiten de uitbreiding en hier wordt geen zand meer gewonnen na vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan. Door het centraal stellen van het bieden van maatschappelijke meerwaarde wordt afgeweken van de huidige efficiënte inrichting van zandwinning Amerika.

Voor de herinrichting van de zandwinning zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- de variant dient het lager gelegen veenkoloniën-landschap in het westen en het hoger gelegen esdorpenlandschap in het oosten met elkaar te verweven en te versterken, om zo het projectgebied optimaal te verankeren in haar omgeving. Door aan de westzijde de smalle verkaveling door te trekken in én rond de plas, wordt deze ruimtelijk verankerd in het landschap en komt de verbinding met de (voormalige) veenkoloniën tot stand. Anderzijds worden aan de oostzijde de hogere delen van het esdorpenlandschap bij de plas betrokken door het creëren van besloten bos- en struweelzones. In plaats van een abrupte onderbreking in de vorm van een zandwinplas, wordt de overgang tussen de beide landschapstypen in elkaar verweven;
- de variant dient het karakter van de bestaande natuurwaarden en gebiedskwaliteiten te behouden. Rechtlijnige grenzen zijn hiervoor belangrijk. Binnen deze grenzen is er ruimte voor organische structuren in de vorm van natuurontwikkeling;
- de variant dient meerwaarde te realiseren voor aangrenzende agrariërs (goed ‘noaberschap’). Door het wateroppervlak te vergroten wordt er een zoetwaterbuffer gecreëerd waar aanwonende agrariërs ten tijde van droogte gebruik van kunnen maken;
- de variant dient bij te dragen aan klimaatadaptatie, bijvoorbeeld door het realiseren van waterbuffer en -retentiemogelijkheden;
- de variant dient mogelijkheden te bieden voor uitsluitend extensieve recreatie. Door een kleinschalige opzet wordt mogelijke overlast door recreatief gebruik voorkomen;
- de variant dient door middel van zonering tussen verschillende recreatievormen en natuur verstoring van flora en fauna te voorkomen.

4.3 Varianten

In dit MER zijn vier varianten afgewogen om een uitbreiding en herinrichting van het zandwingebied te realiseren. Het grootste verschil tussen de varianten is de oppervlakte van het beoogde uitbreidingsgebied. Deze varieert van 9 tot een kleine 40 ha. Door het verschil in de zandwinhoeveelheden verschilt ook de lengte van de periode waarin zand wordt gewonnen tussen de varianten.

Verder bevatten ook alle varianten in de eindsituatie de volgende inrichtingselementen (de locatie kan verschillen):
- rechtlijnige structuren, variërend van rechtlijnig bosareaal tot een rechtlijnige contour van de zandwinplas;
- bosareaal, variërend in oppervlakte;
- waterbuffer en -retentiemogelijkheden, variërend in grootte in lijn met de grootte van de zandwinplas;
- een variatie aan oeverinrichting, van natuurvriendelijke oevers tot steilwanden;

- natuurontwikkeling, variërend in oppervlakte;
- wandel- en struinpaden, mountainbikepaden en een belevingspunt met vogelkijkscherm;
- tiny houses.

Variant A

Variant A is gebaseerd op de eigendomssituatie en omvat een uitbreiding van de zandwinning op één aangrenzend perceel (Norg X 1102), zie afbeelding 4.1. De uitbreiding ten opzichte van de huidige situatie is circa 9 ha. Langs de randen van de plas is een variatie van natuurvriendelijke zandige oevers, rietzones en steilranden ontworpen. Ook is er aanplant van bos rondom de plas ontworpen. Deze variant betreft het kleinste oppervlak aan natuurontwikkeling. Klimaatadaptatie in de vorm van waterbuffer en -retentie mogelijkheden zal door de geringe schaalvergroting in deze variant minimaal gerealiseerd kunnen worden.

Afbeelding 4.1 Verbeelding eindsituatie variant A

Variant B

Variant B is gebaseerd op een uitbreiding van de zandwinplas op een drietal aangrenzende percelen (Norg X 1102, 1077, 1078), zie afbeelding 4.2. De uitbreiding ten opzichte van de huidige situatie is circa 30 ha. Variant A en B kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Ten opzichte van variant A wordt de natuurlijke zone ten zuiden van de zandwinning uitgebreid met bos en (riet)moeras. Dit biedt extra mogelijkheden voor diverse vormen van extensieve recreatie en natuurontwikkeling in het gebied.

Afbeelding 4.2 Verbeelding eindsituatie variant B

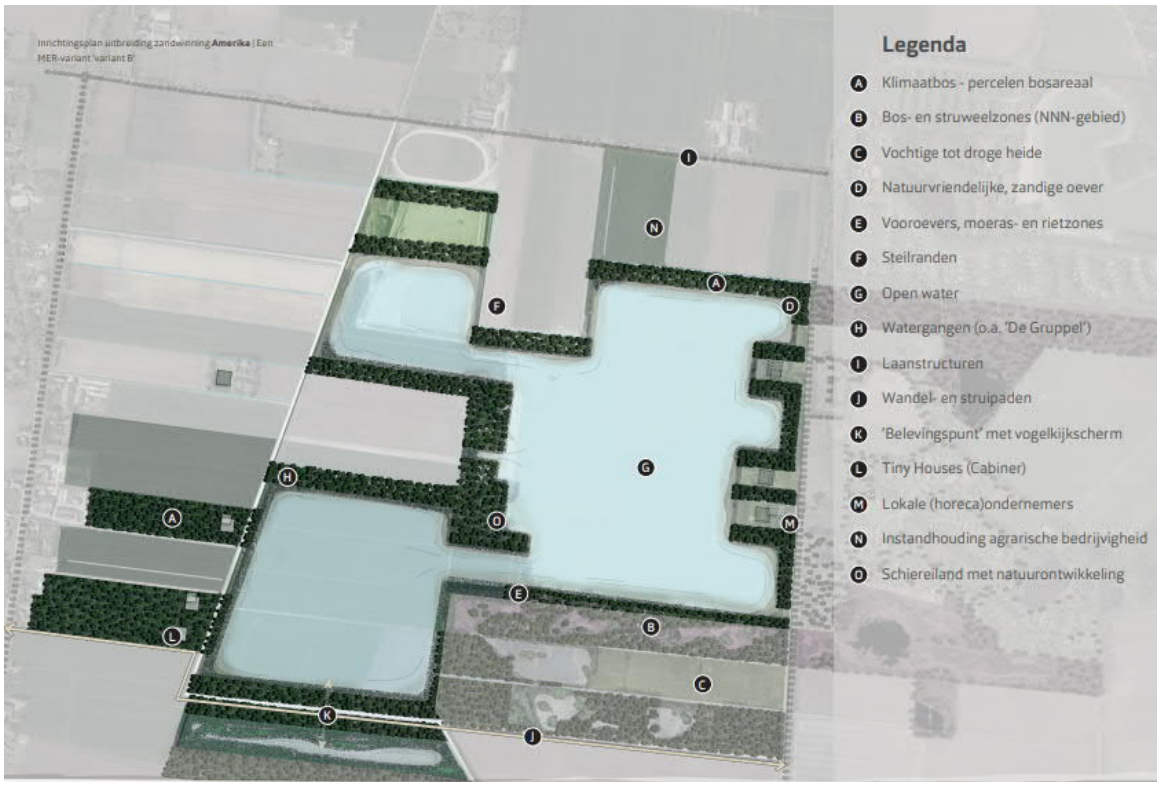

Variant Cultuur+

De variant 'Cultuur+' is een samenstelling van variant A en variant B (zie afbeelding 4.3). De uitbreiding ten opzichte van de huidige situatie is een kleine 40 hectare. In deze variant staat cultuur en economie centraal. De vormen worden herleid van de historische lijnen in het landschap; het rechtlijnige kavelpatroon met watergangen, herinnerend aan de (voormalige) veenkoloniën. De rechthoekige patronen komen eveneens terug in de contour van de zandwinplas.

Ten opzichte van variant B wordt de zandwinning verder uitgebreid aan de zuidzijde. Variant Cultuur+ is ontworpen als een effectieve zandwinning, met alleen aan de randen plaats voor natuurontwikkeling. De vergroting van het wateroppervlak betekent een vergroting van de mogelijke functie als waterbuffer. Ook wordt watergang 'De Gruppel' hierbij benut. In het zuiden kan water van het gebied worden toegelaten, waarna het met een vertraging noordelijk weer terug 'De Gruppel' in kan stromen. Hierdoor wordt ten tijde van droogte zoet water beschikbaar voor de directe omgeving (agrariërs) en ten tijde van natte periode kan het water worden gebufferd in de plas.

Afbeelding 4.3 Verbeelding eindsituatie variant Cultuur+

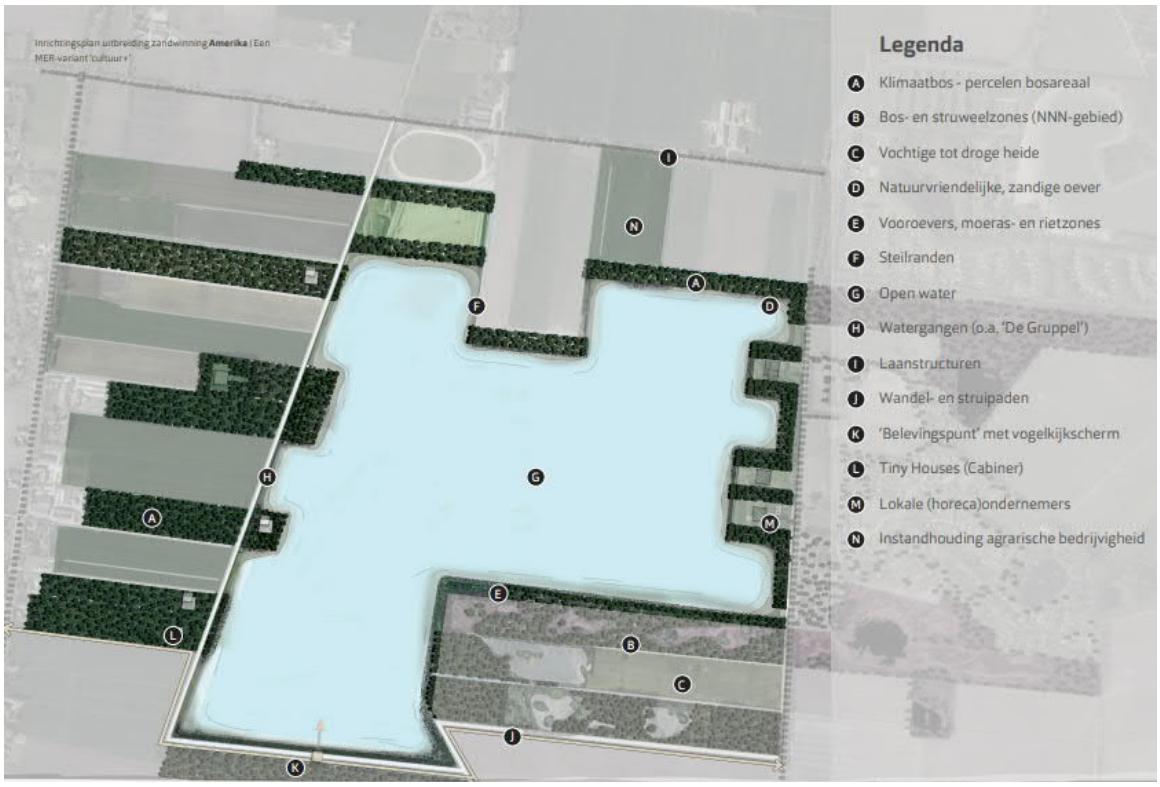

Variant Natuur+

Deze variant 'Natuur+' is gebaseerd op dezelfde gronden (circa 40 ha) als de variant 'Cultuur+' (zie afbeelding 4.4), en heeft gelijke kenmerken. Ook in variant Natuur+ kan de plas ingezet worden als waterbuffer, waarbij ook watergang 'De Gruppel' wordt benut. Daarnaast is, net zoals in variant B, de natuurontwikkeling gedeeltelijk aan de zuidzijde van de uitbreiding beoogd. Hierin wordt de bestaande natuurontwikkeling van het aangelegen perceel van Natuurmonumenten doorgetrokken. Ook zijn er eilanden in de plas ontworpen, die plek bieden voor natuurontwikkeling. Door deze twee eilanden wordt het watervlak onderbroken, waardoor de plas haar besloten karakter behoudt. Tevens is er bij deze variant gekozen voor een grillig ontwerp van de zuidelijke oevers van het uitbreidingsgedeelte van de plas, welke variëren van een zandige flauwe oever tot steilranden. Tot slot zijn op de westelijke plas zonnepanelen ontworpen. Deze zonnepanelen worden met een wijzigingsbevoegdheid opgenomen in het Bestemmingsplan.

Afbeelding 4.4 Verbeelding eindsituatie variant Natuur+

5

HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

In dit hoofdstuk wordt eerst de huidige situatie toegelicht voor de thema's die zijn onderzocht in dit MER (paragraaf 5.1). Vervolgens wordt beschreven welke autonome ontwikkelingen er tot 2030 te verwachten zijn in het plangebied (paragraaf 5.2). Tot slot beschrijft paragraaf 5.3 de referentiesituatie, bestaande uit de huidige situatie aangevuld met de autonome ontwikkelingen.

5.1 Huidige situatie

Zandwinplas Amerika ligt tussen het dorp Een en het buurtschap Een-West in de gemeente Noordenveld. Het depot bevindt zich ten noordwesten van de huidige plas. Een toegangsweg tussen agrarische percelen verbindt de N979 met het depot. De plas zelf heeft een open wateroppervlak met een strakke ontgravingscontour. Op de percelen ten zuiden van de bestaande plas vindt natuurontwikkeling plaats.

De percelen ten noorden en westen van de bestaande zandwinplas zijn momenteel in gebruik als akkerland (mais en aardappelen) en weiland. De landbouw wordt in de Omgevingsvisie Noordenveld 2030 genoemd als een belangrijke pijler van de plattelandseconomie. Tegelijkertijd benoemt de omgevingsvisie dat het gebied mede door het groene karakter met haar natuurlijke, cultuurhistorische en landschappelijke diversiteit, uitstekende potenties biedt voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en activiteiten in de sfeer van gezondheid, ontspanning en vrije tijd. Ten oosten van de bestaande zandwinplas zijn hier al accommodaties voor aanwezig, zoals het bungalowpark Buitengoed Drentse Venen, de groepsaccommodatie 't Eenerveld en het recreatiegebied Ronostrand, met bijbehorende camping.

5.1.1 Natuur

Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Bakkeveense Duinen, op ruim 2,5 km ten westen van het plangebied (zie afbeelding 5.1). De Bakkeveense Duinen is aangemeld als Natura 2000 ter bescherming van karakteristieke heidevegetaties en voedselarme, schrale graslanden van droge landduinen met open grasland en heide[ref. 5]. Het gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen voor tien habitattypen.

Op iets grotere afstand (ruim 6 km) ten zuiden van het plangebied, ligt het Natura 2000-gebied Fochteloërveen, dat is aangewezen ter bescherming van het oorspronkelijk hoogveen. Voor het Fochteloërveen zijn instandhoudingsdoelstellingen aangewezen voor vijf habitattypen, één habitat-richtlijnsoort, vier broedvogels en zes niet-broedvogels.

Op 6,5 km afstand ten zuidoosten ligt het Natura 2000-gebied Norgerholt. Het Norgerholt heeft instandhoudingsdoelstellingen voor twee habitattypen: beuken-eikenbossen met hulst en hoogveenbossen.

Tot slot ligt op 8,3 km afstand het Natura 2000-gebied Leekstermeergebied. Dit gebied is aangewezen als pleistergebied voor de kolgans, brandgans en smienten. Het gebied is tevens aangewezen als broedgebied van de porseleinhoen en kwartelkoning [ref. 5].

Afbeelding 5.1 Ligging verschillende Natura 2000-gebieden in de buurt van het plangebied

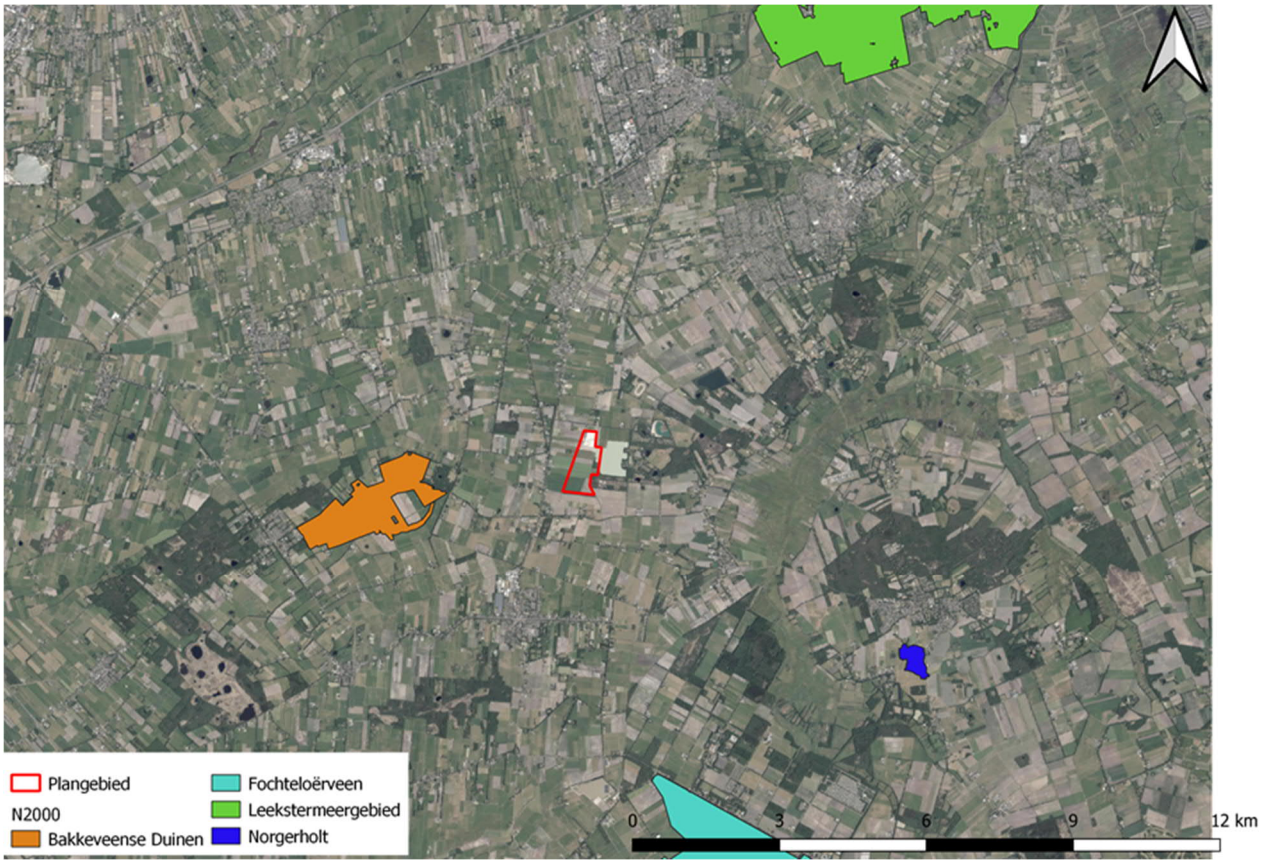

Stikstofdepositie

In de huidige situatie treedt stikstofemissie in en rondom het plangebied op bij de zandwinning, de provinciale weg en de agrarische percelen. In de huidige situatie hebben de voor de uitbreiding beoogde percelen een agrarische bestemming. Overeenkomstig deze bestemming kenmerkt het landgebruik in het plangebied zich door het (intensieve) agrarische gebruik (zie afbeelding 5.2). Het merendeel van de percelen bestaat uit blijvend grasland, dan wel uit gras als roterend gewas. Een tweetal percelen is in gebruik als bouwland voor respectievelijk aardappelen en (snij)maïs. Op deze percelen wordt thans dierlijke mest toegepast, hetgeen tot stikstofemissie en stikstofdeposities leidt in de wijde omgeving. Op basis van het mestgebruik en de teelbare oppervlakte zoals dat door de huidige eigenaren van de landbouwpercelen is opgegeven, gaat het in de huidige situatie om een ammoniakemissie van 1377,8 kg NH_3 (conservatief berekend) voor de landbouwpercelen in het plangebied. De emissie reikt daarbij ook tot in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden, waarbij de hoogste bijdrage optreedt binnen (relevante hexagonen van) ‘Bakkeveense duinen’. De maximale depositiebijdrage in dit gebied bedraagt 0,46 mol/ha/jr.

Afbeelding 5.2 Indeling percelen van het uitbreidingsgebied in de huidige situatie. De rode contour weergeeft het gebied het gebied dat voor de zandwinning uit gebruik wordt genomen

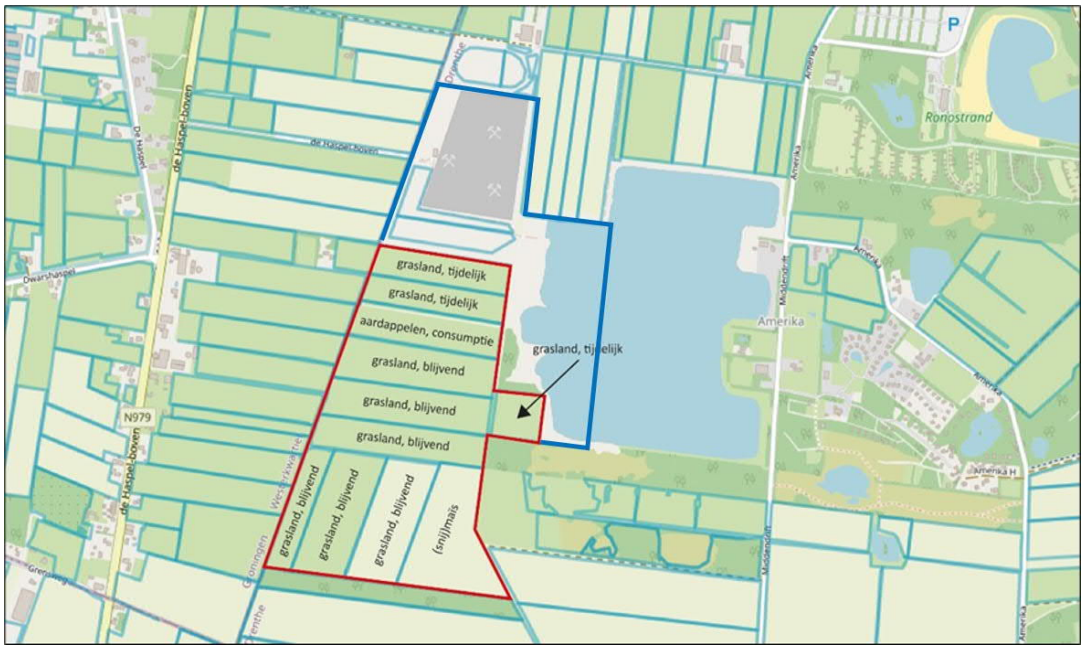

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

In de omgeving van het plangebied bevinden zich verschillende gebieden behorende tot het NNN-netwerk van de provincie Drenthe, zie afbeelding 5.3. Het dichtstbijzijnde perceel van het NNN-netwerk ligt ten zuiden van de bestaande zandwinplas. Op dit perceel zijn de natuurbeheertypen Zuur ven en hoogveenven (N06.06), Droge heide (N07.01), Dennen-, eiken- en beukenbos (N15.02) en Droog bos met productie (N16.03) van toepassing. Ook de bestaande zandwinplas is opgenomen in het NNN-netwerk van de provincie, als beheertype ‘zoete plas’.

Afbeelding 5.3 Ligging NNN-gebieden in de nabijheid van het plangebied [ref. 19]

Beschermde flora en fauna

Om te bepalen of zich in de huidige situatie in en rondom het plangebied beschermde flora en fauna bevinden, is een bureaustudie en een verkennend veldonderzoek uitgevoerd (bijlage 1). De uitkomsten van het bureau- en veldonderzoek zijn opgenomen in tabel 5.1.

Tabel 5.1 Huidige situatie gebaseerd op bureau- en veldonderzoek

Soortgroep	Bureaustudie	Veldonderzoek
Planten	Geen waarnemingen van Wnb-beschermde planten afgelopen 10 jaar.	Geen geschikt biotoop voor Wnb-beschermde (vaat)planten
Grondgebonden zoogdieren	Waarnemingen van algemeen voorkomende soorten, zoals ree, egels, haas, konijn. Ook waarnemingen van Wnb-beschermde zoogdiersoorten, zoals das, eekhoorn en steenmarter.	Leefgebied geschikt voor algemeen voorkomende soorten, zoals ree, haas en konijn. Binnen plangebied redelijk geschikt foerageergebied voor steenmarter. Weinig geschikt leefgebied voor de eekhoorn. Tijdens veldbezoek geen waarnemingen gedaan van grondgebonden zoogdieren.
Vleermuizen	Waarnemingen van minimaal 2 vleermuissoorten in directe omgeving plangebied.	Geen waarnemingen gedaan van (sporen van) vleermuizen. Enkel bosranden en watergangen aan de rand van het plangebied zijn redelijk geschikt als foerageergebied en vliegroute. De te verwijderen bomen ten behoeve van het realiseren van een verbinding tussen huidige zandwinplas en uitbreiding, bevinden zich in de stakenfase. Door het ontbreken van holen en dergelijke zijn deze niet geschikt als verblijfplaats voor

Soortgroep	Bureaustudie	Veldonderzoek
		vleermuizen. Tevens blijven de lijnvormige elementen voldoende in stand.
Vogels	Voorkomen verschillende vogelsoorten. Deels waarnemingen van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd en huismus.	(Geluids)waarnemingen van verschillende vogelsoorten. Geen geschikte nestgelegenheid in het plangebied voor vogels met jaarrond beschermde nesten. Plangebied geschikt als nest- en foerageergebied van algemeen voorkomende vogelsoorten.
Amfibieën	Verschillende waarnemingen van Wnb-beschermde amfibiesoorten, zoals kleine watersalamander en bruine kikker (voor deze soorten geldt een vrijstelling). Ook waarnemingen van heikikker en poelkikker (Habitatrichtlijnsoorten).	Marginaal geschikt leefgebied voor poelkikker en heikikker in de agrarische sloten. Soorten slechts mogelijk aanwezig in plangebied als incidentele passant.
Reptielen	Verschillende waarnemingen van Wnb-beschermde amfibiesoorten, zoals adder en ringslang.	Marginaal geschikt biotoop voor levendbarende hagedis binnen plangebied. Soort slechts mogelijk aanwezig in het plangebied als incidentele passant.
Vissen	Geen waarnemingen van Wnb-beschermde vissoorten.	Geen geschikt biotoop voor Wnb-beschermde vissoorten in of nabij plangebied.
Vlinders, libellen en andere ongewervelden	Geen waarnemingen van Wnb-beschermde soorten.	Geen geschikt biotoop voor Wnb-beschermde vlinders, libellen en ongewervelden in of nabij het plangebied.

5.1.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Landschap

Zandwinning Amerika ligt in het overgangsgebied tussen de lager gelegen (voormalige) veenkoloniën in het westen en de hoger gelegen kampontginningen in het oosten. De open veenkoloniën kennen een lange, smalle, maar rechtlijnige verkavelingsstructuur. De percelen worden gescheiden door smalle watergangen die aangelegd zijn voor goede ontwatering [ref. 6], zie afbeelding 5.4. Tegenwoordig is dit landschap ingericht voor landbouw, en worden deze landen voornamelijk gebruikt als hooi- of weideland. De houtsingel langs de Krijthesreed, gelegen ten noorden van de bestaande zandwinplas, moet behouden blijven als onderdeel van de Houtsingelhoofdstructuur (HSHS) [ref. 7].

Aan de oostzijde van zandwinning Amerika bevinden zich de hoger gelegen bosrijke zandgronden. Doordat het zandgebied zich kenmerkt door iets meer reliëf is de inrichting wat grillig en zijn wegen bochtiger. De karakteristieke houtwallen vormen in dit gebied de perceelscheidingen rond de veelvormige akkers, dit wordt van oudsher esdorpenlandschap of kampenlandschap genoemd [ref. 8]. Tegenwoordig worden deze gronden voornamelijk gebruikt als bos en voor akkerbouw.

Afbeelding 5.4 De oorspronkelijke verkaveling aansluiting op het veenontginningslandschap (Topotijdreis.nl, jaar 1961)

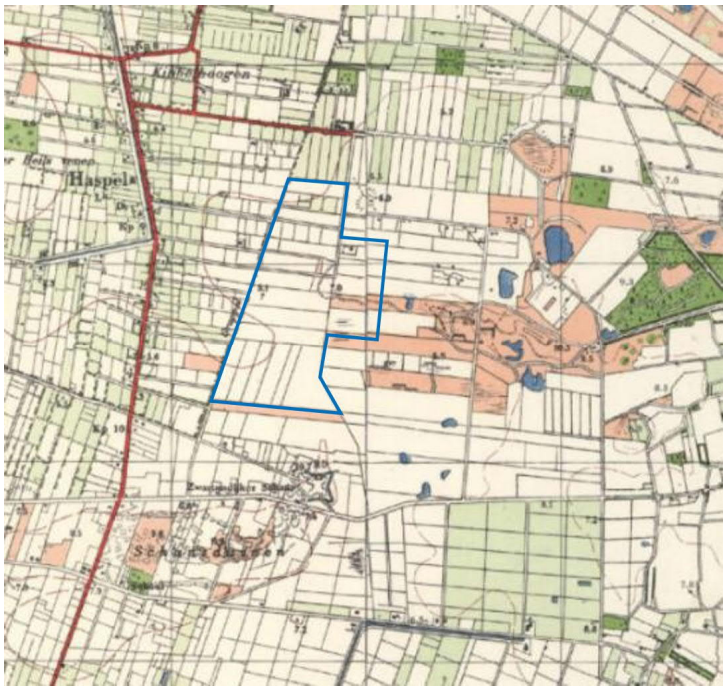

Cultuurhistorie

Het plangebied bestaat oorspronkelijk uit heidevelden. In de jaren '20 van de 20e eeuw is het zuidelijk deel van het plangebied in cultuur gebracht. Het wegenpatroon is nog terug te leiden tot het oorspronkelijke patroon dat tijdens de ontginningen eind 19e en begin 20e eeuw ontstaan is [ref. 9]. Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen gebouwde objecten met historische waarde of monumenten aanwezig.

Direct ten zuiden van de bestaande zandwinplas bevindt zich een zone met hoge aardkundige waarden (zie afbeelding 5.5). Aardkundige waarden maken de natuurlijke ontstaanswijze van het landschap leesbaar. De hoge aardkundige waarden bevinden zich ter plekke van een voormalig beekdal. Door de bodem te verstoren, kan ook de kwaliteit van de aardkundige waarden ter plaatse afnemen. De provincie Drenthe heeft in gebieden met een hoog beschermingsniveau de ambitie om de aardkundige waarden te behouden of herstellen [ref. 4].

Op 350 meter ten zuiden van het plangebied bevindt zich een terrein met daarin een militaire schans uit de Tachtigjarige oorlog (1568-1648). Het betreft de Ener- of Zwartendijksterschans, die in die tijd diverse malen in gebruik geweest is. Het betreft een Twee-perioden schans, waarvan de oudste kenmerkend is voor het Oud-Nederlands vestingstelsel, en de jongste voor het Nieuw-Nederlands vestingstelsel. De schans maakt ook onderdeel uit van de Fries-Groningse waterlinie [ref. 11]. Hier geldt een generiek beschermingsniveau (zie afbeelding 5.5).

Afbeelding 5.5 Aardkundige waarden rondom het plangebied

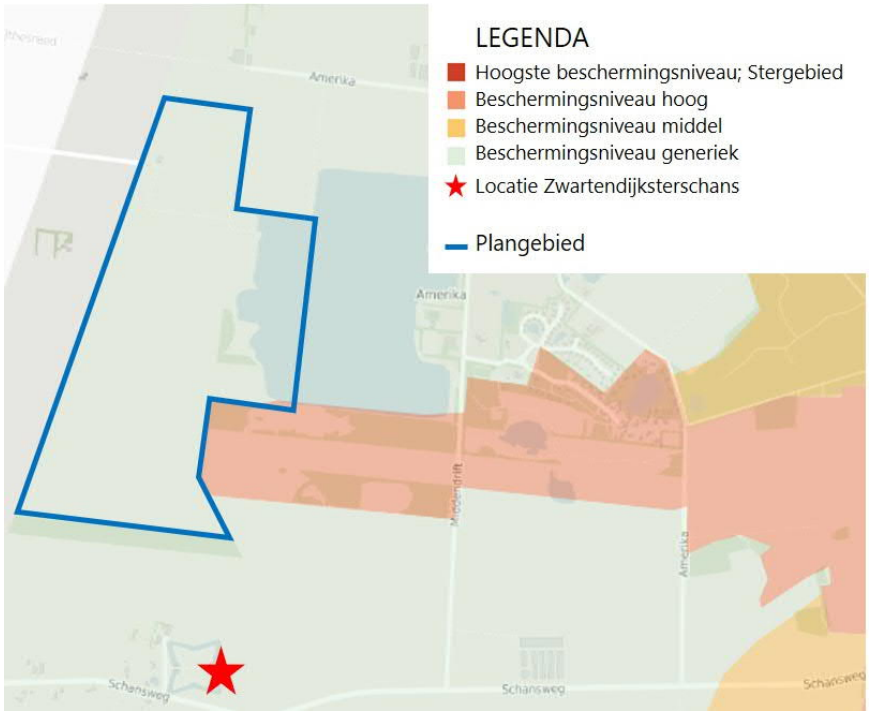

Archeologie

In het bureauonderzoek en de veldverkenning is geconcludeerd dat aanvullend bodemonderzoek in het plangebied noodzakelijk is, om de archeologische waarden ter plaatse van de uitbreiding vast te stellen.. Voorjaar 2021 is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Deze beschrijving is gebaseerd op het bureauonderzoek en het proefsleuvenonderzoek (bijlage 3).

Uit bureauonderzoek blijkt dat het plangebied en de directe omgeving van het plangebied uit een landschap bestaat dat gedomineerd wordt door keileemafzettingen in de ondergrond. Deze bepalen het reliëf dat aan de oppervlakte voorkomt, bestaande uit een afwisseling van vlaktes, ruggen en plateaus. Reeds bekende archeologische vindplaatsen in de omgeving van het plangebied duiden erop dat het landschap vrijwel onafgebroken geschikt is geweest voor bewoning en gebruik. De relatief hooggelegen landschappelijke delen zoals ruggen en plateaus vormden daarbij de meest aantrekkelijke locaties voor een nederzetting. Daarom geldt voor het relatief hooggelegen oostelijk deel van het plangebied een (middel)hoge archeologische verwachtingswaarde (zie afbeelding 5.6). Hier kunnen archeologische resten verwacht worden in de vorm van verspreide begraving, (periodieke) bewoning en landgebruik. Archeologische resten kunnen bestaan uit nederzettingsresten en voor de betreffende periode kenmerkend vondstmateriaal, zoals vuurstenen, aardewerk en glas. Deze zone is in de Omgevingsvisie Drenthe tevens benoemd als kernkwaliteit archeologie. Dit betekent dat het archeologisch erfgoed een duidelijke plaats krijgt in het ruimtelijke beleid, om de regionale bewoningsgeschiedenis te beschermen en te behouden [ref. 4].

Voor het beekdal ten oosten van het plangebied geldt een middelhoge verwachting. Hier worden resten verwacht die samenhangen met rituele handelingen, zoals deposities die bewust achtergelaten werden. Het relatief laaggelegen westelijke deel van het plangebied kent een lage archeologische verwachting. Vanwege de lage ligging was deze zone vaak te nat en daardoor niet of minder aantrekkelijk voor bewoning en gebruik.

Afbeelding 5.6 Uitsnede archeologische beleidskaart gemeente Noordenveld[1]

[1] De gele lijn op de afbeelding geeft het onderzoeksgebied weer waarbinnen archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd. Dit onderzoeksgebied verschilt met het plangebied. Het archeologisch onderzoek is enkel uitgevoerd voor het gebied dat nog niet is opgenomen in de vigerende ontgrondingsvergunning. Voor het deel van het plangebied dat nu buiten het onderzoeksgebied valt is reeds bodemonderzoek uitgevoerd bij het aanvragen van de vigerende vergunning.

In het noorden van het plangebied zijn drie terreinen van archeologische waarde aanwezig, zie afbeelding 5.7. Het gaat hierbij om een terrein waar mogelijk een Celtic field aanwezig is (datering 600 voor Chr. - 200 na Chr.). De mogelijke locatie is aangegeven met de nummers ‘6963’ en ‘9885’ in de afbeelding. Een Celtic field (of honingraatakker) is een verkaveling van kleine, blokvormige akkertjes uit de IJzertijd, die omgeven zijn door lage wallen. In het bureauonderzoek en veldverkenning (bijlage 3) zijn echter geen aanwijzingen aangetroffen die duiden op de daadwerkelijke aanwezigheid van een Celtic field. Het Celtic field is waarschijnlijk verdwenen als gevolg van grootschalige cultuurtechnische bodemingrepen.

Daarnaast ligt op 350 meter ten zuiden van het plangebied een terrein met daarin een militaire schans uit de Tachtigjarige oorlog (1568-1648). Het betreft de Ener- of Zwartendijksterschans, die in die tijd diverse malen in gebruik geweest is (zie kopje ‘cultuurhistorie’). Door de jaren heen zijn hier diverse malen talrijke vondsten gedaan door amateurs, onder andere van metalen kleding- en wapenonderdelen. Er liggen geen vondstlocaties binnen het plangebied zelf. In de directe omgeving van het plangebied is sprake van tien vondstlocaties. Deze vindplaatsen laten een breed scala aan perioden, complextypen en vondstcategorieën zien, wat erop duidt dat het landschap (vrijwel) onafgebroken geschikt was voor bewoning en gebruik.

Afbeelding 5.7 Vondstlocaties in en rondom het plangebied[1]

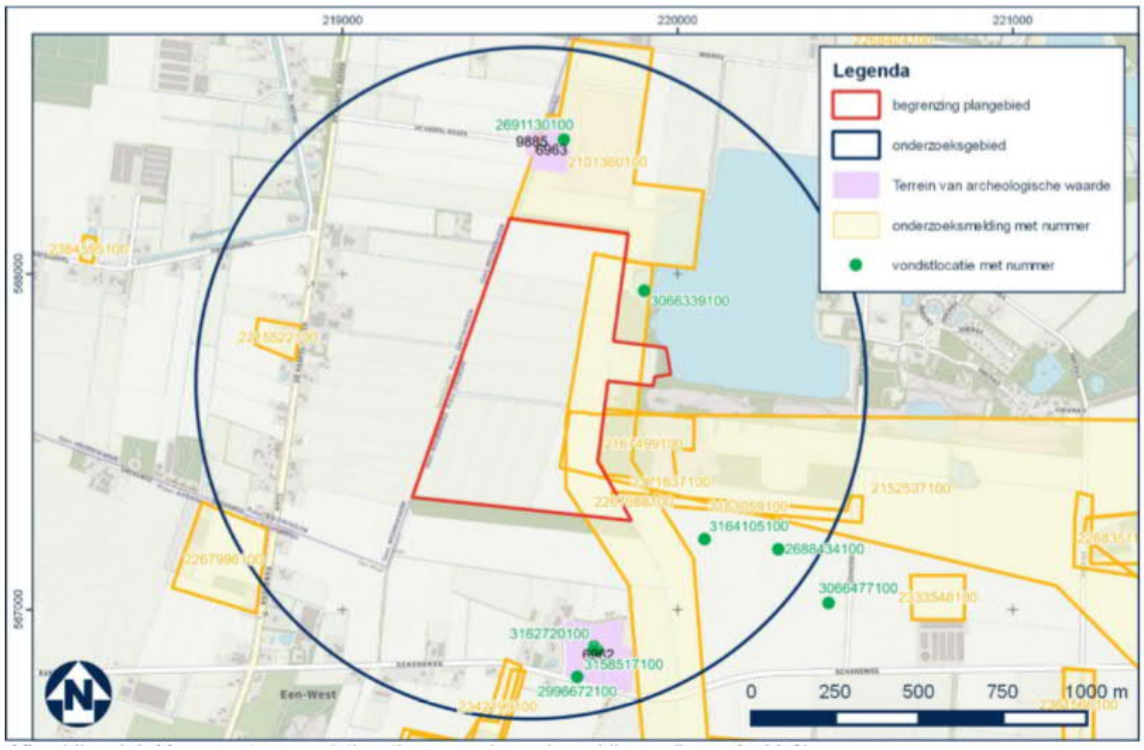

Voorjaar 2021 is het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op de locatie uitbreiding Zandwinning Amerika. Zie voor de rapportage van het proefsleuvenonderzoek bijlage III.

Het noordelijke deel

In het noordelijke deel van het plangebied is minder sprake van verstoring/verploeging van natuurlijke bodemopbouw. Alhoewel ook hier soms sprake is van (gedeeltelijke) verstoring van de natuurlijke zandondergrond door verploeging. Op de top van de zandkop zit het gele zand (C-horizont) beduidend minder diep dan op de flanken en is geen sprake van een duidelijke podzolbodem. Naar de lagere delen is wel sprake

[1] De rode lijn op de afbeelding geeft het deel van het plangebied weer dat een uitbreiding is van het ontgrondingsgebied ten opzichte van het gebied dat is vastgelegd in de vigerende ontgrondingsvergunning en onder de geldende bestemming in het bestemmingsplan. Voor dat deel van het plangebied is reeds bodemonderzoek uitgevoerd bij het aanvragen van de vigerende vergunning.

van een intacte E-. B-, en C-horizont. Op de flanken lijkt daarnaast ook sprake te zijn van dekzand dat onder invloed heeft gestaan van water. Getuige de harde ijzerachtige laag met ‘aders’. In het noordelijk deel komt lokaal de keileem voor binnen de gegraven diepte. Daar is ook sprake van veel natuurlijk vuursteen en andere keien. Eén klein rond spoor is aangetroffen (circa 12 cm diep met enkele houtskoolspikkels). Geen vondsten. Ook hier verder geen enkele aanwijzing op een archeologische vindplaats (in de buurt) door het ontbreken van (meer) sporen of archeologische indicatoren in de putten, tijdens de aanleg of op de akker rondom (aardappels).

Het zuidelijke deel

Onderling sterk wisselende natuurlijke bodem en opbouw (podzolprofielen, AC-profielen en ogenschijnlijke instuif of opgebracht grijszand). Overal sterke bodemverstoring door ploegsporen met daar tussen wel redelijk intacte bodemopbouw. De gronden zijn wellicht (enigszins) geëgaliseerd. Gezien de grootte van de percelen heeft hier ruilverkaveling plaatsgevonden. Er was op dit deel gediepploegd (80-90 cm -mv) in oost-west richting. Dit is desastreus geweest voor het eventuele sporenniveau. De diepte van de keileem varieert en komt soms zeer ondiep voor. In het zuidelijke deel zijn twee sporen gedocumenteerd. In WP werd een rond spoor (ca. 150 cm doorsnede) aangetroffen. Het lijkt op een leemkuil of drinkkuil voor vee. Het betreft echter een jong spoor aangezien deze al vanaf de A-horizont gevolgd kon worden. Tevens is een greppel met daarin een ‘oude’ drain gedocumenteerd. Verder geen enkele aanwijzing op een archeologische vindplaats (in de buurt) door het ontbreken van (meer) sporen of archeologische indicatoren in de putten, tijdens de aanleg of op de akker rondom (maisstobben).

Resultaat

Vanwege de afwezigheid van archeologische sporen /vindplaatsen en de grote mate van bodemverstoring en in het plangebied heeft het geen meerwaarde om fase 2 van het proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Op basis van deze bevindingen is het gehele plangebied vrijgesteld van verder archeologisch onderzoek.

5.1.3 Geohydrologie

Deze paragraaf geeft een samenvatting van de huidige geohydrologische situatie. Het volledig geohydrologisch onderzoek is te vinden in bijlage 5. Het hydrologisch onderzoek is opgenomen in bijlage 4.

Maaiveldhoogte

De bestaande percelen van de uitbreidingslocatie hebben een maaiveldhoogte van circa NAP 4,5 m tot NAP 7 m. Ten zuidoosten van het plangebied ligt het gebied enkele meters hoger (zie afbeelding 5.8). Ten noorden en westen ligt het maaiveld lager dan binnen het plangebied.

Afbeelding 5.8 Maaiveldhoogte rond het plangebied

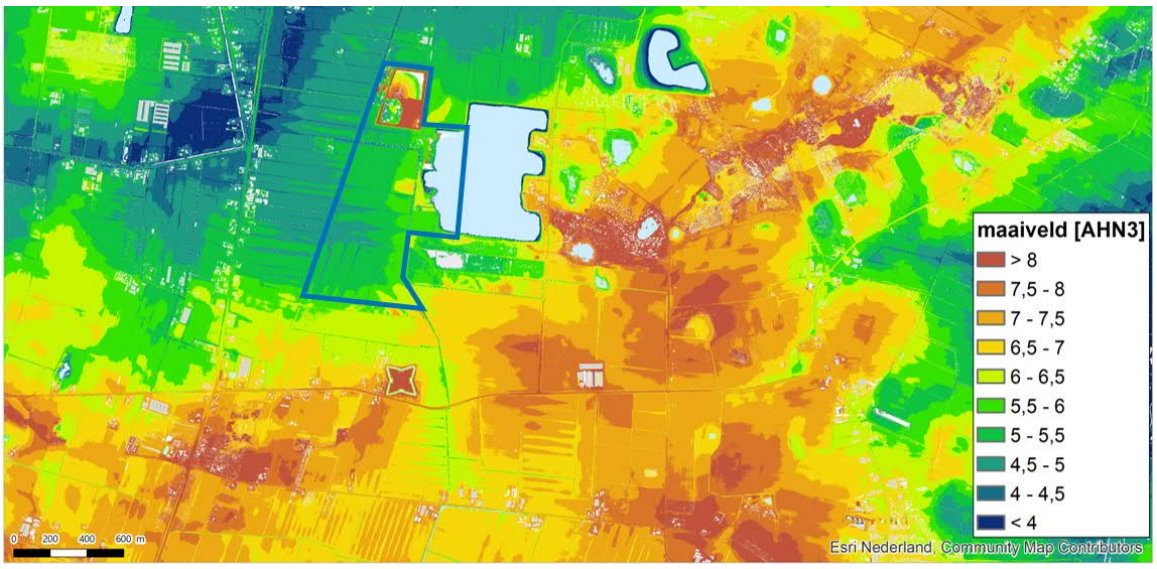

Landgebruik

Het landgebruik rond de bestaande zandwinplas is weergegeven in afbeelding 5.9. De zandwinplas wordt hoofdzakelijk omgeven door agrarisch grasland (lichtgroen) en maïs (oranje) met enkele aardappel akkers (bruin). Direct ten zuiden van de plas is bebossing aanwezig met afwisselend matig en sterk vergraste heide. In de directe buurt van de bestaande winning of uitbreiding liggen geen Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde gebied is de Bakkeveense Duinen, gelegen op ruim 2,5 km ten westen van de plas. Ook is er diverse bebouwing aanwezig op afstand van het plangebied. In het noorden bevinden huizen zich op circa 530 m afstand van de uitbreidingslocatie, in het westen op circa 125 m afstand en in het zuiden op circa 450 m afstand.

Afbeelding 5.9 Landgebruik rondom bestaande zandwinplas Amerika

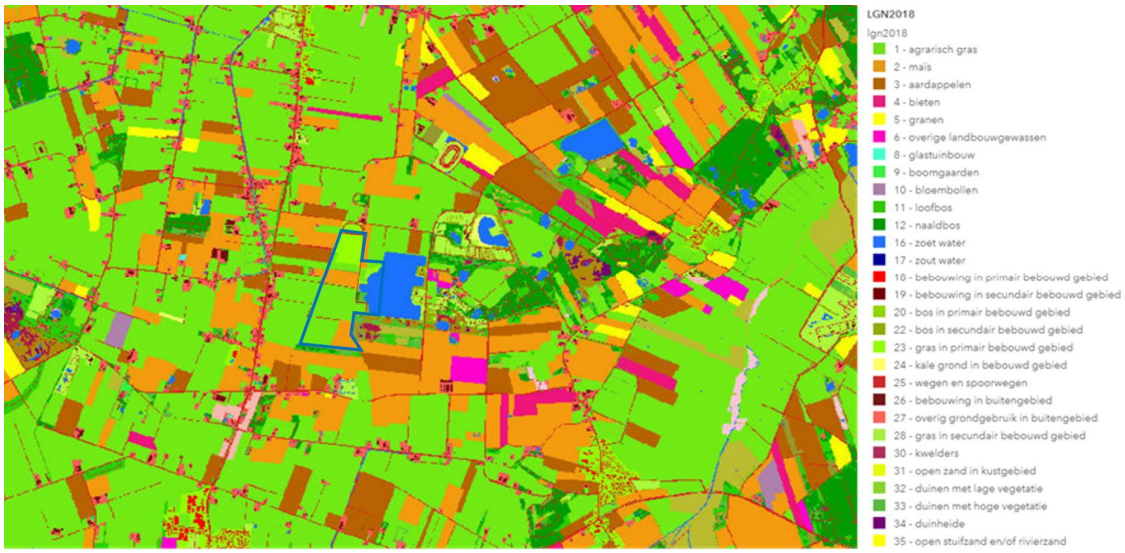

Bodemopbouw

De ondergrond van de uitbreidingslocatie bestaat voornamelijk uit zandige afzettingen tot dieper dan NAP -120 m. De bovenste laag (circa 2 m) van de agrarische percelen bestaat uit matig humeus, zwak lemig zand. Onder de toplaag ligt de eerste zandige eenheid van Drachten die bestaat uit middel- tot grof zand. Hieronder zijn verschillende andere zandige eenheden aanwezig. In afbeelding 5.10 en afbeelding 5.11 zijn respectievelijk een noord-zuid doorsnede en een west-oost doorsnede van de ondergrond weergeven. Deze afbeeldingen laten zien dat de aanwezige ingesleten formaties van Urk, Appelscha en Peize Waalre zijn opgevuld met de zandige eenheden van Peelo.

Afbeelding 5.10 Noord-zuid doorsnede ondergrondmodel REGIS II v2.2 met bestaande plas

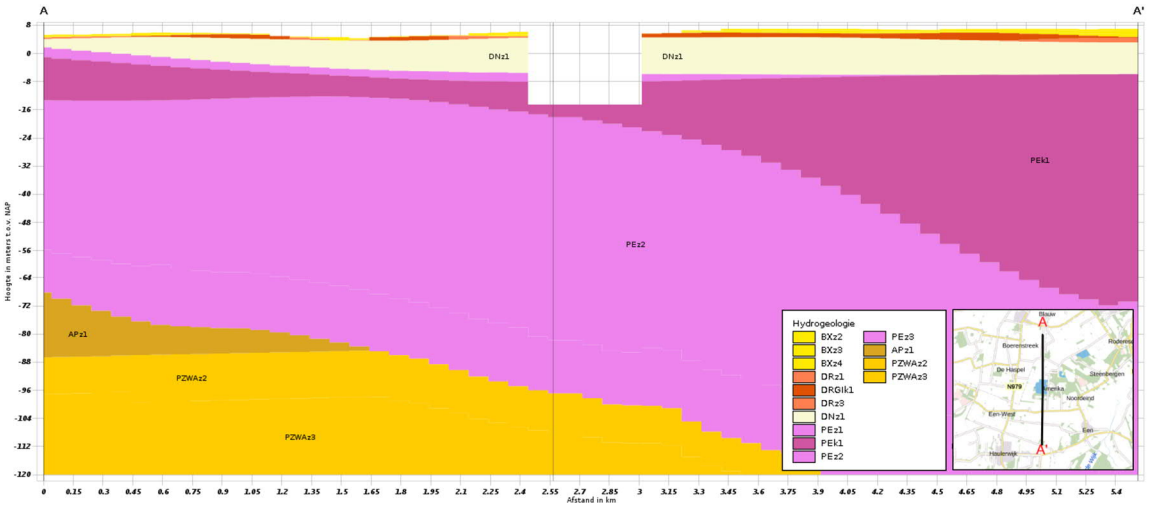

Afbeelding 5.11 West-oost doorsnede ondergrondmodel REGIS II v2.2

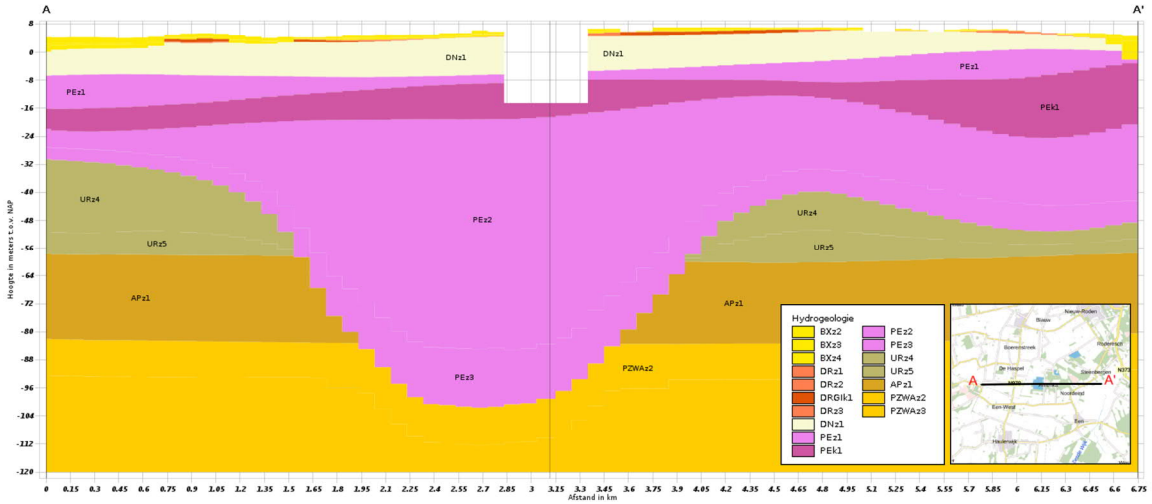

Grondwater

Om een globaal beeld te krijgen van de grondwaterstroming in het gebied zijn de isohypsen beschouwd. Isohypsen zijn lijnen op een kaart met gelijk grondwaterpeil. In afbeelding 5.12 zijn de isohypsen van het eerste watervoerende pakket in de omgeving van het buurtschap Amerika afgebeeld. Door de afwezigheid van ondiepe scheidende lagen zijn de isohypsen representatief voor de freatische grondwaterstand. Op de afbeelding is te zien dat de grondwaterstand in het zuiden het hoogst is met een stand van circa NAP 6 m, en daalt in het noordoosten tot een hoogte van circa NAP 1,5 m. De isohypsen ter plekke van de zandwinning duiden op een noordwestelijke grondwaterstroming ter hoogte van de projectlocatie. De beoogde uitbreidingslocatie van de zandwinning ligt tussen de isohypsen van NAP 4,0 m en NAP 4,5 m.

Afbeelding 5.12 Isohypsen in omgeving van de projectlocatie (midden) op basis van gemiddelde peilbuisstanden

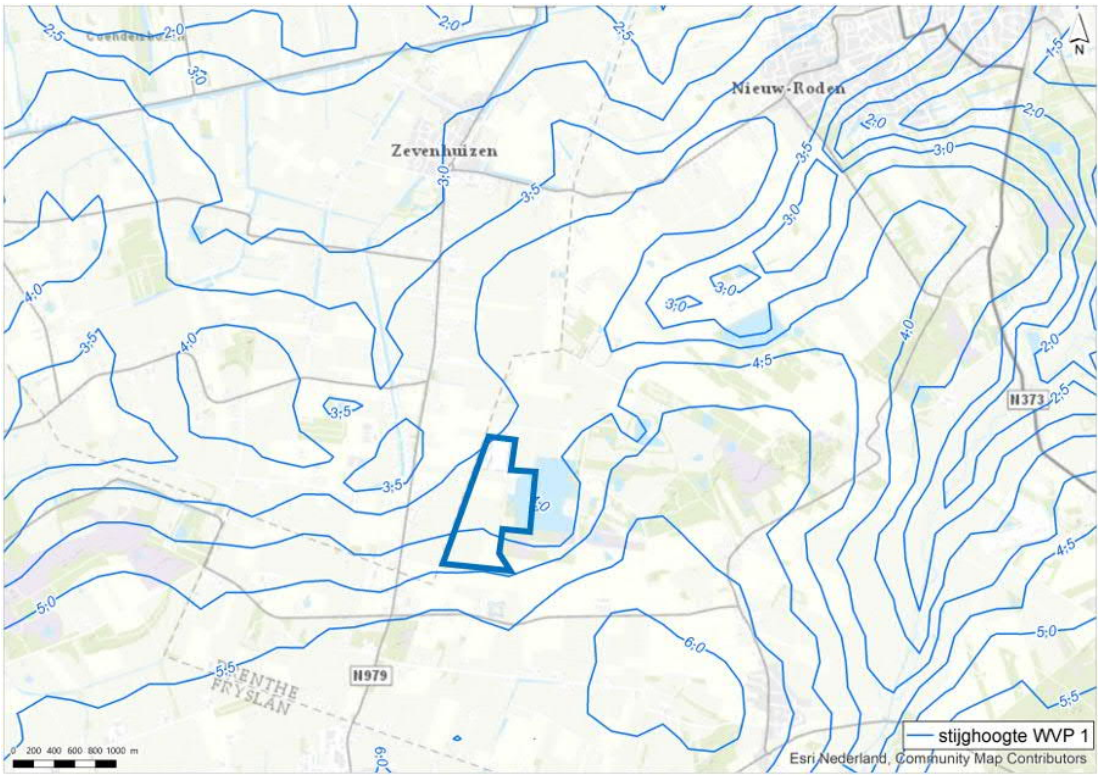

Oppervlaktewater

Aan de zuid- en westkant van de bestaande zandwinplas loopt een stelsel van watergangen ook wel 'De Gruppel' (of Noordenveldsewijk) genoemd. Deze watergang zorgt voor de afvoer van water vanuit het zuiden van de bestaande zandwinplas naar het benedenstrooms (noordelijk) gelegen watersysteem richting Zevenhuizen. Rondom het te verplaatsen deel van 'De Gruppel' liggen een groot aantal kleinere sloten. Deze wateren af naar het westen en slechts een klein deel komt in 'De Gruppel' terecht. Voor het gebied benedenstrooms van 'De Gruppel' (ter hoogte van het zanddepot) wordt een zomerpeil van NAP +3,20 m en winterpeil van NAP +2,90 m gehanteerd. Deze peilen worden gehandhaafd door waterschap Noorderzijlvest. Ondanks dit gereguleerde systeem valt de watergang periodiek droog.

In de huidige situatie is er een verbinding tussen 'De Gruppel' en de zandwinplas in de vorm van een duiker, echter is deze niet in gebruik. Er watert geen water af van de zandwinplas naar de watergang, of andersom. Bij een hoge waterstand op de plas is dit wel waargenomen.

Grondwaterkwaliteit

Voor het beschouwen van de grondwaterkwaliteit is er gekeken naar twee filters bij een meetpunt ten zuiden van de zandwinning met het oog op de grondwaterstroming. Voor beide filters zijn waterkwaliteitsmetingen gedaan tussen 1992 en 2005. Voor het beschouwen van de waterkwaliteit wordt er gekeken naar de zuurgraad (pH) en de nutriënten nitraat (NO_3) en fosfaat (PO_4). In het grondwater worden met de filters lage concentraties nitraat en fosfaat gemeten met een dalende tendens van 1992 naar 2005. Meer achtergrond over de grondwaterkwaliteit is te lezen in het volledige onderzoek naar effecten op het grondwatersysteem (bijlage 5).

5.1.4 Bodem

In augustus 2020 is een vooronderzoek bodem conform de NEN 5725 uitgevoerd.
In het vooronderzoek is geconcludeerd dat het plangebied volledig binnen de bodemkwaliteitskaart van de provincie Drenthe valt [ref. 12]. Grondverzet kan hierbinnen alleen plaats vinden als de grond afkomstig is

van onverdachte locaties. Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn echter een aantal verdachte locaties aanwezig, waar de bodemkwaliteit afwijkt ten opzichte van de bodemkwaliteitskaart. Het gaat om de volgende locaties (zie ook afbeelding 5.13):

- gedempte watergangen en greppels binnen de onderzoekslocatie;
- verdwenen of voormalige wegen en paden binnen de onderzoekslocatie;
- een voormalige stortplaats op perceel Norg X 1102;
- een voormalige stortplaats op perceel Norg X 1107;
- een verdachte puindam op perceel Norg X 1102;
- watervoerende watergangen binnen de onderzoekslocatie die hun functie verliezen.

Afbeelding 5.13 Overzichtstekening met verdachte bodemlocaties binnen het onderzoeksgebied[1]

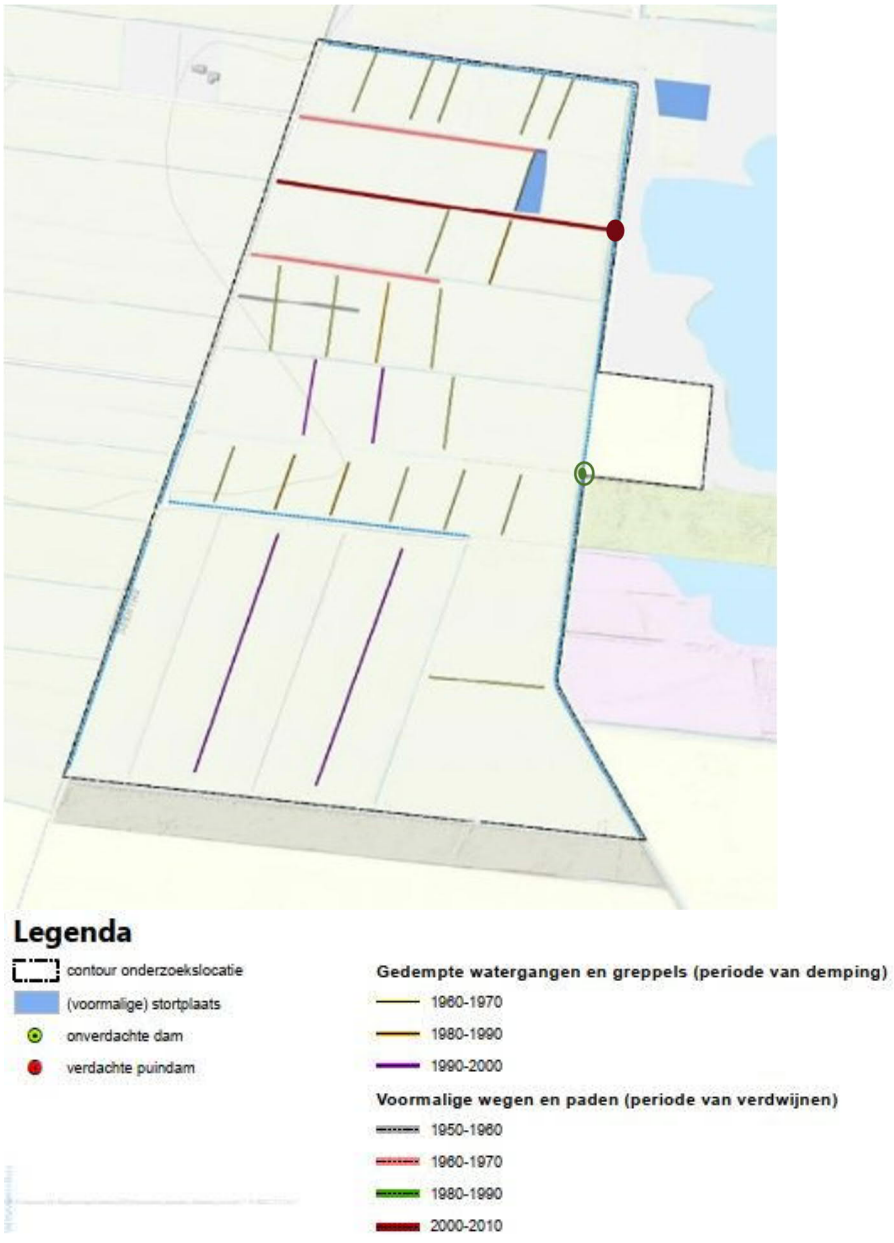

[1] De gele lijn op de afbeelding geeft het onderzoeksgebied weer waarbinnen bodemonderzoek wordt uitgevoerd. Dit onderzoeksgebied verschilt met het plangebied. Het bodemonderzoek is enkel uitgevoerd voor het gebied dat nog niet is opgenomen in de vigerende ontgrondingsvergunning. Voor het deel van het plangebied dat nu buiten het onderzoeksgebied valt is reeds bodemonderzoek uitgevoerd bij het aanvragen van de vigerende vergunning.

Ter plaatse van de verdachte locaties is een verkennend (water)bodemonderzoek uitgevoerd om de milieu-hygiënische kwaliteit van de bodem vast te stellen (zie bijlage 7). Het (water)bodemonderzoek is uitgevoerd conform de NEN 5720 en NEN 5740. Er is in afwijking op de NEN 5720 geen vooronderzoek waterbodem conform de NEN 5717 uitgevoerd.

Uit de resultaten van het verkennend (water)bodemonderzoek is het volgende gebleken:
- ter plaatse van de gedempte watergangen zijn zeer lokaal sporen van bodemvreemd materiaal waargenomen (kolen, hout en slakken), alsmede een geur van waterstofsulfide. Deze geur is ook waargenomen in de ongeroerde ondergrond. Ook is er een licht verhoogd gehalte aan kobalt gemeten. Ter plaatse van de gedempte watergangen hoeft geen aanvullend onderzoek gedaan te worden;
- ter plaatse van de voormalige wegen zijn aan het maaiveld teerhoudende asfaltresten waargenomen. Het wordt aanbevolen deze voorafgaand aan de grondroerende werkzaamheden gescheiden te ontgraven. In de bodem is maximaal een licht verhoogd gehalte aan PAK gemeten. Hiermee is er geen aanleiding voor aanvullend onderzoek;
- ter hoogte van de voormalige stortplaats op perceel Norg X 1102 zijn in het grondwater sterk verhoogde gehalten aan koper gemeten. Een herbemonstering- en analyse heeft dit gehalte bevestigd. In de bovengrond zijn geen verhoogde gehalten gemeten. Een nader onderzoek is noodzakelijk om de aard en omvang van de verontreiniging vast te stellen;
- ter hoogte van de stortplaats op perceel Norg X 1107 is in het grondwater maximaal een licht verhoogd gehalte aan barium gemeten. Dit gehalte geeft geen aanleiding voor aanvullend onderzoek;
- ter hoogte van de verdachte puindam is in het grondwater maximaal een licht verhoogd gehalte aan barium en zink gemeten. In de grond zijn geen verhoogde gehalten gemeten. Wel is er sprake van een ernstig geval van bodemverontreiniging met asbest in de zin van de Wet bodembescherming. Deze verontreiniging dient conform wet- en regelgeving te worden gesaneerd voorafgaand aan het grondverzet;
- het slib ter hoogte van de watervoerende watergangen is geschikt voor toepassing op de landbodem en voor verspreiding op het aangrenzende perceel. PFAS is niet boven de detectiegrens gemeten. Er is daarmee geen aanleiding voor aanvullend onderzoek.

Kortom, in de huidige situatie zijn er ter hoogte van de puindam en de stortplaats op perceel Norg X 1102 significante verontreinigingen gemeten. Sanering, respectievelijk een nader onderzoek is hier noodzakelijk. De overige verdachte locaties worden beschouwd als voldoende onderzocht en kennen geen significante bodemverontreiniging in de zin van de Wet bodembescherming.

5.1.5 Geluid

Geluidklimaat omgeving
Het geluidklimaat in het plangebied wordt in de huidige situatie gevormd door de bestaande zandwinning. Deze bestaat uit een zandwinplas en een zanddepot. De toegangsweg naar het depot ligt aan de noordwestzijde, en is verbonden met de provinciale weg (N979).

Deze provinciale weg vormt naast de bestaande zandwinning een belangrijke geluidbron in het gebied. Het verkeer afkomstig van de zandwinning maakt gebruik van deze weg en gaat qua aandeel op in het doorgaande verkeer dat gebruik maakt van deze weg. Daarnaast bevindt zich aan de noordzijde van het plangebied (op ongeveer 1 km van de zandwinning) een geluidsgezoneerd terrein van de motorsportvereniging Noordenveld. Verder kenmerkt het gebied zich voornamelijk door agrarische activiteiten.

Representatieve bedrijfssituatie zandwinning huidige situatie
Voor het thema geluid zijn de activiteiten die plaatsvinden in en rondom de zandwinplas van belang om de geluidsbelasting te bepalen. De hier beschreven bedrijfssituatie in de huidige situatie is gebaseerd op het ‘Akoestisch onderzoek zandwinning Amerika’, rapport met kenmerk 052326-01, d.d. 29 mei 2006 van Stroop raadgevende ingenieurs bv [ref. 13]. Deze representatieve bedrijfssituatie is de maximale situatie zoals deze vergund is in de vigerende vergunning.

In de huidige situatie wordt vanuit de zandwinplas met een (elektrische) zandzuiger een zand/-watermengsel gewonnen. Om het zand los te maken wordt gebruik gemaakt van een ‘jet’ waarmee onder hoge druk water in het te winnen materiaal wordt gespoten. Met behulp van persleidingen, een aanéénschakeling van stalen buizen, wordt het gewonnen mengsel naar het depot op het vaste land getransporteerd. Het mengsel wordt hier via de zwaartekracht door bezinking (gravitair) ontwaterd in een ontwateringsbekken en vervolgens opgeslagen in de daarvoor ingerichte zanddepots. Voor de verplaatsing van het zand wordt gebruik gemaakt van shovels en een mobiele kraan. Vanuit de zanddepots wordt het zand vervolgens met vrachtwagens en tractoren afgevoerd naar afnemers.

Voor de operationele zandwinning is een 5 meter hoge grondwal aangebracht rondom het zanddepot. Uit luchtfoto’s blijkt dat de ligging van het zanddepot ietwat is gewijzigd door de tijd heen. De geluidbronnen en rijroutes van verkeer (shovels, vrachtwagens en tractoren) zijn daarop aangepast.

5.1.6 Woon- en leefmilieu

Luchtkwaliteit

Het verkeer op de provinciale weg (N979), de agrarische bedrijvigheid en de zandwinning vormen in de huidige situatie drie belangrijke uitstootbronnen die van invloed zijn op de luchtkwaliteit in het gebied. Er is voor stikstofdioxide én fijnstof in de huidige situatie geen sprake van een overschrijding van het maximale jaargemiddelde. Op de Atlas van de Leefomgeving [ref. 14] is te zien dat de operationele zandwinning en de uitbreiding zich bevinden in een zone met een jaargemiddelde van minder dan 10 µg/m^3. Binnen het plangebied is een gemiddelde uitstoot van minder dan 15 µg/m^3 fijnstof per jaar bekend. Beide bevinden zich ver onder de maximaal toegestane concentraties van gemiddeld 40 µg/m^3 per jaar.

Plaatsgebonden risico en groepsrisico (externe veiligheid)

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen risicobronnen en kwetsbare objecten. Risicobronnen zijn bijvoorbeeld de opslag van gevaarlijke stoffen, een weg waarover of een buisleiding waardoor gevaarlijke stoffen worden getransporteerd of windturbines. Kwetsbare objecten zijn bijvoorbeeld woningen, scholen en kantoren.

Op en rondom de huidige zandwinning is geen sprake van een risicobron in het kader van externe veiligheid. Zo worden er geen gevaarlijke stoffen opgeslagen en is er geen transport van gevaarlijke stoffen. Buiten het plangebied, ten zuiden van het bosperceel dat grenst aan perceel Norg X 1078, is een buisleiding van Gasunie gelegen (zie rood gestreepte lijn in afbeelding 5.14). Bij deze buisleiding is ook een plaatsgebonden veiligheidscontour (de zogenaamde 10^{-6} contour, de zwart gestreepte cirkel in afbeelding 5.14) aanwezig, waarbinnen geen kwetsbare objecten aanwezig mogen zijn.

In de omgeving van het plangebied bevindt zich één beperkt kwetsbaar object; Groepsaccommodatie ’t Eenerveld. ’t Eenerveld heeft een maximale capaciteit van 35 personen en valt daarmee onder de grenswaarde van 50 personen, zoals gesteld in artikel 1 van Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Daarmee behoort de groepsaccommodatie ’t Eenerveld tot een beperkt kwetsbaar object.

Afbeelding 5.14 Risicobronnen in het plangebied

Niet-gesprongen explosieven (NGE)

Om te bepalen of er in het plangebied mogelijk achtergebleven Conventionele Explosieven kunnen worden aangetroffen is een bureauonderzoek (bijlage 7) uitgevoerd. In dit onderzoek zijn geen feitelijke gegevens achterhaald die duiden op betrokkenheid van het plangebied bij oorlogshandelingen. Ook blijkt uit het onderzoek dat er geen activiteiten hebben plaatsgevonden die de aanwezigheid op conventionele explosieven kan beïnvloeden, zoals ontgravingen of het aanleggen van kabels en leidingen. Daarmee is er geen bewijs gevonden voor een verhoogd risico op het aantreffen van mogelijk achtergebleven ontplofbare oorlogsresten.

Verkeersveiligheid

Het depot van de zandwinning Amerika wordt ontsloten door de weg vanaf het depot naar de aansluiting op de N979. Dit is een erftoegangsweg met een maximale snelheid van 15 km/h, aangelegd in 2008. Destijds is de ontsluitingsweg in overleg met de omgeving van de oostzijde naar de westzijde van de zandwinplas verlegd, om verkeersveiligheid te verbeteren. Het gewonnen zand wordt afgevoerd via de provinciale weg N979, zowel in noordelijke als in zuidelijke richting. Op deze weg geldt een snelheidslimiet van 80 km/h. (Brom)fietsers mogen geen gebruik maken van de N979. Ter hoogte van de uitrit is voor (brom)fietsers een parallelle fietsroute aanwezig via De Haspel. Bij de uitrit van de zandwinning vindt dus geen vermenging plaats van gemotoriseerde en niet-gemotoriseerde verkeersstromen. Verder in noordelijke en zuidelijke richting ligt een separaat fiets-/bromfietspad parallel naast de weg. Enkel bij eventuele oversteekpunten komt wegverkeer hier in aanraking met (brom)fietsers.

In de huidige situatie is de uitrit van de toegangsweg minder goed waarneembaar vanaf de N979 door de aanwezigheid van bomenrijen aan weerszijden van de weg. Ook kost het chauffeurs hierdoor moeite om goed zicht te krijgen op de weg, waarna ze veilig de N979 op kunnen rijden. Dit kan leiden tot onveilige verkeerssituaties. Sinds de aanleg van de toegangsweg in 2008 zijn er geen ongelukken geweest ter plekke van de toegangsweg.

Het thema verkeersveiligheid is opgenomen in een verkeersstudie (bijlage 9).

Beleefbaarheid van het landschap

In de huidige situatie is de zandplas niet toegankelijk voor bezoekers. De zandplas wordt omringt door beplanting. Ook aan weerszijden van de ontsluitingsweg staan bomen. De beoogde uitbreidingslocatie bestaat momenteel uit landbouwpercelen, voornamelijk graslanden en maisakkers. Het landschap is hier open en weids. De landbouwpercelen hebben een lengte van meer dan 900 m tussen de N979 en de zandwinplas, en een lengte van circa 650 meter tussen de N979 en het depot. Het zanddepot is omringd door een grondlichaam, welke het zicht op het depot ontneemt.
Tegelijkertijd doorbreekt deze grondwal het vrije uitzicht vanaf het omliggende land. Ter hoogte van de beoogde uitbreidingspercelen liggen meer dan 30 woningen langs de N979. Langs de Krijthesreed (weg ten

noorden van de zandwinplas) zijn drie woningen gelegen. Op de Krijthesreed wordt vrij uitzicht op de zandwinplas en het depot afgewisseld met een bomenlaan.

Stof- en stuifoverlast

Ter plaatse van het depot naast de zandwinplas wordt zand verplaatst. Zand wordt uit de plas opgeslagen in het depot en gewonnen zand wordt overgeladen op tractoren met kiepkarren en vrachtwagens voor vervoer. Zand is, zeker wanneer het droog is, stuifgevoelig. Het verstuiven van grote hoeveelheden zand kan overlast geven voor de omgeving. Om verstuiving te voorkomen is een grondwal aangelegd rondom het depot. Ook wordt het gewonnen zand nat in het depot gezet. Echter, door verwaaiing kan, zeker in tijden van droogte, verstuiving van zand optreden. Dit geldt ook voor verstuiving op de omliggende agrarische gronden.

Mens en gezondheid

In de MER-richtlijn is voorgeschreven dat er aandacht moet worden besteed aan de effecten van projecten op mens en gezondheid. Effecten op geluidsoverlast, luchtkwaliteit en stof- en stuifoverlast worden in dit MER als apart criterium beschouwd. Ook licht en geurhinder kunnen bij werkzaamheden van invloed zijn op mens en gezondheid. Geuroverlast is bij zandwinning niet aan de orde. Daarom worden in dit MER enkel de effecten op lichthinder beoordeeld.

Rondom het bestaande zanddepot is een grondwal aangelegd, waarmee het depot en de werkzaamheden aan het zicht van de omliggende woningen wordt onttrokken. Ook is er een grondwal aangelegd tegenover de in-/uitrit van de toegangsweg naar de zandwinning. Deze grondwal beperkt lichthinder van werkzaamheden in een verlicht depot en het verkeer. Er kan eventueel sprake zijn van lichthinder door koplampen van passerende voertuigen op de N979 in het donker. In de vergunning zijn werktijden opgenomen van 07.00 tot 19.00 uur. Echter, de zandwinning is over het algemeen niet in werking tussen 17.00 - 07.00 uur, waardoor voertuigbewegingen in het donker beperkt zullen blijven. Op de N979 gaat het verkeer van de zandwinning op in het andere verkeer, waardoor er in de huidige situatie geen sprake zal zijn van merkbare lichthinder afkomstig van de zandwinning.

5.2 Autonome ontwikkeling

In het MER worden de effecten van een project (ook wel genoemd de plansituatie) vergeleken met de effecten in de referentiesituatie. Uitgangspunt in de referentiesituatie is dat het project niet wordt uitgevoerd; in dit geval vindt er dus geen uitbreiding van de zandwinning plaats. De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie, aangevuld met de autonome ruimtelijke ontwikkelingen tot 2030. Alle autonome ontwikkelingen worden meegenomen in de effectbepaling. Een autonome ontwikkeling wordt daarbij gedefinieerd als een ontwikkeling (ruimtelijk en economisch) waarover reeds een besluit is genomen of waarvan met een grote mate van zekerheid kan worden verwacht dat deze binnen afzienbare termijn wordt gerealiseerd. Het betreft hier de ontwikkelingen die plaatsvinden ongeacht de uitvoering van dit project.

Op basis van het vigerende bestemmingsplan ‘Buitengebied Noordenveld’ (vastgesteld 17-04-2013) is gesteld dat de autonome ontwikkeling, dus zonder de beoogde uitbreiding van de zandwinning, zal inhouden dat het agrarisch gebruik van de omliggende percelen wordt voortgezet. Deze percelen hebben in het huidige bestemmingsplan een agrarische bestemming (zie afbeelding 5.15). De zandwinning in het huidige vergunningsgebied zal nog een aantal jaren in uitvoering zijn, maar zal op basis van de huidige vergunning voor 2030 beëindigd worden. In het grotere gebied rondom de locatie zijn geen veranderingen of ingrepen voorzien op basis van het vigerende bestemmingsplan, zodat ervan uitgegaan is dat huidige functies en gebruik voortgezet zullen worden, zoals reeds vergund of planologisch geregeld in het vigerende bestemmingsplan. Zo zullen ook de percelen ten zuiden van de bestaande zandwinning en een strook aan de zuidkant van de plangrens ingericht blijven als natuur. Het natuurgebied aan de zuidzijde van de bestaande plas blijft net als in de huidige situatie in eigendom en beheer bij respectievelijk particulieren en Natuurmonumenten.

Afbeelding 5.15 Huidige bestemmingen volgens vigerend bestemmingsplan (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl)

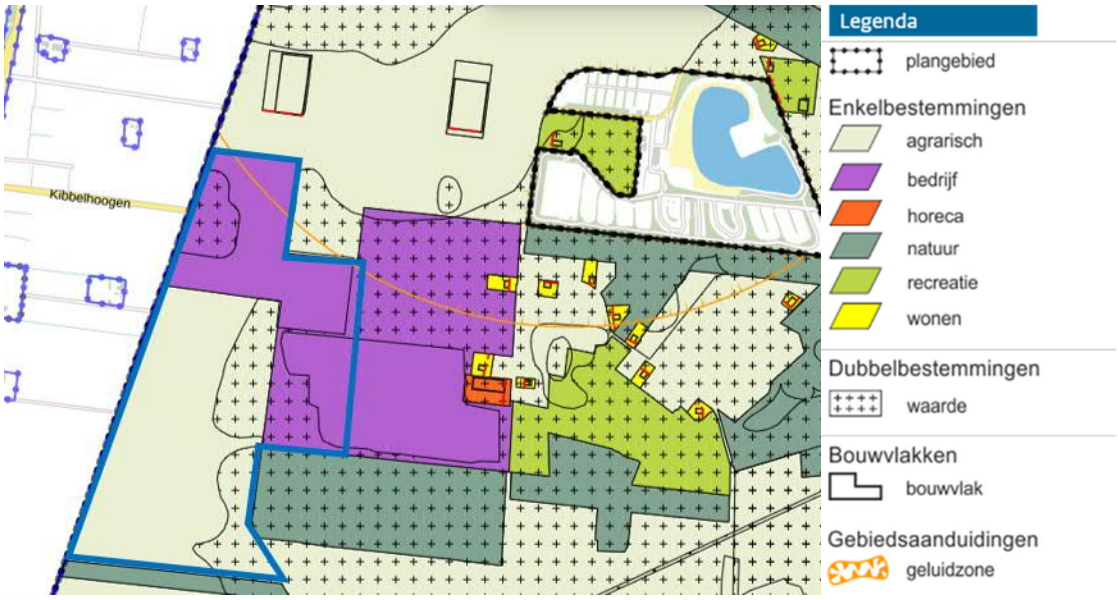

5.3 Beschrijving referentiesituatie

De referentiesituatie is de huidige vergunde situatie aangevuld met de te verwachten ontwikkeling in de milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkelingen tot 2030. In het bestemmingsplan Buitengebied Noordenveld zijn geen ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de huidige vergunde situatie. Wel is het zo dat in 2030 de reeds vergunde hoeveelheid zand gewonnen is; de huidige zandwinning zal daarmee ten einde zijn. De referentiesituatie bestaat dus uit de huidige situatie, zonder de zandwinning. Deze referentiesituatie met als zichtjaar 2030 is meegenomen in de effectbeoordelingen.

6

BEOORDELING MILIEUEFFECTEN

In dit hoofdstuk wordt de voorgenomen activiteit ten opzichte van de referentiesituatie beoordeeld. Deze effecten worden in opvolgende paragrafen per thema beschreven. Bij de effectbeoordeling wordt gebruik gemaakt van de beoordelingsschaal, zoals toegelicht in paragraaf 6.1. Het hoofdstuk sluit af met een overzicht van alle onderscheidende effecten (paragraaf 6.9).

6.1 Methodiek

Voor elk thema zijn van tevoren de criteria benoemd waarop de effecten worden beoordeeld. Dit is beschreven in het beoordelingskader in paragraaf 3.2. Op basis van expert judgement wordt per criterium beoordeeld wat de effecten zijn ten opzichte van de referentiesituatie. De referentiesituatie is de huidige vergunde situatie, zonder voortzetting van de zandwinning. Bij de beoordeling wordt een zevenpuntschaal gehanteerd (zie tabel 6.1). Een positieve beoordeling betekent dat een variant resulteert in een (merkbare) verbetering ten opzichte van de referentiesituatie. Bij een negatieve beoordeling vindt een (merkbare) verslechtering plaats ten opzichte van de referentiesituatie. Een zeer negatieve beoordeling (--) wordt toegekend bij een (dreigende) overschrijding van een (wettelijke) grenswaarde. Dit kan gevolgen hebben voor de vergunbaarheid. Indien van toepassing worden er mitigerende of compenserende maatregelen voorgesteld om de negatieve effecten te voorkomen of te beperken.

Tabel 6.1 Beoordelingsschaal

Score	Betekenis
++	zeer positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+/0	licht positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	geen (significant) effect ten opzichte van de referentiesituatie
0/-	licht negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
--	zeer negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie

De varianten worden op effecten beoordeeld in de uitvoeringsfase en in de eindsituatie. De effecten in de uitvoeringsfase zijn de effecten die alleen optreden tijdens de fase van zandwinning. Vanwege de lange uitvoeringsduur wordt hier niet gesproken over tijdelijke effecten. De effecten die optreden tijdens de eindsituatie zijn de permanente effecten die blijven bestaan vanaf het moment dat de zandwinning is verlaten en na uitvoer van de voorgestelde inrichtingsmaatregelen. Het is mogelijk dat sommige effecten al geleidelijk ontstaan tijdens de uitvoeringsfase, maar maximaal zijn tijdens de eindsituatie. Indien van toepassing, worden deze effecten enkel bij de eindsituatie beoordeeld. De eindsituatie geldt in dat geval namelijk als ‘worst case’-situatie.

In dit MER wordt de ‘aanlegfase’ niet apart beoordeeld. De tijdelijke aanlegfase bestaat bij dit project uit het geschikt maken van de grond voor zandwinning, onder andere door het ontgraven van de teeltaardelaag. Deze werkzaamheden zijn in alle varianten gelijk en verschillen enkel in oppervlak. De effecten van deze tijdelijke aanlegfase zijn daarmee kleiner dan de effecten van de meer langdurige uitvoeringsfase. In de aanlegfase is er namelijk minder inzet van materieel. Er vindt geen zandtransport plaats en ook is er geen zandzuiger aan het werk. De effectbeoordeling voor de uitvoeringsfase wordt daarom gezien als ‘worst case-beoordeling’. Een aparte beoordeling van de tijdelijke aanlegfase geeft geen aanvullende, onderscheidende informatie over de milieueffecten van de varianten. De aanlegfase maakt deel uit van de uitvoeringsfase.

6.2 Natuur

6.2.1 Methode

De uitbreiding van de zandwinplas (incl. uitvoeringswerkzaamheden) en de voorgenomen inrichtingsmaatregelen kunnen van invloed zijn op beschermde natuur in en rondom het plangebied. Op basis van het juridisch toetsingskader, bestaande uit de Wet natuurbescherming (Wnb) en het Natuurnetwerk Nederland, beschermd op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Drenthe, zijn drie beoordelingscriteria vastgesteld voor het thema natuur. Dit zijn de volgende criteria:

- effecten op Natura 2000-gebieden;
- effecten op Natuurnetwerk Nederland;
- effecten op flora en fauna.

Voor de bovenstaande criteria wordt op basis van expert judgement beoordeeld wat de effecten van de zandwinning en de inrichtingsmaatregelen zijn op de beschermde natuurwaarden. Voor de criteria Natuurnetwerk Nederland en Flora en fauna zijn de effecten beoordeeld binnen en in dichte nabijheid van het plangebied. Voor het criterium Natura 2000 geldt een groter studiegebied; voor directe effecten wordt gekeken naar Natura 2000-gebieden binnen een straal van 30 km rondom het plangebied. Voor de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden worden alle Natura 2000-gebieden in Nederland meegenomen in de berekening met AERIUS. Het studiegebied betreft daarmee de verzameling van alle locaties (hexagonen) van deze Natura 2000-gebieden waarbinnen op basis van de modelberekening met AERIUS stikstofdeposities van het project optreden. De resultaten van deze berekening zijn opgenomen in de Notitie beoordeling stikstofdeposities (bijlage 2). Voor de beoordeling van de criteria Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland is gebruik gemaakt van webbronnen over het studiegebied. Voor het criterium flora en fauna is een bureaustudie en een verkennend veldonderzoek uitgevoerd (bijlage 1). De bureaustudie bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Aanvullend hierop zijn, als daarvoor aanleiding is, verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens geraadpleegd. Ter verificatie van - en als aanvulling op de bureaustudie - is het verkennend veldonderzoek uitgevoerd op 22 april 2020 door twee ecologen van Witteveen+Bos.

6.2.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase

Effecten op Natura 2000-gebieden

De werkzaamheden in het kader van de te realiseren uitbreiding vinden bij alle varianten plaats buiten de contouren van het Natura 2000-netwerk. Hierdoor zijn gevolgen, los van stikstofdepositie (zie hieronder) op Natura 2000-gebieden uitgesloten. Daarnaast vormt het plangebied geen essentieel leefgebied voor soorten met instandhoudingsdoelstellingen in omliggende Natura 2000-gebieden. In de referentiesituatie zijn jarenlang verstorende elementen aanwezig geweest, zoals de zandwinning waar dagelijks gewerkt werd. Van aangewezen soorten met een instandhoudingsdoelstelling die toch in deze omgeving voorkomen (externe werking) kan worden aangenomen dat gewenning is opgetreden. Ook zijn er ruim voldoende uitwijkmogelijkheden in het geval van eventuele bijkomende verstoring. Er zijn daarmee voor alle varianten geen significante gevolgen te verwachten op Natura 2000-gebieden.

De uitvoeringswerkzaamheden van de varianten kunnen wel een effect hebben op aanwezige habitattypen van de Natura 2000-gebieden als gevolg van stikstofemissies die vrijkomen door de voorziene graafwerkzaamheden (onder andere door gebruik van graafmachine, zandzuiger, shovel) en (vracht)verkeer. Er is een stikstofberekening uitgevoerd voor de variant met het meeste grondverzet, variant Natuur+. De stikstofberekening laat zien dat er in de uitvoeringsfase van het project ten opzichte van de referentiesituatie sprake is van een meetbare stikstofbijdrage binnen relevante hexagonen van vijf nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De projectbijdrage bedraagt hierbij maximaal 0,04 mol/ha/jr. Voor de uitbreiding van de zandwinning wordt echter gebruik gemaakt van interne saldering door het uit gebruik nemen van landbouwpercelen waar de gebiedsontwikkeling plaatsvindt. Na interne saldering vindt er ten opzichte van de referentiesituatie geen juridische relevante netto toename van stikstofdeposities plaats. Het voornemen draagt zelfs (zij het minimaal) bij aan de afname van de (naderende) overbelasting van habitattypen en leefgebieden in de omliggende Natura 2000-gebieden door het uit gebruik nemen van landbouwpercelen. Variant Natuur+ heeft geen significante gevolgen door stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden en wordt daarom neutraal (0) beoordeeld.

Varianten A, B en Cultuur+ kennen vergelijkbare werkzaamheden als in variant Natuur+, maar worden alle drie uitgevoerd met minder grondverzet. De varianten veroorzaken daarom minder stikstofdepositie. Gelet op de stikstofberekening voor variant Natuur+ is er ook bij deze varianten geen sprake van een juridisch relevante stikstofbijdrage. Ook de varianten A, B en Cultuur+ worden daarom voor het criterium Natura 2000 neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN en GO)

De uitbreiding van de zandwinplas leidt niet tot ruimtebeslag op de omliggende gebieden uit het NNN. Geen van de varianten heeft daarmee directe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN. De Provinciale Omgevingsverordening van de provincie Drenthe bevat geen bepaling ten aanzien van externe werking. Dat wil zeggen dat er bij werkzaamheden buiten het NNN niet bepaald hoeft te worden of er sprake is van indirecte negatieve effecten op het NNN. Daarom worden de effecten voor alle varianten neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op flora en fauna

Binnen het plangebied wordt het voorkomen van beschermde plantensoorten, reptielen, vissen en vlinders, libellen of andere ongewervelden uitgesloten door de afwezigheid van geschikte biotopen voor deze soorten. Voor de steenmarter is slechts marginaal geschikt leefgebied aanwezig; het plangebied wordt daarmee niet als essentieel onderdeel van het leefgebied beschouwd. Bovendien kent de omgeving van het plangebied voldoende uitwijkmogelijkheden, zoals houtwallen. Negatieve effecten van de geplande werkzaamheden op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn geen mogelijke verblijfsplaatsen van vleermuizen in gebouwen of bomen aangetroffen in of nabij het plangebied. Hierdoor is er bij geen van de varianten sprake van vernietiging of verstoring van vleermuizen in verblijfsplaatsen. De aanwezigheid van foerageergebied of vliegroute in of langs het plangebied kan niet worden uitgesloten, wat betekent dat er potentieel verstoring van vleermuizen door licht (gebruik kunstlicht) of geluid (gebruik materieel) kan optreden tijdens de werkzaamheden. Echter, in de directe omgeving van het plangebied zijn ruim voldoende alternatieve vliegroutes en foerageergebieden van gelijkwaardige kwaliteit aanwezig waar vleermuizen naar kunnen uitwijken. Negatieve effecten van de werkzaamheden op vleermuizen zijn daarom uit te sluiten.

Op basis van ligging en gebiedskenmerken is aanwezigheid van verschillende algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en beschermde amfibiesoorten in en nabij het plangebied niet op voorhand uit te sluiten. Wel geldt voor deze soorten een vrijstelling in de Wet natuurbescherming, waardoor er op basis van het beoordelingskader geen negatieve effecten te verwachten zijn. Er marginaal geschikt leefgebied voor de poelkikker, heikikker en levendbarende hagedis aanwezig in het plangebied, waardoor deze soorten kunnen slechts mogelijk aanwezig zijn als incidentele passant.

De weilanden op de beoogde zandwinlocatie vormen een broedbiotoop voor weidevogels, zoals kievit en scholekster. De omliggende bosjes zijn broedbiotoop voor algemeen voorkomende vogels, zoals merel en

winterkoning. Voor de aanwezige broedvogels kan de uitbreiding van de zandwinning leiden tot verstoring door trillingen of geluid.

Deze verstoring is verboden op grond van de Wet natuurbescherming. Ook kan het doden van incidenteel passerende poel- en heikikkers en levendbarende hagedis niet volledig worden uitgesloten. De effecten zijn daarom als negatief (-) beoordeeld. Deze verstoring kan optreden op alle percelen en geldt daarom voor alle varianten. De effecten zijn te voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen (zie paragraaf 6.2.5).

6.2.3 Effectbeoordeling eindsituatie

Effecten op Natura 2000-gebieden

De inrichtingsmaatregelen vinden bij alle varianten plaats buiten de contouren van het Natura 2000-netwerk. Het Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen ligt met circa 2,5 km afstand het dichtst bij het plangebied. Dit gebied is aangewezen als Habitatrichtlijngebied, met instandhoudingsdoelen voor verschillende habitattypen en de bijbehorende habitattypische soorten. De inrichtingsmaatregelen vinden enkel plaats in het plangebied. Er worden geen maatregelen genomen in het areaal tussen de zandwinplas en Natura 2000-gebieden. Momenteel bestaan er geen geschikte verbindingszones tussen de zandwinplas en de omliggende Natura 2000-gebieden. Daarmee zijn gevolgen (positief of negatief) voor de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied, los van stikstofdepositie, uitgesloten.

Voor het realiseren van de inrichtingsmaatregelen, zoals het planten van bomen of aanleggen van natuurvriendelijke oevers, zijn geen grootschalige werkzaamheden of groot materieel benodigd. Deze fase vindt plaats na beëindiging van de zandwinning: inrichtingswerkzaamheden en zandwinningsactiviteiten vinden dus niet gelijktijdig plaats. De stikstofemissie van de inrichtingswerkzaamheden is kleiner dan de emissie van de zandwinning zelf, en leidt daarom naar verwachting niet tot een toename van stikstofdepositie.

Door de inrichtingsmaatregelen nemen de mogelijkheden voor recreatie in de eindsituatie in alle varianten toe. De recreatiemogelijkheden worden het meest vergroot in variant Natuur+. Door toename van recreatiemogelijkheden ontstaat er mogelijk een verkeersaantrekkende werking in de eindsituatie. Op basis van een verkennende stikstofberekening voor variant Natuur+ is geconcludeerd dat in de eindsituatie binnen geen enkel relevant hexagoon een toename van stikstofdepositie plaats vindt van meer dan 0,005 mol/ha/jr. Van juridisch relevante toenames in de gebruiksfase is zodoende geen sprake. Daarom wordt variant Natuur+ neutraal (0) beoordeeld.

In varianten A, B en Cultuur+ worden de recreatiemogelijkheden het minst vergroot, waardoor aangenomen wordt dat de verkeersaantrekkende werking kleiner is. Gelet op de stikstofberekening voor variant Natuur+ is er ook bij deze varianten geen sprake is van een juridisch relevante stikstofbijdrage in de eindsituatie (gebruiksfase). Ook de varianten A, B en Cultuur+ worden daarom voor het criterium Natura 2000 neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN en GO)

Binnen alle vier de varianten zijn er inrichtingsmaatregelen, zoals nieuwe bos- en struweelzones, die een bijdrage kunnen leveren aan het totale areaal NNN dat rondom het plangebied gelegen is (zie afbeelding 5.3). Door een passende inrichting van de nieuwe natuurpercelen, kunnen deze ervoor zorgen dat het oppervlak aan beheertypen ‘dennen- eiken-, beukenbos (N15.02), ‘droge heide (N07.01), ‘zuur ven of hoogveenven’ (N06.06), ‘zoete plas’ (N04.02) en ‘droog bos met productie (N16.02) toeneemt. Bij geen van de varianten leiden de inrichtingsmaatregelen tot oppervlakteverlies van het al aanwezige NNN.

Variant A kan voornamelijk een bijdrage leveren aan beheertype ‘droog bos met productie’ (N16.03). Door het inrichten van de zone rondom de bestaande en toekomstige zandwinplas met bos- en struweelzones, neemt dit beheertype in oppervlakte toe. Mits deze zones aan een goede inrichting voldoen, kan dit een bijdrage leveren aan het NNN. Daarnaast neemt met de uitbreiding het beheertype ‘zoete plas’ (N04.02) in de eindsituatie, enkele jaren na het verlaten van de zandwinning, toe. Overige beheertypen komen niet terug

in deze variant. Vanwege de relatief kleine uitbreiding van de plas, bestrijken de inrichtingsmaatregelen in variant A relatief gezien het kleinste oppervlak.
Dit leidt in vergelijking met de overige varianten tot de kleinste uitbreiding van het NNN. Daarom wordt dit criterium voor variant A licht positief beoordeeld (+/0).

Varianten B en Natuur+ kunnen ook een bijdrage leveren aan beheertype 'droog bos met productie' (N16.03) door het inrichten van de zone rondom de bestaande en toekomstige zandwinplas met bos- en struweelzones. Vanwege de grotere oppervlakte van de uitbreiding van de zandwinplas, neemt het oppervlak aan droog bos met productie meer toe dan in variant A. Wanneer deze natuur goed wordt ingericht, kan het ook een bijdrage leveren aan beheertype 'dennen-, eiken-, beukenbos' (N15.02). Daarnaast bevatten deze varianten ten zuiden van de toekomstige zandwinplas een moerassige poel. Mits goed ingericht, kan deze zich uiteindelijk ontwikkelen tot een zuur ven of hoogveenven (N06.06). Daarnaast kan rondom de poel een kale vlakte worden ingericht, waar het beheertype 'droge heide' (N07.01) zich kan ontwikkelen. Varianten B en Natuur+ kunnen dus een bijdrage leveren aan de toename van alle bovengenoemde beheertypen en stimuleren daarmee het NNN. Met name de inrichtingsmaatregelen ten zuiden van de plas, waaronder de mogelijkheid tot ontwikkeling van 'droge heide', sluiten goed aan bij de inrichting van het NNN-gebied in de referentiesituatie en de soorten die reeds aanwezig zijn. Daarom zijn de effecten van varianten B en Natuur+ op NNN zeer positief (++) beoordeeld.

Variant Cultuur+ kent de grootste uitbreiding van de zandwinplas. Daarmee kan deze variant, enkele jaren na het beëindigen van de zandwinning, de grootste bijdrage leveren aan de toename van beheertype 'zoete plas' (N04.02). Verder worden er rondom de bestaande en toekomstige zandwinplas ook bos- en struweelzones geplant. Dit is in deze variant kleiner in oppervlak dan in variant B en Natuur+. Door de beperkte toevoeging van beheertype 'droog bos met productie' (N16.03) sluit deze variant minder goed aan bij de bestaande natuur ten zuiden van de plas en kent de variant een minder diverse toevoeging van NNN. Daarmee worden de effecten op NNN licht positief beoordeeld (+/0).

Effecten op flora en fauna

Bij de varianten worden verschillende inrichtingsmaatregelen voorgesteld die een effect kunnen hebben op de aanwezige flora en fauna rondom de bestaande en nieuwe zandwinplas. Zo worden er bij alle varianten verschillende belevingspunten in de vorm van vogelkijkschermen aangelegd. Deze schermen zorgen niet voor een negatief effect op de bestaande flora en fauna rondom de plas. In het kader van verkeersveiligheid worden bij de toegangsweg naar de zandwinning twee bomen aan weerszijden van de weg gekapt (in totaal vier bomen). Deze bomen bevatten geen jaarrond beschermde nesten en geen holtes die als verblijfplaats van vleermuizen kunnen dienen. Tevens zal de kap van de bomen niet leiden tot het aantasten van een vliegroute van vleermuizen aangezien er nog een bomenrij achter staat welke niet wordt aangetast. Zodoende heeft de kap van de bomen geen negatief effect op bestaande natuurwaarden. Daarnaast worden in alle varianten enkele tiny houses geplaatst in de nieuw aan te leggen bosschages. Deze tiny houses zijn alleen te voet bereikbaar. Doordat deze in nieuw aan te leggen natuur worden geplaatst zal dit geen effect hebben op de bestaande natuurwaarden rondom de zandwinplas.

Verder zijn er in alle varianten ook inrichtingsmaatregelen ontworpen die een positief effect op flora en fauna kunnen hebben. Het gaat hierbij om de volgende inrichtingsmaatregelen:
- het aanleggen van steilwanden (gunstig voor oeverzwaluwen en eventueel ijsvogel);
- het aanleggen van natuurvriendelijke, zandige oevers (gunstig voor onder andere vissen);
- het aanleggen van vooroevers (gunstig vooronder andere vissen, watergebonden insecten);
- het aanleggen van rietoevers (gunstig voor onder andere rietvogels);
- het planten van bos- en struweelzones (gunstig voor onder andere marterachtigen, amfibieën en vogels).

Deze inrichtingsmaatregelen sluiten goed aan op de al bestaande natuur rondom de zandwinplas. Hierdoor kunnen de inrichtingsmaatregelen zorgen voor een versteviging en versterking van de huidige natuurwaarden rondom de plas. De mate waarin deze inrichtingsmaatregelen van toepassing zijn op de varianten verschilt.

In alle varianten zijn bos- en struweelzones ontworpen rondom de plas. De locatie van deze zones verschilt tussen de varianten en hangt af van de locatie van de uitbreiding van de zandwinplas. Aangezien variant A de kleinste uitbreiding van de zandwinning kent, is daarmee het oppervlak aan geplande bos- en struweelzones ook het kleinst. Daarnaast liggen de bos- en struweelzones bij variant A op het noordelijke perceel, waardoor er geen verbinding wordt gecreëerd met de al bestaande natuur ten zuiden van de huidige plas. De agrarische gronden vormen hier een barrière voor flora en fauna. Het wateroppervlak wordt vergroot met circa 9 ha, wat resulteert in een beperkt groter areaal aan geschikt habitat voor in Nederland algemeen voorkomende vissoorten, zoals karper en snoek. De relatief kleine toevoeging van wateroppervlak en bos- en struweelzones, welke niet aansluiten bij de bestaande natuur, resulteren in vergelijking met de overige varianten in de kleinste positieve ontwikkeling voor flora en fauna ten opzichte van de referentiesituatie. Daarom wordt dit criterium voor variant A licht positief (+/0) beoordeeld.

Variant B kent een groter oppervlak aan bos- en struweelzones dan variant A. Daarnaast is de uitbreiding van variant B beoogd op de zuidelijke percelen, waardoor de bospercelen ook aansluiten bij de al bestaande natuur aan de zuidzijde van de plas. In vergelijking met de referentiesituatie draagt variant B daarmee bij aan een vergroting van het oppervlak van de al bestaande waardevolle natuurarealen ten zuiden van de plas. Daarnaast wordt het wateroppervlak in variant B vergroot met circa 30 ha. Dit is aanzienlijk groter dan in variant A en levert daarmee een groter areaal aan geschikt habitat op voor in Nederland algemeen voorkomende vissoorten. Vanwege het relatief grote oppervlak aan wateroppervlak en bos- en struweelzones, welke goed aansluiten bij de bestaande natuur, worden de effecten voor deze variant positief (+) beoordeeld.

Ook variant Cultuur+ kent een beperkt groter oppervlak aan bos- en struweelzones dan in variant A. Deze variant kent een groot oppervlak open water, welke niet wordt gebroken door (schier)-eilanden die natuurontwikkeling stimuleren. Het grote areaal aan wateroppervlak bij deze variant levert het meeste geschikte habitat op voor in Nederland algemeen voorkomende vissoorten. Echter, door de beperkte toevoeging van bos- en struweelzones sluit deze variant minder goed aan bij de bestaande natuur ten zuiden van de plas en kent de variant minder diversiteit aan natuurontwikkeling. De effecten van variant Cultuur+ op flora en fauna in de eindsituatie worden daarom licht positief (+/0) beoordeeld.

Net zoals in variant B is in variant Natuur+ een relatief groot oppervlak aan bos- en struweelzones ontworpen. Deze bos- en struweelzones zijn ook beoogd ten zuiden van de huidige plas, waardoor deze zones kunnen aansluiten bij de bestaande natuur aan de zuidzijde van de plas. Hiermee wordt ook een duidelijke zonering van natuur benadrukt. Dit is positief voor aanwezige flora en fauna. Ook is er een Mountainbikeroute ontworpen ten westen en zuiden van de nieuwe zandwinplas. De route vermijdt kwetsbare habitats voor amfibieën en reptielen, waardoor negatieve effecten op deze soorten uitgesloten zijn. Ook worden de wandel- en struinpaden enkel aangelegd in de nieuw aan te leggen natuur, waardoor effecten op de bestaande natuur uitgesloten zijn.

Daarnaast zijn er bij variant Natuur+ in de zandwinplas twee eilanden ontworpen. Deze eilanden kunnen een toegevoegde waarde hebben voor bosvogels, die hier op een rustige plek kunnen broeden. Ook grotere vogelsoorten, zoals de blauwe reiger en de aalscholver hebben baat bij verstoringsvrije bomen langs een waterpartij. Op deze eilanden zouden deze soorten kunnen broeden in kolonies. De uitbreiding van het wateroppervlak bij variant Natuur + zorgt voor een groter areaal aan geschikt habitat voor in Nederland algemeen voorkomende vissoorten. Op de nieuwe plas worden mogelijk zonnepanelen geplaatst. Deze zonnepanelen beperken de doorlaatbaarheid van zonlicht in de plas. Echter, door de diepte van de zandwinplas zal zonlicht ook zonder zonnepanelen niet tot op de bodem geraken. De groei van waterplanten op deze diepste punten van de plas is dus sowieso onwaarschijnlijk. De zonnepanelen worden daarnaast omrand door een rietkraag wat voor extra broedgelegenheid zorgt voor rietvogels. Bovendien worden in variant Natuur+ de oevers van de uitbreiding natuurvriendelijk ingericht. Hierin onderscheidt variant Natuur+ zich ten opzichte van de andere varianten. De grote diversiteit aan natuurontwikkeling in deze variant biedt kansen voor diverse aanwezige en nog niet aanwezige flora en fauna in de omgeving. De effecten van variant Natuur+ op flora en fauna worden daarom zeer positief (++) beoordeeld.

6.2.4 Overzicht effectbeoordeling natuur

In tabel 6.2 en tabel 6.3 is de effectbeoordeling op het thema natuur opgenomen. Tijdens de uitvoeringsfase hebben de varianten geen effect op Natura 2000-gebieden, mede door het inzetten van interne saldering. Daarnaast hebben de varianten geen effect op NNN in de uitvoeringsfase; ze zijn hierdoor voor beide criteria neutraal (0) beoordeeld. In de uitvoeringsfase scoren alle varianten negatief (-) op het criterium flora en fauna, door de kans op verstoring van broedvogels door trillingen of geluid. Er kunnen mitigerende maatregelen genomen worden om deze effecten te beperken (zie paragraaf 6.2.5). Ook de inrichtingsmaatregelen in de eindsituatie hebben effecten op het thema natuur. De natuurontwikkeling van varianten B en Natuur+ heeft zeer positieve (++) effecten op het omliggende NNN. Ook hebben de inrichtingsmaatregelen van variant Natuur+ zeer positieve effecten op aanwezige flora en fauna (++). De inrichtingsmaatregelen in variant B hebben een positieve bijdrage op aanwezige flora en fauna (+). De inrichtingsmaatregelen in varianten A en Cultuur+ dragen ook bij aan natuurontwikkeling, maar sluiten minder goed aan bij de aanwezige natuur. Daarom zijn deze varianten licht positief (+/0) beoordeeld voor de criteria NNN-gebieden en flora en fauna.

Tabel 6.2 Samenvatting beoordeling thema natuur in de uitvoeringsfase

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
Natura 2000-gebieden	0	0	0	0	0
NNN-gebieden	0	0	0	0	0
flora en fauna	0	-	-	-	-

Tabel 6.3 Samenvatting beoordeling thema natuur in de eindsituatie

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
Natura 2000-gebieden	0	0	0	0	0
NNN-gebieden	0	+/0	++	+/0	++
flora en fauna	0	+/0	+	+/0	++

6.2.5 Mitigerende en compenserende maatregelen

Voor het thema natuur kunnen maatregelen genomen worden om de negatieve effecten op aanwezige broedvogels (criterium effecten op flora en fauna in de uitvoeringsfase) te voorkomen. Dit zijn mitigerende maatregelen. De uitbreiding van de zandwinning leidt mogelijk tot verstoring door trillingen of geluid voor de aanwezige broedvogels. Deze effecten en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb zijn te voorkomen door drie mogelijkheden:

- buiten het broedseizoen werken, dit met risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt;
- het plangebied voor het broedseizoen ongeschikt maken voor broedvogels.

Als werkzaamheden plaats vinden in het broedseizoen, moet een deskundige eerst vaststellen dat er geen broedende vogels aanwezig zijn in het plangebied. Wanneer kan worden geconstateerd dat in de directe omgeving van de werkzaamheden geen vogels broeden bij de start van de werkzaamheden, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats.

Mochten er wel broedende vogels aanwezig zijn binnen de verstoringcontour van de werkzaamheden mag er pas worden gestart met de werkzaamheden als er niet meer gebroed wordt.

Tevens is het niet uit te sluiten dat levendbarende hagedis in de bosranden en poelkikker in de sloten als incidentele passant voorkomen. Wanneer er werkzaamheden aan de bosranden of de sloten worden gedaan kunnen deze incidentele passanten worden gedood. Deze effecten en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb zijn te voorkomen door twee mitigerende maatregelen:

- de sloten dempen in de overwinterperiode (oktober tot half april), anders de sloten aan het begin van de werkzaamheden leegscheppen met een schepnet onder begeleiding van een ecoloog;
- alle beschutting in de te bewerken bosranden verwijderen tijdens de winterrustperiode van levendbarende hagedis (oktober tot april). Dit maakt de bosranden ongeschikt als leefgebied en zorgt ervoor dat de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.

Door te werken conform de ministerieel goedgekeurde gedragscode ‘Zorgvuldig winnen’ (FODI, 2016) worden overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wnb voorkomen.

Door het toepassen van mitigerende maatregelen kunnen de effecten op flora en fauna tijdens de uitvoeringsfase worden voorkomen. Het criterium wordt daarom na mitigerende maatregelen voor alle varianten neutraal (0) beoordeeld. In tabel 6.4 is de beoordeling voor het thema natuur in de uitvoeringsfase na het toepassen van mitigerende maatregelen samengevat.

Tabel 6.4 Samenvatting effectbeoordeling natuur in de uitvoeringsfase na uitvoering mitigerende maatregelen

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
Natura 2000-gebieden	0	0	0	0	0
NNN-gebieden	0	0	0	0	0
flora en fauna	0	0	0	0	0

6.3 Landschap

6.3.1 Methode

De uitbreiding van de zandwinplas en de voorgenomen inrichtingsmaatregelen kunnen van invloed zijn op de landschappelijke kenmerken van het plangebied. Deze effecten kunnen optreden binnen het plangebied, zoals toegelicht in paragraaf 2.3. Voor het thema landschap wordt op kwalitatieve wijze beoordeeld wat de effecten van de zandwinning en inrichtingsmaatregelen zijn op aanwezige landschapskenmerken. Er is een beoordeling gedaan op basis van de Ontwikkelingsvisie van K3Delta [ref. 15] en beschikbare GIS kaarten, zoals panoramalandschap en landschapsgeschiedenis.nl. Op basis van expert judgement is een effectbeoordeling gedaan voor de volgende twee criteria:

- verandering in landschapspatronen, -structuren en -elementen;
- verandering in ruimtelijk-visuele kenmerken.

Zandwinning Amerika ligt in het overgangsgebied tussen de lager gelegen voormalige veenkoloniën in het westen en de hoger gelegen zandige kampontginningen in het oosten. Dit zijn twee landschapstypen, elk met hun eigen kenmerken. Om de verandering in landschapspatronen, -structuren en -elementen te beoordelen, bestaat dat criterium daarom uit twee sub-criteria: verandering van het veenlandschap en verandering van het zandlandschap.

6.3.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase

Tijdens de uitvoeringsfase wordt de zandwinplas geleidelijk uitgebreid en zal het landschap gaandeweg veranderen. Hierdoor treden permanente effecten op het landschap geleidelijk op tot de situatie na volledige ontgronding is bereikt (de eindsituatie). Alhoewel permanente effecten al tijdens de uitvoeringsfase ontstaan, bevat de eindsituatie voor het thema landschap een 'worst case'-beoordeling. Daarmee wordt een effectbeoordeling voor de uitvoeringsfase hier verder buiten beschouwing gelaten.

Tijdens de zandwinning zijn er wel tijdelijke effecten op het landschap te verwachten. Het landschapsbeeld zal tijdelijk wisselen en rommeliger zijn dan in de eindsituatie. Deze effecten worden daarom apart beoordeeld met het criterium 'beleefbaarheid van het landschap' onder het thema woon- en leefomgeving.

6.3.3 Effectbeoordeling eindsituatie

Verandering in landschapspatronen, -structuren en -elementen

Het toevoegen van wateroppervlak (de zandwinplas) wijkt af van het oorspronkelijk agrarisch landgebruik. Dit geldt voor alle varianten. Bij variant A verdwijnen er door het toevoegen van wateroppervlak, tevens perceelsgrenzen. Desalniettemin houdt de uitbreiding van de zandwinning in variant A rekening met het rechtlijnige verkaveling- en slotenstructuur van de voormalige veenontginningen. Ook in het ontwerp van de inrichtingsmaatregelen, zoals de te planten bos- en struweelzones, wordt rekening gehouden met het rechtlijnige patroon. Hierdoor blijven de effecten op de landschapsstructuren van de veengronden in de eindsituatie beperkt, en worden daarom licht negatief (0/-) beoordeeld vanwege het toevoegen van wateroppervlak en het verdwijnen van perceelsgrenzen. Er zijn geen effecten op het zandlandschap (0).

Ook in variant B verdwijnen er perceelsgrenzen door het toevoegen van wateroppervlak. Doordat in dit alternatief centraal in het projectgebied enkele percelen doorlopen en benadrukt worden door de aanleg van bomenrijen, blijft de relatie met dit veenontginningsgebied toch sterk aanwezig. De effecten van deze variant op het veenlandschap worden neutraal (0) beoordeeld. De zuidelijk natuurzone sluit goed aan bij het zandlandschap, omdat droge/natte heide wordt afgewisseld met bos- en struweelzones zoals in het zandgebied. Land dat in gebruik is als akkerland, wordt door deze ingreep omgezet naar natuur. Dit past meer bij het esdorpenlandschap, waar het land voorheen behoorde tot het landschap van de veenkoloniën. Echter, omdat deze gronden in het overgangsgebied tussen twee landschapstypen liggen, past zowel de huidige situatie als de nieuwe situatie in het landschap. De landschapseffecten voor de zandgronden zijn daarom licht positief (+/0) beoordeeld.

Hoewel er perceelsgrenzen verdwijnen door het toevoegen van wateroppervlak, houdt de uitbreiding van de zandwinning in variant Cultuur+ rekening met het rechtlijnige verkaveling- en slotenstructuur van de voormalige veenontginningen. Ook in het ontwerp van de inrichtingsmaatregelen, zoals de te planten bos- en struweelzones, wordt rekening gehouden met het rechtlijnige patroon. Hierdoor blijven de effecten op de landschapsstructuren van de veengronden beperkt. De effecten op het veenlandschap worden daarom neutraal (0) beoordeeld. Er zijn geen effecten op het zandlandschap (0).

Ook variant Natuur+ houdt rekening met de rechtlijnige verkaveling- en slotenstructuur vanuit de voormalige veenontginningen. De bomenrijen sluiten aan bij het van oorsprong open, agrarisch landschap en accentueren het rechtlijnige karakter van de veenontginningen. En ondanks dat door toevoeging van een wateroppervlak enkele perceelsgrenzen verdwijnen, blijven de landschapseffecten op de veengronden zeer beperkt, er verandert weinig tot niets ten opzichte van de huidige situatie. Daarom zijn de effecten op veengronden neutraal (0) beoordeeld. De zuidelijke natuurzone sluit goed aan bij het zandlandschap, omdat droge/natte heide wordt afgewisseld met bos- en struweelzones zoals in het zandgebied. Land dat in gebruik is als akkerland, wordt door deze ingreep omgezet naar natuur. Omdat dit in overgangsgebied tussen twee landschapstypen ligt, past zowel de huidige situatie als de nieuwe situatie in het landschap. Het betreft geen grote verandering, daarom zijn de landschapseffecten voor de zandgronden zijn licht positief (+/0) beoordeeld.

Verandering in ruimtelijk-visuele kenmerken

In variant A blijft de karakteristieke openheid van de voormalige veenontginning behouden. Door het verdwijnen van percelen voor de uitbreiding van de zandwinplas, verdwijnen zichtsturende rechte lijnen van het verkaveling- en slotenpatroon in het plangebied grotendeels wel. De effecten voor dit criterium zijn daarom licht negatief (0/-) beoordeeld.

Ook variant B volgt de rechte lijnen van de voormalige veenontginning. Hier wordt de openheid echter meer dan bij alternatief A aangetast door de aanplant van nieuwe bomenrijen en -groepen aan de zuidkant van de uitbreiding. De effecten op dit criterium voor deze variant zijn daarom negatief (-) beoordeeld.

In variant Cultuur+ verdwijnen de zichtsturende rechte lijnen van het verkaveling- en slotenpatroon in het plangebied. De rechte lijnen van de voormalige veenontginning worden wel benadrukt doordat de bosper-celen aan de westzijde van de beoogde uitbreiding iets zijn doorgetrokken in de zandwinningsplas, maar deze bospercelen verminderen de openheid van het gebied. Deze variant heeft vergelijkbare effecten als va-riant A, maar kent een groter ruimtebeslag. Daarom zijn de effecten voor dit criterium negatief (-) beoor-deeld.

Variant Natuur+ benadrukt de rechte lijnen van de voormalige veenontginning door de bomenrijen aan de westzijde van de beoogde uitbreiding iets door te trekken in de zandwinplas. Deze lijnen worden extra ver-sterkt door de rietranden langs de zonnevelden, welke direct gelegen zijn in dit deel van de plas. In deze va-riant zijn aan de noordzijde van de nieuwe plas drie Tiny houses voorzien. Deze bebouwing dient netjes in-gepast te worden in de opgaande beplanting, zodat er geen verrommeling van het landschap optreedt. De eilanden benadrukken de zichtlijnen van noord naar zuid. Door het versterken van de rechtlijnige cultuurhis-torische verkaveling zijn de effecten op dit criterium voor deze variant licht positief (+/0) beoordeeld.

6.3.4 Overzicht effectbeoordeling landschap

In tabel 6.5 is de effectbeoordeling op het thema landschap in de eindsituatie opgenomen. Voor de beoordeling op landschapspatronen, -structuren en -elementen is onderscheid gemaakt tussen de voormalige veenontginningen en de zandlandschappen, omdat de effecten op beide landschappen te uiteenlopend zijn om in één beoordeling te vatten. Variant A heefteen gering negatief effect (0/-) op de voormalige veenontginning, vanwege het toevoegen van wateroppervlak en het verdwijnen van perceelsgrenzen. Varianten B, Cultuur+ en Natuur+ hebben een neutraal effect (0) op het voormalig veenlandschap, doordat deze varianten aansluiten bij het oorspronkelijke rechtlijnige, open landschap. De effecten voor deze variant blijven zeer beperkt. Varianten B en Natuur+ hebben een licht positief effect (+/0) op het zandlandschap, omdat de zuidelijke natuurzone het karakter van het zandlandschap versterkt. Op ruimtelijk-visuele kenmerken scoort variant A gering negatief (0/-). Varianten B en Cultuur+ scoren negatief (-) doordat de boomgroepen de vergezichten vanuit het veenweidegebied voortijdig beëindigen en de openheid van het gebied verminderen. Variant Natuur+ is voor dit criterium licht positief beoordeeld, door het versterken van de rechtlijnige cultuurhistorische verkaveling.

Tabel 6.5 Samenvatting beoordeling thema landschap in de eindsituatie

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
landschapspatronen, -structuren, -elementen	0	Veen: 0/-	Veen: 0	Veen: 0	Veen: 0
		Zand: 0	Zand: +/0	Zand: 0	Zand: +/0
ruimtelijk-visuele kenmerken	0	0/-	-	-	+/0

6.4 Cultuurhistorie

6.4.1 Methode

De uitbreiding van de zandwinplas kan van invloed zijn op de cultuurhistorische kenmerken van het plangebied. Deze effecten kunnen optreden binnen het plangebied, zoals toegelicht in paragraaf 2.3. Voor het thema cultuurhistorie wordt op kwalitatieve wijze beoordeeld wat de effecten van de zandwinning en inrichtingsmaatregelen zijn op aanwezige aardkundige waarden. Er is een beoordeling gedaan op basis van een bureauonderzoek en veldverkenning Archeologie door Greenhouse Advies (bijlage 3) en beschikbare GIS kaarten. Op basis van expert judgement is een effectbeoordeling gedaan voor het volgende criterium:

- verandering in de kwaliteit van aardkundige waarden.

6.4.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase

Verandering in kwaliteit van aardkundige waarden

Ten zuiden van de operationele zandwinplas ligt een gebied met een hoge aardkundige waarde, een voormalig beekdal. Dit gebied strekt tot aan de westelijke rand van de natuurstrook ten zuiden van de operationele zandwinning. In variant A wordt de zandwinplas enkel uitbreid op het noordelijke perceel. Bij deze variant wordt daarom niet gewerkt in nabijheid van het gebied met hoge aardkundige waarden. In de varianten B, Cultuur+ en Natuur+ grenst de uitbreiding van de zandwinning aan de natuurstrook ten zuiden van de operationele plas. Dit betekent dat er voor geen van deze varianten in het gebied met hoge aardkundige waarden werkzaamheden worden uitgevoerd die de hoge aardkundige waarden kunnen aantasten. Daarom wordt het effect op aardkundige waarden voor alle varianten neutraal (0) beoordeeld.

6.4.3 Effectbeoordeling eindsituatie

Voor het thema cultuurhistorie treden de effecten hoofdzakelijk op tijdens de (uitbreiding van de) zandwinning, aangezien de grootste bodemingrepen plaatsvinden in de uitvoeringsfase. Beëindiging van de zandwinning en afronding van de inrichtingsmaatregelen heeft geen effect op het thema cultuurhistorie.

6.4.4 Overzicht effectbeoordeling cultuurhistorie

In tabel 6.6 is de effectbeoordeling voor het thema cultuurhistorie samengevat. Voor dit thema zijn enkel effecten in de uitvoeringsfase relevant; de inrichtingsmaatregelen hebben geen onderscheidend effect op dit thema. Voor alle varianten vinden de werkzaamheden plaats buiten het beekdal; het gebied met hoge aardkundige waarden. Daarom zijn alle varianten neutraal (0) beoordeeld.

Tabel 6.6 Samenvatting beoordeling thema cultuurhistorie in de uitvoeringsfase

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
aardkundige waarden	0	0	0	0	0

6.5 Archeologie

6.5.1 Methode

De uitbreiding van de zandwinplas kan van invloed zijn op de archeologische waarden van het plangebied. Deze effecten kunnen optreden binnen het plangebied, zoals toegelicht in paragraaf 2.3. Voor het thema

archeologie wordt op kwalitatieve wijze beoordeeld wat de effecten van de zandwinning zijn op aanwezige en verwachte archeologische waarden. Er is een beoordeling gedaan op basis van een bureauonderzoek, een veldverkenning archeologie en een proefsleuvenonderzoek door Greenhouse Advies (bijlage 3) en beschikbare GIS kaarten. Op basis van deze onderzoeken is een effectbeoordeling gedaan voor het volgende criterium:

- effecten op archeologische waarden.

In het bureauonderzoek en de veldverkenning is geconcludeerd dat aanvullend bodemonderzoek in het plangebied noodzakelijk is, om de archeologische waarden ter plaatse van de uitbreiding vast te stellen. Op basis van het proefsleuvenonderzoek is vastgesteld, dat archeologische sporen en vindplaatsen afwezig zijn en dat er een grote mate van verstoring in het plangebied heeft plaatsgevonden door verploeging. Het gehele plangebied is daarom vrijgesteld van verder archeologisch onderzoek.

6.5.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase

Effecten op archeologische waarden

In het noorden van het plangebied zijn drie terreinen van archeologische waarde aanwezig. Het zou hier mogelijk gaan om een Celtic field. In het veld- en bureauonderzoek zijn echter geen aanwijzingen aangetroffen die duiden op daadwerkelijke aanwezigheid van een Celtic field. Effecten van de werkzaamheden op deze archeologische waarde zijn daarmee uitgesloten.

Op 350 meter ten zuiden van het plangebied ligt de Ener- of Zwartendijksterschans. De werkzaamheden vinden plaats op geruime afstand van de schans en hebben daarmee geen direct effect op de schans. In de omgeving van de schans zijn buiten het plangebied de afgelopen jaren diverse vondsten gedaan. Het is mogelijk dat ook in het plangebied vondsten verborgen liggen die verbonden zijn aan het gebruik van de schans in het verleden.

Binnen het plangebied bevinden zich archeologische verwachtingen in het oostelijk deel van alle beoogde uitbreidingspercelen. In het oostelijk deel van het plangebied bestaat een (middel) hoge trefkans voor vondsten uit alle archeologische periodes. In het relatief hooggelegen deel kunnen archeologische resten verwacht worden in de vorm van verspreide begraving, (periodieke) bewoning en landgebruik. Voor het beekdal aan de oostzijde van het plangebied geldt een middelhoge verwachting. Hier worden resten verwacht die samenhangen met rituele handelingen, zoals deposities die bewust achtergelaten werden.

In alle varianten vindt de zandwinning plaats tot circa 15 meter onder NAP. Het kleileem is hier afgedekt met een relatief dun pakket dekzand (0,5 - 1,5 m dik). Dit betekent dat de werkzaamheden uitgevoerd worden in bodemlagen met archeologische verwachtingen. Op grond van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek is vastgesteld dat archeologische sporen en vindplaatsen afwezig zijn. Daarom is dit criterium voor alle varianten neutraal (0) beoordeeld, omdat werkzaamheden niet kunnen leiden tot een aantasting van archeologische waarden.

6.5.3 Effectbeoordeling eindsituatie

Voor het thema archeologie treden de effecten hoofdzakelijk op tijdens de (uitbreiding van de) zandwinning, aangezien de grootste bodemingrepen plaatsvinden in de uitvoeringsfase. Beëindiging van de zandwinning en afronding van de inrichtingsmaatregelen heeft geen effect op het thema archeologie.

6.5.4 Overzicht effectbeoordeling archeologie

In tabel 6.7 is de effectbeoordeling voor het thema archeologie samengevat. Voor dit thema zijn enkel effecten in de uitvoeringsfase relevant. Alle varianten overlappen deels met het gebied waar een (middel) hoge trefkans geldt voor archeologische vondsten. De werkzaamheden kunnen niet leiden tot een

aantasting van de archeologische waarden. Daarom is dit criterium voor alle varianten neutraal (0) beoordeeld.

Tabel 6.7 Samenvatting beoordeling thema archeologie in de uitvoeringsfase

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
archeologische waarden	0	0	0	0	0

6.6 Geohydrologie

6.6.1 Methode

De uitbreiding van de zandwinplas kan van invloed zijn op het grondwatersysteem in de omgeving van de plas. Voor het thema geohydrologie wordt op beoordeeld wat de effecten van de zandwinning en inrichtingsmaatregelen zijn op het grondwatersysteem. Er is een effectbeoordeling gedaan voor de volgende criteria:

- Effecten op het regionale grondwatersysteem;
- Effecten op waterkwaliteit en waterkwantiteit;
- Effecten op de omliggende gebruiksfuncties.

Voor het berekenen van de geohydrologische effecten van uitbreiding van zandwinplas Amerika zijn er berekeningen gemaakt met het MIPWA-grondwatermodel. Hiervoor is gebruik gemaakt van het MIPWA 4 model waarvan de bodemopbouw is gebaseerd op het REGIS v2.2 ondergrondmodel. Om de afgeleide effecten voor landbouw te bepalen is gebruik gemaakt van de HELP-200x applicatie van Wageningen Universiteit. De berekeningen zijn uitgevoerd voor variant Natuur+. Op basis van expert judgement zijn de effecten voor de overige varianten kwalitatief beoordeeld.

Het volledige onderzoek naar de effecten op het oppervlaktewater is opgenomen in bijlage 4. Het volledige onderzoek naar de effecten op het grondwatersysteem is te vinden in bijlage 5.

6.6.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase

Tijdens de uitvoeringsfase wordt de zandwinplas geleidelijk uitgebreid en vindt er steeds diepere ontgronding plaats. Hierdoor treden geohydrologische effecten geleidelijk aan op tot de situatie na volledige ontgronding is bereikt (de eindsituatie). Tijdens de zandwinning zijn er wel tijdelijk lokale effecten op grondwaterstanden te verwachten, maar deze leiden niet tot belangrijke effecten op het grondwatersysteem. De effectbeoordeling van de eindsituatie bevat daarom voor het thema geohydrologie een ‘worst case’-beoordeling. Daarmee wordt een effectbeoordeling voor de uitvoeringsfase hier verder buiten beschouwing gelaten.

6.6.3 Effectbeoordeling eindsituatie

Effecten op het regionale grondwatersysteem

De uitbreiding van de zandwinplas leidt in theorie tot twee type effecten op het regionale grondwatersysteem. Allereerst resulteert de ontgronding in het horizontaal worden van het verhang ter plaatse van de uitgebreide zandwinplas door het afgraven van het watervoerende pakket, Dit resulteert bij in een gemiddelde situatie een stijghoogteverlaging aan de zuidkant en een verhoging aan de noordkant. Daarnaast zorgt de uitbreiding van de zandwinplas voor een demping van de grondwaterfluctuatie door toename van de bergingscapaciteit van de plas in de eindsituatie. Een toename van de bergingscapaciteit betekent dat schommelingen in de grondwaterstand opgevangen kunnen worden. Ter plaatse van de plas

stijgt het grondwater hierdoor tijdens een natte situatie (GHG) minder hoog dan in de referentiesituatie en daalt de grondwaterstand in een droge situatie (GLG) minder dan in de referentiesituatie. Echter, gezien de aanwezigheid van de bestaande plas zal dit effect ook grotendeels al zijn opgetreden bij de aanleg en uitbreiding van de operationele zandwinning.

Variant Natuur+

De verwachte effecten zoals hierboven beschreven zijn bevestigd door de berekeningen met het MIPWA-grondwatermodel. In afbeelding 6.1 is de verschil contouren van de referentiesituatie ('huidige vergunde situatie') en de plansituatie voor variant Natuur+ weergeven voor de natte situatie (GHG). In de referentiesituatie is de huidige situatie ongewijzigd door autonome ontwikkelingen tot 2030. Rondom de uitbreiding van de zandwinning zal een daling van het grondwater optreden in een natte situatie. De daling rijkt aan de zuidzijde tot circa 230 meter, oostelijk van de uitbreiding tot circa 250 meter en aan de westzijde tot circa 180 meter van de zandwinplas. De daling van het grondwater is maximaal 0,55 meter direct naast de zandwinplas.

Afbeelding 6.1 Verschil contouren GHG voor de huidige vergunde situatie (referentiesituatie) en variant Natuur+

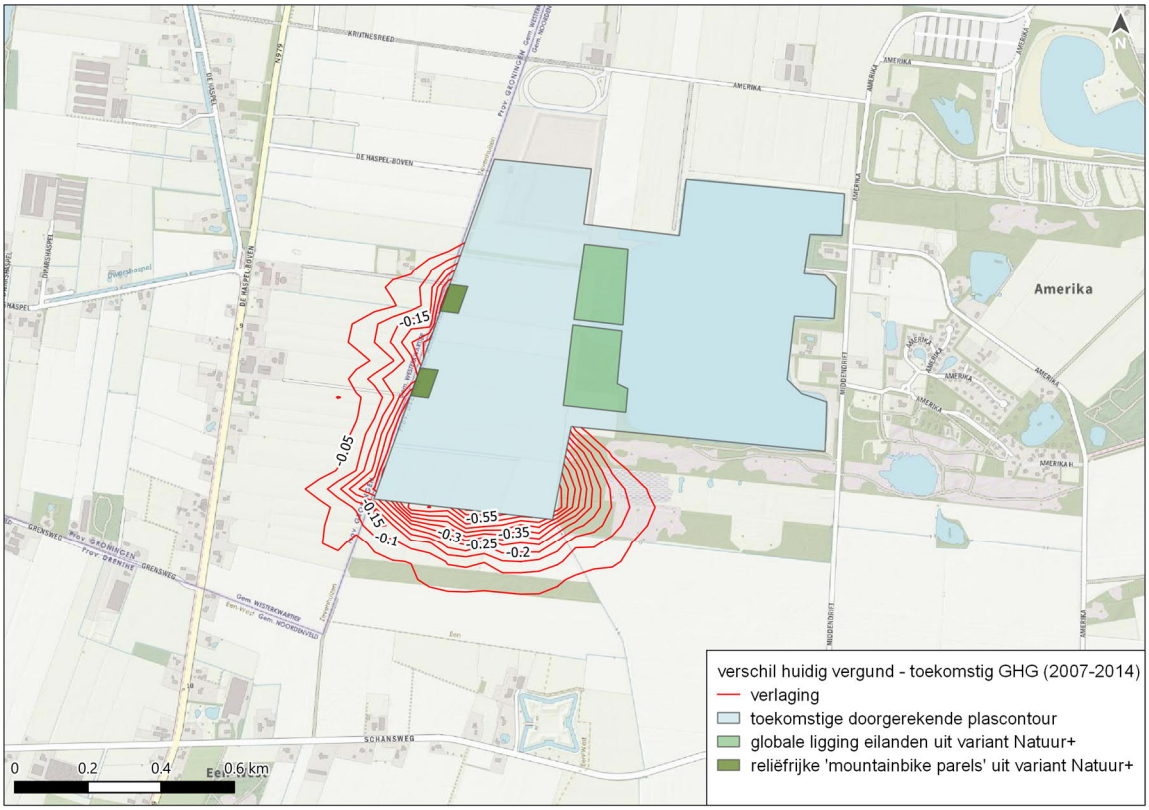

Op afbeelding 6.2 is te zien dat bij variant Natuur+ een verdroging optreedt bij de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) ten zuiden en westen van de uitbreiding. De daling van het grondwater is hier maximaal 0,20 meter direct naast de plas. Tot maximaal 350 meter van de uitbreiding treedt er een daling van het grondwater op in een droge situatie. Een daling van het grondwater met minimaal 5 centimeter treedt op tot maximaal 350 meter van de uitbreiding. Variant Natuur+ laat in een droge situatie een stijging van het grondwater zien aan de noordwestzijde, doordat de plas hier voorkomt dat grondwaterstanden dieper uitzakken.

Afbeelding 6.2 Verschil contouren GLG voor de huidige vergunde situatie (referentiesituatie) en variant Natuur+

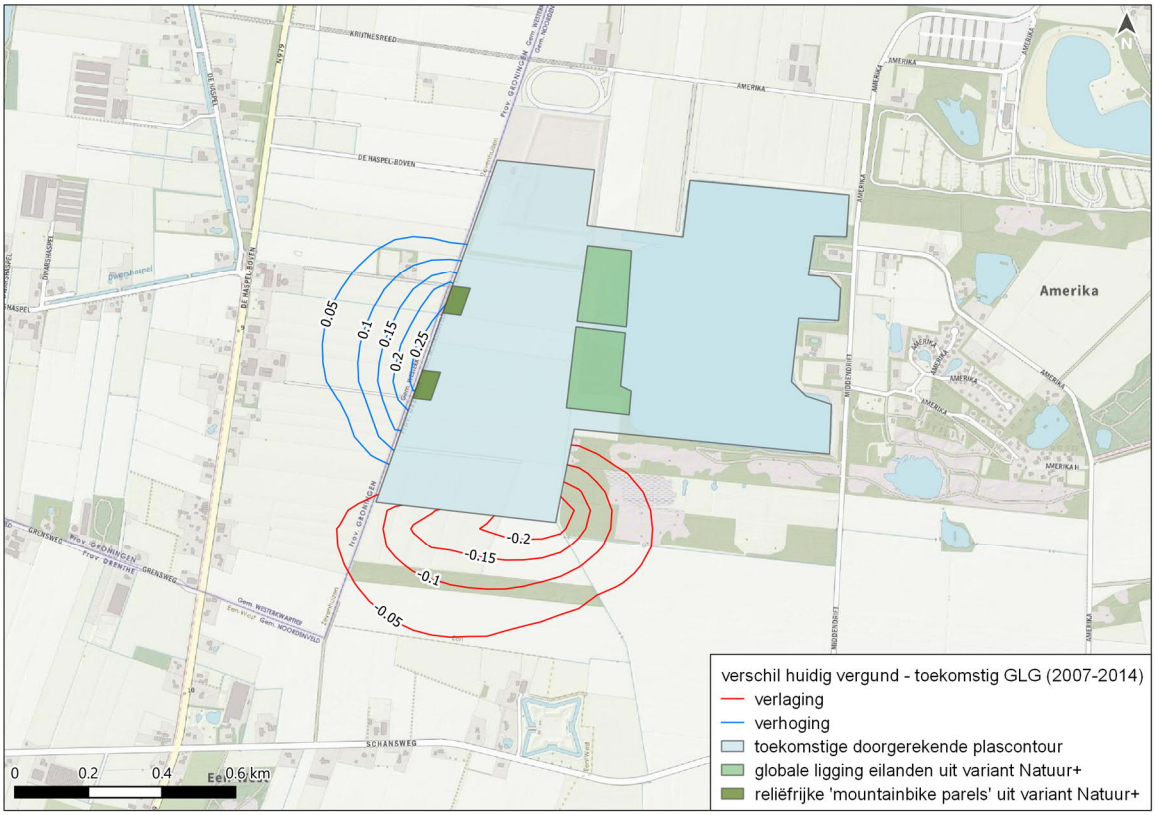

De berekeningen met het grondwatermodel laten zien dat de uitbreiding van de zandwinplas in variant Natuur+ leidt tot een verandering van het grondwaterpeil tot op maximaal 350 meter van de zandwinplas. De uitbreiding van de zandwinplas leidt dus alleen lokaal tot een kleine daling of stijging van het grondwater. De berekeningen laten zien dat de uitbreiding van de zandwinplas in vergelijking met de referentiesituatie geen effect heeft op het regionale grondwatersysteem. Daarom zijn de effecten van variant Natuur+ voor dit criterium neutraal (0) beoordeeld.

Varianten A, B en Cultuur+

Uit een analyse van de berekeningsresultaten voor variant Natuur+ blijkt dat het te ontgronden oppervlak bepalend is voor de effecten van de uitbreiding op het regionale grondwatersysteem. In varianten A en B zal minder zand gewonnen worden dan in variant Natuur+, waardoor deze varianten een kleiner ontgrondingsoppervlak hebben. De effecten van varianten A en B op het grondwatersysteem zijn daarom kleiner dan variant Natuur+ en worden ook neutraal (0) beoordeeld.

In variant Cultuur+ wordt de grootste hoeveelheid zand gewonnen van alle vier de varianten. Aanvullend op variant Natuur+, wordt in variant Cultuur+ meer zand geworden aan de zuidkant van de plas. Het ontgrondingsoppervlak in variant Cultuur+ is hierdoor relatief beperkt groter dan variant Natuur+. De effecten zullen daarom ook voor variant Cultuur+ beperkt blijven tot lokale effecten in het grondwatersysteem. Daarom worden de effecten voor variant Cultuur+ op dit criterium ook neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op waterkwaliteit en waterkwantiteit in de zandwinplas

Zoals bij het vorige criterium is beschreven heeft een zandwinplas lokaal effect op de grondwaterstanden. Het effect van de uitbreiding van een zandwinning is afhankelijk van de richting en de grondwaterstroming (isohypsenpatroon). Voor de zandwinplas Amerika geldt een isohypsenpatroon dat afloopt richting het noordwesten. Dit betekent dat bij uitbreiding van de plas richting het westen het plaspeil van de nieuwe plas lager zal zijn, omdat het grondwater hier lager staat. Doordat de bestaande zandwinplas en de uitbreiding in

de eindsituatie met elkaar verbonden zijn, kan het gehele peil in de plas iets lager worden. Dit heeft echter geen effecten op de waterkwantiteit van de plas.

In de referentiesituatie zal de zandwinplas, net zoals in de huidige situatie, niet zijn aangesloten op het oppervlaktewater. De plas wordt gevoed door het omliggende grondwater. Bij een hoge waterstand in 'De Gruppel' wordt de plas gevoerd door de watergang, wanneer het water als grondwater door de dunne zandstrook stroomt die de twee oppervlaktelichamen scheidt. In de plansituatie zal in alle varianten een inlaat gecreëerd worden, waardoor water uit de plas naar 'De Gruppel' (of Noordenveldsewijk) afgevoerd kan worden bij droogte. Hierbij wordt het water uit 'De Gruppel', welke een minder goede waterkwaliteit heeft dan de zandwinplas, niet de plas ingelaten. Er is een inlaat ontworpen die handmatig te openen en af te sluiten is, om te voorkomen dat de inlaat nog geopend is wanneer het peil in 'De Gruppel' gaat stijgen en er zo via de inlaat water uit 'De Gruppel' terugstroomt richting de plas. Daarmee heeft deze verbinding geen gevolgen voor de waterkwaliteit in de plas.

De uitbreiding van de zandwinplas heeft bij alle varianten geen effecten op de waterkwaliteit en -kwantiteit van de zandwinplas. Daarom zijn alle varianten als neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op de omliggende gebruiksfuncties

Door wijzigingen van grondwaterstanden kunnen er afgeleide effecten optreden op gebruiksfuncties in het gebied rondom de zandwinplas. Het is van belang om de verandering van grondwaterstanden te beoordelen in de context van de functie van een gebied. Zo kan een grondwaterstandsverhoging in een (te droog) natuurgebied positief worden beoordeeld, terwijl eenzelfde grondwaterstandsverhoging in een landbouwgebied als negatief kan worden beoordeeld. In dit MER is gekeken naar de effecten op natuur, bebouwing en landbouw.

In de directe nabijheid van het plangebied zijn geen Natura 2000-gebieden aanwezig. Het dichtstbijzijnde natuurgebied Bakkeveense Duinen ligt op ruim 2,5 km afstand. Dit ligt ver buiten het berekende invloedsgebied. Ten oosten van de bestaande plas liggen de Zuursche Duinen op circa 1,5 km. De effectcontouren rijken aan de oostkant van de plas tot circa 150 meter in een droge situatie; daarmee liggen de Zuursche Duinen ook ruim buiten het gebied waar een wijziging in de grondwaterstand optreedt. Daarmee heeft de uitbreiding van de zandwinplas voor alle varianten geen effecten op de gebruiksfunctie natuur. Bij de invulling van de natuurpercelen rondom de bestaande plas en de uitbreiding zal rekening gehouden worden met lokale veranderingen in het grondwatersysteem.

Rondom de zandwinplas zijn enkele woningen aanwezig. Het grondwatermodel laat zien dat de grondwaterstand in de droge en natte situatie verlaagd wordt ten opzichte van de referentiestand. De fluctuatie van de grondwaterstand wordt door de uitbreiding van de zandwinplas dus genivelleerd. Bovendien wordt er een watergang aangelegd aan de west- en zuidzijde van de plas. Door middel van peilbeheer in deze watergang zijn de effecten op grondwaterstanden voorbij deze watergang beperkt. Voor bebouwing kan een grote grondwater fluctuatie schadelijk zijn evenals een grondwaterstandsverhoging. Uitbreiding van de zandwinplas heeft in beide gevallen het tegenovergestelde effect, wat betekent dat er alle varianten geen schade aan gebouwen wordt verwacht op basis van verwachte veranderingen van grondwaterstanden.

Verandering van de grondwaterstanden kunnen ook effect hebben op de opbrengst van akkers. Met behulp van de HELP-200x applicatie van Wageningen Universiteit is gekeken naar de droogte- en natschade van gewassen voor variant Natuur+. Berekeningen laten zien dat de opbrengst door droogte- en natschade als gevolg van de zandwinning maximaal 3% toeneemt ten opzichte van de referentiesituatie op de percelen ten zuiden, westen of oosten van de uitbreiding. Voor varianten A en B zullen de effecten op landbouw kleiner zijn, vanwege het kleinere ontgrondingsoppervlak. De zandwinning heeft daarmee marginaal effect op de gebruiksfunctie landbouw. Daarnaast wordt er een inlaat gecreëerd tussen de plas en de Gruppel, waardoor water uit de plas naar de Gruppel afgevoerd kan worden bij droogte. Agrariërs kunnen dan van dit water gebruik maken voor hun percelen. In variant Cultuur+ wordt relatief beperkt meer zand gewonnen dan in variant Natuur+. De effecten voor variant Cultuur+ zullen daarom een beperkt groter gebied beslaan dan variant Natuur+.

Door de geringe verandering in de grondwaterstanden worden er in alle varianten geen effecten op de gebruiksfuncties natuur en bebouwing verwacht. In varianten A, B en Natuur+ vindt er een geringe verandering plaats in de toename van droogte- en natschade aan gewassen (maximaal 3 procent). In variant Cultuur+ zal de droogte- en natschade optreden op een groter gebied, maar naar verwachting nog steeds marginaal zijn. Alle varianten zijn daarom neutraal (0) beoordeeld.

6.6.4 Overzicht effectbeoordeling geohydrologie

In tabel 6.8 is de effectbeoordeling in de eindsituatie voor het thema geohydrologie samengevat. Voor dit thema is enkel de eindsituatie beoordeeld, omdat dit de 'worst case' effecten bevat. De uitbreiding en inrichting van de zandwinning hebben geen effect op het regionale grondwatersysteem, waterkwaliteit en lokale waterkwantiteit. Daarmee zijn er ook geen effecten op omliggende gebruiksfuncties te verwachten. De varianten zijn voor alle criteria neutraal (0) beoordeeld.

Tabel 6.8 Samenvatting beoordeling thema geohydrologie in de eindsituatie

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
regionale (grond)watersysteem	0	0	0	0	0
waterkwaliteit en waterkwantiteit	0	0	0	0	0
gebruiksfuncties	0	0	0	0	0

6.7 Bodem

6.7.1 Methode

Het project heef tot doel om te voorzien in (bouw)grondstoffen. De uitbreiding van de zandwinplas en de voorgenomen zandwinning kunnen ook invloed hebben op de kwaliteit van de bodem in het plangebied. Deze effecten kunnen optreden binnen het plangebied, zoals toegelicht in paragraaf 2.3. Er is een beoordeling gedaan op basis van een vooronderzoek bodem (bijlage 5) en een verkennend (water)bodemonderzoek.. Dit onderzoek is gedaan aan de hand van archief- en dossieronderzoek en een veldonderzoek. Op basis van het juridisch toetsingskader, bestaande uit de Wet bodembescherming (Wbb) en het Besluit bodemkwaliteit, zijn twee criteria vastgesteld:

- effecten op bodemkwaliteit;
- effecten op omvang grondverzet.

6.7.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase

Effecten op bodemkwaliteit

De uitbreiding van de zandwinning kan effect hebben op de bodemkwaliteit in het plangebied en de directe omgeving. Indien een bodemverontreiniging ontgraven of gesaneerd wordt, verbetert de (gemiddelde) bodemkwaliteit in een gebied. Uit het verkennend bodemonderzoek is gebleken dat er binnen het plangebied op twee locaties sprake is van (een ernstig geval van) bodemverontreiniging. Bij sanering van deze locaties zal de (gemiddelde) bodemkwaliteit binnen het plangebied verbeteren.

Varianten A, Cultuur+ en Natuur+ overlappen met de twee verdachte locaties in het plangebied: de puindam en de voormalige stortplaats. De bodem ter plaatse van deze locaties wordt gesaneerd of afgevoerd. De grootste bodemverontreiniging in het kader van de Wet bodembescherming verdwijnt hiermee. Dit

verbetert de gemiddeld bodemkwaliteit in het plangebied. Daarom zijn de effecten van dit criterium voor de varianten A, Cultuur+ en Natuur+ als zeer positief (++) beoordeeld.

In variant B blijven de stortplaats en de puindam behouden en blijft de meeste bodemverontreiniging achter in het plangebied. De huidige bodemkwaliteit blijft ongewijzigd. De effecten van dit criterium voor deze variant worden daarom als neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op omvang grondverzet

De uitbreiding zandwinning heeft effect op de omvang van het grondverzet. Ter plaats van onverdachte of voldoende onderzochte locaties kan grondverzet plaatsvinden op basis van de bodemkwaliteitskaart. Ter plaatse van de puindam dient de grond gescheiden te worden ontgraven. Daarnaast moet ter plaatse van de voormalige wegen de verharding van asfaltbrokken (geen bodem, maar een bouwstof) worden verwijderd. De (sterk) verontreinigde grond en het asfalt dienen te worden afgevoerd naar een erkende verwerker (buiten het plangebied).

Het gescheiden ontgraven, eventueel keuren en separaat afvoeren van grond-/bouwstoffen leidt niet tot een toename van grondverzet en grondstromen naar buiten het plangebied. Of er zand wordt afgevoerd of grond-/bouwstoffen maakt geen verschil in omvang van het grondverzet. Hiermee neemt de overlast voor de omgeving en de belasting voor het milieu (emissies) niet toe; dit wordt neutraal beoordeeld.

In zowel variant A, Natuur+ als Cultuur+ verdwijnen de stortplaats en de puindam. Ook verdwijnt de voormalige weg waar asfaltbrokken zijn waargenomen. Aangezien de verontreinigde bodem wordt gesaneerd of afgevoerd is er voor deze varianten sprake van gescheiden grondverzet en grondstromen, waarschijnlijk naar buiten het plangebied. Daarom zijn de effecten voor dit criterium voor deze varianten als negatief (-) beoordeeld.

In variant B blijven alle drie locaties behouden, waardoor geen aanvullend grondverzet of grondstromen noodzakelijk zijn. De effecten van dit criterium voor deze variant worden daarom als neutraal (0) beoordeeld.

6.7.3 Effectbeoordeling eindsituatie

Voor het thema bodem treden de effecten hoofdzakelijk op tijdens de (uitbreiding van de) zandwinning, aangezien dan de grootste bodemingrepen plaatsvinden. In de eindsituatie zijn de eventuele verontreinigen reeds gesaneerd. Bodemkwaliteit heeft dus geen invloed op inrichtingsmaatregelen. Beëindiging van de zandwinning en afronding van de inrichtingsmaatregelen hebben geen effect op het thema bodem.

6.7.4 Overzicht effectbeoordeling bodem

In tabel 6.9 is de effectbeoordeling in de uitvoeringsfase voor het thema bodem opgenomen. Varianten A, Cultuur+ en Natuur+ zijn onderscheidend vanwege de grootste impact op de bodemkwaliteit, en daarmee ook op grondverzet. Deze varianten bevatten de grootste uitbreiding en deze uitbreiding vindt ook plaats ter plekke van de grootste vermoedelijke bodemverontreinigingen (de puindam en voormalig stortplaats). Bij variant B blijven de verontreinigingen in stand, waarmee er geen aanvullend grondverzet is. De bodemkwaliteit verandert niet.

Tabel 6.9 Samenvatting beoordeling thema bodem in de uitvoeringsfase

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
bodemkwaliteit	0	++	0	++	++
grondverzet	0	0	0	0	0

6.8 Woon- en leefmilieu

6.8.1 Methode

De uitbreiding van de zandwinplas en de voorgenomen inrichtingsmaatregelen kunnen van invloed zijn op het woon- en leefmilieu. Deze effecten kunnen optreden in het plangebied, maar ook op omliggende woningen en wegen. Voor het thema woon- en leefmilieu wordt op kwalitatieve wijze beoordeeld wat de effecten van de zandwinning en inrichtingsmaatregelen zijn op verschillende aspecten van het woon- en leefmilieu. Op basis van expert judgement is een effectbeoordeling gedaan voor de volgende zeven criteria:

- effecten op de luchtkwaliteit;
- effecten op plaatsgebonden risico en groepsrisico (externe veiligheid);
- effecten op niet-gesprongen explosieven;
- effecten op de verkeersveiligheid;
- effecten op de beleefbaarheid van het landschap;
- verandering in stof- en stuifoverlast;
- effecten op mens en gezondheid.

Er is een beoordeling gedaan op basis van beschikbare GIS kaarten, zoals Atlas voor de Leefomgeving en Google Earth. Ook heeft er veldbezoek plaatsgevonden voor het criterium verkeersveiligheid. Voor het criterium ‘effecten op niet-gesprongen explosieven’ is een uitgebreid bureauonderzoek uitgevoerd (zie bijlage 8), waarin is onderzocht of er oorlog-gerelateerde handelingen of gebeurtenissen te achterhalen zijn, die duiden op de mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven (CE) in het plangebied. Hierbij is gebruik gemaakt van historisch-geografisch kaartmateriaal, literatuur, luchtfoto’s, lokale, regionale, provinciale en nationale archieven en gegevens van de Explosieve Opruimingsdienst. Ook is er onderzoek gedaan naar naoorlogse activiteiten die de kans op de aanwezigheid van CE in het plangebied hebben beïnvloed, zoals ontgravingen of de aanleg van kabels en leidingen. Hierbij is gebruik gemaakt van lokale en provinciale archieven, de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), een KLIC-melding, beeldmateriaal en kaartmateriaal.

Beoordelingskader luchtkwaliteit

In Nederland wordt de luchtkwaliteitsrichtlijn van de Europese Unie gehanteerd. De richtlijn bevat normen voor de concentraties van een aantal luchtverontreinigende stoffen in de buitenlucht ter bescherming van mens en natuur. De grenswaarden voor de maximaal toegestane concentraties luchtverontreinigende stoffen zijn opgenomen in bijlage 2 van de Wet milieubeheer. Voor zowel stikstofdioxide (NO_2) en fijnstof (PM_{10}) geldt een maximaal jaargemiddelde van 40 µg/m3.

Het aspect externe veiligheid

De uitbreiding van de zandwinning en de inrichtingsmaatregelen kunnen van invloed zijn op de externe veiligheid. In de ruimtelijke ordening gaat het bij externe veiligheid om de relatie tussen de risicovolle activiteit en haar omgeving. Het gaat bij externe veiligheid dan ook uitsluitend over slachtoffers buiten het terrein van de risicovolle activiteit (‘inrichting’). Bij externe veiligheid gaat het om de risico’s door:

- opslag, productie en het transport van gevaarlijke stoffen;
- het in werking hebben van windturbines en luchthavens.

Externe veiligheid is verankerd in diverse wet- en regelgeving. Binnen ruimtelijke ordening zijn de volgende besluiten van toepassing Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb), Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit) en Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). Om de effecten van de voorgenomen activiteit op externe veiligheid inzichtelijk te maken, wordt op basis van het Bevi onderscheidt gemaakt in het Plaatsgebonden Risico (PR) en het Groepsrisico (GR). Het Plaatsgebonden Risico is de kans dat een denkbeeldig persoon, die zich continu en onbeschermd op die plaats bevindt, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een calamiteit met een gevaarlijke stof. Dit risico mag onder normale omstandigheden voor burgers nergens groter zijn dan één op één miljoen (10-6) per jaar. Binnen deze contour mogen geen kwetsbare objecten aanwezig zijn. Het 'Groepsrisico' (GR) is de kans op een ongeval met veel dodelijke slachtoffers. De omschrijving in het Bevi luidt: ‘de cumulatieve kans per jaar dat ten minste 10, 100 of 1.000 personen overlijden als rechtstreeks

gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof of gevaarlijke afvalstof betrokken is'.

6.8.2 Effectbeoordeling uitvoeringsfase

Effecten op de luchtkwaliteit

De uitbreiding van de zandwinning heeft invloed op de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide. De uitstoot hangt samen met verkeer en gemotoriseerde werktuigen die de werkzaamheden rondom de zandwinning uitvoeren. Relatief grote concentraties aan fijnstof en stikstofdioxide kunnen leiden tot gezondheidsklachten, zoals hoesten of benauwdheid. Een toename in concentraties van stikstofdioxide en fijnstof leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Ook de uitstoot van koolstofdioxide (CO2) heeft effect op de luchtkwaliteit.

In de referentiesituatie wordt de concentratie fijnstof, stikstofdioxide en koolstofdioxide rondom het plangebied met name bepaald door verkeer (met name N979) en bedrijfsactiviteiten (waaronder agrarisch) in de omgeving. Door de beëindiging van zandwinning vóór 2030 is er in de referentiesituatie geen sprake van uitstoot door activiteiten in en rondom de zandwinning. Zandwinning draagt in principe bij aan een toename van concentraties door de toename aan vervoersstromen van- en naar het zanddepot en de inzet van uitstotend materieel. Echter, het aandeel van de uitstoot van de zandwinning is gering ten opzichte van de uitstoot door andere activiteiten in de omgeving, zoals de provinciale weg en agrarisch grondgebruik. Daarom geldt er bij de uitbreiding van de zandwinplas in alle varianten een lichte verslechtering van de luchtkwaliteit.

In 2006 is er voor de vorige uitbreiding van de zandwinplas onderzoek gedaan naar de luchtkwaliteit als gevolg van de uitbreiding van de toenmalige zandwinplas. Destijds werd berekend dat de uitbreiding van de zandwinning niet zou leiden tot een overschrijding van de vastgestelde grenswaarden voor fijnstof en stikstofdioxide [ref. 17]. In de plansituatie zullen er vergelijkbare werkzaamheden en verkeersbewegingen plaatsvinden als in de huidige situatie.

Anno 2020 zijn voertuigen en apparatuur verder ontwikkeld en gemiddeld schoner dan 15 jaar geleden. Als gevolg worden de resultaten uit het onderzoek uit 2006 als worst case beschouwd. Daarom kan gesteld worden dat de uitbreiding van de zandwinning niet zal leiden tot een overschrijding van de toegestane concentraties. Wel is er een lichte verslechtering van de luchtkwaliteit ten opzichte van de referentiesituatie. Daarmee worden de effecten op luchtkwaliteit in alle varianten licht negatief (0/-) beoordeeld.

Effecten op plaatsgevonden risico en groepsrisico (externe veiligheid)

In het plangebied is geen risicobron aanwezig in het kader van externe veiligheid (zie paragraaf 5.1.6). Ten zuiden van het plangebied is een plaatsgebonden risicocontour aanwezig, bij de buisleiding van Gasunie. Binnen deze risicocontour mogen geen kwetsbare objecten aanwezig zijn. In de referentiesituatie is groepsaccommodatie 't Eenerveld het enige (beperkt) kwetsbaar object dat aanwezig is in nabijheid van het plangebied. Deze groepsaccommodatie is gelegen buiten de plaatsgebonden risicocontour..

De risicocontour bevindt zich buiten het plangebied. Er worden geen werkzaamheden uitgevoerd binnen de risicocontour. In de uitvoeringssituatie worden geen gevaarlijke stoffen opgeslagen of getransporteerd, waardoor er ook geen risicobronnen worden toegevoegd aan het plangebied. Daarnaast worden er geen kwetsbare objecten toegevoegd aan het plangebied. Daarmee zijn effecten van het voornemen op externe veiligheid uitgesloten. Alle varianten zijn daarom neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Effecten op niet-gesprongen explosieven

Op een onbekend aantal plaatsen in Nederland liggen nog bommen, granaten en andere munitieartikelen uit de Tweede Wereldoorlog. Bij het spontaan aantreffen van explosieven ontstaat een verhoogd veiligheidsrisico doordat het explosief door beroering kan exploderen. Uit het vooronderzoek blijkt dat er geen bewijs is gevonden voor een verhoogd risico op het aantreffen van mogelijk achtergebleven

ontplofbare oorlogsresten. Daarmee zijn effecten van het voornemen op niet-gesprongen explosieven uitgesloten. Alle varianten zijn daarom neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Effecten op de verkeersveiligheid

Net zoals in de huidige situatie (zie paragraaf 5.1.6) zal het depot van de zandwinning Amerika in alle varianten worden ontsloten door de weg vanaf het depot naar de aansluiting op de N979. Het gewonnen zand wordt afgevoerd via de provinciale weg N979. De intensiteit waarmee het zand wordt afgevoerd verschilt niet tussen de varianten.

In de referentiesituatie is er geen sprake van zandwinning. Daarom resulteren alle varianten in een toename van het aantal verkeersbewegingen ten opzichte van de referentiesituatie. In de huidige situatie is de uitrit van de toegangsweg minder goed waarneembaar vanaf de N979 door de aanwezigheid van bomenrijen aan weerszijden van de weg en ontbrekende verlichting ter plaatse van de uitrit. Dit kan leiden tot onveilige verkeerssituaties, wanneer vrachtwagens de toegangsweg verlaten richting de N979. Echter, sinds de aanleg van de toegangsweg in 2008 zijn geen ongelukken toe te schrijven aan de kruising van de toegangsweg met de N979.

Verder op de N979 in zowel noordelijke als zuidelijke richting is een losliggend brom-/fietspad gelegen parallel naast de weg. Over grote lengte vindt hier dus geen interactie plaats tussen vrachtverkeer en (brom)fietsers. Enkel bij eventuele oversteekplaatsen kan een veiligheidsrisico ontstaan door de toename aan vrachtverkeer van de zandwinning tijdens de plansituatie. Eenmaal op de N979 gaat het vrachtverkeer van de zandwinning echter op in het andere verkeer op de N979, waardoor een eventuele verandering van de verkeersveiligheid elders op de N979 hier verder buiten beschouwing wordt gelaten.

De varianten bevatten geen aanpassing van de ontsluitingsweg, waardoor de huidige situatie ook zal gelden in de plansituatie. Door een toename van vrachtverkeer vanaf de zandwinning in vergelijking met de referentiesituatie, zouden er onveilige verkeerssituaties kunnen ontstaan ter plekke van de T-splitsing van de toegangsweg met de N979. Dit risico wordt niet realistisch geacht, vanwege het ontbreken van ongelukken in de afgelopen jaren. Daarom worden alle varianten licht negatief (0/-) beoordeeld. Deze effecten zijn te voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen).

Effecten op de beleefbaarheid van het landschap

Bij de uitbreiding van de zandwinning worden landbouwpercelen omgezet tot zandwinning en vinden er werkzaamheden met grote voertuigen plaats. Dit kan effect hebben op het vrije uitzicht vanaf woningen op het landschap, en daarmee op de beleefbaarheid van het landschap.

In alle varianten wordt de zandwinplas uitgebreid richting het westen. Hierdoor wordt het karakteristieke open landschap verkleind. De breedte van de uitbreiding bedraagt circa 400 m. Het vrije uitzicht ten zuiden van het depot neemt dus af met circa 400 m in vergelijking met de referentiesituatie. Tijdens de uitvoeringssituatie betekent dit ook dat het zicht op de werkzaamheden op de plas circa 400 m dichterbij komen voor de woningen langs de N979. Het huidige depot zal ook in de plansituatie met omliggende grondwal blijven bestaan. In de referentiesituatie zal het depot en omliggende grondwal na beëindiging van de zandwinning worden verwijderd. Voor de woningen met zicht op het depot zal de verte van het uitzicht daarom ook veranderen ten opzichte van de referentiesituatie. Voor woningen met zicht op de bestaande zandwinplas vanaf de Krijthesreed zal het uitzicht in de plansituatie ten opzichte van de referentiesituatie niet veranderen. Tijdens de uitvoeringssituatie zullen de werkzaamheden echter wel een rommeliger uitzicht geven. In de uitvoeringsfase is het werkgebied niet toegankelijk voor bezoekers.

Variant A betreft de kleinste ontgronding. De karakteristieke openheid van het landschap blijft in deze variant het meest behouden. Daarnaast geldt de verandering van het uitzicht in deze variant ook voor het kleinste aantal woningen. Woningen die zuidelijker op de N979 gelegen zijn behouden in deze variant hetzelfde uitzicht als in de referentiesituatie. De effecten voor variant A worden daarmee licht negatief (0/-) beoordeeld.

Bij varianten Cultuur+ en Natuur+ vindt de uitbreiding plaats over de gehele lengte van het plangebied. Voor alle woningen gelegen langs de N979 betekent dit een verandering van het uitzicht en de

beleefbaarheid van het landschap ten opzichte van de referentiesituatie. In vergelijking met de referentiesituatie nemen de vrije zichtlijnen hier grotendeels af met circa 400 m. Daarom worden de effecten voor varianten Cultuur+ en Natuur+ voor dit criterium negatief (-) beoordeeld.

Afgezien van een onderbreking vindt de uitbreiding bij variant B ook plaats over de gehele lengte van het plangebied. Hier treden dezelfde effecten op als beschreven onder variant Cultuur+ en Natuur+. Ook op het perceel waar de zandwinplas in vergelijking met varianten Cultuur+ en Natuur+ niet wordt uitgebreid, zal een vermindering van het uitzicht optreden, omdat de zichtlijnen op omliggende percelen opschuiven. Daarom worden de effecten voor variant B ook negatief (-) beoordeeld.

De negatieve effecten zijn bij alle varianten te verkleinen door het toepassen van mitigerende maatregelen.

Effecten op stof- en stuifoverlast

Ter plaatse van het depot naast de zandwinplas wordt zand verplaatst. Zand wordt uit de plas opgeslagen in het depot en gewonnen zand wordt overgeladen op tractoren en vrachtwagens voor vervoer. Zand is, zeker wanneer het droog is, stuifgevoelig. Het verstuiven van grote hoeveelheden zand kan overlast geven voor de omgeving.

In de referentiesituatie is de zandwinning beëindigd. In de omgeving vindt geen stof- en stuifoverlast plaats door verstoven zand van de zandwinning. Wel kunnen in droge periode de omliggende akkers verstuiven. In de plansituatie zal in alle varianten, net zoals in de huidige situatie, het gewonnen zand nat in het depot worden gezet. Rondom het depot is een grondwal aangelegd om stuifoverlast te voorkomen. Echter, er kan niet worden uitgesloten dat door verwaaiing op enig moment in droge perioden ook verstuiving van zand optreedt. Daarnaast zal Drenthe ook in de plansituatie in toenemende mate te maken krijgen met droogte [ref. 18], waardoor het natte zandmengsel sneller opdroogt. Hierdoor neemt de kans op verstuiving en stuifoverlast in alle varianten toe ten opzichte van de referentiesituatie.

In alle varianten kan verstuiving optreden. De varianten onderscheiden zich op de langdurigheid van de mogelijke overlast. Variant A heeft betreft de kleinste uitbreiding en daardoor ook een significant kortere ontgrondingsduur. Voor variant A zijn de effecten daarom licht negatief (0/-) beoordeeld.
De ontgrondingsduur tussen de varianten B, Cultuur+ en Natuur+ verschillen nauwelijks. Vanwege de langere ontgrondingsduur en langere overlast voor de omgeving zijn de varianten negatief (-) beoordeeld.

De negatieve effecten zijn bij alle varianten te verkleinen door het toepassen van mitigerende maatregelen.

Effecten op mens en gezondheid

In de MER-richtlijn is voorgeschreven dat er aandacht moet worden besteed aan de effecten van projecten op mens en gezondheid. Effecten op geluidsoverlast, luchtkwaliteit en stof- en stuifoverlast worden als apart criterium beschouwd. Ook licht en geurhinder kunnen bij werkzaamheden van invloed zijn op mens en gezondheid. Geuroverlast is bij zandwinning niet aan de orde. Daarom worden in dit MER enkel de effecten op lichthinder beoordeeld.

Rondom het bestaande zanddepot is een grondwal aangelegd, waarmee het depot en de werkzaamheden aan het zicht van de omliggende woningen wordt onttrokken. Deze grondwal beperkt tevens eventuele lichthinder van werkzaamheden in een verlicht depot. Ook is er een grondwal aangelegd tegenover de in-/uitrit van de toegangsweg naar de zandwinning. Deze grondwal beperkt lichthinder van werkzaamheden in een verlicht depot en het verkeer.

Daarnaast kan eventuele lichthinder in de uitvoeringsfase van het project ‘s nachts ontstaan door de koplampen van passerende vrachtwagen op de N979. De zandwinning is doorgaans niet in werking tussen 17.00-07.00 uur (volgens de geldende vergunning tussen 19.00 - 7.00 uur). Lichthinder vindt daarom alleen plaats in de wintermaanden, wanneer het om 07.00 uur nog donker is. Het aantal vrachtwagens dat in de (vroege) ochtend gebruik maakt van de N979 is slechts een deel van het verkeer dat gebruik maakt van de N979 in de referentiesituatie. Het overige autoverkeer zal de grootste eventuele hinder veroorzaken. Daarom mag verwacht worden dat het effect van de eventuele extra lichthinder door vrachtwagens niet onderscheidend is tijdens de uitvoeringsfase. Ook van het verlichtte depot wordt in de wintermaanden geen

effecten verwacht, vanwege de grondwallen die het zicht op het depot en verkeer op de toegangsweg doorbreken. De verlichting die het depot nog uitstraalt zal wel zichtbaar zijn, maar zal geen effect hebben op mens en gezondheid. Daarom zijn de effecten voor alle varianten neutraal (0) beoordeeld.

6.8.3 Effectbeoordeling eindsituatie

Effecten op de luchtkwaliteit

In de eindsituatie zal het gebied in alle varianten voornamelijk gebruikt worden als natuurgebied, met ruimte voor extensieve recreatie. De zandwinning is in alle varianten beëindigd. De extensieve recreatie leidt naar verwachting niet tot een onderscheidende toe- of afname van verkeersbewegingen, welke invloed hebben op de luchtkwaliteit. Ook in de referentiesituatie is de zandwinning verlaten. Daarom worden de effecten voor alle varianten in de eindsituatie als neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op plaatsgebonden risico en groepsrisico (externe veiligheid)

In het plangebied is geen risicobron aanwezig in het kader van externe veiligheid (zie paragraaf 5.1.6). Ten zuiden van het plangebied is een plaatsgebonden risicocontour aanwezig, bij een buisleiding van Gasunie. De plaatsgebonden risicocontour bevindt zich buiten het plangebied. Er worden geen inrichtingswerkzaamheden uitgevoerd binnen de risicocontour. Ook worden er geen kwetsbare objecten toegevoegd aan het plangebied. Daarmee zijn effecten van het voornemen op externe veiligheid uitgesloten. Alle varianten zijn daarom neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Effecten op niet-gesprongen explosieven

Op een onbekend aantal plaatsen in Nederland liggen nog bommen, granaten en andere munitieartikelen uit de Tweede Wereldoorlog. Bij het spontaan aantreffen van explosieven ontstaat een verhoogd veiligheidsrisico doordat het explosief door beroering kan exploderen. Uit het vooronderzoek blijkt dat er geen bewijs is gevonden voor een verhoogd risico op het aantreffen van mogelijk achtergebleven ontplofbare oorlogsresten. Daarmee zijn effecten van het voornemen op niet-gesprongen explosieven uitgesloten. Alle varianten zijn daarom neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie.

Effecten op de verkeersveiligheid

In de eindsituatie is zandwinning in alle varianten beëindigd. Hierdoor is ook het vrachtverkeer verbonden aan de zandwinning ten einde. Verkeersbewegingen zullen met name plaatsvinden ten behoeve van extensieve recreatie. De mogelijkheden tot recreatie bevinden zich in alle varianten ten oosten en ten zuiden van de zandwinplas. De huidige ontsluitingsweg naar het zanddepot zal niet meer gebruikt worden in de eindsituatie. Daarmee is de zandwinplas ook niet meer direct ontsloten via de N979. In de referentiesituatie is reeds verkeer aanwezig op de weg ‘Amerika’ ten oosten van de zandwinning, welke toegang geeft tot de diverse recreatieve uitspanningen daar aanwezig. De zandwinplas is slechts toegankelijk voor extensieve recreatie en zal naar verwachting niet leiden tot een enorme toename aan bezoekers. Hierdoor zal er in de eindsituatie geen merkbare toename aan verkeersbewegingen zijn ten opzichte van de referentiesituatie. De varianten leiden dan ook niet tot een verandering in de verkeersveiligheid. Daarom worden de effecten voor alle varianten in de eindsituatie als neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op de beleefbaarheid van het landschap

In de eindsituatie zal de bestaande zandwinning en de uitbreiding in alle varianten zijn voorzien van beplanting langs de oevers. Een deel van deze beplanting is in de referentiesituatie al aanwezig. De inrichting van de bestaande zandwinplas is in alle varianten gelijk.

In variant A wordt de karakteristieke openheid van het landschap ook in de eindsituatie het meest behouden, doordat deze variant relatief gezien de kleinste uitbreiding betreft. Rondom de uitgebreide zandwinning worden enkele bomenrijen aangeplant. Deze nemen het zicht op de plas weg, en sluiten aan bij de al bestaande beplanting rondom de bestaande zandwinplas. Vanwege het relatief kleine oppervlak waarop de inrichtingsmaatregelen worden genomen en aansluiting op de bestaande beplanting, wordt variant A neutraal (0) beoordeeld voor dit criterium.

Variant B kent een grotere uitbreiding dan variant A en heeft daarom ook over grotere lengte effect op de openheid en beleefbaarheid van het landschap. In de eindsituatie zal bij variant B nieuwe bomenrijen en -groepen aan de zuidkant van de uitbreiding worden geplant, welke aansluiten bij omliggende natuur. Deze natuurontwikkeling is voorzien op agrarische percelen, waardoor de bomen lichtelijk meer massa geven aan voorheen open gebied. De toegankelijk van het landschap en nieuwe natuur rondom de plas verbetert niet ten opzichte van de referentiesituatie. De effecten voor variant B zijn licht negatief (-/0) beoordeeld.

Variant Cultuur+ kent net als varianten B en Natuur+ een grotere uitbreiding dan variant A. Echter, variant Cultuur+ omvat minder natuurontwikkeling. Zo vindt er geen natuurontwikkeling plaats ten zuiden van de uitbreiding en zullen ten opzichte van de referentiesituatie slechts enkele bomenrijen worden toegevoegd. Door de inrichtingsmaatregelen bij variant Cultuur+ wordt de openheid in het gebied daardoor nauwelijks aangetast. De toegankelijk van het landschap en nieuwe natuur rondom de plas verbetert niet ten opzichte van de referentiesituatie. De beleefbaarheid van het gebied verandert minimaal ten opzichte van de referentiesituatie. De effecten voor variant Cultuur+ worden daarom neutraal (0) beoordeeld.

Net als variant B kent variant Natuur+ een grotere uitbreiding dan variant A. De bomenrijen ten westen van de beoogde zandwinning accentueren de bestaande lijnstructuren en benadrukken de openheid van het gebied. De nieuwe bomenrijen en -groepen aan de zuidkant van de uitbreiding geven lichtelijk meer massa aan voorheen open gebied. In variant Natuur+ zijn wandel-, struin- en mountainbikepaden ontworpen langs de nieuwe plas, waardoor de nieuwe natuur toegankelijk wordt en bezoekers het nieuwe landschap kunnen beleven. Daarom is variant Natuur+ positief (+) beoordeeld.

Effecten op stof- en stuifoverlast

Tijdens de eindsituatie is de zandwinning, net zoals in de referentiesituatie, beëindigd. Na beëindiging van de zandwinning blijven er geen open vlaktes zand achter. De voorgestelde inrichtingsmaatregelen, zoals bos- en struweelzones en natuurvriendelijke oevers, hebben geen effect op verstuiving. Daarom zijn alle varianten in de eindsituatie neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op mens en gezondheid

Tijdens de eindsituatie is de zandwinning ingericht als natuurgebied en biedt het mogelijkheden voor extensieve recreatie. Zoals gebruikelijk is de natuur niet toegankelijk tussen zonsopkomst en zonsondergang. Ook zullen er geen verlichte activiteiten of gebouwen aanwezig zijn. In geen van de varianten zijn activiteiten of maatregelen voorzien die effect hebben op licht. Daarom zijn alle varianten neutraal (0) beoordeeld.

6.8.4 Overzicht effectbeoordeling woon- en leefmilieu

In tabel 6.10 en tabel 6.11 is de samenvatting van de effectbeoordeling voor het thema woon- en leefmilieu opgenomen. De zandwinning in de uitvoeringsfase is bepalend voor een groot deel van de effecten voor dit thema. Zo kan de uitbreiding in alle varianten leiden tot een lichte verslechtering van de luchtkwaliteit en verkeersveiligheid, en daarmee tot licht negatieve effecten voor deze criteria. Ook leidt de uitbreiding tot een afname van het open karakter van het landschap en toename van stof- en stuifoverlast. Dit geldt het minst voor variant A vanwege het kleinste te ontgronden oppervlak. Variant A heeft daardoor ook de kortste ontgrondingsduur en daardoor dan ook de kortste duur waarop stof- en stuifoverlast plaats vindt. De uitbreiding van de zandwinning leidt niet tot effecten voor de criteria externe veiligheid, niet gesprongen explosieven en mens en gezondheid.

De varianten zijn voor de meeste criteria in de eindsituatie neutraal beoordeeld. De inrichtingsmaatregelen leiden binnen het thema woon- en leefmilieu enkel tot een lichte beperking van de beleefbaarheid van het landschap in variant B.. De variant Natuur + heeft daarentegen een positief effect op de beleefbaarheid van het landschap vanwege de aanleg van wandel-, struin- en mountainbikepaden langs de nieuwe plas, waardoor de nieuwe natuur toegankelijk wordt en bezoekers het nieuwe landschap kunnen beleven. Ook wordt de openheid van het landschap benadrukt. Verder leiden de inrichtingsmaatregelen en het gebruik van het gebied als natuurgebied met extensieve recreatie niet tot effecten in vergelijking met de referentiesituatie

Tabel 6.10 Samenvatting beoordeling thema woon- en leefmilieu in de uitvoeringsfase

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
luchtkwaliteit	0	0/-	0/-	0/-	0/-
plaatsgebonden en groepsrisico	0	0	0	0	0
NGE	0	0	0	0	0
verkeersveiligheid	0	0/-	0/-	0/-	0/-
beleefbaarheid landschap	0	0/-	-	-	-
stof- en stuifoverlast	0	0/-	-	-	-
mens en gezondheid	0	0	0	0	0

Tabel 6.11 Samenvatting beoordeling thema woon- en leefmilieu in de eindsituatie

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
luchtkwaliteit	0	0	0	0	0
plaatsgebonden en groepsrisico	0	0	0	0	0
NGE	0	0	0	0	0
verkeersveiligheid	0	0	0	0	0
beleefbaarheid landschap	0	0	0/-	0	+
stof en stuifoverlast	0	0	0	0	0
mens en gezondheid	0	0	0	0	0

6.8.5 Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de licht negatieve effecten voor verkeersveiligheid in de uitvoeringsfase te mitigeren, wordt aanbevolen om ter hoogte van de uitrit twee stuks bomen aan weerszijden van de toegangsweg te kappen, zodat het zicht op de N979 en vice versa toeneemt. Door een toename van zicht kunnen schrikreacties en plotselinge rembewegingen beter voorkomen worden. Hierdoor kan de verkeersveiligheid verbeterd worden. Na het uitvoeren van deze mitigerende maatregel wordt het criterium verkeersveiligheid voor alle varianten neutraal (0) beoordeeld.

Om de negatieve effecten op de beleefbaarheid van het landschap tijdens de uitvoeringsfase te mitigeren, wordt voorgesteld om een deel van de inrichtingsmaatregelen al toe te passen tijdens de uitvoeringsfase. Door het al aanleggen van bos- en struweelzones en bomen wordt het zicht op de werkzaamheden tijdens de uitvoeringsfase weggenomen. Hierdoor is er vanaf woningen en de weg minder verstoring aanwezig in het landschap. Ook wordt voorgesteld om het grondlichaam om het depot tijdens de uitvoeringsfase al in te richten met beplanting. Door de beplanting van het depot te laten aansluiten met de groenzones rondom de plas, kan het grondlichaam rondom het depot zo meer worden opgenomen in het landschap. Ondanks deze maatregelen worden de vrije zichtlijnen in alle varianten verkort. Na toepassing van mitigerende maatregelen worden alle varianten daarom licht negatief (0/-) beoordeeld.

Om de negatieve effecten van stof- en stuifoverlast te mitigeren, zal een drietal maatregelen getroffen worden. Allereerst zullen op de depotwallen aan de noord- en westzijde windbreekschermen geplaatst worden. Deze schermen zijn een aanvulling op het bestaande windbreekscherm aan de oostzijde. Ten tweede zal het zanddepot tot maximaal 1,5 meter onder de kruin van het depot volgespoten worden. Tot

slot kan er een cellulose-laag worden aangebracht. Door het toepassen van deze maatregelen kan het zand minder verstuiven bij wind en kan stof- en stuifoverlast in de omgeving sterk verminderd worden. Na uitvoeren van de mitigerende maatregelen worden alle varianten neutraal (0) beoordeeld voor dit criterium.

Het toepassen van mitigerende maatregelen leidt tot aanpassing in de effectbeoordeling voor de thema's verkeersveiligheid, beleefbaarheid van het landschap en stof- en stuifoverlast. In tabel 6.12 is de beoordeling voor het thema woon- en leefmilieu in de uitvoeringsfase na het toepassen van mitigerende maatregelen samengevat.

Tabel 6.12 Samenvatting beoordeling thema woon- en leefmilieu in de uitvoeringsfase na toepassen mitigerende maatregelen

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
luchtkwaliteit	0	0/-	0/-	0/-	0/-
plaatsgebonden en groepsrisico	0	0	0	0	0
NGE	0	0	0	0	0
verkeersveiligheid	0	0	0	0	0
beleefbaarheid landschap		0/-	0/-	0/-	+
stof- en stuifoverlast	0	0	0	0	0
mens en gezondheid	0	0	0	0	0

6.9 Samenvatting effectenbeoordeling

Een samenvatting van de beoordeling van de effecten in de uitvoeringsfase van de varianten A, B, Cultuur+ en Natuur+ ten opzichte van de referentiesituatie is opgenomen in tabel 6.13. In de uitvoeringsfase zien we dat op de volgende criteria de varianten leiden tot positieve of negatieve effecten in vergelijking met de referentiesituatie:

- flora en fauna:
  - alle varianten zijn negatief beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie op het criterium flora en fauna doordat verstoring van broedvogels door trillingen of geluid niet uit te sluiten is. Deze verstoring is verboden op grond van de Wet Natuurbescherming;
- bodemkwaliteit:
  - variant A en varianten Cultuur+ en Natuur+ zijn zeer positief beoordeeld, omdat in deze varianten de bodemkwaliteit sterk verbetert door sanering van de vermoedelijke verontreinigingen: de voormalig stortplaats en puindam. In variant B blijft de verontreiniging in de grond, waardoor deze neutraal is beoordeeld;
- grondverzet:
  - varianten A, Cultuur+ en Natuur+ zijn neutraal beoordeeld, omdat in deze varianten het grondverzet niet toeneemt door de benodigde sanering in relatie tot de afvoer van zand. In variant B blijft de verontreiniging in de grond, waardoor er geen verandering is in grondverzet;
- geluidsgevoelige functies:
  - tijdens de uitvoeringsfase neemt de geluidsbelasting door de werkzaamheden in alle varianten toe ten opzichte van de referentiesituatie. Dit geldt voor zes woningen. Daarom worden alle varianten volgens dit criterium volgens het beoordelingskader licht negatief beoordeeld;
- luchtkwaliteit:
  - in alle varianten vindt er een toename plaats in uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide tijdens de uitvoeringsfase ten opzichte van de referentiesituatie, wat leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Echter, het aandeel van de uitstoot van de zandwinning is gering ten opzichte van de uitstoot door andere activiteiten in de omgeving, zoals de provinciale weg en agrarisch grondgebruik. In geen van de gevallen leidt dit tot een overschrijding van de toegestane

concentraties. Daarom worden de effecten op luchtkwaliteit in alle varianten licht negatief beoordeeld;

- verkeersveiligheid:
  - alle varianten resulteren in een toename van het aantal verkeersbewegingen ten opzichte van de referentiesituatie. Dit betreft met name vrachtwagens en tractoren. Door een toename van vrachtverkeer vanaf de zandwinning in vergelijking met de referentiesituatie, zouden er onveilige verkeerssituaties kunnen ontstaan ter plekke van de T-splitsing van de toegangsweg met de N979. Dit risico wordt niet reëel geacht, vanwege het ontbreken van ongelukken in de afgelopen jaren. Alle varianten worden daarom licht negatief beoordeeld;
- beleefbaarheid van het landschap:
  - variant A wordt licht negatief beoordeeld, omdat de karakteristieke openheid en het vrije uitzicht in het plangebied gedeeltelijk verloren gaat door de uitbreiding van de zandwinplas. Voor varianten B, Cultuur+ en Natuur+ geldt een groter ruimtebeslag, waardoor deze varianten het uitzicht en beleefbaarheid van het landschap over een groter oppervlak aantasten. Deze varianten zijn negatief beoordeeld;
- stof- en stuifoverlast:
  - in alle varianten vindt een toename van stuifoverlast plaats doordat verwaaiing kan leiden tot verstuiving van het gewonnen zand in het depot. Vanwege de kortere ontgrondingsduur (en duur waarop stuifoverlast kan optreden) is variant A licht negatief beoordeeld. Vanwege de langere ontgrondingsduur en langere overlast voor de omgeving zijn de overige varianten negatief beoordeeld voor dit aspect.

Tabel 6.13 Samenvatting effectbeoordelingen in de uitvoeringsfase

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
Natuur					
Natura 2000-gebieden	0	0	0	0	0
NNN-gebieden	0	0	0	0	0
flora en fauna	0	-	-	-	-
Landschap	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t	n.v.t
Cultuurhistorie					
aardkundige waarden	0	0	0	0	0
Archeologie					
archeologische waarden	0	0	0	0	0
Geohydrologie	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Bodem					
bodemkwaliteit	0	++	0	++	++
grondverzet	0	0	0	0	0
Geluid					
geluidsgevoelige functies	0	0/-	0/-	0/-	0/-
natuur	0	0	0	0	0
Woon- en leefmilieu					
luchtkwaliteit	0	0/-	0/-	0/-	0/-
plaatsgebonden en groepsrisico	0	0	0	0	0
NGE	0	0	0	0	0
verkeersveiligheid	0	0/-	0/-	0/-	0/-

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
beleefbaarheid landschap	0	0/-	-	-	-
stof- en stuifoverlast	0	0/-	-	-	-
mens en gezondheid	0	0	0	0	0

Een samenvatting van de beoordeling van de effecten in de eindsituatie van de varianten A, B, Cultuur+ en Natuur+ ten opzichte van de referentiesituatie is opgenomen in tabel 6.14. In de eindsituatie zien we dat op de volgende criteria de varianten leiden tot positieve of negatieve effecten in vergelijking met de referentiesituatie:

- NNN-gebieden:
  - de voorgestelde inrichtingsmaatregelen in varianten B en Natuur+ sluiten goed aan bij de inrichting van het NNN-gebied in de referentiesituatie en de soorten die reeds aanwezig zijn. Daarom zijn deze varianten zeer positief beoordeeld. De inrichtingsmaatregelen in varianten A en Cultuur+ zijn kleiner in oppervlak, sluiten minder goed aan op de bestaande natuur en zijn minder divers. Daarom zijn deze varianten voor dit criterium licht positief beoordeeld;
- flora en fauna:
  - door een relatief kleine toevoeging van nieuwe natuur (bos- en struweelzones en water), welke niet aansluit bij de bestaande natuur worden varianten A en Cultuur+ licht positief beoordeeld. Variant B kent een groter oppervlak aan wateroppervlak en bos- en struweelzones die worden toegevoegd, welke aansluiten bij de bestaande natuur ten zuiden van het perceel, en is daarom positief beoordeeld. In variant Natuur+ worden daarnaast ook eilanden en natuurvriendelijke oevers voorgesteld, welke een diverse natuurontwikkeling tot gang kan brengen. Dit is zeer positief beoordeeld;
- landschapspatronen, - structuren, -elementen:
  - variant A heeft een licht negatief effect op het landschap van de voormalige veenontginningen omdat het gebruik afwijk van het oorspronkelijk agrarisch landgebruik, perceelsgrenzen verdwijnen. Wel wordt er in het landschapsontwerp rekening gehouden met de rechtlijnige verkavelingsstructuur. Varianten B en Natuur+ hebben een licht positief effect op de structuren van het zandlandschap, door de uitbreiding van de zuidelijke natuurzone met bos- en struweelzones afgewisseld met droge en natte heide. Dit versterkt het landschapsbeeld van de zandgronden;
- ruimtelijk-visuele kenmerken:
  - in alle varianten verdwijnen zichtsturende rechte lijnen van het verkavelingspatroon door het verdwijnen van de agrarische percelen. Varianten B en Cultuur+ scoren negatief doordat nieuwe boomgroepen ten zuiden en ten westen van het plangebied de vergezichten van het veenweidegebied voortijdig beëindigen en bospercelen meer massa geven aan voorheen open gebied. Vanwege het kleinere ruimtebeslag in variant A, zijn de effecten licht negatief beoordeeld. Variant Natuur+ is voor dit criterium licht positief beoordeeld, door het versterken van de rechtlijnige cultuurhistorische verkaveling.;
- beleefbaarheid van het landschap:
  - In de eindsituatie zal bij variant B nieuwe bomenrijen en -groepen aan de zuidkant van de uitbreiding worden geplant, welke aansluiten bij omliggende natuur. Deze natuurontwikkeling is voorzien op agrarische percelen, waardoor de bomen lichtelijk meer massa geven aan voorheen open gebied. Dit is licht negatief (0/-) beoordeeld. Variant Natuur + heeft daarentegen een positief effect op de beleefbaarheid van het landschap vanwege de aanleg van wandel-, struin- en mountainbikepaden langs de nieuwe plas, waardoor de nieuwe natuur toegankelijk wordt en bezoekers het nieuwe landschap kunnen beleven. Ook wordt de openheid van het landschap benadrukt, waardoor variant Natuur+ positief (+) is beoordeeld.

Tabel 6.14 Samenvatting effectbeoordelingen in de eindsituatie

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
Natuur					
Natura 2000-gebieden	0	0	0	0	0
NNN-gebieden	0	+/0	++	+/0	++
flora en Fauna	0	+/0	+	+/0	++
Landschap					
landschapspatronen, -structuren, -elementen	Veen: 0 Zand: 0	Veen: 0/- Zand: 0	Veen: 0 Zand: +/0	Veen: 0 Zand: 0	Veen: 0 Zand: +/0
ruimtelijk-visuele kenmerken	0	0/-	-	-	+/0
Cultuurhistorie	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Archeologie	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Geohydrologie					
regionale (grond)watersysteem	0	0	0	0	0
waterkwaliteit en waterkwantiteit	0	0	0	0	0
gebruiksfuncties	0	0	0	0	0
Bodem	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Geluid					
geluidsgevoelige functies	0	0	0	0	0
natuur	0	0	0	0	0
Woon- en leefmilieu					
luchtkwaliteit	0	0	0	0	0
plaatsgebonden en groepsrisico	0	0	0	0	0
NGE	0	0	0	0	0
verkeersveiligheid	0	0	0	0	0
beleefbaarheid landschap	0	0	0/-	0	+
stof- en stuifoverlast	0	0	0	0	0
mens en gezondheid	0	0	0	0	0

Voor een aantal thema's zijn mitigerende maatregelen voorgesteld, om negatieve effecten te voorkomen. Een samenvatting van de beoordeling van de effecten in de uitvoeringsfase van de varianten A, B, Cultuur+ en Natuur+ ten opzichte van de referentiesituatie, na het uitvoeren van de mitigerende maatregelen is opgenomen in tabel 6.15. Deze maatregelen leiden bij de volgende criteria tot een aanpassing van de beoordeling:

- flora en fauna:
  - bij alle varianten kunnen aanwezige broedvogels verstoord worden. Dit wordt gemitigeerd door te werken buiten het broedseizoen, het werk voor het broedseizoen in te zetten en continue door te werken of het plangebied voor aanvang van de werkzaamheden ongeschikt te maken. Daarnaast worden maatregelen getroffen om het doden van incidenteel passerende poelkikkers en heikikkers te voorkomen, dit door sloten te dempen in de overwinteringsperiode of sloten leeg te scheppen voor aanvang van de werkzaamheden. Om vernietiging van incidenteel voorkomende levendbarende hagedissen te voorkomen worden bosranden ongeschikt gemaakt tijdens de winterperiode. Door het

toepassen van deze maatregelen worden negatieve effecten voorkomen en worden alle varianten neutraal (0) beoordeeld;

- verkeersveiligheid:
  - de licht negatieve effecten voor dit criterium worden in de uitvoeringsfase gemitigeerd door het verwijderen van twee stuks bomen aan weerszijden van de toegangsweg, zodat het zicht op de N979 en vice versa toeneemt. Hierdoor kunnen schrikreacties en plotselinge rembewegingen beter voorkomen worden en kan de verkeersveiligheid tijdens de uitvoeringsfase verbeterd worden. Hierdoor worden alle varianten neutraal (0) beoordeeld;
- beleefbaarheid van het landschap:
  - de negatieve effecten voor variant B, Cultuur+ en Natuur+ worden in de uitvoeringsfase gemitigeerd door het eerder toepassen van een deel van de inrichtingsmaatregelen. Aanleg van bos- en struweelzones ontnemen het zicht op de werkzaamheden, waardoor minder verstoring zichtbaar is in het landschap. Door de grondwal rondom het depot te beplanten wordt aangesloten op de groenzones rondom de plas, waardoor het grondlichaam zo meer wordt opgenomen in het landschap en minder breekt met de rest van het landschap. Ondanks deze maatregelen worden de vrije zichtlijnen in alle varianten verkort. Daarom worden alle varianten licht negatief (0/-) beoordeeld;
- stof- en stuifoverlast:
  - stof- en stuifoverlast in de omgeving wordt verminderd door het treffen van een drietal mitigerende maatregelen waardoor het gewonnen zand minder zal verstuiven bij wind. Allereerst zullen op de depotwallen aan de noord- en westzijde windbreekschermen geplaatst worden. Deze schermen zijn in aanvulling op het bestaande windbreekscherm aan de oostzijde. Ten tweede zal het zanddepot tot maximaal 1,5 meter onder de kruin van het depot volgespoten worden. Tot slot kan er een cellulose-laag worden aangebracht. Na uitvoeren van de mitigerende maatregelen worden de varianten neutraal (0) beoordeeld.

Tabel 6.15 Samenvatting effectbeoordelingen in de uitvoeringsfase na mitigerende maatregelen

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
Natuur					
Natura 2000-gebieden	0	0	0	0	0
NNN-gebieden	0	0	0	0	0
flora en fauna	0	0	0	0	0
Landschap	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t	n.v.t
Cultuurhistorie					
aardkundige waarden	0	0	0	0	0
Archeologie					
archeologische waarden	0	0	0	0	0-
Geohydrologie	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Bodem					
bodemkwaliteit	0	++	0	++	++
grondverzet	0	0	0	0	0
Geluid					
geluidsgevoelige functies	0	0/-	0/-	0/-	0/-
natuur	0	0	0	0	0
Woon- en leefmilieu					
luchtkwaliteit	0	0/-	0/-	0/-	0/-

	Referentie-situatie	Variant A	Variant B	Variant Cultuur+	Variant Natuur+
plaatsgebonden en groepsrisico	0	0	0	0	0
NGE	0	0	0	0	0
verkeersveiligheid	0	0	0	0	0
beleefbaarheid landschap	0	0/-	0/-	0/-	0/-
stof- en stuifoverlast	0	0	0	0	0
mens en gezondheid	0	0	0	0	0

7

EVALUATIE EN LEEMTEN IN KENNIS

7.1 Leemten in kennis

In deze paragraaf wordt aangegeven welke kennis en informatie ontbreekt in het MER onderzoek en in hoeverre dit invloed heeft op het maken van de afweging tussen de varianten voor de uitbreiding van de zandwinning.

Bodem

Er is een leemte in kennis op het gebied van bodem. De effectbeoordeling voor het thema bodem is in dit MER gebaseerd op een milieuhygiënisch vooronderzoek (bijlage 6) en verkennend (water)bodemonderzoek (bijlage 7). In het verkennend (water)bodemonderzoek is geconcludeerd dat er aanvullend onderzoek nodig is voor twee locaties: de puindam en de voormalig stortplaats. De resultaten van dit aanvullend onderzoek zijn op moment van schrijven nog niet bekend. Dit onderzoek zal naar verwachting niet leiden tot een verandering in de effectbeoordeling.

Deze leemte in kennis heeft geen gevolgen voor de afweging tussen de varianten. Ook staat de leemte de uitvoering van het project niet in de weg.

NGE

Ook de effectbeoordeling voor het criterium niet-gesprongen explosieven is gebaseerd op bureauonderzoek. In het bureauonderzoek (bijlage 8) zijn een aantal leemten in kennis naar voren gekomen. Zo zijn er van eventuele meldingen of ruimingen van (vermoedelijke) explosieven in of direct grenzend aan het onderzoeksgebied over de periode 1940-1944 en 1948-1970 geen gegevens meer bekend bij de Explosieven Opruimingsdienst Defensie en het Semi Statisch Archief. Ook zijn er bepaalde indicaties aangetroffen in bronnen die niet zijn te herleiden naar een specifieke locatie. Tot slot bleken nationale en internationale luchtfotoarchieven niet te beschikken over beeldmateriaal waarmee een gebiedsanalyse voor de periode 1940-1945 kon worden uitgevoerd. Door deze leemten kan niet met volledige zekerheid gesteld worden dat zich in het plangebied geen niet gesprongen explosieven bevinden.

Deze leemte in kennis heeft geen gevolgen voor de afweging tussen de varianten. Ook staat de leemte de uitvoering van het project niet in de weg.

7.2 Evaluatie

Enkele jaren nadat de uitbreiding van de zandwinning zijn beslag heeft gekregen, zal K3Delta nagaan of de beschreven effecten in het MER zich voordoen. K3Delta zal contact opnemen met omwonenden om de ervaren overlast van bijvoorbeeld geluid en het stuiven van zand te bespreken. Er wordt een klankbordgroep ingesteld. Op basis van de reacties zal K3Delta komen met een voorstel om de ervaren hinder zoveel mogelijk te verminderen. Het vooraf aankondigen van nachtelijk zandtransport kan ook worden overwogen. Daarnaast zullen er peilbuizen geplaatst worden, om de effecten op de grondwaterstanden te monitoren.

7.3 Beheer

Uitvoeringsfase

Voorafgaand aan de start van het project wordt het noordelijke perceel van ruim 9 hectare, ten zuiden van het bestaande depot, uit gebruik genomen ten behoeve van de uitbreiding van de zandwinning. Het huidige agrarisch gebruik wordt op de overige delen zo lang als mogelijk voortgezet. De zandwinning wordt fasegewijs uitgevoerd, waarbij in zuidelijke richting wordt gewerkt.

Tijdens de realisatiefase worden specifiek maatregelen getroffen ter voorkoming en beperking van stuifoverlast en onkruidverspreiding (met name Jakobskruiskruid). Stuifoverlast wordt zoveel mogelijk voorkomen door bij het zanddepot de volgende maatregelen te treffen:

- het plaatsen van een windbreekscherm op de depotwallen aan de noord- en westzijde, in aanvulling op het bestaande windbreekscherm aan de oostzijde;
- het volspuiten van het zanddepot tot maximaal 1,5 m onder de kruid van het depot;
- het eventueel aanbrengen van een cellulose-laag, zodat het zand minder snel kan verstuiven.

Om hinder voor aangrenzende agrariërs zoveel mogelijk te voorkomen wordt onkruidbestrijding (spuiten en handmatige bestrijding) op met name de depotwallen toegepast.

Eindsituatie

Na de beëindiging van de zandwinning, ontstaat in de eindsituatie een gebied met water, natuur, bosjes, struwelen, houtsingels en recreatieve mogelijkheden. De bosjes en struwelen mogen zich evenals de natuurvriendelijke oevers vrijelijk ontwikkelen. Voor de instandhouding van de heide en vennetjes aan de zuidzijde van het gebied zijn periodiek maatregelen nodig, zoals het verwijderen van houtopslag, om het gewenste successiestadium te handhaven. Om de natuurkwaliteit van de houtsingels te borgen, vindt periodiek onderhoud plaats in de vorm van snoeien en dunnen. Deze werkzaamheden worden in eigen regie uitgevoerd, waarvoor eventueel de samenwerking wordt gezocht met een lokale aannemer of terreinbeherende organisatie. Voor beheer en aansprakelijkheid in relatie tot de mountainbikeroute wordt een overeenkomst gesloten met een lokale stichting. De eventueel te plaatsen tiny houses kunnen in eigen regie of in samenwerking met omliggende verblijfsrecreatie geëxploiteerd en beheerd worden.

8

LITERATUUR

1 Rijksoverheid (2012), Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR).
2 https://www.noordzeeloket.nl/functies-gebruik/artikel-baseline/
3 Eems-Dollard 2050 (2017), Hydromorfologische verbetering Eems-Dollard 2050. Voorstel voor vervolg.
4 Provincie Drenthe (2018), Omgevingsvisie 2018.
5 www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/, geraadpleegd op 30 september 2020.
6 https://rce.webgispublisher.nl/user/uploads/pdfs/panoramalandschap/55_Westerkwartier.pdf, geraadpleegd op 30 september 2020.
7 https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Downloads/FolderHoutsingelhofdstructuur_ZWK.pdf, geraadpleegd op 30 september 2020.
8 https://rce.webgispublisher.nl/user/uploads/pdfs/panoramalandschap/62_Noordenveld.pdf, geraadpleegd op 30 september 2020.
9 https://www.topotijdreis.nl/, geraadpleegd op 30 september 2020.
10 https://www.provincie.drenthe.nl/kernkwaliteiten/beleid/beleid-per/aardkundige-waarden/, geraadpleegd op 30 september 2020.
11 https://www.canonvannederland.nl/nl/drenthe/noordenveld/zwartendijksterschans, geraadpleegd op 30 september 2020.
12 RUD Drenthe (2019), Nota bodembeheer. Actualisatie bodemkwaliteitskaart.
13 Stroop raadgevende ingenieurs bv. (2006), Akoestisch onderzoek zandwinning Amerika.
14 https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten, geraadpleegd op 30 september 2020.
15 K3Delta B.V. (2020), Ontwikkelvisie Amerika, Een.
16 Ministerie van VROM (1998). Handreiking Industrielawaai en vergunningverlening.
17 Bügel Hajema (2006), Ruimtelijke onderbouwing ex artikel 19, lid 1 WRO. Uitbreiding zandwinning Amerika te Een.
18 https://www.drentslandschap.nl/droogte-in-drenthe, geraadpleegd op 30 september 2020.
19 https://geo.drenthe.nl/geoportaal/src/?lang=nl&topic=nbp2017&bgLayer=openbasiskaart.nl&X=542151.58&Y=231918.58&zoom=8&layers=GBI_NAT_NBP_NATTYPEN_2020_V_behtyp,GBI.FO_MASK_DR_NL, geraadpleegd op 1 mei 2020.

9

BIJLAGEN

1 Natuurtoets Wet Natuurbescherming
2 Notitie beoordeling stikstofdeposities
3 Archeologisch onderzoek Zandwinning Amerika te Een.
4 Inpassing oppervlaktewatersysteem rond de zandwinning
5 Geohydrologische analyse en grondwatermodellering
6 Rapportage milieuhygiënisch vooronderzoek bodem
7 Verkennend bodemonderzoek
8 Vooronderzoek Opsporing Conventionele Explosieven (OCE)
9 Verkeersstudie
10 Akoestisch onderzoek